

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef BUĞDAY

Türk Dili ve Edebiyatı

Eski Türk Dili Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih BAKIRCI

KASIM 2022

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef BUĞDAY

Türk Dili ve Edebiyatı

Eski Türk Dili Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih BAKIRCI

KASIM 2022

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE) FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

ÖZET

İnsanın varoluşu ve hayatta kalması, var olanı korumak için yazılan en önemli metinlerden olan tıp metinlerinin Türkçe'deki varlığı yeni değildir. Eldeki verilere dayanarak yazılı ve rasyonel tıbbın oluşumunu Türklerin yerleşik hayata geçmelerine bağlayabiliriz. Ancak Eski Uygur Türkçesi ile yazılmış bazı yazmalarda Türklerin yerleşik hayata geçmeden önce de tıbbi uygulama ve ritüellerinin olduğunu görmekteyiz.

Tıbbi yöntemlerin oluşumunda dini inanışların etkisi yok sayılamaz. Türklerin topluca İslamiyet'e geçmeden önceki dönemlerine ait tıbbi uygulamaların şamanlar tarafından çeşitli ritüel ve dönemin tıbbi sayılan yollarıyla yapıldıkları eserlerde gözlemlenmiştir. İslam tıbbının etkisi kendisini Hakaniye Türkçesinde hissettirmeye başlasa da esas Orta Türkçe döneminde etkili olmuştur.

Çalışmamıza konu olan eser Lund Üniversitesi Jarring Koleksiyonu 351 numarada kayıtlıdır. Eserin bildiğimiz başka bir nüshası bulunmamakta, müellifi/müstensihi de bilinmemektedir.

Doğu Türkçesi ile yazılan Tıp El Kitabı 20. yüzyılın erken dönemlerine tarihlenen eser bazı ağız özellikleri taşıması ile dil bilgisi yönüyle ileride yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı gibi söz varlığı bakımından da önem taşımaktadır.

Yüksek Lisans tezi olarak hatırladığımız bu çalışmanın içeriği “Giriş”, “Filolojik İnceleme”, “Çeviri Yazılı Metin”, “Dizin”, “Sonuç ve Değerlendirmeler” ve “Tıpkıbasım” bölümlerinden meydana gelmektedir. Çalışmanın giriş bölümünde eser hakkında bilgi verilmiş, çalışmamızın amacı belirlenmiştir. Ahlât-ı erbaa ve halk hekimliği uygulamaları dair bazı bilgiler verilmiştir. Ardından yazma eserin tavsifi yapılmış ve eserin içeriği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Altı bölümden oluşan çalışmanın ikinci bölümünde dil bilgisi özellikleri açısından ayırt edici olanlar incelenmiş üçüncü bölümünde ise metin Arap alfabesinden çeviriyazı alfabesine aktarılmıştır. Dizin bölümünde ise sözcüklerin anlamlandırılması ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Tıpkıbasım bölümünde eserin tıpkıbasımı verilmiştir.

Eserde anlamlandıramadığımız yahut emin olamadığımız bir takım sözcükler bulunmaktadır. Bu sözcükler Ekler bölümünde bir tablo halinde okuma önerisi ve harfçevrimi ile bildirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tıp El Kitabı, Handbook of Medicine, Tıp Tarihi, Halk Hekimliği, Ahlât-ı erba, Doğu Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi, Büyü, Tılsım

TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

ABSTRACT

The existence of medical texts in Turkish, which are among the most important texts written for the existence and survival of human beings, and to protect the existing, is not new. According to the available data, we can attribute the formation of written and rational medicine to the fact that Turks settled down. In some manuscripts written in Old Uyghur Turkish, however, it is seen that Turks had medical practices and rituals before they settled down.

The influence of religious beliefs in the formation of medical methods cannot be ignored. In the works, it has been observed that the medical practices of the Turks in the periods before they converted to Islam collectively were performed by shamans in various rituals and in ways that were considered medicinal in that period. Although the influence of Islamic medicine began to be visible in Khaqani Turkic, it was mainly effective in the Middle Turkic period.

The manuscript, which is the focus of this study, is registered at Lund University Jarring Collection Prov. 351. There is no other known copy of it, and its author/copyist is unknown.

The Handbook of Medicine is written in Eastern Turkic. The manuscript, which was copied in 1912, will contribute to future studies with regard to grammar with some dialect features, and is important with regard to vocabulary.

The content of this study, which was prepared as a master thesis, consists of "Introduction", "Grammar Analysis", "Translation Written Text", "Index", "Conclusion and Assessment", and "Facsimile". In the Introduction part, information about the manuscript is given and the purpose of the study is specified. Some information is given about Ahlât-ı erbaa and folk medicine practices. Then, the description of the manuscript is made and information about its content is given.

In the second part of the study, which consists of six parts, the distinctive grammatical features are examined, and in the third part, the text is transferred from the Arabic alphabet to the transcription alphabet. In the Index part, works are carried out on the meaning of words. In the Facsimile, the facsimile of the manuscript is given.

In the manuscript, there are some words that cannot be figured out or are unsure of. These words are stated in a table in the Appendix with a reading suggestion and letter translation.

Keywords: Handbook of Medicine, Medical History, Folk medicine, Ahlât-ı erbaa, Eastern Turkic, New Uyghur Turkic, Magic, Charm

ÖNSÖZ

Tıp tarihimizde metinler çoğunlukla, Eski Uygur Türkçesi ile yazılan tıbbi eserler, Anadolu’da yazılan eserler ve Memlûk Türkçesiyle yazılan tıbbi eserler, olarak üç sahada ele alınmıştır. İlk gruptaki eserler İslamiyet öncesi tıbbının biricik kaynakları konumundayken üçüncü grupta günlük hayatlarıyla paralel olarak hayvan sağlığı ile ilgili eserlerin ağırlıkta olduğunu belirtebiliriz. İkinci grupta ise, Eski Oğuz Türkçesi ile yazılan eserler de olmakla beraber Klasik Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserler ağırlıktadır. Bu eserlerin içerikleri çoğunlukla sistematik olmakla beraber halk hekimliği ve rasyonel tıp yöntemlerinin izlerini taşımaktadır.

Bu sınıflandırmada eksik olan Doğu Türkçesi (15-20.yy) etkisinde yazılmış tıp metinleridir. Doğu Türkçesi gibi oldukça uzun bir dönem varlık göstermiş, edebi, zengin ve güçlü bir tarihî lehçeyle; dil, sözlük, edebiyat vb. alanlarda çokça eserin yazılıp tıp metninin yazılmamış olması olası değildir. Bu anlamda bu araştırılmaya muhtaç bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Devrin özellikle, klasik devrin ihtişamıyla daha düzenli ve diğerlerine oranla daha bilimsel tıp metinlerinin yazılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Bugün Doğu Türkçesiyle yazılmış olduğunu bildiğimiz ve üzerine yapılan eserler şunlardır: Laszlo Karoly tarafından hazırlanan, 17. yüzyıla tarihlenen Subhân Kulı Han tarafından kaleme alınan Tabîblik Kitabı; Aysun Gürgüz tarafından doktora çalışması olarak hazırlanan, 17-18. yüzyıla tarihlenen İbn-i Kutluk Toh Niyaz Ahont’un kaleme aldığı Tıbb Kitabı; İdris Nebi Uysal tarafından hazırlanan, 20. yüzyıla tarihlenen, Tabibçılık; Önal Kaya tarafından ilk 8 yaprağı makale olarak incelenen, 19. yüzyıla tarihlenmiş, Risale-i Tıb adlı eser.

Bu tezin konusu olan çalışma ise “Giriş”, “Dil Bilgisi İncelemesi”, “Çeviri Yazılı Metin”, “Dizin”, “Sonuç ve Değerlendirmeler” ve “Tıpkıbasım” olmak üzere toplam altı bölümden oluşmuştur. Tıp metinleri gündelik hayatta kullanılan sözcüklerin yeni anlamlar yüklenip terim anlamlarıyla karşımıza çıkması sebebiyle sözlük faaliyetleri ve ad bilim çalışmaları açısından da oldukça değerlidir. Çalışmamız, eseri okuyup anlamlandırabilmek ve özellikle Doğu Türkçesine tıp metinleri ve tıp terimleri konusunda katkı sağlayabilmek gayesiyle hazırlanmıştır

Bana bu metni çalışma fikrini veren ve yazmanın teminini sağlayan, eğitim hayatım boyunca bilgi ve tecrübesine ihtiyaç duyduğum ve duyacağım kıymetli hocam Prof. Dr. Tanju ORAL SEYHAN’a, çok yönlülüğü ile ufuk açan, fikirleriyle destek veren tez danışmanım Doç. Dr. Fatih BAKIRCI’ya, bizlere Uygurları sevdiren sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi Serap ALPER’e, ve ihtiyaç anında yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Kader TÜNGÜÇ’e; İngilizce konusunda yardımcı olan Reyhan OZAN’a, tüm eğitim hayatım boyunca her şekilde yanımda duran sevgili anneme ve son olarak herkese karşı eğitim hayatımı savunan küçük Ali’ye çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
ÖNSÖZ.....	xi
İÇİNDEKİLER	xiii
KISALTMALAR	xv
SEMBOLLER.....	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Yazma Tavsifi.....	7
1.1.1 Bulunduğu katalog.....	7
1.1.2 Müellifi ve istinsah tarihi	7
1.1.3 Yazmanın fiziki özellikleri	8
1.1.4 Yazma üzerinde yapılan çalışmalar	8
1.2 Eserin İçeriği	9
1.2.1 Eserin konu başlıkları	11
2. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ	13
3. FİLOLOJİK İNCELEME	15
3.1 Ses Bilgisi	15
3.1.1 Ünlüler	15
3.1.1.1 Kapalı e (è) ünlüsü	15
3.1.1.2 Ünlü değişimleri	15
3.1.2 Ünsüzler	16
3.2 Biçim Bilgisi	16
3.2.1 İsim çekimleri	16
3.2.1.1 İyelik ekleri	16
3.2.1.2 Durum ekleri	16
3.2.1.2.1 İlgi durumu eki.....	16
3.2.1.2.2 Yönelme durumu eki	17
3.2.1.2.3 Bulunma durumu eki	17
3.2.1.2.4 Ayrılma durumu eki.....	17
3.2.1.2.5 Yükleme durumu eki	17
3.2.1.2.6 Eşitlik durumu eki.....	17
3.2.1.2.7 Aitlik Eki.....	17
3.2.1.2.8 Araç durumu eki	17

3.2.2	Bildirme ekleri	18
3.2.3	Farsça yā-yı vahdet kullanımı	18
3.2.4	Zamir N'si	18
3.2.5	Metinde dikkat çeken edatlar	18
3.2.6	Fiil Çekimleri	18
3.2.6.1	Haber Kipleri	18
3.2.6.1.1	Görülen geçmiş zaman eki	18
3.2.6.1.2	Öğrenilen geçmiş zaman eki	19
3.2.6.1.3	Geniş zaman eki	19
3.2.6.1.4	Şimdiki zaman eki	19
3.2.6.1.5	Gelecek zaman eki	19
3.2.6.2	Tasarlama Kipleri	19
3.2.6.2.1	Şart kipi	19
3.2.6.2.2	Emir kipi	19
4.	METİN	21
4.1	Çeviriyazı Alfabeti	21
4.2	Harfçevrimi Alfabeti	22
4.3	Çeviriyazılı Metin	23
5.	DİZİN	59
6.	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	173
7.	KAYNAKLAR	175
	EKLER	181
	ÖZGEÇMİŞ	189
	TIPKIBASIM	191

KISALTMALAR

a	: Yazma yaprağının ön yüzü
Ar.	: Arapça
a.g.y.	: Adı geçen yer
b	: Yazma yaprağının arka yüzü
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
ET.	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
Grk.	: Grekçe
Mo.	: Moğolca
ö.a.	: Özel ad
R.	: Rusça
s.	: Sayfa
Sogd	: Sogdça
ünl.	: ünlem
zm.	: zamir

SEMBOLLER

- + : İsim kök ve gövdelerini işaret eder.
- : Fiil kök ve gövdelerini işaret eder.
- * : Farazi kökleri gösterir.
- < : Sözcüğünün kökenini belirtir.
- [] : Çeviriyazılı metnin yaprak numarasını gösterir. Dizinde sözcüğün kullanıldığı sıklığı belirtir.
- <> : Çeviriyazılı metninde, metin tamiri yapılan yerleri gösterir.
- () : Çeviriyazılı metinde satır numaralarını gösterir.
- ? : Anlamı ve/veya okuyuşu şüpheli olan, kökeni şüpheli olan sözcükler için kullanılır.
- : Dizinde karşılaştırılması gereken anlamları gösterir.
- ◆ : Çeviriyazılı metinde verilen beyitleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

1. GİRİŞ

Üzerinde çalıştığımız Tıp El Kitabı (Handbook of Medicine) adlı eser 20. yüzyılın erken dönemlerine tarihlenmiş bir tıp metnidir. Metin, genel olarak Doğu Türkçesi dil özelliklerini barındırmaktadır. Tespitlerimize göre eser Kaşgar ağzının eskisiyle kaleme alınmıştır.

Eserin adı, yazmanın herhangi bir bölümünde yazmamaktadır, bu ad Gunnar Jarring tarafından verilmiştir. Eserin, müstensihî ve müellifi hakkında bir bilginiz yoktur. Eserin yazıldığı yer hakkında da bir bilginiz yoktur. Ancak Kaşgar etkisiyle yazılmış olduğunu dikkate alırsak Doğu Türkistan'ın Kaşgar bölgesinde yazıldığını dile getirebiliriz. Tabii ki de bu, elde somut bir delil olmadıkça tahminden öteye geçememektedir.

Eserin başka nüshası bilinmemektedir. Bunun yanı sıra Tıp El Kitabı'nın tek bir eserden kopya edilmediği, birden çok eserin derlemesiyle oluştuğu düşünülmektedir.¹ Bunun en güçlü sebebi, konuların karmaşık bir düzenle işlenmesidir. Şöyle ki, diş hastalığı ile alakalı bir cümlenin sonunda birden bire kulak hastalıkları için yahut öksürük için reçete verilebilmektedir ya da mide ağrısıyla ilgili reçete verdikten hemen sonra idrar tutulması "*idrar yapamamazlık, idrar yanması*" hakkında reçete verilmiştir.

Bu şekilde düşünmemizin ikinci sebebi ise metinde rahatlıkla fark edilebilen, birbirini tekrar eden anlatımlardır. Bunu en net biçimde Hz. Süleyman ve perilerin olduğu bölümde görebiliyoruz.²

Bu verilerden yola çıkarak eserin müellifi ve/veya müstensihî hakkında iki sonuca ulaşabiliriz:

¹ Seidiye/Kaşgar/Yarkent Hanlığı'nın çöküşünden itibaren Doğu Türkistan'ın Kaşgar bölgesinde Hocalar Devri adı verilen yaklaşık 80 yıl kadar süren bir dönem bulunmaktadır.(1755 yılındaki Çin istilasına kadar bu dönem sürmüştür.) Bu dönemde özellikle ciddi bir yazı faaliyeti baş göstermiştir. Özellikle Ali Şir Nevâî etkisiyle çeşitli eserler yazılmış, ilim dili olarak Farsça yerine Türkçe kullanılmaya başlanmıştır. Halkın bu yöntemle diri tutulmaya çalışıldığını belirtebiliriz.. Tıp El Kitabı'nın derlendiği kaynaklar işte bu dönemde yazılmış yahut çevrilmiş kaynaklar olabileceği düşüncesindeyiz. Konuyla ilgili olarak Bk. Bakırcı, 2018

² bk. 1.2.1 Eserin konu başlıkları.

1. Eserin aslı da bu biçimdedir. Derlemeyi yapan eserin müellifi olup bizim elimizdeki nüsha bir müstensih tarafından kopya edilmiştir.
2. Eserin aslı elimizdeki metindir. Dolayısıyla müstensih ve müellif aynı kişidir.

İslam tıbbı etkisinde yazılmış olan eserlerdeki yaygın teori insan vücudunun dört unsurdan(hılt) oluştuğunu ileri süren ahlât-ı erbaa anlayışıdır. Tıp tarihinde ahlât-ı erbaa anlayışı eski Mısır'a kadar gitmektedir. Mısırlı hekimler, hastalık sebebi olarak bünyedeki kan, balgam, kara safra (sevdâ) ve sarı safradan ibaret dört sıvının kirlenmesini gösterirlerdi. Bundan dolayı tedavide kirli sıvıların boşaltılması (kan almak, müşil vermek vb.) yoluna gidilirdi.³ Ahlât-ı erbaa, kaynaklarda Humoral Patoloji Teorisi, Dört Unsur Teorisi, Dört Sıvı Kuramı adlı terimlerin Arapça kaynaklarda olan karşılığıdır. Türk-İslam tıbbında da bu hali ile kullanılan Ahlât-ı erbaa anlayışının kökeni eski Mısır'a kadar uzansa da, teoriyi geliştiren asıl kişi Hipokrat(M.Ö. 460-370)'tır.⁴

Ahlât-ı erbaa anlayışını daha iyi anlayabilmek için Eski Yunan tıbbına göz atmamız faydalı olacaktır. Eski Yunan'da Hipokrat öncesi ilk tıp bilgileri Homeros'un(M.Ö. 10.-9. yy) *İliada* adlı eserinde geçmektedir. Burada bahsi geçen tıbbi bilgiler daha çok savaşlarda meydana gelen yaralanmaları tedavi etmek, ağrıları azaltmak ve kanamaları durdurmak üzeredir. Bitkisel tedavi ve bitkilere yüklenen büyüsel güçler ön plandadır.

Ali Haydar Bayat'a göre Yunan tıbbı üç başlık altında incelenebilir: Mitolojik dönem, filozof-hekimler dönemi ve Hipokratik anlayışın hakim olduğu bilimsel dönem.⁵

Homeros ile başlayıp yaklaşık olarak 6. yüzyıla kadar ilerleyen *mitolojik dönemde* çeşitli tanrılar ve kahramanlar hastalıklar ve sağlık ile özdeşleştirilmiştir. (Ertekin:2022) Homeros'un şifacı olarak bildirdiği ancak genel olarak Apollun'un

³ bk. Erdemir Demirhan, A. (1989) "Ahlât-ı erbaa" mad. TDV İslam Ansiklopedisi (s.24) C.2 İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

⁴ Eski Mısır'da ilk hekimlerin din adamı niteliği taşıdığına, bedenimizdeki her organın tanrılarla ilgili olduğuna inanılmıştır. Hastalığın temelinde kutsal sebepler aramışlar tedavi olarak da sihir, büyü ve duaları kullanmışlardır. Bunlarla beraber pratik tedavi yöntemleri de geliştirmişlerdir. Papirüslerden edinilen verilere göre ölümlerin mumyalanması hekimlerin işidir. Mısırlı hekimlerin anatomi bilgilerinin ileri olmasının sebeplerinden biri bu olabilir. Nil Nehri ve insan bedeni arasında bir benzerlik kurarak insan bedeninde de tıpkı Nil Nehri'ni besleyen kanallar olduğunu ve bu kanalların hava, su ve kanı bedene taşıdığını, bu taşıma işleminin gerçekleşmemesi halinde hastalıkların ortaya çıktığına inanılmıştır. (Ertekin: 2022)

⁵ bk. Bayat, A.H. (2016) *Tıp Tarihi*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi s. 102

oğlu olarak tanımlanan Asklepos bu tanrıların içinde en önemli olanıdır. Sağlık tanrısı olarak tanınan Asklepos'un 6 kızı ve 4 oğlu olduğu söylenmektedir. Tasvirlerde genellikle Hygieia (hijyen, hastalıklardan korunma ve temizlik tanrıçası) ve Panacea (iyileşme sürecinde görevli tanrıça) adlı kızlarıyla betimlenmiştir. Oğullarının ise tarihin ilk hekimleri olduğu söylenmektedir. Asklepos adına asklepieion adında tapınaklar inşa edilmiştir. Ali Haydar Bayat, 300'ü aşan tapınak ve sunakların kurulduğunu, 63'ünün hastane-tapınak özelliği gösterdiğini bildirmiş ve en bilinenlerinin Epidauros (Mora Yarımadası), Trikka (Teselya), Rodos, Knidos (Datça), Cos (İstanköy) İzmir, Milet ve Bergama'da bulunduğunu söylemiştir.⁶

Bu tapınaklarda hastalar uyutulmuş, şifalı sularla banyo yaptırılmış ve bu süreçte uyuyan hastaların gördüğü rüyalar yorumlanıp tedavi süreci tekrar gözden geçirilmiştir.

Mesela, sindirim bozukluğu şikayetiyle Epidauros Asklepieionuna başvuran bir hastaya ekmek, peynir, maydanoz, marul ve ballı süttten oluşan bir diyet verilmiş; çıplak ayakla dolaşması, hergün koşması, çamur banyosu yapması, sıcak banyo yapmadan önce vücudunu şarapla ovması tavsiye edilmişti. Bazı vakalarda şifa, Asklepios'un kutsal hayvanlarının (yılan, köpek, horoz) hasta organları yalayıp ısırmasıyla sağlanırdı.⁷

6. ve 5. yüzyıla tarihlendirebileceğimiz *filozof-hekimler döneminde* bazı hekimler tıbbi durumları düşünce sistemi ve tabiat felsefesi ile açıklayıp çeşitli teoriler elde etmeye çalışmışlardır. Bu hekimlerden ikisinin ahlât-ı erbaa anlayışının temeli olacak düşünceleri ortaya attığını söyleyebiliriz. Bunlardan ilki, Krotonlu Alkmaion(M.ö. 500/450) sağlığın ve gücün insan vücudundaki sıvıların dengesine bağlı olduğunu öne sürmüştür. Bu hekimlerden biri de Sicilyalı Empedokles (M.ö. ~492-32)'tir. Aynı zamanda Sicilya Tıp Okulunu kuran Empedokles *Tabiat Üzerine* adlı eserinde unsur (element) kavramından bahsetmiş ve 2000 yıl kadar gündemde kalan Humoral Patoloji (Dört Unsur) Teorisi'ni ortaya koymuştur. Evren (makrokozmos) ve evrenin bir parçası olan insan (mikrokozmos), bu dört unsurdan (su, toprak, hava, ateş) meydana gelmiştir.⁸

⁶ Bayat, Ali Haydar s. 103

⁷ Bayat, Ali Haydar s.104

⁸ Bayat, Ali Haydar s.108. Dört Unsur ya da Anasır-ı Erbaa için bkz: TDV İslam ansiklopedisi "Anasır-ı Erbaa" maddesi

Yunan tıbbında Hipokrat(M.ö. 460-370) ile birlikte öncesine nazaran bilimsel bir dönem başlamıştır. Modern tıbbın atası olarak görülen Hipokrat, tıbbi geleneksel medodlardan, din-büyük kökenli tedavi yöntemlerinden ve hurafelerden ayırtırmaya çalışmış, deney esaslı akılcı bir tıp anlayışı ortaya koymuştur. Hipokrat, Empedokles'in Humoral Patoloji Teorisini geliştirmiştir. Buna göre insan vücudu katı ve sıvılardan oluşmaktadır. Bu sıvılar kan, balgam, safra(sarı safra) ve sevda(kara safra)dır. Hipokrat'a göre hastalıklar bu sıvıların denge halinde olmaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Ahlât-ı erbaa anlayışına göre vücuttaki sıvılar sudan, vücudun katı yerleri topraktan, nefes havadan, ruh ise ateşten oluşmaktadır. İnsan vücudundaki sıvılardan kan, sıcak-yaş olan havaya; balgam soğuk-yaş olan suya; safra, sıcak-kuru olan ateşe, sevda ise soğuk-kuru olan toprağa karşılık gelmektedir. İnsandaki mizacı ise bu sıvıların birbirine olan oranları belirlemektedir. Buna göre kanlı mizacın sahip kişilerin neşeli, sıcakkanlı ve hareketli oldukları sevdavî mizaca sahip olanların melankolik ve karamsar oldukları, balgamî mizaca sahip olan kimselerin ağırkanlı, uyumayı seven, duygusal olmayan kişiler oldukları ve son olarak safravî mizaca sahip olanların öfkeli, çabuk kızıp sakinleşen kişiler oldukları kabul edilmiştir. Mizaçlar sıvıların oranına göre değişmekte olup bazı sıvılar belli şartlar altında birbirlerine dönüşebilmektedir. Ancak sevda hiçbir mizaca dönüşemez.

Hastalıkların teşhisi vücutta bulunan sıvıların değişiminin tespit edilmesiyle gerçekleşmektedir. Hastalığın tedavisi sırasında ise iklim, mevsim, coğrafya, vücutta artan sıvıyı dengeleyebilecek bitki-gıda dikkate alınarak ilaç hazırlanmaktadır.

Ele aldığımız Tıp El Kitabı (Handbook of Medicine) adlı metinde, yalnızca iki yerde hekim adı geçmektedir: Hâtûs Hekim (حاتوس حاكم) [3b/2] ve Câlînûs Hekim (جالينو حاكم) [13b/1]. Hâtûs Hekim'in Hipokrat olabileceği düşünülebilir ancak bununla ilgili bir delil bulunamamıştır. Câlînûs ise asıl adı Claudius Galenus olan 129-200 yılları arasında yaşamış Romalı bir hekim olup İslam tıbbında Calînûs, Galen gibi isimlerle anılmıştır. Anatomi ve fizyoloji alanına önemli katkılar yapmıştır. Bergamalı Galen, Hipokrat'ın görüşlerini benimsemiş ve sistemleştirmiş, evrendeki dört unsur ve ahlât-

ı erbaa anlayışını ilişkilendirmiştir.⁹ Bununla beraber Hipokrat'tan farklı olarak tıbbi felsefe ile birlikte ele alıp, tabiat görüşlerinde Aristo'dan etkilenmiştir. Galen, temel organların (kalp, beyin, karaciğer) sağlığından özel bir pneuma'nın (nefes, ruh) sorumlu olduğunu; kandan arınmış sinirlerdeki pneuma'nın vücudun hareket ve fonksiyonlarını düzenlediğini; vücudun kalpteki hayati ruh, beyindeki hayvani ruh, karaciğerdeki doğal ruh ve dört unsur(kan, balgam, safra ve sevda) ile yönetildiğini savunmuştur.¹⁰

Galen, Rönesans'a kadar ortaçağ Avrupa tıbbını ve İslam tıbbını derinden etkilemiştir. Ahlât-ı erbaa anlayışının İslam tıbbında benimsenmesinde büyük ölçüde rol oynamıştır. Galen'in görüşlerinin bu denli büyük ölçüde kabul edilmiş olmasının bir sebebinin de sonsuzluk, ilahi olmak kavramlarıyla tanımlanabilecek ruh görüşüyle ilgili olabileceğini düşündürmektedir. Zira onun ruhu öne çıkaran düşünceleri semavi dinlerle bir çelişkiye düşmemektedir. Metnimizde, kan, balgam, safra ve sevdanın artmasıyla hangi hastalıkların meydana gelebileceğinin anlatıldığı bir bölümde Galen'in adı geçmektedir.

Ve yana cālīnū<s> ḥākīm aytur herkimniḡ ağzı açığ bolsa şafrāh ziyāde bolur. Eger ağzı şūr bolsa bī-meze bolsa balḡam ziyāde bolur. Eger ta:tlıḡ bolsa ḡan ziyāde bolur. Ol 'illet kim şafrāhdındur: Baş ağrıḡ şaḡīḡa bolmaḡ, yüziniḡ yarımı ağrımaḡ, tili ḡurumaḡ, boḡzı ḡurumaḡ, yüz sarıḡ bolmaḡ, saç saḡal uçı yarılmaḡ, a'zāsı süst bolmaḡ, ḡülunc bolmaḡ, tal ağrımaḡ, fişāb tutulmaḡ, zekeri köymek, yanbaşı ağrımaḡ, ta'ām hazm bolmaslık, tola usmaḡ. Bu 'illetler ḡemmesi şafrāhdın bolur.

Galen ve Hâtûs Hekim adlarıyla beraber Tıp El Kitabı'nda Lokmân Hekim adı da geçmektedir. Bu bölümler genellikle Lokman Hekim'in tıbbi mahareti, kendisi hakkındaki rivayetler ve kökeni ile ilgili olup metinde toplam ("Lokmân" biçimiyle 14, "Hz. Lokmân" biçimiyle 10 olmak üzere) 24 yerde tespit edilmiştir.¹¹

⁹ Günümüzde Bergama (Pargemon), Roma döneminin en önemli asklepionlarından biri olan Bergama asklepionuna evsahipliği yapan şehirdir. Asklepion, Türkçe metinlerde eskülap olarak geçmektedir. Eskülaplar hakkında bk: Şehsuvaroḡlu, B. N. (1952) Eskülap ve Asklepionlar. *İstanbul Üniversitesi Tıp Mecmuası* 15/4, 1-23

¹⁰ Bayat, Ali Haydar s.139

¹¹ Lokman Hekim hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ünver, A.S. (1941). Türk Mitolojisinde Yaşayan Lokman Hekim ve Hipokrat. *İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, c.15, s.1973-1979;

Ahlât-ı erbaa anlayışının temel alındığı Tıp El Kitabı adlı metinde, aynı zamanda dönemin halk tababeti (halk hekimliği) anlayışı hakimdir. Halk hekimliğinde yegane amaç kişinin hastalığının tedavi edilmesi değil, aynı zamanda yakalanabileceği diğer hastalıklardan da korunmasıdır. Halk hekimliği uygulamaları doğrudan coğrafya ve bölge halkının yaşam pratiği ile ilgili olduğundan her bölgede farklılık göstermektedir. Eserde halk hekimliği izlerini yer yer hayvansal reçetelerde ve hırsız bulmak beyanı adlı bölümde görmek mümkündür. Halk hekiminin yaşam tecrübesine dayanan bu uygulamada büyü ve tılsımlar da kullanılmaktadır.

Tıp El Kitabı, yazıldığı coğrafya dikkate alındığında verilen reçetelerde hayvansal öğelerin baskın olduğu özellikler sığır, at, kirpi, buzağı, köpek, kurt gibi hayvanların ödü, kemiği ve tırnaklarının bulunduğu gözlemlenmiştir. Bitki adları ise daha çok Farsça ve Arapça kökenli olup İslam tıbbında kullanılan bitkilerle benzeşmektedir. Antik dönemlerden itibaren bitkilerin tıbbi amaçla kullanımı, bitki kökleri, saparı ve çeşitli otların karışım ve terkipleri önemli bir bilgi ve tecrübeye dayanan ayrı bir alandı. Tıbbi bitkilerin sınıflandırması ve özelliklerini içeren en geniş farmokopi, Dioscorides (M.ö. 1. yy) tarafından kaleme alınan *Materia Medica*'dır.¹² Tıp el kitabında rastlanılan ve tıbbi şifa amacıyla önerilen çeşitli bitki ve terkiplerin Kitabı'l- Haşâyiş adıyla Arapça'ya tercüme edilen *Materia Medica* adlı çalışmasından geldiğini söyleyebiliriz.

Metinde dikkat çeken diğer bir özellik ise, dönemin diğer metinleri gibi Tıbb-ı Nebevi'nin etkisinde yazılmış bölümler içermesidir. Metinde, Hz. Muhammed adı, "Hz. Peygamber" ve "Hz. risaletpenah" biçimiyle toplam 5 farklı yerde geçmektedir. Bu kısımlarda genellikle faydalı bitkiler özellikle kabağın ve ayvanın faydaları ile kendisini akrep sokması sonucunda nasıl tedavi ettiği anlatılmaktadır.

Tıp El Kitabı metninde Galen tıbbı, İslam tıbbı, tıbb-ı nebevi, halk tababeti ve bitkisel tıbbın etkileri kendini göstermektedir. Tıp El Kitabı'nın özgünlüğü bu tıbbi yaklaşımların dönemin tarihsel ve coğrafi unsurlarına göre yorumlanıp hastalık teşhislerinin ve tedavilerinin buna göre yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Uzun, M.İ. (2003) "Lokman" mad. TDV İslam Ansiklopedisi, C.27 s.206-208, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

¹² Bayat, Ali Haydar s.139.

1.1 Yazma Tavsifi

1.1.1 Bulunduğu katalog

Çalıştığımız eser Lund Üniversitesi Kütüphanesinde Jarring Koleksiyonu'nda bulunup 351 numarada kayıtlıdır.¹³ Katalogda verilen bilgiye göre eser türkolog Gunnar Jarring tarafından 1929 yılında¹⁴ Roze Akhon adlı bir kitapçıdan satın alınmıştır. 1982 yılında ise Lund Üniversitesi Kütüphanesi'ne bağışlanmıştır.¹⁵

1.1.2 Müellifi ve istinsah tarihi

Türkolog Jarring istinsah tarihini 20. yüzyılın erken dönemleri olarak belirtilen eserin 2a numaralı yaprağında esere sonradan yapıştırılmış/eklenmiş bir kağıt bulunmaktadır. Bu kağıdın girişinde ise *bir minğ üç yüz ottuz cemāziyelevvel* ile başlayan ancak hayvancılıkla ilgili olduğu anlaşılan bir metin bulunmaktadır. Bu tarihi Milâdi takvime çevirdiğimizde 1912 yılının nisan/mayıs aylarına denk gelmektedir. Metnin yazı tipinin müstensih'in yazısıyla örtüşmesi ancak metnin sonradan farklı bir kağıtla eklenmiş olması içerikle alakası olmaması bizi verilmiş olan bu tarihin istinsah tarihi olup olmaması yönünde kuşkuya düşürmektedir. Bu metni yazan kişinin kitabın sahiplerinden biri olması da ihtimal dahilindedir.

Yazma eserin müstensihi belli değildir. Yazmanın iç kapağında ve sonunda eserin Molla Abdulhamid Ahkon adlı birine ait olduğu yazmaktadır. Bu bilgi ilk etapta müstensih'in bu kişi olduğunu düşündürse de bu adın yazı tipi ile metnin yazı tipinin birbirine benzemediğinden yola çıkarak söyleyebiliriz ki söz konusu kimsenin yazmanın kitapçıya gelmeden önceki son okurudur.¹⁶

¹³ Yazmanın raf işareti: Jarring Prov. 351

¹⁴ Bu konuyla ilgili olarak 1925 yılını işaret eden bilgiler de vardır ancak Jarring'in doktora tezini tamamlamak için 1929 yılında Kaşgar'a gittiği bilinmekte olduğundan bu tarihin daha olası olduğunu düşünmekteyiz (Berbercan, 2017).

¹⁵ Jarring'in kendi el yazısı ile yazdığı katalog bilgileri için bk. EK1

¹⁶ Roze Akhon ve Molla Abdülhamid Ahkon adlarına dikkat çekmek isteriz. Bir ad benzerliği değilse aynı aileden olduklarını düşünebiliriz.

1.1.3 Yazmanın fiziki özellikleri

54 yapraktan oluşan eser toplamda 108 sayfadır. İç kapağında kitabın son sahibinin adı yazmakla beraber üzeri karalanmış bir takım yazılar bulunmaktadır. Çalışmanın konusu olan metin, yazmanın 2b-53a numaralı yaprakları arasında bulunmaktadır.

Yazma 230x185 boyutunda olup karton ciltlidir. Cildin üzeri mavi üzerine beyaz çiçekli bir kumaşla kaplanmıştır. Jarring'ın verdiği bilgiye göre kalitesiz bir Hoten kağıdı kullanılarak yazılan yazmanın sayfaları da oldukça incedir, yaprakların katlanması bundandır.

Eser, kırmızı ve siyah mürekkep ile yazılmıştır. Kırmızı mürekkep konu başlıklarını yazmakta kullanılırken yeni bir konunun girişi olarak kullanılan “*eger kişi, eger kimerse, ve yana, ve nev‘ī dīger*” ifadeleri de kırmızıyla yazılmış, cümleye siyah mürekkep kullanılarak devam edilmiştir.

Eserin satır sayısı sabit olmamakla beraber çoğunlukla 11-12 ve 13’tür. 53a yaprağı ise 3 satırdan oluşmaktadır. Yazmanın sonuna doğru gelindikçe müstensihin yazısını büyüttüğü ve satır sayısının 10’a düştüğü görülmektedir. Yalnızca 30a yaprağı 14 satırdır.

1.1.4 Yazma üzerinde yapılan çalışmalar

Yazmanın Türkiye’de çalışması olmamasına rağmen yurtdışında İngilizce olarak bir adet çalışması vardır. Bu çalışma esasen bir projenin dolayısıyla bir araştırma ekibinin ürünüdür. ATMO-1(Annotated Turki Manuscripts from the Jarring Collection Online) adıyla anılan bu proje 2015-2018 yılları arasında Arienne M. Dwyer ve Sperberg-McQuenn tarafından yürütülmüştür. Projede ağırlıklı olarak üzerinde çalıştığımız metnin incelendiği bildirilmiştir. Ekip yazmayı tarayıp bir veri tabanına aktarmış, harfçevrimi yapmış, ingilizceye çevirmiştir. Özellikle çevirilerin içinde oldukça hacimli notlamalar bulunmaktadır. Okunup anlamlandırılmayan sözcükler bu çalışmada da bulunmaktadır.¹⁷

¹⁷ ayrıntılı bilgi için bk. <http://uyghur.ittc.ku.edu/> Erişim 20 Kasım 2022

1.2 Eserin İçeriği

Çalışmaya konu olan eser, bir tıp metnidir. Metin sistematik konu başlıkları altında verilmemiştir. Konu başlığının olduğu yerlerde de daima o konuyla ilgili reçeteler verilmeyip farklı konulara geçilmiştir.

İslam tıbbının etkisiyle yazılmış olan eser, dua ile başlar. Ardından gezegenlerden ve burçlardan bahsedip bunlardan dört tabiat(mizaç) meydana geldiğini anlatır. Devamında ise ahlât-ı erbayı meydana getiren kan, safra, balgam ve sevda unsurlarının niteliklerini anlatmaya başlar.

Genel olarak, besinlerin fayda ve zararları, hangi vakitte yenilmesi gerektiği; kulak ağrısı, diş ağrısı, baş ağrısı, burun ağrısı, burun kanaması, mide ağrısı, cilt hastalıkları gibi günlük hayatta kişinin başına sıkça gelebilecek hastalıklar için reçeteler verilmiştir.

Bu reçetelerle beraber içerikte en çok yer kaplayan ve ayırt edici olduğunu düşündüğümüz konu kısırlık¹⁸ ve cinsellikle ilgili konulardır. Bu bağlamda erkek egemen bir tavır sergilenmiş, ağırlıklı olarak erkeklerin cinsel hazzını çoğaltmak ve cinsel hastalıklarını gidermek amacıyla reçeteler verilmiştir. Kadınlarla ilgili olduğu bildirilen bir bölümde ise kısaca kadınların nasıl bakire gibi olabilecekleri anlatılmıştır.

Metindeki diğer ayırt edici konu ise hırsızlık ve hırsızlığa karşı alınan önemlerin verilmesidir. Bu başlık çoğunlukla düzenli olarak işlenmiş, araya başka konular dahil olmamıştır. Hırsızın aldığını tekrar getirmesi ve hırsızın tespitiyle ilgili olarak reçeteleri Kuran-ı Kerim'den alıntılanan çeşitli ayetler ve tılsımlar oluşturmaktadır. Örneğin, aşağıda verilen şekillerin bir kağıda yazılıp temiz bir yastık altına koyulup uyunduğu zaman hırsızın rüyada görüleceğini bildirir. Şekil ise budur:

• • • یا سنا باریث یا الله یا الله یا الله صلاحی سو سح سح سحه

¹⁸ Eserde çocuk olmamasının sebebinin kadın mı erkek mi olduğunu anlamak için bir test de verilmiştir. Buna göre bir kabak alıp dibinin toprağa dikilmesi gerekiyor. Bu işlemten sonra kadın da erkek de bu bitkilerin köklerine işiyorlar. Hangisinin bitkisi büyüyüp filizlenmezse çocuğu olmayan kişinin o olduğunu söyleniyor. Metinde verilmemiş ancak zannediyoruz ki iki ayrı kabak dikip bu testi uygulamak gerekiyor. bk. 10b/7-8

Tılsımlara başka bir örnek olarak da küçük çocukların korkmaması için boyunlarına köpek dişinden kolye takmalarının bildirilmesi gösterilebilir.

Bilindiği üzere, eski Türklerde şamanlar bir nevi hekim, otacı görevi de görmekteydi. Kişilerin kendi çözemeyeceği hayvan hastalıkları, kendi hastalıkları, doğal afetler gibi konularda doğaüstü güçleri olduğuna inanılan şamanlar, ritüelleri ve kendilerine has yöntemleriyle devreye giriyorlardı. Orta asya Türk tıbbının 14. yüzyıla kadarki sürecini konu alan doktora çalışmasında Mahmut Gürkan şamanların uyguladığı bazı yöntemlerin rasyonel tıp ile uyumlu olduğunu, sonuç olarak pratikte faydalı olmayan yöntemlerin kuşaklar boyu kalıcı olamayacağını belirtmiştir. Gürkan'ın ilgi çekici tespitlerinden biri ise otacı-bakşı ayırımına dikkat çekmesidir:

Eski Uygurların tıp metinlerinde kamların uyguladıkları ritüellik seanslarda kullandıklarının yanı sıra doğrudan şifalı bitkilerle de sağaltma yaptıklarına dair bilgi mevcuttur. Arat'ın çevirdiği bir metinde şöyle denilmektedir:

bu alku kırtlarğa otacı bakşılar yarağın körüp bilge biliglerin öntürüp inçkelep yarağın körüp birzünler

“Otacı-bakşılar bütün bu yaralara, yarayı (dikkatlice) görüp, bilgilerini bilgece kullanıp, inceleyerek ilaç vermelidir.”¹⁹

Ancak Gürkan, Hakaniye Türkçesi döneminde kaleme alınmış olan Divanü Lugati't Türk'te Kaşgarlı Mahmud'un otacılar ve kamları ayrı ayrı tanımladığını bildirmiştir.

Tarımın, yerleşik düzenin ve kentli yaşamın gelişmesi ile birlikte, genellikle aile içinde nesilden nesile aktarılan bilgi ve şifa verme özelliklerinin ağır bastığı kamlar ve otlarla tedavi eden otacıların yanı sıra gelişen bir hekim tipi ön plana geçmiştir. Yeni dinlerin benimsenmesiyle tapınakların kurulması, yazı alışkanlığının gelişmesi, yazıcıların artması, diğer dillerden yapılan çeviriler rahip tipi hekimler dönemlerindeki tıp bilgilerini uygulayarak gelişmiş bir sağlık hizmeti sunmaya başlamışlardır.²⁰

Laszlo Karoly, tıp metinlerindeki şifalı dualarla ilgili yazmış olduğu bir yazıda İslam dünyasındaki hekimlerin rasyonel bir sistemi kabul etmelerinin yanında büyücülüğü de onayladıklarını bildirmiştir.(Karoly,2014)

İbn Haldun'a (1332-1406) göre büyücülük (tılsımlar, şifalı yazmalar, dualar vs.) ilmin önemli bir parçasıdır (Perho1995:114). En büyük İslam hekimlerinden biri olan Zekeriye El-Razi'nin (865-925) yazmalarında da büyücük önemli rol oynar (Goodman 1995: 474-475). Bu

¹⁹ Gürkan, 2010:11

²⁰ a.g.y.

düşüncelerin bugüne kadar devam ettirildiği, halk arasında kabul edilerek kullanıldığı iyi bilinmektedir.²¹

Eserde bazı surelerin de aslı yazılmamış yalnızca isimleri verilmiştir. Bunlar Duhâ suresi, Tin suresi, İnşirah suresi, Fatiha ve Ayete'l-Kursi'dir. Karoly'ın belirttiği gibi bu dualar günümüzde de kişilerin sıkıntılı anlarda, hastalıklarda okuduğu, hafiflediğini düşündüğü dualardandır. Peygamberlerden Hz. Süleyman'ın, perilerini çağırarak, huzuruna çıkıp çocuğu olmadığı için feryat eden kadınların bu halinin sebebini sorduğu bölümü yine bu düşüncelerle değerlendirebiliriz.

Metinde yer yer Hz. Muhammed'e atıflar yapılmış, Lokman Hekim ve hakkındaki riyavetler ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, kökeni ve Lokman Hekim olma süreci anlatılmıştır.

1.2.1 Eserin konu başlıkları

Yukarıda belirttiğimiz gibi konu başlıkları ve içerikleri uyumlu olmamakla beraber şu biçimdedir:

Konu başlığı	Bulunduğu yer
Hâtûs hâkim aytur	3b/2
Ve yana rivâyet kılurlar kim	5a/10
Eger mazlûm kişi toğmasa	7a/3
Bu bâb bir kün hâzret-i cebr'îl 'aleyhi's-selâm hâzret-i peygamber 'aleyhi's-selâmın hüdâi te'ala iberdi	12a/9-10-11
Bu bâbda ağırık kişiniñ mecâzını bilmeklikniñ tarîkesi	13a/6-7
Ve yana cālînû<s> hâkîm aytur herkimniñ	13b/1
Bu bâb tamur tutmañniñ beyânı	15a/12
bu bâb kâşıra-âb ya'nî keselniñ fişâbını şîşege alıp bilgil kim hâzret-i peygamber 'aleyhi's-selâm aydılar:	16a/10-11
hâzret-i peygamber 'aleyhi's-selâm aydılar tâyib vilâyetide	18b/4
hâzret-i peygamber 'aleyhi's-selâm aydılar tâyib vilâyetide	19a/3
Beyân-ı çilân	19a/11
Bu bâb savuk mecâzğa dârû kılurğa	19b/1
Bu bâb şıfat-ı şâf kılıp tutmağ	22a/3-4
Bu bâb hâş nerselerke ma'cûn kılmañniñ niñ beyânında cuvânnınıñ hâşiyeti bu turur	26a/6-7-8

²¹ Karoly, 2014: 279

Ve yana rivāyetde andağ keltürüpdürler kim bir kün ḥazret-i loḵmān ḥa:kim	27b/4-5
ḥ ^v aş ma‘cūn kılmaknıṅ beyānı nazm keltürüpdür	29a/1
Bu bāb dārūlarnı şıfat kılıp fāyidesini beyān kıılır	31b/6-7
Bu bāb ḥ ^v atunlarınṅ ḥaḵḵıda keltürgen beyānıda	36b/5-6
Her kişi patinzāl bolmaslıknıṅ beyānı	35a/6-7
Bu bāb faşl der ma‘rifet-i āb-menīninṅ beyānnı ayturlar	35b/12-13
Nev‘ī dīger der-şakīka tılā‘ mezkūr cem‘ ‘arabī durur	36a/9
Ḥazret-i risāletpenā<h> şallallāhu ‘aleyhi ve sellem namāzda aydılar	37b/12
bu faşl ez-berāy-ı kaş ve sakāl çıkarmaknıṅ beyānı ve qar<a> kılmaknıṅ beyānı aytur	39b/8-9
Bu bāb toğmas mazlūmlarnıṅ beyānı	41b/4-5
Faşl bu yeri seng köydürüp oğrını tafmaknıṅ beyānı	46b/8

2. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ

Metinde Türkçe sözcüklerde başta, ortada ve sonda olmak üzere çoğunlukla ünlüler yazılmıştır. /a/ ünlüsü için başta ve ortada (ا) ve (ا), sonda (ا) ve (ا) ; /o,u,ö.ü/ ünlüleri için sözcük başında (ا) ortasında ve sonunda (ا) kullanılmıştır. /ı,i/ ünlüleri için (ى) kullanılmıştır. Kapalı ê olarak okuduğumuz bazı sözcükler ise (ى) ile gösterilmiştir. Tek heceli olan, bir, kim, yer gibi sözcüklerde ünlüler gösterilmemiştir.

Türkçe sözcüklerin ünsüzlerin yazımında /c/ (ج) ve /ç/ (چ) ünsüzü çoğunlukla birbirinin yerine yazılmıştır. /p/ (پ) ünsüzü zarf-fiil olarak yazıldığı örneklerin tamamında /b/ (ب) olarak işaretlenmiştir. Ortada ve sonda yazımı sürekli olmayan /p/ ünsüzü özellikle sözcük başında ve alıntı sözcüklerde kullanılmıştır.

Bazı yerlerde eksik noktalamadan kaynaklanan yazım yanlışları bulunmakla birlikte metnin yazımında ikiliklere sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Özellikle yabancı sözcüklerin kullanımında dikkat çeken ikilikler şu biçimdedir:

z-z-z ünsüzleri, metinde tutarlı bir biçimde verilmemiştir. Düzenli olarak sırasıyla (ز , ظ, ز) olarak yazılan bu ünsüzlerin aynı sözcükte birden fazla kullanımını görmek mümkündür.

h ve h ünsüzleri, metinde tutarlı değildir. Metinde (ح ve ح) olarak yazılan bu ünsüzler /z/ ünsüzü kadar sık olmamakla beraber aynı sözcükte farklı kullanımlarını görmek mümkündür.

ş ve ş ünsüzleri, özellikle mişkāl sözcüğünün yazımında görülen bir ikiliktir.

Uygur imla geleneğinin etkisiyle eklerin bazı yerlerde ayrı bazı yerlerde bitişik yazıldığı gözlemlenmektedir. Teklik üçüncü kişi iyelik eki (+sI), ilgi durumu eki (+nInġ), yükleme durumu eki (+nI) çoğunlukla ayrı yazılan eklerdir. Bulunma durumu eki (+dA), ayrılma durumu eki (+dIn) yönelme durumu eki (+gA,+kA,+ġA), eşitlik durumu eki (+çA) çoğunlukla bitişik yazılmıştır. Çokluk ekinin (+lAr) ise hem bitişik hem ayrı yazıldığı tespit edilmiştir.

Harekeler Arapça olan dua bölümlerinde sistemli olarak gösterilmiştir. Bunnunla beraber şedde ol zamiri (ٲٲ) ve evvel (ٲٲ) sözcüğünü yazımının ayırt edilmesi için büyük ölçüde kullanılmıştır.

Bazı alıntı sözcüklerde aslından farklı olarak uzun ünlüyle gösterilen sözcükler bulunmaktadır. Burada yabancı sözcükleri Türkçeye adapte etme uğraşını görmekteyiz.

3. FİLOLOJİK İNCELEME

3.1 Ses Bilgisi

3.1.1 Ünlüler

3.1.1.1 Kapalı e (è) ünlüsü

Türkçede kapalı e (è) ünlüsü bugün hâlâ araştırmacılar tarafından tartışılan bir konu olmakla beraber genel görüş bu sesin Türkçenin dokuzuncu ünlüsü olduğu yönündedir.²² Kapalı e ünlüsü Doğu Türkçesi metinlerinde var olduğu gibi metnimizde de kullanılmıştır. Metinde kapalı e ünlüsü, Türkçe sözcüklerin başında (ای) ve sözcük ortasında (ی) ile gösterilmiştir. Bununla beraber metinde alıntı sözcüklerin de birkaç yerde kapalı e ünlüsü ile yazıldığını görmekteyiz. İlgili örneklerden bazıları şunlardır:

(12a/2) *ékki* ایکی , (34a/8) *élge-p* ايكاب , (15b/8) *dék* ديك , (4b/12) *késel* كيسل.

3.1.1.2 Ünlü değişimleri

Yuvarlaklaşma

a>o: Bu ses değişmesi (25b/7) *obdān* <Far abādān sözcüğünde görülmektedir.

e>ö: Metinde yalnızca (10b/12) *öy* <ET eb sözcüğünde görülmektedir.

Düzleşme

ü>e: Bu ses değişmesi (27a/7) *köter-* <ET kötür- fiilinde görülmektedir.

Genişleme

ı>a: Metinde (18a/1) *alta* sözcüğünde görülmektedir.

Artdamaksıllaşma

i>ı: Metinde (20b/7) *ıssıg* sözcüğünde görülmektedir.

Öndamaksıllaşma

²² Kocaoğlu, 2003

i>: Metinde (12a/7) *iber-*, < ET *ıd-*, (27a/12) *minġ* <ET. *bıġ* sözcüklerinde görülmektedir.

3.1.2 Ünsüzler

b>p: Metinde tespit edilen bir ünsüz değişimidir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (47a/3) *put* <but, (51a/11) *püt-* <ET. *biti-*.

p>f: Metinde yaygın olarak görülen bir ses değişimidir: (17a/10) *faġa* <paka, (14a/4) *fat* <Et. *pat*,

b>f: Metinde tespit edilen ilgili örneklerden bazıları şunlardır: (25b/11) *fit* <bit, 47a/4) *fit-* <ET *bit-*.

p->f-: Metinde alıntı sözcüklerde görülen bir ses değişimidir. Mahallileşmenin tespiti açısından önemli olan bu değişim metinde oldukça sık görülmüştür. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (21b/4) *felte* <Far. *pelte*, (37a/11) *ferhiz* <Far. *perhiz*, (25b/6) *fest* <Far. *pest*.

3.2 Biçim Bilgisi

3.2.1 İsim çekimleri

3.2.1.1 İyelik ekleri

Metinde, teklik birinci kişi iyelik eki olarak +m, teklik ikinci kişi iyelik eki olarak +nġ, teklik üçüncü kişi iyelik eki olarak +I, +sI, çokluk birinci kişi iyelik eki olarak +mIz, çokluk ikinci kişi iyelik eki olarak +nġız, çokluk üçüncü kişi iyelik eki olarak +IArI ekleri kullanılmıştır. İlgili Örneklerden bazıları şunlardır: (28a/2) *aġa+m*, (17a/5) *saġal+ı+m*, (26b/12) *bende+nġ*, (3a/12) *til+i+nġ*, (27b/2) *kün+i*, (9a/9) *berg+i*, (13b/7) *a'za+sI*, (44b/11) *börek+i*, (41b/8) *ferzend+miz*, (9b/7) *boġum+ları+ġa*, (38b/9) *büy+ları*, (27b/10) *maġasin+leri*

3.2.1.2 Durum ekleri

3.2.1.2.1 İlgi durumu eki

Metinde ilgi durumu eki +nInġ biçiminde kullanılmaktadır. Bazı zamirlerinden sonra +Inġ biçimi görülmektedir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır. (4a/3) *aġız+nInġ*,

(16a/4) *ādem+ninġ*, (41b/7) *biz+ninġ*, (48a/5) *dıraġt+ninġ*, (32a/10) *göl+ninġ*, (28a/7) *giyāh+ninġ*, (9a/6) *taġu+ninġ*, (45a/6) *oġrı+ninġ*, (28a/2) *men+inġ*.

3.2.1.2.2 Yönelme durumu eki

Metinde yönelme durumu ekleri +ġA, +gA ve +kA biçiminde kullanılmaktadır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (35b/3) *aġız+ġa*, (29a/2) *aġrıġ+ġa*, (17b/3) *çıġan+ġa*, (27a/12) *til+ġa*, (10a/9) *köz+ke*, (38a/4) *la‘net+i+ke*, (38b/9) *taraf+ge*.

3.2.1.2.3 Bulunma durumu eki

Metinde bulunma durumu eki +dA biçiminde kullanılmaktadır.İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (21b/3) *āftāb+da*, (26a/5) *beyābān+da*, (14b/5) *öġze+de*, (49a/4) *öy+de*, (3a/11) *öfke+de*.

3.2.1.2.4 Ayrılma durumu eki

Metinde ayrılma durumu eki olarak +dIn eki kullanılmıştır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (38a/10) *derd+din*, (48a/6) *tal+din*, (12b/3) *ma‘cun+din*, (7b/8) *öy+din*, (5a/3) *mi‘de+din*.

3.2.1.2.5 Yükleme durumu eki

Metinde yükleme durumu eki olarak yalnızca +nI eki kullanılmıştır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (4a/7) *ālūġe+ni*, (34b/6) *bādincān+nı*, (37b/8) *samsaġ+nı*, (8a/10) *tiş+ni*, (28b/9) *post+nı*, (24a/8) *müşük+ni*, (32b/1) *tavuşġan+nı*, (33b/7) *şīşe+ni*

3.2.1.2.6 Eşitlik durumu eki

Metinde eşitlik durumu eki olarak +ġA eki kullanılmıştır. Eşitlik durumun metinde kullanımı oldukça azdır. Çoğunlukla neġe sözcüğünde kullanılmıştır. (30a/12) *sen+inġ+ġe*, (33a/7) *ne+ġe*.

3.2.1.2.7 Aitlik Eki

Metinde aitlik eki +KI biçimiyle kullanılmıştır. (30a/13) *sen+din+ki*, (6a/9) *susal+kı*, (25a/11) *mi‘de+de+ki*.

3.2.1.2.8 Araç durumu eki

Metinde araç durumu bile ve birle edatlarıyla sağlanmıştır: (30b/5) *birle*, (11a/2) *bile*.

3.2.2 Bildirme ekleri

Metinde kullanılan bildirme ekleri +dur, turur ve (metinde 4 kere geçmektedir) durur yapılarıdır. (10b/9) *şu+ninġ+durur*, (30b/5) *hūb durur*, (27a/4) *nimerse turur*, (25b/9) *ziyāderak turur*, (42b/4) *tol-ġan+dur*, (3a/6) *ķuruk+dur*

3.2.3 Farsça yā-yı vahdet kullanımı

Metinde yā-yı vahdet (28a/3) *ādemī* sözcüğünde görülmektedir. Toplamda 5 kere kullanılmıştır.

3.2.4 Zamir N'si

Doğu Türkçesinde teklik üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra gelen durum eklerinin arasına zamir n'si gelmemektedir. Metinde (49b/6) *alt+ı+n+da*, dışında zamir n'si genellikle kullanılmamıştır. İlgili örneklerin bazıları şunlardır: (43a/4) *kindik+i+de*, (17b/11) *şerbet+i+de*, (30b/8) *sarıġ+ı+da*, (7b/9) *saķal+ı+ġa*, (50b/1) *ķulaķ+ı+da*, (20b/2) *tüş+i+de*.

3.2.5 Metinde dikkat çeken edatlar

Metinde Farça olan *eger* edatı tam olarak 225 kere kullanılmıştır. Cümlelerin önemli bir bölümünün şartlı birleşik cümle olduğu tespit edilen metnimizde bu edat aynı cümle içinde şart kipiyle beraber kullanılmıştır. Hemen hemen her cümle *eger* edatı ile başladığını söyleyebiliriz. Farsça tā “-A kadar” anlamına gelen bu edat da cümlelerde kendisiyle aynı anlamı taşıyan -gAçA, -GAñA ekleriyle beraber metinde beş kere kullanılmıştır.

3.2.6 Fiil Çekimleri

3.2.6.1 Haber Kipleri

3.2.6.1.1 Görülen geçmiş zaman eki

Metinde görülen geçmiş zaman eki -DI biçimindedir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (38a/2) *oķu-dı-lar*, (27b/9) *öte+diler*, (27a/11) *çık-tı-lar*, (38a/1) *çaķ-tı*, (38a/5) *buyra-dı-lar*.

3.2.6.1.2 Öğrenilen geçmiş zaman eki

Metinde öğrenilen geçmiş zaman eki ağırlıklı olarak –pdur biçiminde karşımıza çıkmakla beraber bir örnekte –mİş biçimiyle de kullanılmıştır. İlgili örnekler şunlardır: (38b/2) *ayt-ı-pdur*, (39b/6) *dè-pdur*, (50b/1) *hür-miş*.

3.2.6.1.3 Geniş zaman eki

Metinde kullanılan geniş zaman ekleri –r –Ar, ve –Ur ekleleridir. İlgili örnekler şunlardır: (29a/10) *kurut-ur*, (25b/3) *köter-ür* (48b/6) *tapıl-ur*, (30a/14) *köp kıl-ur*, (28a/10) *bol-mas*, (21b/9) *tap-ar*, (42b/5) *ağrı-r*, (29b/1) *uçra-r*.

3.2.6.1.4 Şimdiki zaman eki

Metinde kullanılan şimdiki zaman ekleri –AdUr ve –e durur biçimiyle karşımıza çıkmıştır. İlgili örneklerin bazıları şunlardır: (21b/7) *köter-e-durur*, (34b/2) *dè-ydür*, (27a/5) *h^vala-ydur*, (41b/8) *bol-ma-ydur-mız*, (6a/6) *bol-ma-y*.

3.2.6.1.5 Gelecek zaman eki

Metinde gelecek zaman için –ğAy, -gAy, -kAy ekleri kullanılmıştır. İlgili örnekler şunlardır: (51b/9) *tin-ma-ğay*, (31a/9) *sep-gey*, (46b/12) *oku-ğay*, (17a/3) *köter-gey*

3.2.6.2 Tasarlama Kipleri

3.2.6.2.1 Şart kipi

Metinde şart kipi –sA biçimindedir. İlgili örnekler şunlardır: (12b/11) *pürkit-se*, (47b/7) *ön-se*, (44b/7) *sağay-ma-sa*, (16b/12) *tart-sa* (22a/1) *tüş-me-se*,

3.2.6.2.2 Emir kipi

Metinde geçen emir kipleri teklik birinci kişi –AyIn, teklik ikinci kişi –nğ ve teklik ikinci kişi –ğıl –gil ekleridir. İlgili örnekler aşağıda verilmiştir:

(51a/7) *kıl-ayın*, (29a/4) *bil-i-nğ+ler*, (16a/1) *bil-gil*, (38b/8) *bağ-ğıl*, (49a/11) *ber-gil*.

4. METİN

4.1 Çeviriyazı Alfabeti

ا	a, ā, e	ش	ş
آ	a, ā	ص	ş
اي, ي	è	ض	z, d
ع	,	ط	t
ب	b, p	ظ	z
پ	p	ع	,
ت	t	غ	ğ
ث	s	ف	f
ج	c, ç	ق	k
چ	ç	ك	k, g
ح	h	نك	ng
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	o, ö, u, ü, ū, v
ز	z	ه	h, a, e
ش, س	s	ی	y, ı, i, ī

4.2 Harfçevrimi Alfabeti

آ ا	a	ص	ş
اي ي	ay	ض	ž
ء	’	ط	ţ
ب	b	ظ	z
پ	p	ع	‘
ت	t	غ	ğ
ث	s	ف	f
ج	c	ق	q
چ	ç	ك	k
ح	h	نك	ng
خ	x	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	w
ز	z	ه	h
س	s	ى	y
ش	ş		

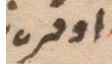
4.3 Çeviriyazılı Metin

[2b] ⁽¹⁾ bismi'llahi'r-rahmani'r-rahīm ⁽²⁾ el-ḥamdü rabbil'l-‘ālemīn ve'l-‘ākıbetü li'l müttakīn eş-şalavātü ⁽³⁾ ve's-selāmu ‘alā resūlihi muḥammedin ve'l aşḥābi ecma‘īn ⁽⁴⁾ Ve cihān ‘ālemni on kısım yarattı. ⁽⁵⁾ Avval êkki kısım bu turur: Ḥamel şevr cevzā sereṭān ⁽⁶⁾ esed sünbüle mīzān ‘akreb kavş cedī delve ⁽⁷⁾ ḥūt. Bu on êkki nimmerseni yette yıldız birle muvāfık ⁽⁸⁾ kıldı. Andağ kim şems kamer ‘uṭaridd zühre mirīḥ ⁽⁹⁾ müşterī zuḥal bularnı muvāfık kılip ādem [3a] ⁽¹⁾ –niñg vücūdıda yette nimmerseni yarattı. Avval dil ciger gürde ⁽²⁾ şaş dimāğ zehr-ser. Ve yana on êkki burc ⁽³⁾ tört tabāyi‘ kıldı. Yette kevākibni yarattı. Bularniñg mizācı birle ⁽⁴⁾ ısığ savuqlıķını ṭarīķ-i taḥķīķni beyān kılur. Avval ⁽⁵⁾ dimāğ savuḳdur. Yürek bağırı kuruḳ ısıḳdur, ⁽⁶⁾ öfke hem kuruḳdur. Tal kuruḳ savuḳdur. Mi‘de ⁽⁷⁾ mu‘tedīldür ya‘nī mizāc tört kısım bolur: Balğam, sevdā, ⁽⁸⁾ şafrā, kan. **Avval** kan höl ısığ, ornı bağırda turur. Mezesi ⁽⁹⁾ tatlığ rengi sarıḳ bolur **êkki<nci>** şafrādur. Anıñg ṭab‘ ⁽¹⁰⁾ savuḳ bolur, ornı öt üzre bolur. **Üçünçi** ⁽¹¹⁾ balğam bolur. Anıñg ṭab‘ savuḳ bolur, ornı öfkede [3b] ⁽¹⁾ bolur, ṭa‘amı açıḳ bolur. **Törtünçi** sevdā bolur. Anıñg ṭa‘amı ⁽²⁾ şūr bolur.

Ḥātūs ḥākim aytur: Herkimniñg ağız açıḳ bolsa balğam ziyāde ⁽³⁾ bolur. Herkimniñg ağız tatlıḳ bolsa kan ziyāde bolur. ⁽⁴⁾ Herkimniñg ağız şūr bolsa sevdā ziyāde bolur. **Eger kimerse-** ⁽⁵⁾ **-niñg** istīmā bolmaķı, ten ağır bolmaķı, ağız tatlıḳ bolmaķ, ⁽⁶⁾ baş ağrımaķ bular ḥemmesi kandin²³ peydā bolur. Ve yana boğuz ⁽⁷⁾ ağrımaķ, uça ağrımaķ ve köz ağrımaķ, yürek salmaķ, kulaḳ ⁽⁸⁾ ağrımaķ bular mu kandin bolur. **Eger kimerseniñg** başı tola ⁽⁹⁾ ağrasa anı şaķīķa dērler. Eger ağız kurumak, tola ussamak ⁽¹⁰⁾ ve boğuz kurumak, yüzi sarıḳ bolmaķ ve saç saķal fat aķar- ⁽¹¹⁾ –mak ve elig titremek ve teb-lerze bolmaķ ve yan başı ⁽¹²⁾ ağrımaķ, ta‘ām siñgmeslik bular şafrādın bolur. [4a] ⁽¹⁾ **Ve yana** ağız açıḳ bolmaķ, ağızdın su kelmek, saç saķal ⁽²⁾ aķarmaķ ve kursorak ağrımaķ ve istiskā ve kirm-i kedū-dāne ⁽³⁾ bolmaķ bular ḥemmesi balğamdın peydā bolur. **Ve yana ağıznıñg şūr** ⁽⁴⁾ **bolmaķı**, nā-ḥūşluk ve köz hıyre bolmaķ ve şeb-kūr bolmaķ ve fikri dār ⁽⁵⁾ bolmaķ ve āşufte tüşi körmek, tola sözlemek ve ‘ar‘ar ⁽⁶⁾ bolmaķ bular ḥemmesi sevdādın bolur. **Eger kimerse kan def‘** ⁽⁷⁾ bolsun dese ḥurmāy-ı hindī ve ālūçeni gül-āb-ı şerbet ⁽⁸⁾ kılip üç kün nāştada içse kan şāf bolur. **Eger** ⁽⁹⁾ **şafrā sāki:n** bolsun dese açıḳ anārni tatlıḳ anārni ⁽¹⁰⁾ berāber kılip gül-

²³ Yazmada (قالندین) şeklinde yazılmıştır. Devamındaki satırda geçen kuvvetlendirme edatından dolayı (mu) kan olarak okumayı tercih ettik.

āb hem berāber kılıp bir keçe koygıl. Andın ⁽¹¹⁾ kin terencebīn birle ħal kılıp üç kün nāştada içse [4b] ⁽¹⁾ şafrā def‘ bolur. **Eger balğam** balğam def‘ bolsun dēse zencebīl ⁽²⁾ kebāb-çini selīhelerni dam kılıp terencebīn bile ħal ⁽³⁾ kılıp her künde bir mişkāl yēse balğam def‘ bolur. **Eger** ⁽⁴⁾ **sevdānı def‘** bolsun dēse terencebīn za‘ferānını üç kün ⁽⁵⁾ nāştada içse sevdānı def‘ kılur. Açıg nimerselerdin ⁽⁶⁾ elbette ħazer kılmağ kerek.

Eger kimerseniṅ başı ağraysa dānug- ⁽⁷⁾ -nıṅ uruḡını nīlfer birle ħal kılıp başıḡa çafsa şıḥhat bolur. ⁽⁸⁾ **Eger kimerseniṅ** kırsakıda yel bolsa yā yel turḡan bolsa ⁽⁹⁾ üç mişkāl ħezārsıfendini un kılıp künçid yaḡı bile ħal ⁽¹⁰⁾ kılıp küni nāştada üç mişkāldin yēse kırsakdaki ⁽¹¹⁾ yel def‘ bolur. **Eger kimerseniṅ** ıssıḡ yeldin her kaydaḡ ⁽¹²⁾ kēsel bolsa kişnīş birle mūdāmet kılsa def‘ bolḡay. [5a] ⁽¹⁾ **Eger kimerse** nāştada turu:f yēse ağzıdın su kēlürḡan def‘ ⁽²⁾ bolur, şafrāsı sūhte bolḡay. **Eger kimerse** sarımsağ yēmekni ‘ādet ⁽³⁾ kılsa balğam mi‘dedin bātıl bolḡay **ve yana** zaḥmeti²⁴ bolmağ ēlig ⁽⁴⁾ ayağ titremek sāki:n bolḡay. **Eger kimerse** ala bolḡan bolsa ⁽⁵⁾ sıçḡannıṅ kara qarḡanıṅ mayakını kaynatıp sūrtse ⁽⁶⁾ def‘ bolur. **Ve yana** herkim bir kaçaḡa eşekniṅ sūtini alıp koysa ⁽⁷⁾ ba<r>ça yürküler ol kaçaḡa cem‘ bolḡay. **Eger kimerse** ıssıḡdın ⁽⁸⁾ sūrfe illetige giriftār bolsa armut uruḡını kaynatıp ıssıḡ ⁽⁹⁾ içse bisyār fāyide kılur. **Ve yana** balğam zaḥmetige²⁵ yette mertebe ⁽¹⁰⁾ yēse hergiz balğam zaḥmeti²⁶ körmegey.

Ve yana rivāyet kılurlar kim cuvānī ⁽¹¹⁾ ıssıḡ turur herkim cuvānī şeker birle ħal kılıp yēse mi‘de kavī ⁽¹²⁾ kuvvetlik bolḡay. Her ta‘āminḡa yēse bolḡay vüçüdüda [5b] ⁽¹⁾ kesel körmegey. Kedūdāne yēse ve germ-i mi‘deni def‘ kılur. **Ve yana herkim** ⁽²⁾ sarımsağ yēmekni ‘ādet kılsa yel zaḥmeti²⁷ hergiz körmegey. **Herkim** koy ⁽³⁾ sūti, qalamfūr, kunduz qāhreni şeker birle ħal yēse kırsak ⁽⁴⁾ ağrıķı körmegey, savuğ micāzda bolur **Ve yana** sūnbül beş ⁽⁵⁾ mişkāl, mūç beş mişkāl, tuḡme turb ēkki mişkāl, zīre ēkki ⁽⁶⁾ mişkāl, qalamfūr üç mişkāl, za‘fer bir mişkāl, bu dārūlarnı ⁽⁷⁾ cem‘ kılıp ‘asel birle yēse küll ‘illetlerdin def‘ bolḡay. ⁽⁸⁾ **Ve yana** baḡrı ağrasa ıssıḡdın bolsa yaş kafağnı ısga- ⁽⁹⁾ -ḡul bādem yaḡı birle yēse def‘ bolur. **Ve yana** benefşeni, ⁽¹⁰⁾ nīlferni

²⁴ zaḥmet: zxmt

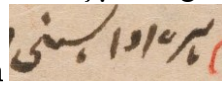
²⁵ zaḥmetige: zxmykh

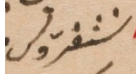
²⁶ zaḥmeti: zxmt

²⁷ zaḥmeti: zxmt

susasa içmek kerek def‘ bolur. **Herkimniň** ⁽¹¹⁾ micāzı ıssıg bolsa sirkeni şeker birle kaynatıp anār suyu ⁽¹²⁾ birle berse aşğa açığ anār suyu üzüm güresini [6a] ⁽¹⁾ kaynatıp içsün. Aş yegendin kin sol kolını basıp ⁽²⁾ yatsun def‘ bolur. **Eger** micāzı savuq bolsa dāçinnı ⁽³⁾ hal birle kaynatıp anār suyunı koşup ıssıg ıssıg ⁽⁴⁾ içse def‘ bolur. **Eger kimerseniň** yürük bağı süste ⁽⁵⁾ bolsa ta‘āmğa meyli bolmasa, suğa meyli bolsa sunı bir kaçça ⁽⁶⁾ içse ussalıkı def‘ bolmaysa içi kabz ve tili yirik bolsa ⁽⁷⁾ ve yüzi sarıg bolsa kündin künge nā-hüş ziyāde bolsa ⁽⁸⁾ ‘ilāc ol ki, yaş kafaķnı şöhle birle kaynatıp ⁽⁹⁾ berse susalıkı def‘ bolur. Açığ anār üzümniň güre ⁽¹⁰⁾ -siniň suyu birle bermek kerek. **Eger kimerseniň** tamgakı ⁽¹¹⁾ tutsa gül-āb birle gargara kılsa def‘ bolur. **Eger kimersege** ⁽¹²⁾ ağıu bergen bolsa ādemniň pişābı birle faytımānı [6b] ⁽¹⁾ ėzip içürse def‘ bolgay. **Eger kimerse** endām sısgān ⁽²⁾ sısgān bolsa gül-i reyhānnı soķup yaksa def‘ bolur. ⁽³⁾ **Eger kimerseniň** közidin yaş akar bolsa eķküniň süti- ⁽⁴⁾ –ni fahteğa alıp köziňge yaksa def‘ bolur.

Ve yana eķkür ⁽⁵⁾ mayakını ‘asel birle merhem kılıp bir neçe yaman cerāhatke ⁽⁶⁾ çafsa def‘ bolur. **Ve yana** eķküniň ötiñi hatun ⁽⁷⁾ kişi kaçığa çafsa kara bolgay. **Ve yana** kızıl eķküniň ⁽⁸⁾ bağırını köydürüp közige tartsa şebe-kürlükü def‘ bolur. ⁽⁹⁾ **Ve yana** eķküniň ötiñi nānga koşup yaş oğulğa ⁽¹⁰⁾ berse ağırıķı def‘ bolur. **Her kimerse** at tuvakını işikniň ⁽¹¹⁾ altında koysa sıçğan kaçgay. **Eger kimerseniň** kavī cerāhat- ⁽¹²⁾ -leri bolsa cerāhatdin kan tursa atnıñ tezegini [7a] ⁽¹⁾ -gini çafsa turgay. **Ve yana** herkimniň kulakı ağır bolsa ⁽²⁾ kara ağır atnıñ tezegini üç merātebe tamızsa açılgay. ⁽³⁾

Eger mazlūm kişi toğmasa at tuvaknı köydürüp külni ⁽⁴⁾ mūm birle şāf kılıp içse fi’l-hāl toğmaslıkdın ⁽⁵⁾ halāş bolgay. **Ve yana** herkim at minğesini bir heft saç saķal ⁽⁶⁾ tüşgen yerige sürtse tolı öñgey. **Herkim tēveniň** ⁽⁷⁾ minğesini fişürüp ‘asel bile hal kılıp yēse ağırıķ ⁽⁸⁾ –ları def‘ bolur. **Herkim** tavuşkannıñ minğesini yaman ⁽⁹⁾ cerāhatlerige çafsa def‘ bolur. **Eger kişide** ok başı ⁽¹⁰⁾ turup kılsa tavuşkannıñ minğesini çafsa fat ⁽¹¹⁾ çıkķay. **Ve yana** her za‘yifeniñ ferzendi bolmasa tavuşkan ⁽¹²⁾ mayakını özi birle tutsa ferzendi bolgay inşāllāh. [7b] ⁽¹⁾ **Herkim** tavuşkan minğesini yā teresini sigek oğul balağa ⁽²⁾ berse def‘ bolgay **eger kimerseniň** fişābı tutulsa sıçılkan ⁽³⁾ mayakını zekeriğa koysa def‘ bolgay. Herkim sıçķannıñ ⁽⁴⁾ kanını qarazāg birle ala bolga<n> yerke sürtse def‘ bolur. ⁽⁵⁾ **Herkim** ta‘āmığa koşup

içse ‘ömre içide⁽⁶⁾ yel zahmeti²⁸ körmegey. **Herkim** namâz huften vaktıda bir ayak⁽⁷⁾ suğa *izâ zilzeleti’l-arḍı* tokkuz mertebe okup öyge⁽⁸⁾ saçsa bügüler ol öydin kaçgay. **Eger kimerse**⁽⁹⁾ çibinni saç sakalığa sürtsen uzun bolur. ⁽¹⁰⁾ **Ve yana** örmüçükni bir kamuşnıñ içige alıp hāmile-dār⁽¹¹⁾ mazlūmnıñ elgige sürtsen şubu niyyet²⁹ birle berse kim “ayāl⁽¹²⁾ oğul mu yā kız mu” dep şafşāf kamuş kerek. Eger [8a]⁽¹⁾ örmüçük kızıl bolsa ‘ayāl oğul turur, sarıg bolsa kız turur. ⁽²⁾ **Ve yana** minğesi ekki kısım turur: biri aq biri yaşıl. ⁽³⁾ Aqnı her yeriğe sürtsen tūg uzar yaşılını her yeriğe sürtsen ⁽⁴⁾ önmegey. **Her kişi** şirniñ balasını köydürüp engübīn birle ⁽⁵⁾ közige salsa hergiz köz ağırık⁽⁶⁾ körmegey. **Herkim** yılan sūnğekni ēzip közige tartsa ⁽⁷⁾ rūşen bolgay. **Ve yana** yılanıñ teresinde teb-lerze⁽⁸⁾ ve bezgek bolğan kişi islese def‘ bolğan.

Eger kimerse nāşır⁽⁹⁾ ‘illetige giriftār bolsa it teresige kirse def‘ bolur. ⁽¹⁰⁾ **Herkim** itniñ tişni kiçik balanıñ boynığa bağlasa⁽¹¹⁾ keçe ve kūdüz hergiz qorqmağay. **Eger kimerse**ni tilbe it tutsa ⁽¹²⁾ herkaysı itniñ bağrını yese def‘ bolgay. **Ve yana** [8b]⁽¹⁾ itlanıñ tilni kurutıp un kılıp hayvānātınñ yağı⁽²⁾ birle mecma‘ kılıp herkaйдаğ cerāhatke salsa def‘ bolur. ⁽³⁾

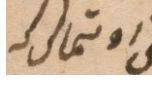
Herkimniñ tırnağı köçgen bolsa kuçkaç minğesini salsa ⁽⁴⁾ def‘ bolur. **Eger** birle kebāb kılıp yese mi‘deni ⁽⁵⁾ tāze kılur. **Herkim** kuçkaçnı pişürüp yese erenligi kavī⁽⁶⁾ bolgay. **Eger kimerse**ge ok tiken bolsa yā tayaq za‘afı⁽⁷⁾ bolsa kuçkaçnı yarıp tañgsa def‘ bolur. **Ve yana** ⁽⁸⁾ un kılıp qand birle yese herkança mecāzı savuq bolsa⁽⁹⁾ bisyā fāyide kılur. nānga salıp yese balğam zahmeti³⁰ ⁽¹⁰⁾ körmegey, mi‘desi tāze bolgay. **Ve yana** kişnişni şeker ⁽¹¹⁾ birle yese yürekde üstihvānda hergiz ıssıgı kalmağay. kişnişni [9a]⁽¹⁾ soqıp veremke çafsa def‘ bolgay. **Eger kimerse** derd-serğa bolsa ⁽²⁾ buğdaynı qaynatıp ēzilgendin kin sudın alıp ⁽³⁾ üç kün yatar vaktıda yese def‘ bolur. **Eger kişini** tilbe ⁽⁴⁾ it tutsa ādemniñ saçnı sirkede üç kün ⁽⁵⁾ koyup it tutğan cerāhat<ge> koysa def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ taħunıñ minğesini yasmuq yağı birle qaynatıp ⁽⁷⁾ ağırık kulakğa tamızsa def‘ bolur. **Ve yana** kebūter⁽⁸⁾ mayakını künçüt yağı birle kaynatıp anğlamas kulakğa ⁽⁹⁾ tamızsa açılğay.

²⁸ zahmeti: zxmtı

²⁹ niyet: nyt

³⁰ zahmeti: zxmtı

Ve yana kart çıkaŋa armut bergi ⁽¹⁰⁾ bir mişkāl, hīne tört mişkāl, hākester yette mişkāl, ⁽¹¹⁾ bular soqıp sirke çalıp bir keçe koyup ⁽¹²⁾ taŋglası kartığa sūrtse def‘ bolur. [9b] ⁽¹⁾

Eger kimerse oğurluqğa münker bolsa pağanıŋ tilini ⁽²⁾ qatıp berse elbette ikrār bolur.

Eger kimerseniŋ şehveti süst- ⁽³⁾ keyip yā bağlaŋan bolsa cūvānī soqıp kebūterniŋ ⁽⁴⁾ qarnığa koyup pişürüp yēse şehvetleri ziyāde³¹ bolur.⁽⁵⁾ **Ve yana** kimerseniŋ ērenliki süst bolsa qara uynıŋ ⁽⁶⁾ mayaqını qoyınıŋ yağı birle mecma‘ kılıp endāmığa sūrt- ⁽⁷⁾ –se şehveti qavī bolğay. **Eger kimerse** boğumlarığa ⁽⁸⁾ uy yūrekini sarıq yağ birle qaynatıp sūrtse ⁽⁹⁾ kuvvetlik bolğay. **Eger kimerse** bōriniŋ tişini ⁽¹⁰⁾ özi birle hemme kılsa hergiz dīvāne bolmağay. **Eger kimerse** ⁽¹¹⁾ ādemniŋ süydüğini gül-ābğa³² qatıp ağıq közke [10a] ⁽¹⁾ sūrtse közi rüşen bolğay. **Ve yana** at tezekini qu ⁽²⁾ qurutup künçüt yağı birle yaman qartğa bağlasa hoş⁽³⁾ bolur. **Ve yana** at yağını aŋlamağan kulakğa tamzursa⁽⁴⁾ açılır.

Eger mazlūm kişiniŋ hayız kelmese at tuvaqını dūd ⁽⁵⁾ kılmak kerek elbette hayız kelgey **eger kimerse** uy tilini gülā yağı ⁽⁶⁾ birle qaynatıp aŋlamağan kulak<ğa> tamızsa açılır⁽⁷⁾ mücerreb turur. **Eger kimerse** tēve kımızını işşigan kişi ‘azā-⁽⁸⁾ –sığa sūrtse hoş bolğay. **Eger kimerse** oğlan sūdiki-⁽⁹⁾ –ni yaş keledurğan közke sūrtse ber-ṭara:f bolur. ⁽¹⁰⁾ **Eger kimerse** aygır atnıŋ tilini baş altında koyup yatsa ⁽¹¹⁾ hergiz hōrek tartmağay. **Eger kimerse** kan tohtamasa atnıŋ ⁽¹²⁾ tuvaqını kıztıp yaqsa def‘ bolur.

Eger mazlūm kişiniŋ [10b] ⁽¹⁾ balası kusaqıda ölgen bolsa at tuvaqını köydürüp ⁽²⁾ külünü yağ birle yoğurup yuŋ birle şāf kılmak ⁽³⁾ fi’l-hāl hālāş bolğay. **Eger kimerse** qaçirniŋ miŋgesini ⁽⁴⁾ yağ birle yoğurup tūg öner yerke sūrtse sirke tūg ⁽⁵⁾ önmegey. **Eger kimerse** endāmı ağrasa ulaynıŋ ötini ⁽⁶⁾ sūrtse def‘ bolur. **Kimerse** oğlu kıızı bolmasa ⁽⁷⁾ “ayb erde mu ve-yā mazlūm mu ma‘lūm kılay” dese ⁽⁸⁾ bir tūfdin kafak tarıgan kerek. Herqaysı tarıgan- ⁽⁹⁾ –ğa siymek kerek qaysı önmeşe ‘ayb şunıŋdurur.

⁽¹⁰⁾ **Eger kimerseniŋ** burnıdın tola kan kelse eşek ⁽¹¹⁾ sūtini kirfikige sūrtse def‘ bolur. **Ve yana** eşek ⁽¹²⁾ miŋgesini işikke sūrtse ol öyde [11a] ⁽¹⁾ uruş talaş

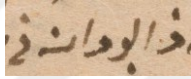
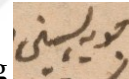
³¹ ziyāde: zyadh

³² gül-āb‘a: kl ab‘h

bolmağay. **Eger kimersening** ḵrsak ⁽²⁾ ağrakı kavī bolsa qoy minğesini şeker bile ⁽³⁾ qoşup yese ağırıkı def‘ bolur bisyār mücerrebdur. ⁽⁴⁾ **Eger kimersening** tili ağırsa qoyınñ yilikini çıkarıp ⁽⁵⁾ köziniñ üzeside qoyup yatsa derhāl şifā bolur ⁽⁶⁾ **Eger kimerse** zūkkam bolsa iki mişkāl aq köknār, bir mişkāl ⁽⁷⁾ kişnīş , bir mişkāl çamğur, bu üçni qaynatıp içse def‘ ⁽⁸⁾ bolur. **Eger kimerse** uynıñ qanını cerāhatke çafsa feşāhat-⁽⁹⁾ –ler³³ tohtağay.

Eger kimersening tişi ⁽¹⁰⁾ ağraysa zāknı qaynatıp ıssıg ıssıg ağızıga alsa ⁽¹¹⁾ def‘ bolur. **Eger kimerse** tişi ağrasa tırnaqını alıp ⁽¹²⁾ köydürüp ağrağan tişga dūd berse hergiz tiş ağırığı körmegey.

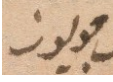
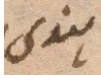
[11b] ⁽¹⁾ **Eger kimersening** ḵlakı sağıruğı bolsa toğrağunı tuz birle ⁽²⁾ ezip ḵlakga tamızsa ḵlakı açılğay. **Eger kimersening** ⁽³⁾ ḵlakıda kurt peydā bolsa qoyınñ meyde tüginı yağıga ⁽⁴⁾ qatıp qoysa kurt fi’l-hāl çığğay.

Eger kimersening ⁽⁵⁾ ḵrsa<kı> ağrasa her kün nāştada yese def‘ bolur. ⁽⁶⁾ **Eger kimerse** şeftül yağaçını misvāk kılsa hergiz tiş ağırıkı ⁽⁷⁾ körmegey, tişi kavak bolmağay. **Eger kimerse** kekrü uruğın ⁽⁸⁾ mayakı birle hāl kılıp erimes cerāhatke çafsa ber-çara:f bolur. ⁽⁹⁾ **Eger kişi** uynıñ ḵrutup un kılıp ta‘āmga ⁽¹⁰⁾ qoşup yese erenlikı kavī bolğay.

Eger mazlūm kişiniñ ⁽¹¹⁾ toğakı düş-vār bolsa uy tēzekini altınga dūd kılsa ⁽¹²⁾ derhāl ferzende tüşgey. **Eger** toğmas mazlūm laçınıñ [12a] ⁽¹⁾ ötini yese derhāl g̱usul kılsa eri birle mübāşeret ⁽²⁾ kılsa ferzende bolğay. **Eger** ẖatun kişi toğmas bolsa ⁽³⁾ hūdhūdniñ ayağın otga köydürüp külini berse derhāl ⁽⁴⁾ ferzend bolğay. **Eger** mazlūm kişiniñ toğakı düş-vār bolsa ⁽⁵⁾ öz eriniñ saçını dūd berse derhāl ferzende ⁽⁶⁾ vūcūdgā kelgey. **Ve yana** toğmaz mazlūm kebūter balasını bismīl ⁽⁷⁾ kılıp yañgağak mağzını qaynatıp içse, vūcūdıga qoysa ⁽⁸⁾ ferzende bolğay. **Eger** mazlūm kişiniñ fat eşi tüşmese ⁽⁹⁾ yañgak mağzını qaynatıp içse derhāl tüşgey.

Bu bāb ⁽¹⁰⁾ bir kün ẖazret-i cebrīl ‘aleyhi’s-selām ẖazret-i peygamber ‘aleyhi’s-selāmı ⁽¹¹⁾ ẖudāy te‘ala iberdi sizge bu dārūları. ‘Āqılqara ėkki direm, [12b] ⁽¹⁾ kebāb-

³³ Burada kullanılan feşāhat (فصاحت) sözcüğünün bağlama uygun olmaması sebebiyle Arapça faşd “damarı kesmek; kanama” anlamlarına gelen sözcikle bağlantılı olabileceğini düşünüyoruz.

çîni êkki direm, beş direm, қарanfîl êkki direm, ‘ūd-ı hām ⁽²⁾ êkki direm, bu dārūlarnı cem‘ kılıp soqup şeker birle her kün ⁽³⁾ nāştada êkki misķāl bu ma‘cūndın yēse çendān kuvvet ⁽⁴⁾ peydā kılğay kim yüz h‘atun bolsa hem hōş-nūd kılqay. ⁽⁵⁾ **Eger kimerse** hūdhūdning tili tilsiz kişige berse gūyā bolur. ⁽⁶⁾ **Eger kimerse** aţnıñ sūtini beş misķāl ⁽⁷⁾ birle qoşup yēse mi‘dedeki ağırķı def‘ bolğay. ⁽⁸⁾ Qırsaq ağırķ bolsa hem def‘ bolğay, şehveti ziyāde³⁴ ⁽⁹⁾ bolğay. **Eger kimerse** tēveniñ tūgini köydürüp külini yağı birle ⁽¹⁰⁾ ħal kılıp közige sū<r>tse köz ağırķ körmegey. **Eger** tēveniñ ⁽¹¹⁾ tūgini köydürüp külini burnıǵa³⁵ pürkitse qan tohtağay. ⁽¹²⁾ **Eger kişiniñ** köksi ağırķı bolsa tēveniñ öfkesini [13a] ⁽¹⁾ yēse def‘ bolur. **Eger kişiniñ** köksi qaçıldasa qara ⁽²⁾ qoyıñıñ quyraǵını aq çamğur bile aq piyāz bile qoşup ⁽³⁾ üç kün yēse ol zaħmetidin³⁶ ħalāş bolur. **Eger kimerse** tēve- ⁽⁴⁾ –niñ ötini terencebîn bile ħal kılıp yēse hergiz boğuz ⁽⁵⁾ ağırķı kömegey. **Eger** eçkü ötini kāfūr bile ħal kılıp kir ⁽⁶⁾ bolğan qulaqǵā tamızsa açılğay.

Bu bābda ağırķ ⁽⁷⁾ kişiniñ mecāzını bilmeklikniñ tarīķesi ⁽⁸⁾ tōrt qısmı bolur. Eger kişiniñ bedeni ıssıǵ bolsa mizācı ⁽⁹⁾ hōl ıssıǵdın bolur. Eger kişiniñ bedeni savuq bolsa ⁽¹⁰⁾ mizācı quruq savuqdın bolur. Eger bedeni yumşaq bolsa ⁽¹¹⁾ mizācı hōl savuqdın bolur. Eger bedeni yirik bolsa ⁽¹²⁾ mizācı quruq ıssıǵdın bolur. Otra ħal bolsa micāzı mu‘tedîl.

[13b] ⁽¹⁾ **Ve yana cālīnū<s> ħākīm aytur herkimniñ** ağızı açıǵ bolsa ⁽²⁾ şafrāh ziyāde bolur. **Eger** ağızı şūr bolsa bî-meze bolsa ⁽³⁾ balğam ziyāde bolur. **Eger** ta:tlıǵ bolsa qan ziyāde bolur. ⁽⁴⁾ Ol ‘illet kim şafrāhdındur: Baş ağırķ şaķīķa bolmaq, ⁽⁵⁾ yüziniñ yarımı aǵırmaq, tili qurumaq, boǵzı qurımaq, ⁽⁶⁾ yüz sarıǵ bolmaq, saç saķal uçı yarılmaq, ⁽⁷⁾ a‘zāsı süst bolmaq, qılunc bolmaq, tal ⁽⁸⁾ aǵırmaq, fişāb tutulmaq, zekeri köymek, yanbaşı ⁽⁹⁾ aǵırmaq, ta‘ām hazm bolmaslıq, tola usmaq. Bu ‘illet ⁽¹⁰⁾ bu ‘illetler ħemmesi şafrāhdın bolur.

³⁴ ziyāde: zyadh

³⁵ bururıñǵa: bwrwrñgh

³⁶ zaħmetidin: xxmtdyn

Ve yana ağız⁽¹¹⁾ bed-büy bolmak, göz tîre bolmak, endîşe tola kılmak, [14a]⁽¹⁾ perîşân tüş körmek, içi tarlık kılmak, tola sözle-⁽²⁾ –mek, göz ağrımak, u<n>tuğak bolmak bu ‘illetler hemme-⁽³⁾ –si sevdâdın bolur.

Ve yana ağız⁽⁴⁾ su kelmek, saç⁽⁴⁾ saçal fat akarmak, barça beden süst bolmak,⁽⁵⁾ ve mi‘de ağrımak ve yürek ağrımak fâlenç ve laqvâ⁽⁶⁾ bolmak, kol fut titremek, istikâ bolmak, til⁽⁷⁾ ağrımak, kedû-dâne bolmak, yötöl bolmak,⁽⁸⁾ yötöl bolmak, göz yaşanġġu bolmak, açığ kékir-⁽⁹⁾ –mek, tola uykulamak bu ‘illetler hemmesi⁽¹⁰⁾ balġamdın peydâ bolur. **Ve yana** beden kızamak, baş⁽¹¹⁾ ağraymak, boğuz ağrımak, a‘zâ ağrımak, pîşâne [14b]⁽¹⁾ ağraymak, kulak ağrımak, göz ağrımak yürek ağrımak⁽²⁾ bu ‘illetler hemmesi kan peydâ bolur.

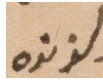
Eger şafrânı⁽³⁾ pest kılay dësenġ üç açığ anâr, êkki⁽⁴⁾ tatlık anarnıġ uruġını sıkıp bir munça gül-âb⁽⁵⁾ koşup şerbet kılıp bir keçe kündüz ögzede⁽⁶⁾ koyup üç miskâl terencebîn birle koşup üç kün⁽⁷⁾ nâştada içse şafrânı keser.

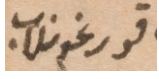
Eger sevdânı⁽⁸⁾ pest kılay dësenġ za‘ferânı engübîn birle⁽⁹⁾ koşup her kün yëse sevdânı ber-țara:f kılar.⁽¹⁰⁾ **Eger balġamnı** ber-țara:f kılay dësenġ zencebil, kebâb-⁽¹¹⁾ çîni, selihe bularnı koşup hımr kılıp üç kün⁽¹²⁾ nâştada yëse balġam ber-țara:f bolur. **Eger kânı** [15a]⁽¹⁾ **eger kânı** şâf kılay dësenġ hırmâ-i hindî ve kara örük,⁽²⁾ temirehindi, çilân bularnı gül-âb birle şerbet kılıp⁽³⁾ üç kün nâştada içse kan şâf bolur. **Ve yana**⁽⁴⁾ şafrânı sâki:n kılayın dësenġ işkencebînni şeker⁽⁵⁾ birle yasmu<k> yâ şerbet-i hindâne birle içse ve ıssıġ⁽⁶⁾ nimerselerdin perhiz kılsa ber-țara:b bolur.⁽⁷⁾ **Eger sevdâ ġâli:p bolsa** semiz koy güştını buġday⁽⁸⁾ nânıġa tuġm-ı sarıġ koşup yëgey. Ta<t>lık nimerselerge⁽⁹⁾ râġı:b bolġay açığ nimerselerdin perhiz kılgay.⁽¹⁰⁾ **Eger kimerseniġ kânı** ziyâde bolsa kan aldurur çilân şerbet⁽¹¹⁾ içsün. Tatlıġ nerselerdin güştdın perhiz⁽¹²⁾ kılsun ber-țara:b bolġay.

Bu bâb tamur tutmaknıġ beyânı [15b]⁽¹⁾ Eger tamur tutay dësenġ tört qolunġnı tenġ koyġıl.⁽²⁾ Ağrıknıġ tamurı yëġġke bolup tîz tîz salsa şafrâ-⁽³⁾ –dın bolur, şafrâ kuruġ ıssıġ bolur. **Eger** tamurı yëġġke⁽⁴⁾ bolup âsta âsta salsa sevdâdın bolur, sevdâ⁽⁵⁾ kuruġ savuġ bolur. **Eger** tamurı dürüş bolup âsta⁽⁶⁾ âheste salsa balġamdın bolur Höl savuġ bolur **Eger** tamurı⁽⁷⁾ çık bolup tîz tîz salsa kânıġ ġâli:blikdın⁽⁸⁾ bolur, kan höl ıssıġdın bolur. **Eger** tamurı yılan dëk⁽⁹⁾ bulġanıp çömüle dëk mıdrâb salıp ‘alâmet-i⁽¹⁰⁾ merge bolur. Eger tamur yılba bolup toġtamay salsa⁽¹¹⁾ di:lîl-i tendürüstlüġdur. Eger tamurı tîz tîz⁽¹²⁾ toġtap salsa hem hem ‘alâmât-ı mergdür.

[16a] ⁽¹⁾ Eger bu bābda bilgil kim ādemniñg tōrt nimerse ⁽²⁾ –din hūb-rāk nimerse yokdur. Avval şafrā, ēkkinçi sevdā, üçünçi ⁽³⁾ balğam. Qan germdür, anıñg ornı cigerde turur, mezesi şirīn, ⁽⁴⁾ rengi kıızıl ademniñg tenide andın yahşıraq nimerse yokdur. ⁽⁵⁾ Ėkkinçi şafrā, ol ṭab‘ germ huşk turur, anıñg ornı öt ⁽⁶⁾ turur; mezesi telh, rengi sarıg turur. Üçünçi balğam, hōl ⁽⁷⁾ ṭab‘ savuq ornı öñgde turur, mezesi şūr, rengi ⁽⁸⁾ aq turur. Tōrtünçi sevdā, hōl ṭab‘ serd huşk turur, ⁽⁹⁾ ornı tal ürze turur, anıñg ēkki meñgiz qara mezesi turş ⁽¹⁰⁾ turur.

bāb bu bāb kāsıra-āb ya‘nī keselniñg fişābını ⁽¹¹⁾ şışege alıp bilgil kim fişāb tōrt kısmı bolur. Avval aq, ⁽¹²⁾ ēkkinçi kıızıl, üçünçi qara, tōrtünçi sarıg bolur. Eger aq bolsa [16b] ⁽¹⁾ savuqdın balğamdın bolur. Eger kıızıl bolsa qanıñg ⁽²⁾ gālīblikdın bolur. Eger qara bolsa sevdādın bolur. ⁽³⁾ Eger sarıg bolsa şafrādın bolur.

Ve yana nev‘ī dīger eger kimerse ⁽⁴⁾ saç saqalını alma suyu birle hemīşe yusa ve helīle ⁽⁵⁾ rengi birle yusa qara bolur. Eger kişike sögel çıksa ⁽⁶⁾ ayıqnıñg qanını sūrtse def‘ bolur. Eger kimerse ⁽⁷⁾ tērik yağını qurutup ‘asel birle ḥal kılıp yese ⁽⁸⁾ yürek salur, ‘illet def‘ bolur. Eger kişiniñg tişi ⁽⁹⁾ ağırsa tülkiniñg bağırını un kılıp tiş- ⁽¹⁰⁾ –niñg tūbige bassa tiş ağırıkı körmegey. Eger kişiniñg ⁽¹¹⁾ közi tīre bolsa tavuşqanıñg ötini közke ⁽¹²⁾ tartsa közi rüşen bolğay. Eger kişiniñg [17a] ⁽¹⁾ eger kişiniñg sefki bolsa tavuşqanıñg qanını sūrtse ⁽²⁾ def‘ bolur. Eger kişiniñg közi ağırsa gül-i nergizni soqup ⁽³⁾ suyunı fate kılıp közige tartsa aqnı kötergey. ve yana ⁽⁴⁾ za‘feranı meyde kılıp közige tartsa yā felte kılıp qoysa aqnı ⁽⁵⁾ kötergey. Eger kimerse saç saqayım qara bolsun dēse lāle gül- ⁽⁶⁾ –ni tāze kılıp yağı birle qaynatıp içse bisyār qara bolğay. ⁽⁷⁾ Eger kimersege sögel çıksa uynıñg ötini un birle ḥal ⁽⁸⁾ kılıp çafsa def‘ bolur. Eger kimerse faqanıñg qanını her ⁽⁹⁾ her yērke sūrtse tūg çıqmağay. Eger kimerсени çıyan ve ⁽¹⁰⁾ çağğan bolsa faqanı pāre kılıp tañgsa işlāḥ zehri ⁽¹¹⁾ qalmağay. Eger kimerсениñg mi‘desi ağırsa kişnişni bir mişkāl ⁽¹²⁾ şeker birle ḥal kılıp yese mi‘de ağırıkı körmegey. [17b] ⁽¹⁾ Eger kimerсениñg fişābı tutulğan bolsa sıçқан mayaqını un ⁽²⁾ kılıp zekerige qoysa fişābı revān bolğay. Eger kimerse kirfe ⁽³⁾ ötini temretküge ve-yā çıqānğa sūrtse def‘ bolğay. ⁽⁴⁾ Eger kimersege zaḥim çıkan bolsa qança kün bolğan ⁽⁵⁾ bolsa tamām tōkülüp edā tapar. Simāb ēkki mişkāl- ⁽⁶⁾ –din, ḥab-ı balsān üç mişkāl, ‘ūd-ı balsān üç mişkāl, ⁽⁷⁾ kand tōrt mişkāl, yumğaq sebüt tōrt mişkāl, ⁽⁸⁾ tōrt mişkāl, çekse üzüm birle

simāb ⁽⁹⁾ hūb bile oturup uşbu dārūları ⁽¹⁰⁾ soğup meyde kılıp simābnı koşup
kanda ⁽¹¹⁾ şerbetide ħamr kılıp arfa unnıda . ⁽¹²⁾ Alta ħişşe kılıp bir ħişşesini
üç bölüp [18a] ⁽¹⁾ ertelen tüşde aĥşāmda yemek kerek. Alta ⁽²⁾ kün ğızasıĝa tuzsuz umaç
içsün yëğirme ⁽³⁾ künĝa künke ħalmay def‘ bolur. **Eger kimerse** horūs ⁽⁴⁾ –nınĝ ötini onĝ
kolıĝa baĝlasa ħ^vatunlar ⁽⁵⁾ andın özge kişige ħaramaĝay. **Eger kimerse** kerefeşni ⁽⁶⁾
şeker birle yëse ërenliki ħavī bolĝay. **Eger kimerse** armut ⁽⁷⁾ yaĝını sāĝruĝu ħulak
tamızsa açılĝay. Eçküniĝ ⁽⁸⁾ süydükini yël ħaflaşĝan ħulakĝa tamızsa ⁽⁹⁾ açılĝay. **Eger**
kimerse ħırĝulnıĝ ötini aĝrıĝ ⁽¹⁰⁾ közke sü<r>se def‘ bolĝay. **Eger kimerseniĝ**
burnıdın ⁽¹¹⁾ ħan turmasa uy tezekini ısıtıp maĝlayıĝa ⁽¹²⁾ taĝsa ħan turĝay. **Eger**
kimerse ħafaĝnı süt birle [18b] ⁽¹⁾ füşürüp yëse herĝiz ĝamm yüzi körmey ve hemīşe
ĥōş- ⁽²⁾ ĥāl bolur. Ħafaĝ aşı yëgen kişiniĝ şehveti ⁽³⁾ ziyāde³⁷ bolur, ĥıfz ziyāde³⁸
bolur, tenige cerāĥat ⁽⁴⁾ çıĝmaĝay, pāk pākize bolur.

Ĥazret-i peyĝamber ‘aleyhi’s-selām aydılar: ⁽⁵⁾ Yā ‘āīşe herkim bir loĝma ħafaĝ
aşı yëse hemīşe bende-āzād³⁹ ⁽⁶⁾ ħılĝan dek bolur. Herkim nāştada ħafaĝ aşı yëse ol ⁽⁷⁾
kişiniĝ bedenide derd-ser, derd-çeşm, derd- ⁽⁸⁾ ĥulĝum, derd-yürek, derd-şi:kem,
derd-ĝol, derd-pāye, ⁽⁹⁾ derd-sīne, derd-dīvānelik, derde-burun⁴⁰, derde- ⁽¹⁰⁾ ħulunç ve
barça istikā ve barça aĝrıĝlarını def‘ ħılır, ⁽¹¹⁾ ĥaĝ sübhānehu te‘ālānıĝ fażlı keremi
birle. **Ve yana** ⁽¹²⁾ herkim anār yemekini ‘ādet ħılsa aĝrıĝ körmey, [19a] ⁽¹⁾ köĝül
rüşen bolur. Anār yëgen kişini ĥudāy te‘ālā ⁽²⁾ şenĝān-ı la‘yīnniĝ şerridin emānıda
bolĝay. ⁽³⁾

Ĥazret-i peyĝamber ‘aleyhi’s-selām aydılar ħāyib vilāyetide ⁽⁴⁾ bihī hediye
keltürdiler. Resül ‘aleyhi’s-selām alıp ⁽⁵⁾ yüz közlerige sürtiler. “Ay bārā ĥudāyā bizke
⁽⁶⁾ bu diyārda naşīb ħıldıĝ, āĥrietde hem naşīb ⁽⁷⁾ ħılsaĝ” dediler. Resül ‘aleyhi’s-
selām aydılar: ⁽⁸⁾ “Bihī yëĝler bahādurluĝa delīldur, ferzendi bolsa ⁽⁹⁾ sāĥīb-cemāl
bolur. Ĥāmle-dār mazlūmke bihī ⁽¹⁰⁾ bersiĝler ferzende ĥōş-rüy ve ĥōş-ĥüy bolur.”
⁽¹¹⁾ der.

³⁷ ziyāde: zyadh

³⁸ ziyāde: zyadh

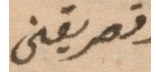
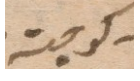
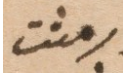
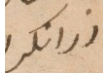
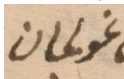
³⁹ bende-āzād: bndh azad

⁴⁰ derde-yurun: drdh yrwn

Metnin imlasında (ب) ve (ى) harflerinin yazımı tutarlılık göstermediğinden dolayı derde-burun olarak okumayı tercih ettik.

Beyān-ı çilān resūl ‘aleyhi’s-selām aydılar: Eger ⁽¹²⁾ sizle<r>ge teb-vākka bolsa çilānning def‘ bolur ⁽¹³⁾ ve balgāmni keser ve ƙan kem bolur, zerdesini yasar, [19b] ⁽¹⁾ sūrfeni ber-tara:f ƙılır.

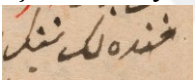
Bu **bāb savuƙ mecāzga** dārū ƙılırğa: ⁽²⁾ Cuvānī ėkki mişƙāl, dāçīn on mişƙāl, sūnbūl beş ⁽³⁾ mişƙāl, mūç beş mişƙāl, tuħme turb ve ėkki mişƙāl, sarıĝ ⁽⁴⁾ çiçek ėkki mişƙāl, zīre ėkki mişƙāl, ƙalamfūr üç mişƙāl, ⁽⁵⁾ za‘fer bir mişƙāl bu dārūlarını cem‘ ƙılıp ‘asel⁴¹ birle ⁽⁶⁾ ma‘cūn ƙılıp yese küll şavuƙ yel zaħmetini⁴² def‘ ⁽⁷⁾ ƙılır.

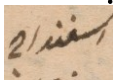
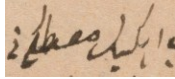
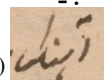
Herkimning tişlerniĝ tübi ağrasa ƙızıl ⁽⁸⁾ gül-i yasmuƙ anār bu nişādırnı za‘ferni ⁽⁹⁾ birle hemmesini un ƙılıp tişiniĝ tübigē ⁽¹⁰⁾ bassa def‘ bolur. **Eger** balıĝnıĝ iç yaĝını sizip ⁽¹¹⁾ alıp gözke sūrtse rūşen bolğay. [20a] ⁽¹⁾ **Herkim** köknār içse köĝli şāf bolur. **Herkim** tavuşƙan ⁽²⁾ yürükni onĝ bāzūsıĝa baĝlasa oƙ atsa ⁽³⁾ herĝiz haƫa bolmağay. **Eger** eçküniĝ öfkesini sefgül⁽⁴⁾ –luk yüzke sūrtse def‘ bolup. **Eger** ƙirfeni ƙurutup ⁽⁵⁾ yese barça ağrıƙnı keser. **Eger** ƙirfeniĝ börekini ⁽⁶⁾ yese yüreklik bolğay. **Eger** uynıĝ ötini mīvelik⁽⁷⁾ drahtga sūrtse baldur pişer. **Eger** ⁽⁸⁾ za‘yife uynıĝ tēzekini uy yaĝı birle ĥal ƙılıp ⁽⁹⁾ vüçüdiĝa ƙoysa ĥudāy te‘ālā ferzendi şāliħ-rūzī ƙılğay. ⁽¹⁰⁾ **Eger ƙişiniĝ** ĝaçıldasa ƙara ƙoynıĝ ƙuyraĝını aƙ ⁽¹¹⁾ fiyāznı çamĝulurnı ƙaynatıp üç ėrte içse ⁽¹²⁾ ol kesel def‘ bolur. **Eger ƙişi** taĝ tekesiniĝ saçını [20b] ⁽¹⁾ başıĝa ⁽²⁾ ƙoyup yatsa her ne körĝen işini tutsıda körĝen. ⁽³⁾ **Eger ƙişiniĝ** tişi ağrasa tülküniĝ baĝrını ⁽⁴⁾ ƙurutup un ƙılğan tişniĝ tübigē bassa ‘ömri ⁽⁵⁾ içide tiş ağrıƙ körmeĝey. **Eger ƙişiniĝ** böri- ⁽⁶⁾ –niĝ tişini özi birle tutsa ĥalƙ arasında ⁽⁷⁾ ‘azīz⁴³ ĥurmetlik bolğay, yüzi ıssıĝ bolur, ⁽⁸⁾ sözi ötken bolur. **Eger sançıƙ** yötēl ve dēk ⁽⁹⁾ ĥıle bolsa def‘ bolğan. Her teşvīş ziyade bolsa ⁽¹⁰⁾ def‘ bolur. Her ƙişi yēlni def‘ ƙıldı dēse üç ⁽¹¹⁾ mişƙāl bādeyān, tōrt mişƙāl tuħm-ı kerefeş, ⁽¹²⁾ tōrt mişƙāl şumşe, tōrt mişƙāl sarıĝ çiçek, [21a] ⁽¹⁾ tōrt mişƙāl lāle ,tōrt mişƙāl nilūfer, ėkki ⁽²⁾ mişƙāl gül-i benbeş, ėkki mişƙāl tere-tīz, ⁽³⁾ ėkki mişƙāl ėĝir, ėkki mişƙāl oĝrı ⁽⁴⁾ tiken, alta mişƙāl , bu dārūlarını ⁽⁵⁾ cem‘ ƙılıp salıp ƙaynatıp üç künde ⁽⁶⁾ ėkki

⁴¹ ‘aşel: ‘şl

⁴² zaħmetini: zxmtyny

⁴³ a‘zīz: a‘zyz

mertebe ‘asel kılmak kerek kül yel def‘ bolur. ⁽⁷⁾ Nev‘î dîger yürükid<e> zahmet⁴⁴ bolsa kirfeni fişürüp yêse ⁽⁸⁾ fi‘l-hâl def‘ bolğay. **Eger kimersening** közi tîre bolsa ⁽⁹⁾ kirpenining ötini közige sürtse közi rüşen bolğay. ⁽¹⁰⁾ **Eger kimersening** kulağıda kırt bolsa koyning yürekini ⁽¹¹⁾ yağını hâl kılıp kulağığa koyup yatsa ⁽¹²⁾ kırt fi‘l-hâl çıkğay. **Eger kimersening** közige aq [21b] ⁽¹⁾ sefkil tutsa tağudın yumutka tüşgen zamân ⁽²⁾ alıp hatun kişining süti birle hâl kılıp ⁽³⁾ âftâbda yatsa def‘ bolğay. Eger kimersening içke ⁽⁴⁾ yılan kirse ağzıda kıçı koyup yatsa yılan çıkğay. ⁽⁵⁾ **Eger kimersening** közige aq tutsa za‘ferni meyde kılıp ⁽⁶⁾ su birle ezıp felte kılıp közige koysa aqnı ⁽⁷⁾ köteredurur. **Eger kimerse** atı yağır bolsa eçkü münğüzini ⁽⁸⁾ köydürüp külini kıçı birle hâl kılıp salsa fi‘l-hâl ⁽⁹⁾ şifâ tapar. **Eger kimersening** içidin kan revân ⁽¹⁰⁾ bolsa kıçı uruğını çoğratğa koysa hâl ⁽¹¹⁾ hâl kılıp içse kanı turğay. **Eger kimerse yüzige** ⁽¹²⁾ dağı tüşse eşek sütini yüzige sürtse [22a] ⁽¹⁾ def‘ bolğay. **Eger mazlûm kişining** eşi tüşmese ⁽²⁾ urğını alıp etip kaynatıp ⁽³⁾ i<ç>se derhâl şifâ tapar.

Bu bâb şıfat-ı şâf ⁽⁴⁾ **kılıp tutmak** ya‘nî közke aq tüşse cem‘ ‘arabî ketîre, ⁽⁵⁾ bir mişkâl ya‘nî arfa, bir mişkâl , ⁽⁶⁾ efyûn üç mişkâl, bularnı soğup meyde kılıp ⁽⁷⁾ şâf etip koymak kerek def‘ bolur. **Eger kişi** ⁽⁸⁾ –**ning** mi‘deside derd bolsa ve cigeride derd bolsa ⁽⁹⁾ h^vâ<h>⁴⁵ savuğdın h^vâ<h>⁴⁶ ısığdın bolsa bādyān-ı ⁽¹⁰⁾ rūmī, bādeyān-ı resmī herkaysıdın êkki mişkâl-⁽¹¹⁾ –dın; gül-i suru:h, helîle-i zer<d> ve helîle-i siyāh⁴⁷ herkaysı ⁽¹²⁾ üç mişkâldın müştakîn ve kişnîş ve kendir [22b] ⁽¹⁾ özgede bularnı soğup hem ⁽²⁾ yumşak soğup bu dārûlarnı miqdâr aq kande ⁽³⁾ tutup hâl kılıp nehârda yemek kerek. Derde-i ⁽⁴⁾ mi‘de derde-i yürekler def‘ bolğay. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ –**ning** közide perde bolsa piyāznı mazlûm kişining ⁽⁶⁾ süti birle hâl kılıp közlerige tamızsa perde def‘ bolur. ⁽⁷⁾ **Her kişining boğuzu çafsa** êkki mişkâl tofânı , ⁽⁸⁾ êkki mişkâl bûre-i ermenî, êkki mişkâl zernîh, bir mişkâl ⁽⁹⁾ , yarım mişkâl toğrağı bularnı soğup ⁽¹⁰⁾ gül yağı birle şalāye kılıp çafmak kerek def‘ bolur. ⁽¹¹⁾ **Eger** kırsak ağrığ savuğ bolsa koy sütini ⁽¹²⁾ şeker birle fişürüp bermek kerek

⁴⁴ zahmet: zxm̄t

⁴⁵ h^vâ: hwa

⁴⁶ h^vâ: hwa

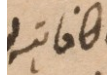
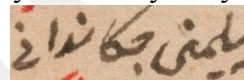
⁴⁷ siyāh: syah

def‘ bolur. [23a] ⁽¹⁾ **Eger kimersening** mi‘de ağırığı bolsa kıçını meyde soqup ⁽²⁾ ötkerip
ëkki ayak sunı, qaynatıp bir ayak qalğanda ⁽³⁾ kıçını suğa salıp qalın nime de ötkerip
içmek ⁽⁴⁾ kerek, def‘ bolğay, bisyār mücerrebdur. **Eger kimerse** ıshāl ⁽⁵⁾ bolsa h^vā<h>
ıssığdın h^vā<h> sukdın arfa unını külük ⁽⁶⁾ qılıp keşmīr yapurmakınıñ uruğını tēp
berip ëkki- ⁽⁷⁾ -si talqan qılıp yēse def‘ bolur. Aq köknārni ⁽⁸⁾ hem tēp berip

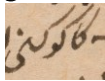
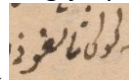
کافانیه

def‘ bolur. Issığdın ⁽⁹⁾ ıshāl bolsa kızıl köknārni tēp berip

کافانیه

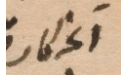
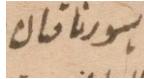
⁽¹⁰⁾ def‘ bolur. Sarığ helīleni un qılıp bolur. ⁽¹¹⁾ Şeftāl dānesini yağ qılıp ıssığ
ıssığ nehārda ⁽¹²⁾ içmek kerek, def‘ bolur. **Eger mazlūm kişi** örmüçük [23b] ⁽¹⁾ –niñ
torini vücūdığa qoysa kırk yel bolğan bolsa hem ⁽²⁾ hūn turğay, bisyā mücerrebdur.
Eger kimersening közi ⁽³⁾ tīre bolsa tonğ qarğanıñ ötini közige felte qılıp ⁽⁴⁾ qoysa közi
rūşen bolur. **Eger kimersening** savuqı bisyā ⁽⁵⁾ aşsa yañğaknı otğa kömüp zencebīlni
quruq üzümü ⁽⁶⁾ qoy yağda yoğurup mecma‘ qılıp her kün nāştāda ⁽⁷⁾ bir mişqāldin yēse
bisayār menfa‘at qılğay. **Eger kimersening** ⁽⁸⁾ savuqdın renci ‘ārız bolsa zencebīl filfil-
i dārni ⁽⁹⁾ kufte qılıp her gün nāştada qaynatıp içse bisayār ⁽¹⁰⁾ bisyā fāyide qılğay,
mücerrebdur. **Eger kişining** tişi ⁽¹¹⁾ ağırsa ermenni ücme qaynatıp
⁽¹²⁾ almaq kerek, def‘ bolur.

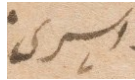
Eger kimersening közi kezek [24a] ⁽¹⁾ bolsa qışlıq almanı otğa kömüp köhne
kıyruqınıñ ⁽²⁾ üzeside qoyup zencebīl birle filfil-i dārāznı ketende ⁽³⁾ qurutup üzesige
sifip ëkki çikege tañmaq kerek, def‘ ⁽⁴⁾ bolur. Eger **eger kimerse** kızıl köz bolsa
tonğuznıñ öfkesini ⁽⁵⁾ ëkki çikesine tañmaq kerek def‘ bolur.

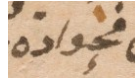
Eger kimersening ⁽⁶⁾ taşı ve-yā boğzı çıqsa eşeknıñ yıldıñı çafmaq ⁽⁷⁾ kerek. ol
bolmasa , ol bolmasa hūdhūdni, ol ⁽⁸⁾ bolmasa , ol bolmasa müşükni
tañmaq kerek; ⁽⁹⁾ bisyār mücerre:b turur. **Eger kimersening** başı ağırsa ⁽¹⁰⁾ tuhm-ı
 soqup meyde qılıp başığa çafmaq kerek. ⁽¹¹⁾ Başı tola ağırsa ıssıq suda başını
yup qalın ⁽¹²⁾ nime de yörgemek kerek, def‘ bolur. [24b] ⁽¹⁾ **Eger kimersening** ağırıkı
kündüz ziyāde⁴⁸ bolsa quruq ⁽²⁾ ıssığdur. Eger keçesi ziyāde⁴⁹ bolsa hōl savuqdur.

⁴⁸ ziyāde: zyadh

⁴⁹ ziyāde: zyadh

Eger ⁽³⁾ turup yegen kişini şol küni yılan çıyan çağa ⁽⁴⁾ kılmas, çamğur ıssığdur āb-menī ziyāde⁵⁰ kılur. ⁽⁵⁾ Tabī‘yetni mülāyim kılur ve nikris zaḥmetke⁵¹ saç ve saçal ⁽⁶⁾ tüşmesige fāyide kılur. Eger çamğurnı kaynatıp sirkege ⁽⁷⁾ salıp yese iştiḥānı açar, ta‘āmnı kılur. Eger ⁽⁸⁾ **zerdek mu** höl ıssığ yese āb-menī ziyāde kılur ve tabī‘yetni ⁽⁹⁾ mülāyim kılur. Eger kara andın toğar bisyār ⁽¹⁰⁾ neçesi turur ammā ol sovuğ turur. Issığdın bolğan ⁽¹¹⁾ veremke işşiğan‘a kızıl gül sürtse def‘ bolur.

⁽¹²⁾ **Eger kördi** deydür höl ıssığdur bu zaḥmetke⁵² [25a] ⁽¹⁾ devādur, yemek, sürtmek kerek. Ve āb-menī ziyāde⁵³ kılur kuvvet-i ⁽²⁾ bāḡa nāfi‘dur. Eger **samusak** kuruğ ıssığdur anı dāyim yese ⁽³⁾ tabī‘yetni ziyāde⁵⁴ kılur ve tilbe it tutsa anğa ve yötelke ⁽⁴⁾ nāfi‘dur ammā savuğdın bolğan yötelke fāyide kılur ıssığ-⁽⁵⁾—dın bolğan yötelke ziyān⁵⁵ kılur, derd-i ser keltür. Kerem degen ⁽⁶⁾ kuruğ ıssığdur, tutulğan āvāznı açar. dīvāne it ⁽⁷⁾ tutğanğa, uca ağırıkğa, tiz ağırıkğa, köhne ağırıkğa ⁽⁸⁾ nāfi‘dur. Keremni kaynatıp içse kan def‘ bolur.

⁽⁹⁾ **Eger kişi** toğaç şeftül yese suğakdur. Balğamnı ziyāde⁵⁶ kılur mi‘dege ⁽¹⁰⁾ kuvvetdur. Avval-i ta‘ām yemek kerek andın şeftālī yegey. Kuvvet-bānı ⁽¹¹⁾ muḥkem kılur. Eger kuruğ ıssıqlık kişi nāştada yese mi‘de- ⁽¹²⁾—deki ḡarāretni ber-ṭara:f kılur. Savuğ mizāc kişi arğa- ⁽¹³⁾—sıdın zencebīl ‘asel birle yese fāyide [25b] ⁽¹⁾ kılur. Ammā avvalkı gılağ pür-kuvvet turur.

Eger kişi örük yese ⁽²⁾ örük savuğdur, yürekniñ ḡarārītni ve teşnelikini ⁽³⁾ köterür. Ammā hılṭ andın bolur. Eger armut mu‘tedīl bolur ⁽⁴⁾ bir kişi yese mi‘dege nafi‘ kılur, teşneliki ber-ṭara:f kılur. ⁽⁵⁾ **Eger bihī** tola fāyid<e>lıg gızā turur ve yürekni

⁵⁰ ziyāde: zyadh

⁵¹ zaḥmetke: zxmth

⁵² zaḥmetke: zxmth

⁵³ ziyāde: zyadh

⁵⁴ ziyāde: zyadh

⁵⁵ ziyān: zyan

⁵⁶ ziyāde: zyadh

ķavî ķılır. ⁽⁶⁾ Eger Ʃa‘ām üzeside yese buķārāt Ʃa‘āmın fest ⁽⁷⁾ ķılır, ĥafığańga germke fāyide ķılır.

Eger encġrinińg obdānı ⁽⁸⁾ aķǵa māyıl turur. Sarıķ ķızıl ķara anday ıssıǵ turur. ⁽⁹⁾ Ol ġızayı ĥākdın ziyāderak⁵⁷ turur. Ķuruķ encġr ⁽¹⁰⁾ ıssıǵdur, ĥöl encġr mu‘tedġldur. Nāštada tola yese ⁽¹¹⁾ fit peydā bolur. Ol sebebdin ĥun fāsıde:ninġ- ⁽¹²⁾ –din peydā bolur. Köhne yötelke meşānege fāyide ⁽¹³⁾ ķılır. [26a] ⁽¹⁾ **Eger encġr** işip sust ķişige  afsa nāfi‘dur. **Eger** encġr füşürüp ⁽²⁾ aķ şġre  ıķarıp ĥām encġr bile  ıyan  aķǵan yerke ⁽³⁾ sšrtse nāfi‘dur.

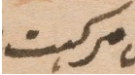
Eger ķimersenińg her a‘zāsı işşıǵan ⁽⁴⁾ bolsa uynıńg mayaķını germ ķılıp tańǵsa def‘ bolur. ⁽⁵⁾ **Eger ķişıde** temrštkš bolsa  ıĥār maǵızın otǵa kšmšp yaǵını ⁽⁶⁾ alıp sšrtse def‘ bolur.

Ve yana bir sšz keltšrdšm ‘ammǵā. ⁽⁷⁾ Bu bāb ĥāş nerselerke ma‘cšn ķılmaķınıńg nıńg beyānıda ⁽⁸⁾ cuvānnınıńg ĥaşıyeti bu turur: Andaǵ rāviyet keltš- ⁽⁹⁾ –ršpdšrler kim ĥazret-i loķmān ĥa:kim š  minġ beş yšz ⁽¹⁰⁾ yıl ‘šmri kšrdiler. Ĥabeş pādeşāhınıńg oǵlı ėrdiler. ⁽¹¹⁾ Atalardın ķi ık  aldılar, vilāyetlerini ķi ıge aldurdılar. ⁽¹²⁾ Loķmānnı yesġr ķılıp şattı, bende boldı. Yana bir <r>āviyetde [26b] ⁽¹⁾ Loķmān vilāyetidin ėrdi ve rengi ķara ėrdi. Peyǵamber ⁽²⁾ –lernińg mšlāyġ ėrdi.

Yana bir rivāyet hem bar turur. ⁽³⁾ Loķmānnı ĥazrete‘l-eyyšb ‘aleyhi’s-selām satıp alıp ⁽⁴⁾ āzād⁵⁸ ķıldılar. Loķmān ĥa:kim beyābān  ara:fige yšzlendiler. ⁽⁵⁾ Ol beyābānda bir ġār bar ėrdi. Ĥazret-i loķmān ol ġārǵa ⁽⁶⁾ kirdiler. Ke e ve kšntšz ĥudāy te‘ālāǵa  ā‘at ve ‘ibādet ⁽⁷⁾ ķıldılar. Ularnıńg ĥoreki tabestāndaki ġiyāĥ ėrdi. ⁽⁸⁾ Zemestānda ġiyāĥ bġĥġ ėrdi. El-ķışşa ottuz ėkki yıl bu  arġıķa ⁽⁹⁾ birle ĥudāyǵa  ā‘at ķıldılar. Loķmān ĥa:kim ĥudāy te‘ālā- ⁽¹⁰⁾ –ǵa mšnacāt ķıldı: “Ay bārā ĥudāyā ĥudāvendā, otuz ėkki yıl ĥšocā ⁽¹¹⁾ mecāzıǵa ĥızmet ķılıp ėdim. Ol meni āzād ķıldı. ⁽¹²⁾ İmdi sen ki ĥšocā-i ĥaķġķġ sen. Men ‘āciz bendenġdšr. [27a] ⁽¹⁾ Men sańǵa ottuz ėkki yıl ĥızmet ķıldım. Mańǵa nime kerāmet ķılır ⁽²⁾ sen?” Ol za:mān nidā keldi: “Yā loķmān sańǵa ėkki ⁽³⁾ nimmersenińg arasıda iĥtiyārım bar. Herķaysını  abšl ķılsańǵ ⁽⁴⁾ kerāmet ķılır men.” Loķmān aydı: “İlāĥġ ol nimerse turur.” d p ⁽⁵⁾ aydı. Fermān keldi

⁵⁷ ziyāderak: zyadhrk

⁵⁸ āzād: azad

kim “Yā loḵmān saṅga peygamberlikni ḥ^valāydu^r (6) ve-yā ḥükemālīḵnī.” Loḵmān başnı töbān salıp endīşe kıldı. (7) Başnı köterdi, aydı: “Ay kedḥudayā ḥudāvendā, peygamberlik bisyār müşkül (8) dūr. ‘ilm-i ḥikmetni iḥtiyār kıldım.” dēdi. Bes ḥudāy te‘ālā (9) ḥazret-i loḵmānğa andağ ‘ilm-i ḥikmetni ‘iṭā (10) kıldı kim ādemlar barça ‘ilm-i ḥikmet örgengil. Loḵmānnıṅ (11) aldığa keldi niçük kim ol ġārdın çıktılar yer yüzideki (12) tamām giyāhlar tilğa keldi. Miṅ bir giyā<h> ḥazret-i loḵmānğa [27b] (1) nefi‘ zararını ayttı. Meger bir giyāh hēç sözlemedi. Ḥazret-i loḵmān (2) aydılar: “Ay bārā ḥudāyā, bu ne giyāhīki maṅga söz <dē>meydür?” (3) Nidā keldi kim “Yā loḵmān bu giyāh-ı anıṅ ‘ilācı yoḵtur.” (4)

Ve yana rivāyetde andağ keltürüpdürler kim bir kün ḥazret-i (5) loḵmān ḥa:kim kētip barur aydı. Bir giyāhiğa yēttiler. Beğāyet (6) söz-ḥurrem ve tünd tīz-būy ḥazret-i loḵmān ḥa:kim ol giyāh (7) –din zerre yēdiler. Ol kün be-ğāyet hoş-ḥāl ḥurrem (8) boldılar. Cem‘i yıllar bedenlerdin yoḵ boldı. Ol zamān (9) ṭahāret kılıp namāz ötediler. Tā yette kün ol giyāhdın (10) yēdiler. Barça maḥasinleri ya‘nī aḵ tūġleri ḳara (11) boldı ve za‘yif-pīrlıḳları cuvānlıḳġa mübeddel boldı. Sekkizinçi (12) küni ol giyāh ḳaşığa keldiler, aydılar kim “Atıṅ nē [28a] (1) turur ve ḥāşşıṅ nē turur?” Ol giyāh aydı: Ey ḥa:kim-i ḥāzıḳ (2) ve ey ṭabib-i şādīḳ meniṅ atım bisyār turur. Herkim maṅga bir (3) tilde at koyupturlar. Mēni dērler ve bunu (4) nān ve ḥürdedāne dērler” dēdi. Loḵmān ḥakim aydılar: “Seni (5) āzmüde kıldım saṅga bir at koyay kim seniṅ ḥāş<iyye>tiṅni (6) beyān ḳılmaḳġa ḥācet bolmağay.” dēdiler. Ḥazret-i loḵmān (7) ol giyāhnıṅ ḥāşiyetige münāsebetiğā yaraşah⁵⁹ cuvānī (8) at ḳoydılar. Ba‘z ādemīler ayturlar kim melāl bu ḥāşit (9) ḥāşit yigitlikdin turur. Eger men yēgirme kün yēsem (10) mūylarım ḳara bolmas. Bu ol sebebdindür kim cuvānīniṅ (11) post<i> cümle zehrlerdin turur. Eger ḥ^valasa kim cuvānnı (12) menfa‘at tapay dēse Loḵmān ḥa:kim aytur ki [28b]⁽¹⁾ *naẓm*

جنین گفت لقمان حکمت سعار که هست علم حکمت ازو یادکار

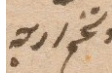
◆(2) قونفع جوانی ز مغزش بدان ◆ که مغزش کند مغز در اوسخوان

◆(3) زیاد بو اصر و صرع و جنون ◆ خلاص دهد هج و بادی درون

⁵⁹ yaraşah: yrašah

◆ (4) کند آب بیشت فراوان بسی ◆ زمغر جوانی خورده کر کسی

◆ (5) را و را بول بسی نافع هست ◆ کر آب مزی ابد دافع هست

(6) **Ṭarīk-i cuvānīniṅ mağzı oldur kim** **cuvānnı bir kāse** (7) **inekniṅ sūti** birle mas kazan çendān kaynatmak kerek. (8) Tā sūt birle huşk bolğay sāyede qurutup obulap (9) postnı çıkarğay. Mağzı qalganda andın kin zerdek (10) uruğnı haş-engiz ve bād-engiz ve engiz-bedaḥşānı ve pudīne (11) yağı ve ve zebān-i güncişk bu darūlarnı cem‘ kılıp (12) aq tatlığ nimmersede ma‘cūn kılıp her şabāḥ miqdār-ı bir (13) mişkāl yemek kerek, bisyār nāfi‘dur⁶⁰. Püşt ve kemer muhkem bolğay[29a] (1) **h^vaş** ma‘cūn kılmakñıṅ beyānı nazm keltürüpdür hemme kārın

◆ (2) جماع پنج کس ممنوع باشد ◆ نکرد و کرد ایشا سروده هوشیار

◆ (3) یکی ز انها زن پرست و دیگر ◆ صعر و حیاض و بد شکل بیمار

(4) Bilinğler kim nefsnı ança şalā haş kılmak nefs ekşer zara:r (5) keltürür. Andağ kim her kişi kırk beş yaşdın kin tola (6) cimā‘ kılsa a‘zasıdın tamām kuvveti sākı:t bolur.

Nazm

◆ (7) اولکم و هم زن که باشد سال از بیش ◆ مشو جمع بادی زهر هست نیش

◆ (8) ز با صید حیات تراری فنا ◆ مشو با زن پر همخانه هج

◆ (9) که کردو و رخت زردتن پچ سچ ◆ جراکه هر زن برله جماع قیلسه زنج

(10) Çerā pür zen⁶¹ birle cimā‘ kılsa her ādemniṅ miṅgesini qurutur. (11) Pür zen nefis öfkege nokşān kılrur. **Ve yana** ḥayz içideki (12) maḥlūm birle ır kişi nefis-i cima‘ kılsa qatığ ağırığa [29b] (1) bolur. Avval ḥudāy te‘ālāniṅ la‘netike uçar. İkkinçi şehveti (2) kem bolur. Üçünçi ḥudāy te‘ālā ferzende berse siyāḥ çehre bolğay. (3) ‘Ākıbet ḥarām ‘illetke giriftār bolğay. **Ve yana** kiçik nāresīde (4) birle cimā‘ kılsa ‘ömrige nokşān kılrur ve şehveti kūtāḥ bolur. (5) **Ve yana** ağırık maḥlūm kişi birle cima‘ kılsa maḥlūmniṅ ağırıkñı (6) bu kişiğe te‘sir kılrur. **Ve yana** mezkūr maḥlūmge bu şekil bolsa (7) anıṅ birle cimā‘ kılsa dimāğnı⁶² za‘yif kılrur ve ferāmūş- (8) –luq keltürür vāllahu ‘alem bi’ş-şavāb ḥakimler aytur: **nazm**

⁶⁰ nāf‘i: naf‘y

⁶¹ zen: zn

⁶² dimā‘: dma‘

◆⁽⁹⁾ روی کردان شوار ان شاهدکه باشد زشت روی

◆⁽¹⁰⁾ دربست افتد زخوبان حورلقا

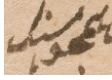
Ammā ba‘z⁶³ ādemīlerniṅ⁽¹¹⁾ dil-ber-i hūrlikādur ammā ērenliki nāqışdur. **Ve yana hūkemālar aytur:**

◆⁽¹²⁾ تقویت کن کرده را ◆ اول بمعجونى كه هست ◆ جمله اجذا

◆⁽¹³⁾ یش ◆ کرفش پلپل و جور و بدا ◆ بازباز و قرفه و هلیلون

◆⁽¹⁾ مغز ناجیل زنجیل ◆ و بهمنین و تودای مصطکلی [30a]

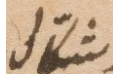
Falān ‘azīz⁽²⁾ –niṅ ḥurmeti üçün eger on mertebe yana aytsam hem sizlerke dimāğ⁽³⁾ yoqtur kim bu ma‘cūnnı yasamaqğa bu kün bu nüsha-i mu‘attar kim hūkemā-i ekber⁽⁴⁾ pādešāh üçün yasap edi. Ekber padešāh gücerāt şehridin⁽⁵⁾ çıqқан yüz nāzenīn hūrlikā-i duhter birle kām-ı dil ḥāşıl kıldı.⁽⁶⁾ Uşbu nüshanıṅ yüzideki ma‘cūn birle ez-berāy-ı müslümānlarğa⁽⁷⁾ terkīb eyledim. Eger bu ma‘cūndın bir hūrīk yēseler ve reng-i rūy⁽⁸⁾ –lerini rūşen kıılır ve tuvānā ḥāşıl kıılır. Könğüllerdin⁽⁹⁾ ğamm kiter ve āb-ı menī ziyāde bolur ve zekeri sahte kıılır. Bu⁽¹⁰⁾ ma‘cūnnıṅ vaşfiyyetde **beyt hem keltipdür :**

◆⁽¹¹⁾ bolur böreklerniṅ hem ◆ bolur rüstem şirinerdür ceng

◆⁽¹²⁾ tiliṅ bolur uzun ḥatun aldıda ◆ seninṅçe körünmes kişi aldıda

◆⁽¹³⁾ ḥatunlar sendinki hoşnūd bolur ◆ zamān seni körmeysel bi-ḥoḍ bolur

◆⁽¹⁴⁾ kıılır mıḥ dek zekerni besī ◆ cimā‘ eylesenṅ köp kıılır nāle:si

[30b] ⁽¹⁾ Ammā bu ma‘cūnnı yasamaq ve münāfıq ve ve nā-ehlī ğayrı mezheb

⁽²⁾ –lerke naşīb bolmağay. Elbette elbette bende faqirni du‘āda⁽³⁾ yād kılgaylar inşallāh te‘ālā. **Eger kimerse** qara helīleni dāyim⁽⁴⁾ nāştada yēse kuvvet bāzūlar ziyāde⁶⁴ bolur ve-līkīn mi‘d<e>ni⁽⁵⁾ tenṅ kıılır. Aq şandal hem bisyār hūb durur.

⁶³ ba‘z: b‘z

⁶⁴ ziyāde: zyadh

H̱vāş ma‘cūnnı ezhār ⁽⁶⁾ **kılurmız herkim kılsa fāyidesi toludur.** Avval kuvvet bolsan ‘āķırnı sūt ⁽⁷⁾ birle kaynatmak gerek. H̱b di:l-penẕr bolğan tuhm-ı fiyāz ve tuhm-ı gezer ⁽⁸⁾ bularnı ẖb meyde soķup tuhu:mnıñ sarıǵıda ham̱r kılıp ⁽⁹⁾ yoǵurmāk gerek. ‘Aselni noẖudnıñ sūy birle ẖal kılıp ⁽¹⁰⁾ ma‘cūn etmek gerek. Bu ma‘cūnnı yemek burun sasamaķnı yemek ⁽¹¹⁾ gerek, şehveti bisyār ġālī:b bolur ve zekerni saht kılur. ⁽¹²⁾ Gūyā rūstem ş̱r ner dēk bolur.

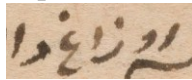
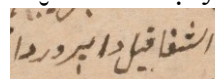
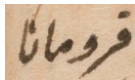
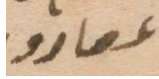
Eger kimerseniñ āb-ı ⁽¹³⁾ pūştı kem bolsa ‘aselni sūt birle kaynatıp içmek **[31a]** ⁽¹⁾ gerek, mücerre:b-i bisyār turur. **Ve yana nev‘ī dīger** keltürgil, bir ser filfil-i ⁽²⁾ darāz, ēkki ser inek sūti birle kaynatıp bular sāyede kurutup ⁽³⁾ soķup her kün nāştada üç mişķālñi alta direm nebāt ⁽⁴⁾ birle ẖal kılıp berser sūt birle yēgey çendān kuvvet berür kim ⁽⁵⁾ eger on ‘avrat bolsa hem ẖoş-nūd kılğay ıslāh sustluk ⁽⁶⁾ kılmas, bisyār mücerre:bdür. **Ve yana nev‘ī dīger** gūşnı mühre⁶⁵ kılıp suǵa ⁽⁷⁾ tegmegen ẖışt-ı puhteni otǵa salıp kızıl çoǵ kılğay. ⁽⁸⁾ Ol gūştñı ol ẖıştǵa salıp biryān kılǵa<n> Bir zerre tuz ⁽⁹⁾ anǵa dam kılğay denǵze ya‘nī ẖiñg anǵa sepgey. Andın kin ⁽¹⁰⁾ yēgey beş s̱atdin soñg cimā‘ kılǵıl, ‘acāyıplerni körgey sen. ⁽¹¹⁾ Tenni ve zekerni saht kılur, Yürekni kuvvet ve yüzini ⁽¹²⁾ kızıl kılur. **Eger kimerse** enc̱rni kaynatıp içse yürekke kuvvet bergey, **[31b]** ⁽¹⁾ cimā‘nı ārzū kılğay. **Eger kişi** üç mişķāl cevz-i hindi, üç mişķāl ⁽²⁾ sirkenceḇl birle ẖal kılıp bir direm zenceḇl koşup nāştada ⁽³⁾ yēse āb-ı pūştı ziyāde⁶⁶ kılur. **Herkim** nāştada cimā‘ kılsa ⁽⁴⁾ anǵa bād-kulınc, bād-laķvālardın bīm bolgay. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ zerdek uruǵnı tēp berip yumşak soķup ‘asel birle ma‘cūn ⁽⁶⁾ kılıp yēse ērenliki bisyār kavī bolǵay.

Bu bāb dārūlarnı ⁽⁷⁾ şıfat kılıp fāyidesini beyān kılur. Herkimniñ zekeri za‘yip ⁽⁸⁾ bolup sürtüp cimā‘ kılsa za‘yifeler lezzet tapmaķnıñ ⁽⁹⁾ -ıñ beyānı ayturlar. Eger kimerse dārç̱ınnı meyde kılıp cimā‘ vaķtide ⁽¹⁰⁾ zekeriñge sürtüp cimā‘ kılsa za‘yife andaǵ tapǵay kim mundın ⁽¹¹⁾ özgeni dēmegey. **Nev‘ī dīger** bir mişķāl ‘āķıl karağanı, bir ⁽¹²⁾ mişķāl mevzi koşup soķup meyde kılıp ‘asel **[32a]** ⁽¹⁾ ‘asel birle ẖal kılıp zekerge sürtse bir s̱atde- ⁽²⁾ -din kin cimā‘ kılsa ẖudāy te‘ālā kararını müşāhede ⁽³⁾ kılğay kim za‘yife bī-hūş bolǵay. andaǵ lezzet ⁽⁴⁾ tafǵay kim ıslāh-ı ta‘rīfge rast kelmegey. Ol ⁽⁵⁾ za‘yife cem‘ ‘ömrde özgelerni dēmegey. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ tuhm-ı murǵ ıssıǵ oşatıp

⁶⁵ mühre: m̱hrh

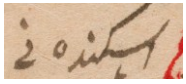
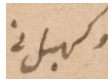
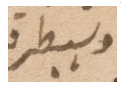
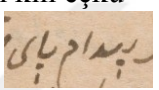
⁶⁶ ziyāde: zyadh

zekerige sürse andın ⁽⁷⁾ cimā‘ kılsa érge hem za‘yifege bisyār lezzet bergey, mücerreb ⁽⁸⁾ turur. **Herkim** kara mekiyānnıñg tuħmını zekerge sürtüp cimā‘ ⁽⁹⁾ kılsa ol za‘yifege mundın özge kişige kâdir bolmağay. ⁽¹⁰⁾ **Her kişi** herkaysı gülñiñ yildezini alıp şeker bile ħal ⁽¹¹⁾ kılıp zekerge sürtse her za‘yifege barsa pāk dāmen ⁽¹²⁾ zāhid bolsa hem ‘aşkıda bī-karār bolğay.

Ve yana yekşeb küni [32b] ⁽¹⁾ tavuşkannı öltürüp miñgesini cimā‘ vaqıtıda zekerge ⁽²⁾ sürtüp cimā‘ kılsa bolğay, cüdā bolmağay, ⁽³⁾ za‘yife bağlanğay, özge érenge kâdir bolmağay. ⁽⁴⁾ **Her kişi**ge ħ^valasa derĥāl eşğa baray dēsenğ ħing ⁽⁵⁾ zekeriñgniñg sürdüklig koyğıl. Derĥāl sahte ⁽⁶⁾ bolur, mücerreb:bdür. **Herkim** turu:b uruğını üç hefte ⁽⁷⁾ yēse érenliki kavī bolur. **Herkim** zerdek uruğını soğup ⁽⁸⁾ tuħu:mnıñg sarıǵı birle ħal kılıp nāštada yēse şehveti ziyāde⁶⁷ ⁽⁹⁾ bolur. Eger **eger** on zen⁶⁸ bolsa hem hōş-nūd kılğay. **Herkim** ⁽¹⁰⁾ mekiyān toħınıñg ötiñi merdārsenğ birle ħal kılıp zekerge sür-⁽¹¹⁾tüp cimā‘ ol za‘yife hergiz mundın cüdā bolmağay. **Herkim** güncişk miñge ⁽¹²⁾ –sini zekerge sürtse saht kılur. **Herkim** kara qarğanıñg **[33a]** ⁽¹⁾ miñgesini sürtüp cimā‘ kılsa ol za‘yife mundın özgeni kabül ⁽²⁾ kılmağay. **Herkim** fahteke yağını sürtse bisyār lezzet tapğay ⁽³⁾ şeydā bolğay. **Herkim** kara mişükniñg ħuşyasını sürüp zekerge ⁽⁴⁾ sürtüp cimā‘ kılsa ol za‘yife bisyār miħribān bolğay. **Herkim** karuşku ⁽⁵⁾ –nıñg zekerini sürtse za‘yife bisyār bī-tākat bolğay. ⁽⁶⁾ **Herkim** ħarātinñi ħüb suda yup kurutup künçüt yağı ⁽⁷⁾ neçe mertebe zekerge sürtse kelān ve uzun bolğay. **Nev‘ī dīger** ⁽⁸⁾ cevz-i bevvanı ve filfi:lni ve dār-ı filfilni ve ‘ākır qarĥāni zencebīl ⁽⁹⁾ ve ħūlcān herkaysıdın birer mişkālñi cem‘ kılıp soğup ⁽¹⁰⁾ elgep ‘asel kim zencebīl ve ⁽¹¹⁾ bolğay. Anıñg birle ħal kılıp ma‘cūn etip ĥacet ⁽¹²⁾ vaqtide zekeriñge sürtse lezzet-i ‘azam tapğay. **[33b]** ⁽¹⁾ **nev‘ī dīger** rāzyāneni biryān kılıp fi:lfil-i darāz fi:lfil ⁽²⁾ ve ‘ākır qarĥā ve zencebīl herkaysını bir munça ve cevz-i bevva ⁽³⁾ ve şeker-i tebriz herkaysını bir yarım mişkāl engüze-i sekonc ⁽⁴⁾ ve mişke kāfūr herkaysıdın yarım mişkāl bularnı ⁽⁵⁾ soğup elgep ħal kılıp rāzyāne birle ħal ⁽⁶⁾ kılıp şīşe ve-yā çinige alıp aǵzını muħkem etip ⁽⁷⁾ her künde ol şīşeni bir mertebe tēbretip koyğıl. Tā ⁽⁸⁾ on küngaca andın kin cimā‘ vaqtide bir zerre

⁶⁷ ziyāde: zyadh

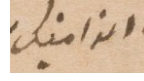
⁶⁸ zen: zn

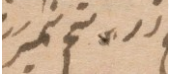
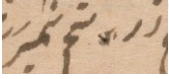
alıp ⁽⁹⁾ zekeriğe sürüp kurağanda andın sonğ cimā‘ kılğay. ⁽¹⁰⁾ Andağ lezzet bergey kim şıfatke rast kelmegey. ⁽¹¹⁾ Ammā şīşeniñ ağızını oçuk qoymağay kuvveti hā- ⁽¹²⁾ hāşıyyeti kiter, maqşūd hāşıl bolmas. **Nev‘ī dīger** kara mekiyan [34a] ⁽¹⁾ tohınıñ öti zencebīl⁶⁹ birle hal kılıp zekeriğe sürse ⁽²⁾ hūb turur. **Nev‘ī dīger** kebāb kılıp ağızğa salıp ⁽³⁾ cān-yāb suynı zekeriğe sürse cimā‘ kılsa lezzet ⁽⁴⁾ tamām tapğay kim mezkūr bolğan dārūlardın hem tīz ⁽⁵⁾ turur, işletgülük ėmes, çerāki ferceni ebleh kılur. ⁽⁶⁾ **Herkim** uynıñ öti zekeriğe sürse bızrūk ⁽⁷⁾ bister-i dirāz kavī saht bolğay. **Herkim** ⁽⁸⁾ ve ve şehdni soqup elgey anıñ öti ⁽⁹⁾ birle hal kılıp zeker<ge> sürse dirāz ve kılğay. ⁽¹⁰⁾ **Nev‘ī dīger** harātīnni hūb soqup cevz-i hindī yağı birle ⁽¹¹⁾ hal kılıp neçe qatar zekeriğe sürse andın kin eçkü ⁽¹²⁾ sūt birle yusa neçe mertebe bu ‘amelni kılsa bisyār [34b] ⁽¹⁾ kelān bolur. kılsa tutamığa patmağay. ⁽²⁾ **Nev‘ī dīger çigitniñ** mağzını çıkarıp hūb meyde soqup ⁽³⁾ sūt birle hal kılıp zekeriğe sürsün. Revğan-ı bādām ⁽⁴⁾ sürse eçkü sūti birle yusun, bisyār saht ⁽⁵⁾ kelān bolğay.

Bu bāb h^vatunlarınñ haqqıda keltür- ⁽⁶⁾ -gen beyānıda māzū üstih^vānnı köydürüp kuruq bād-⁽⁷⁾ -incānnı herkaysıdın soqup elgep anğa alı- ⁽⁸⁾ -turup fercige şāf ėtip qoysa bıkır bolğay. ⁽⁹⁾ **Nev‘ī dīger** bir zālū-i tuhm, gül-i suruh üç mişkāl, sūnbül ėkki ⁽¹⁰⁾ mişkāl<l> bularnı soqup elgep şalāye kılıp otra ⁽¹¹⁾ qolını gül-āb yā su birle hōl kılıp dārūğa ⁽¹²⁾ sıvap fercige soqğay. Qolını fercniñ her tarafığa [35a] ⁽¹⁾ teb berip tartıp alğay duhter davāzde sāl ⁽²⁾ bolğay. **Nev‘ī dīger** kebūter fokını taş tuz bile hal kılıp ⁽³⁾ şeker birle zekeriğe sürse fūladī bolğay. **Nev‘ī dīger** merdār ⁽⁴⁾ -sengni at sūti birle hal kılıp fercige qoysa on ėkki ⁽⁵⁾ yaşar kız bolğan. **Nev‘ī dīger** hūdhūd üsh^vān meyde kılıp ⁽⁶⁾ za‘yife fercige qoysa duhter bolğay.

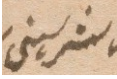
Her kişi patinzāl ⁽⁷⁾ bolmaslıknıñ beyānı herkim tavuşkannıñ öti zekeriğe ⁽⁸⁾ sürse patinzāl bolmağay. Ve yana kebābnı ağızğa salsa ⁽⁹⁾ cimā‘ kılsa pat bolmas. **Herkim** koynıñ öti zekeriğe ⁽¹⁰⁾ sürse hem fat bolmas h^vatun firifte bolur. **Nev‘ī dīger** ⁽¹¹⁾ hūdhūdniñ yūrekini qurutup kızıl şeker birle yēse āb-meni ⁽¹²⁾ ġāli:b

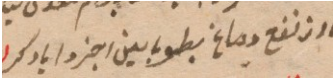
⁶⁹ zencebīl: znjbyl

bolur, fatinzāl bolmas, zen⁷⁰ dīvāne ve şeydā bolur. [35b] ⁽¹⁾ Nev'ī dīger қаранфіл, za'fer⁷¹, dārçîn, 'ākırқарғанı bularnı ⁽²⁾ berāber қılıp mişk-i hālî:ş birle soқup şehd birle hāl ⁽³⁾ қılıp yarım mişkālını ġalūle қılıp cimā' vaқtide ağızıǵa salsa ⁽⁴⁾ bisyā lezzet bergey, h^vatun bīkarār bolğay. Ve yana ħarātīnni ⁽⁵⁾ ħuşk қılıp birle ol 'avratke şalāye қılıǵıl. ⁽⁶⁾ Ol 'avrat sēdin özgeni dēmegey, mücerreb turur. Nev'ī dīger ⁽⁷⁾ būre-i ermenīni mişkāllep 'aselde hāl қılıp zekerge sūrtse ⁽⁸⁾ çendān қopğay kim herçend қılsa yatmağay. Eger za'yifeniñ ⁽⁹⁾ ferci pūr āb bolsa çigdeniñ yafraǵını anıñ otı birle özide ⁽¹⁰⁾ fercige dūd birle suy çıқmağay. Piyāz-ı nergesni bir keçe күндүз ⁽¹¹⁾ sütte turguzup alıp ħuşk қılıp zencebīl 'asel birle ⁽¹²⁾ hāl қılıp zekerge sūrtse қувvet bergey.

Bu bāb faşl der ma'ri-⁽¹³⁾ fet-i āb-menīniñ beyānnı ayturlar. Şıfat-ı ta'āmıǵe [36a] ⁽¹⁾ cimā' ġa қувvet beredur fiyāznı uşşaq toǵrap uy ⁽²⁾ yağı birle қaynatıp biryān қılıp -ammā köymegey- қуçқаç ⁽³⁾ tuǵm yā kebūter tuǵmı anğa salıp bir direm ħūlencān, bir zerre tuz ⁽⁴⁾ birle zencebīl anğa izāfe қılığay, ħūb fişürğay. Henüz ⁽⁵⁾ bihter mücerreb:bdur. Nev'ī dīger on tuǵmnıñ sarıǵı, yēgirme ⁽⁶⁾ direm uy yağı, ottuz direm şeker, yarım direm dārçîn ⁽⁷⁾ bularnı çendān bermek kerek kim rast ⁽⁸⁾ bolğay. Andın soñ tenāvül қılığay. Bisya қувvet ħāşıl ⁽⁹⁾ қılığay.

Nev'ī dīger der-şakīka tılā' mezkūr cem' 'arabī durur ⁽¹⁰⁾ bir mişkāl efyūn, yarım mişkāl za'ferān⁷², yarım mişkāl dānug ⁽¹¹⁾ bularnı soқup elgep gül-āb birle ħamīr қılıp қāğızge sūrtüp ⁽¹²⁾ yafuşturmak kerek, def' bolğay. Dustūrü'l-'ilāc naқldür kim [36b] ⁽¹⁾ közdin herқaysı 'illetlerdin peydā bolsa bu cu:lābdın ⁽²⁾ tenāvül қılsa nāfīdur.

Benefşe beş direm, 'unnāb yēgirme 'aded, ⁽³⁾ on direm aқ қand, on direm terencebīn bularnı münāsi:b ⁽⁴⁾ su birle andağ tabḥ қılmaq kerek kim nime қalmağay. Anı şāf қılıp ⁽⁵⁾ қandnı terencebīnni alışturup yarım germ қılmaq kerek. Ġizāsıǵa ⁽⁶⁾ māşnı muқаşşer қılıp bermek, bādām mağzınıñ bermek ⁽⁷⁾ kerek.

 Nev'ī dīger yana her қısm ⁽⁸⁾ her қısm ħāş ma'cūn қılmaq

⁷⁰ zen: zn

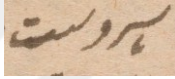
⁷¹ za'fer: z'fr

⁷² za'ferān: z'fran

bir hikāyet. Ay müslümānlar fakr-⁽⁹⁾ hākrnıng meclisde oturup sizler biligler kim hēc⁽¹⁰⁾ nimerse hayāt zenge neçe yok turur ve hēc nēme mıkḍār ten-⁽¹¹⁾ dürüstlükçe bolmas. Nazm:

nazm ♦ چرا ناداکی از تنک دست

eger h'ālāsānḡlar که کنجی بقیاس است تن دورست⁽¹²⁾

[37a]⁽¹⁾ Hēc ‘illetke giriftār bolmayın dēsenḡ loḡmān ḡa: kimning buyraḡıça⁽²⁾ ‘amel kılmaḡ. Ḥāzret-i loḡmān ferzendlerige naṣihat kıldılar kim⁽³⁾ “Ey ferzend⁷³ on nimerseḡ ādemlerge ziyān⁷⁴ keltür, ḡuvvet-i⁽⁴⁾ mübāṣeretni kem kılur. Avval **avval** āb-menī yok kılur piṣābnı⁽⁵⁾ te’ḡır kılmaḡ. İkkinçi **ékki** yırāḡ yolḡa fiyāde barmaḡ. Üçünçi **üçünçi** ḡamāmda⁽⁶⁾ tola terlemek. Törtünçi **törtünçi** tola uḡlamak. **Beşinçi** bisyār süvāre⁽⁷⁾ bolmaḡ. **Altınçi** kārni saḡte kılmaḡ. **Yettinçi** yanın yatıp cimā‘ kılmaḡ. ⁽⁸⁾ **Sekkizinçi** kıbleḡa rāst oturup cimā‘ kılmaḡ. **Tokkuzınçi** açığ⁽⁹⁾ nerselerni tola yemek. **Onunçu** teṣne ve ḡürisnelikni ziyāde⁷⁵ ⁽¹⁰⁾ tartmaḡ. **Bes** kerek kim bu naṣihatları ‘amelge keltürgey. Ḥuṣūṣā⁽¹¹⁾ açığ ve turṣ nimerseleḡdin ferhiz kılmaḡ kerek kim tamur-⁽¹²⁾ –larını kılur. Minḡesi za‘yif kılur ve mübāṣeret-i⁽¹³⁾ cimā‘da lezzet tapmas. Eger h'ālāsānḡ ḡuvvetim ziyāde⁷⁶ [37b]⁽¹⁾ bolsun ve bedenimdın ruṡubet yırāḡ bolsun ve tamām renç-⁽²⁾ –lerdin ve zehirlerdin yırāḡ ve emīn bolayın dēsenḡ⁽³⁾ ve dünyāda hēc nimerse sarımsaḡdın menfa‘atlık nimerse⁽⁴⁾ yoktur. **Eger kimersege zehir bergen bolsa** samsaḡnı fiṣürüp⁽⁵⁾ uy yaḡı birle yēse eger merdārseng yā sefīd simāb⁽⁶⁾ yā zengār yā zer-tinc yā merg-müş efyūn bergenler⁽⁷⁾ derḡāl ṣıḡḡat tapar. **Eger zehir kim** miṣl yılan ve çıyan⁽⁸⁾ çaḡḡan bolsa yā dīvāne seg tutḡan bolsa samsaḡ⁽⁹⁾ fiṣürüp ol yerge sürtse yā taḡsa ṣifā tapar⁽¹⁰⁾ çerāki ḡakim bu<y>urḡandur **nazm**:

بهره کجا که کز و مارا دانه

⁽¹¹⁾ دو نمه کرده که ز هرش نمیکند ناعثر

⁷³ ferzend: frznd

⁷⁴ ziyān: zyan

⁷⁵ ziyāde: zyadh

⁷⁶ ziyāde: zyadh

Ḥazret-i ⁽¹²⁾risāletpenā<h> şallallāhu ‘aleyhi ve sellem namāzda aydılar: [38a]

⁽¹⁾ Mübārekniñg engüştlerini kejdüm çaqtı. Fi‘lhāl ⁽²⁾ namāzdın fāriğ boldılar, aydılar, bu āyetni okudılar.

⁽³⁾ لَعَنَ اللَّهُ الْعُقْرَبَ مَا تَدْعُ نَبِيْتًا وَلَا غَيْرَهُ ya‘nī ⁽⁴⁾ la‘net mār kejdümlerge peygamberlerni ve yana ādemīlerni ⁽⁵⁾ koymaydur.” dep Bilālğa buyradılar kim “Bir dāne samsağ alıp ⁽⁶⁾ kelgil.” Ḥazret-i bilāl bir dāne samsağnı alıp keldiler. Ḥazret-i ⁽⁷⁾ peygamber ‘aleyhi’s-selām samsağnı tuz birle şalāye kılip kejdüm ⁽⁸⁾ çaḳğa<n> yerge tenğriler ve mu‘avvizeteynni oḳup dem ⁽⁹⁾ kıldılar. Derhāl şifā taftılar. **Eger müslümānnıñ tişi ⁽¹⁰⁾ aḡrasa** yıldın yılğa ḥvāh yeldin bolsun ḥvāh derddin ⁽¹¹⁾ bolsun samsağnı fişürüp tişlep tursun şifā ⁽¹²⁾ tafğay. **Eger kimersede** köhne yötel bolsa hēc dārū birle def‘ [38b] ⁽¹⁾ bolmağan bolsa samsağnı yette kün nāştada fişürüp yese ⁽²⁾ fāyide-i ‘aẓm körgey. Çerāki mevlāna yūsuf aytıpdur: **naẓm**

⁽³⁾ سیررا جون پزی میل کنی ♦ سرمه کهنه را بوده نافع

⁽⁴⁾ در خوری خام بر نهار بود ♦ کرمهای درازا نافع

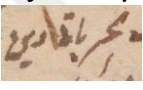
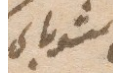
Ammā fişik ⁽⁵⁾ samsağnı neçe mu‘teberler kitāblarda kördüm ve üstādlardın ⁽⁶⁾ köp işittim. Ol dur kim on yette dāne samsağnı kāğızğa yörgep ⁽⁷⁾ dāneniñ içge alıp andın kin ḥamrğa yörgep otğa kömüp ⁽⁸⁾ fişürüp bir sā‘atdin kin alıp baḳğıl. Ḥamīri nānga oḡşa ⁽⁹⁾ sarıḡ fişқан durur ve būyları her ṭarafge bolup ve būyları ḥoş- ⁽¹⁰⁾ būy peydā kılgandır. Alıp denbe birle latta kılip bir kef noḡūd ⁽¹¹⁾ unı birle ḳoluñğa sürtgil. Mişl talқан bolur. Eger ḥvāhlasanḡ ⁽¹²⁾ başdın yana cuvān bolayın dēsenḡ ve tuvānā bolup [39a] ⁽¹⁾ bedendin rūṭūfet zāyil bolsun dēsenḡ suniñğa tuḡm-ı uruk ve tuḡm-ı ⁽²⁾ çamḡur ve tuḡm-ı turuf ve tuḡm-ı fiyāz ve post bīḡ kabar ve lisānū’l ⁽³⁾ ‘aşāfir ve pūdīne yaḡı ve mūç ve zencebīl herḳaysıdın cem‘ ⁽⁴⁾ kılip ḳurı tatlıḡ nimerse birle ḡal kılip her şabāḡ miḳdār-ı bir mişḳāl ⁽⁵⁾ yēgey. Mi‘dege ḳuvvet ber<e>dur, ağızdın su keledurğannı def‘ ⁽⁶⁾ bolur. Könḡülni şād kılır. Āb-menīni ziyāde kılır, barça bedenlerini ⁽⁷⁾ tuvānā kılır, yürekini tinç kılır. Bu yıldın yana yılğaça cem‘ balḡamdın ⁽⁸⁾ ve şafrādın ve sevidāyī sūḡtedin ḡalāş bolur. Bisyār ⁽⁹⁾ mücerreb turur ḡakim aytur:

♦ قوت جسم جان اکر خواهی

⁽¹⁰⁾ ♦ زیرا این نه وراق فیروزه ♦ لحمه یکه روزه ی بایدت خوردن

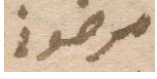
Çerāki ādemīlerniṅ bedenleri ⁽¹²⁾ su tururlar. Su meṣāni ziyāde⁷⁷ kılur cāh bīcāhlikke [39b] ⁽¹⁾ keltürür ve nādān peydā kılur. Sunı bīmaḥal çağda içmek- ⁽²⁾ – likdur derd-i üstih^vānnı derde-i miyān kılur ve şehvetni ⁽³⁾ kem kılur. Ve bu dört vaktide su içmek zarūr turur. Ba‘z ⁽⁴⁾ ādemīler bar kim erenliki za‘yif ve zekeri süst ve anıṅda ⁽⁵⁾ lezzet-i cimā‘ yoktur ve āb-menī kemdur. Maḥal vaktde ⁽⁶⁾ su içgen sebebdin turur anıṅ şehveti zıkk ⁽⁷⁾ ve tenṅ bolḡay. Anıṅ mizāc savuk bolḡay elbette ıssıḡ- ⁽⁸⁾ –lık nimerse yemek kerek vallāhu ‘alem.

bu faṣl ez-berāy-ı kaş ve saḡāl ⁽⁹⁾ çıkarmaknıṅ beyānı ve kar<a> kılmaḡnıṅ beyānı aytur. ⁽¹⁰⁾ Kefke-i deryā ve ḥākester-i kaşūmge ya‘nī bōy-mādarān hem depdur.

⁽¹¹⁾ zebūde turur. Bularnı yumşak soḡup elgep zeytin ⁽¹²⁾ yaḡı birle ve-yā künçūd yaḡı birle ḥal kılıp çafmak kerek. [40a] ⁽¹⁾ Nev‘ī dīger çukundu: <r>nıṅ suynı noḡūd suynı birle ḥal kılıp ⁽²⁾ ve şabırnı mürde birle şalāḡiyye kılıp saçḡa yā kaşḡa ⁽³⁾ ve-yā saḡalḡa sıvap. Bir zamān şabr kılmaḡ kerek. Andın ⁽⁴⁾ kin yumak müylarını kara kılur. Eger hemşe müylarını āmule ⁽⁵⁾ suynı ve helīle rengi suynı birle ve mürde yaḡı ve āmule yaḡı ⁽⁶⁾ birle saçḡa ve saḡalḡa ve müylarıḡa sürtse hemīşe müyları ⁽⁷⁾ kara bolur ve dırāz bolur, mücerre:b āzmūde turur. Molla kuṭb ⁽⁸⁾ ādemniṅ menḡūl turur: ‘İlāc-ı kefk-i deryā ya‘nī ⁽⁹⁾ yüzge daḡ koşḡannıṅ ‘ilācı zernīḡ, kişnīz suynı birle ⁽¹⁰⁾ şalāye kılıp yüzge sürtmek kerek. Açıḡ bādām maḡzın ⁽¹¹⁾ aḡ etip üç direm, koḡun uruḡınıṅ maḡzı beş direm, ⁽¹²⁾ sīmāb ekki direm bu ekki maḡzge koşup ḥal kılıp maḡzlarıda ⁽¹³⁾ çendān kara bolur kim sīmābdın anḡa kalmas. [40b] ⁽¹⁾ Anı her keçe ve her sā‘atde yüzge sürtse tā bir هفته yüzini yumḡay ⁽²⁾ andın yuḡay. Nev‘ī dīger kebūter foḡı ⁽³⁾ bularnı berāber ḡub meyde soḡup elgep arfa suynı ⁽⁴⁾ birle ḥal kılıp yüzige sürtse dāḡnı ber-ṡara:f kılur, ⁽⁵⁾ mücerre:b turur. ‘İlāc becihet sürfe-i kudīk ya‘nī kiçik bala ⁽⁶⁾ yōtel bolsa tuḡm-ı ābī-i şīrīn bādām maḡzı bile ve keza yā ca‘ ⁽⁷⁾ soḡup ‘asel yā kızıl şeker birle yā nebāt birle ⁽⁸⁾ süsengā koşup süt birle ḥal kılıp endek⁷⁸ endek ⁽⁹⁾ yēdürmek kerek. Yā süt

⁷⁷ ziyāde: zyadh

⁷⁸ endi:k: andyk

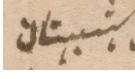
nebāt birle ḥal kılıp ⁽¹⁰⁾ yā şīr birinc nebāt yā şeker birle қоşup yédürmek ⁽¹¹⁾ kerek. Ğızasığa nebāt yā şeker yā bādām yāğı tatlığ bolğay. ⁽¹²⁾ Hūf nāfi‘ turur

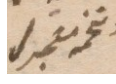
şerbet-i mücerreb zatū‘l-cenb ve [41a] ⁽¹⁾ bahlū sinā‘meki beş mişkāldin,

benebşe êkki mişkāl, nilīlūfer ⁽²⁾ êkki mişkāl, tuḥm-ı yarım mişkāl, kūfte êkki

mişkāl, ⁽³⁾ yègirme ‘aded, nem kūfte êkki, ‘unnāb on beş ‘aded

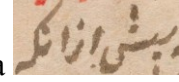

bularnı ⁽⁴⁾ bir kāse suda cūlāb kılıp koyup erte şabāḥ otda ⁽⁵⁾ mülāyim kılıp қайнатıp nısfıdın azrak қалğay. Anı şāb ⁽⁶⁾ kılıp yette mişkāl қанд ve yette mişkāl terencebin aṅga ḥal kılıp ⁽⁷⁾ ve yana şāf kılmak kerek. Yarım ıssığ içmek kerek mücerreb turur.

⁽⁸⁾ **Żuhūr-ı eṣer ḥaddī ḥarū‘l-nār yā‘nī suḥten eger kimerse** bir yeri ⁽⁹⁾ otda köygen

bolsa köyüp cerāḥat bolğan bolsa ⁽¹⁰⁾ tuḥmnıñ aķı birle ḥal kılıp çafsa

def‘ bolğay. **Eger kimerseniñ** ⁽¹¹⁾ a‘zāsı suda ve-yā yağda köygen bolsa

⁽¹²⁾ ebleh kılır. Kerek kim merhem-i sefidni, merhem-i āheng birle ḥal [41b] ⁽¹⁾ kılıp

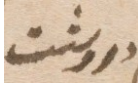
sürtse def‘ bolur. **Eger mazlūm kişi** yaş turup başı aķarıp ⁽²⁾ ketse sirkeniñ lāynı, қара sūrnā yafraqı, қара қарға tuḥmnıñ ⁽³⁾ aķı, tere tīzning köki, pūdīne bularnı cem‘ kılıp

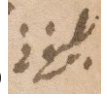
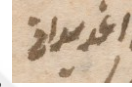
baş ⁽⁴⁾ қоşup yette kūn başığa çafsa қара bolğay.

Bu bāb toğmas ⁽⁵⁾ **mazlūmlarınıñ beyānı bir kūn mazlūmlar ḥazret-i sūleymān ‘aleyhi’s-selām** ⁽⁶⁾ **bir kūn taht-ı** memleketde oturup aydılar. Toğmas ⁽⁷⁾ mazlūm cem‘ bolup kelip dād kıldı. “Yā benī allāh bizniñ ⁽⁸⁾ ferzendimiz yok ḥāmile bolmaydurımız sebep nimedür?” dèdi. Mihter-i ⁽⁹⁾ sūleymān ‘aleyhi’s-selām perīlerni yağdurup sordılar: “Bu ‘illet ⁽¹⁰⁾ nèdin turur?” dèp. Perīler āğāz kıldı ki avval mazlūm ḥalk- ⁽¹¹⁾ niñ köñgli sunuķ bolsa nuṭf ornığa tüşmese, êkkinçi ⁽¹²⁾ fercini yel tutup bağlangan bolsa, üçünçi beçedānığa [42a] ⁽¹⁾ gūşt tolğan bolsa, tōrtünçi қurt tüşse, beşinçi sarığ ⁽²⁾ su tolğa bolsa, altınçı beçedānesi savuķ bolsa, yettinçi ⁽³⁾ dīve perīlerniñ esiri bolsa ferzende bolmas dèdiler. ⁽⁴⁾ Ḥazret-i sūleymān ‘aleyhi’s-selām perīlerni yağdılar. “Mazlūm- ⁽⁵⁾ –larnıñ balası bolmaslıķı ne sebepdindür?” dèdiler. ⁽⁶⁾ Perīlerniñ uluğı aydı kim yette sebep barça bar ḥāmile bolmaydurur. ⁽⁷⁾ Avval èr kişiniñ èrenliki bolmasa, êkkinçi mazlūm kişiniñ ⁽⁸⁾ beçedānesiğa yel қаflaşған bolsa, ol mazlūm èri ⁽⁹⁾ èri birle yatğanda yanı aғrır. Anıñ ‘ilācı қара inekniñ ⁽¹⁰⁾ öti,

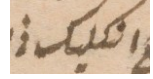
qara qarganınġ öti, ördekniġ öti birle ħal ⁽¹¹⁾ kılıp şāf etip qoyġay. Andın ėri birle cimā‘ kılısa ⁽¹²⁾ ħāmle bolġay bir ħudāy ‘azze ve celle. **Nev‘ī dīġer** qara qarganınġ [42b] ⁽¹⁾ –niġ ötni ve seg ötni ħigit maġzı birle yumşaq ⁽²⁾ soġup ħamr kılıp bir keçe köndür şāf etip qoymaq kerek. ⁽³⁾ Andın cimā‘ kılısa ħāmle bolġan. Ėkkinċi **ėkkinċi** mazlūm kiři fercige ⁽⁴⁾ sarıġ su tolġandur bolsa ėri birle cimā‘ kılıġanda yan- ⁽⁵⁾ başı aġrır. Anıġ ‘ilācı helīle ve kendür ve helīle ve āmule maġzı ⁽⁶⁾ ve samġ-ı arabī inek öti birle mecma‘ kılısa felte kılıp şāf ⁽⁷⁾ etip fercige qoysa andın kin cimā‘ kılısa ħāmle bolġay. ⁽⁸⁾ **Üçünċi** ol mazlūmnıġ ferci kıķ bolsa cimā‘ kılıġanda ⁽⁹⁾ ol mazlūm

peydā bolġay. ‘ilācı oldur kim ⁽¹⁰⁾ sonġ qargasınıġ öti, fi:lfil-i darāznı mecma‘ kılıp ⁽¹¹⁾ şāf etip qoyġıl. Andın kin cimā‘ kılıġan ħāmle [43a] ⁽¹⁾ ħāmle bolur. Ve yine şedāne maġzını toġı öti birle şāf etip ⁽²⁾ qoymaq kerek. Nāştada süt içmek kerek ħāmle bolġay. ⁽³⁾ **Törtünċi** fercige ġuştolġan bolsa ėri birle cimā‘ kılıġanda ⁽⁴⁾ ol mazlūmnıġ kindikide aġrıķ peydā bolġay. Ėriniġ ⁽⁵⁾ şehveti tüşmes. Anıġ ‘ilācı

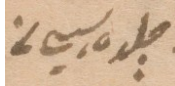

qara inekniġ ötni, ⁽⁶⁾ kuķkaķ ötni, kirfe ötni, ġāznıġ ötni, ⁽⁷⁾ mecma‘ kılıp üç keçe şāf etip qoymaq kerek. Andın ⁽⁸⁾ cimā‘ kılısa ħāmle bolġay. **Beşinċi** ‘illet mazlūmnıġ fercide ⁽⁹⁾ beste bolsa derd-i sīne peydā bolur. Kuķkaķ ötni, qara ⁽¹⁰⁾ ıtınıġ ötni, tülki ötni birle ma‘cūn etip ⁽¹¹⁾ yēse ħāmle bolġay. **Altınċi** ‘illet **dīve** perī ⁽¹²⁾ mazlūmlarġa zarar yetkürġen bolsa cimā‘ kılıġanda [43b] ⁽¹⁾ nā-ġuş bolur.

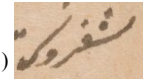

Yürek ġüyā köġül e:y siz ol ħ‘atunniġ ⁽²⁾ ħayzı kelmes. ‘ilācı ol ki ol ħ‘atun.nıġ ⁽³⁾ fişāb birle birle mecma‘ kılıp yarımını bir keçe özi birle tutsa, ⁽⁴⁾ yarımını su birle başını yusa best def‘ bolur. ⁽⁵⁾ Derhāl tāz su birle başını yuġay ve yana ‘ilāc-ı ⁽⁶⁾ fişāfı alıp anġa qoşup, ėkki pāre tavuşķan ⁽⁷⁾ süti birle içgey. Andın kin cimā‘ kılıġay ⁽⁸⁾ Yana bir ‘ilāc ħigitniġ maġzıġa, ıtınıġ ⁽⁹⁾ öti, birle qoşup şāf kılıp qoymaq kerek. ⁽¹⁰⁾ Andın kin şeker yemek kerek.

Nev‘ī dīġer [44a] ⁽¹⁾ **eger kimerse mūmnı** kāġız arasıġa alıp, otġa kömüp ⁽²⁾

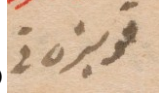
fişürüp yēse bisyār nāfi‘dur. noġūd ⁽³⁾ suynı şabır mevzini soġup salıp

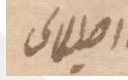

saķ saķal- ⁽⁴⁾ –ġa sürtse qara bolġay. **Eger kimerse** taz bolsa ⁽⁵⁾ qannı çafsa

⁷⁹ yol‘ay: ywl‘ay

def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ yötel bolsa hêc nerse devā bolmas sarımsaķnı fişürüp ⁽⁷⁾ yette kün nehārda yêse def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁸⁾ taz bolsa tülkininġ ķanını ķafsa def‘ bolur tüg ⁽⁹⁾ öner. **Eger kimerseninġ** közi tîre bolsa çüçe ⁽¹⁰⁾ ħorūsınġ ķannı közige sürtse közi rüşen ⁽¹¹⁾ bolġay tîreliki def‘ bolur. [44b] ⁽¹⁾ **Eger kimerseninġ** tişi aġrısa

anār fostını çigde ⁽²⁾ bile ķaynatıp aġızġa almak kerek def‘ ⁽³⁾ bolur. **Eger kimerse** armut uruġıdın yaġ ķıķartıp ⁽⁴⁾ kir bolġan ķulaķġa tamızsa açılır. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ şehveti süst bolsa ördek minġesini ⁽⁶⁾ şeker birle ħal ķılıp yêse şehveti ziyāde bolur. ⁽⁷⁾ **Eger kimerseninġ** közi aġrasa saķaymasa aķ ⁽⁸⁾ ħorūsınġ ötinı ķara mākiyānnınġ öti ⁽⁹⁾ bile ķoşup şalāye ķılıp fātiġni yetmiş bir mertebe ⁽¹⁰⁾ oķup dem ķılıp közige sürtse közi rüşen ⁽¹¹⁾ bolġay. **Eger kimerse** böreki işşıġan bolsa [45a] ⁽¹⁾ fiyāz uruġını gül yaġı birle kıızıl şeker birle yêse ⁽²⁾ def‘ bolur. **Eger kimerse** sûretü’l-elemneşrahını üç ⁽³⁾ yüz yetmiş bir dāne ķuruķ üzümge her dānege ⁽⁴⁾ bismillāhnı ķoşup oķup dem ķılıp fulān ⁽⁵⁾ nimeni alġan oġrınınġ atıġa dēp niyyet ⁽⁶⁾ ķılıp bir dān bir dān otġa salsa oġrınınġ ⁽⁷⁾ ķarnı yarılġay. **Ve yana yetmiş dāne** ķuruķ üzümge ⁽⁸⁾ herbirige elemneşrahını bir oķup dem ķılıp suġa ⁽⁹⁾ salsa üzüm neçe oġrınınġ ķarnı ⁽¹⁰⁾ ve üzüm yarılrsa oġrınınġ ķarnı hem yarılġay. [45b] ⁽¹⁾ Ve yana mālını oġrı özi alıp kelip berür.

Nev‘î dīġer toġmas mazlūm- ⁽²⁾ -ge bu āyetni āzīne keķesi gül-āb za‘ferān⁸⁰ bile şerbet ķılıp ⁽³⁾ içürse ħāmile bolġan **bitip ez-ip şerbet ķılıp (pütüp) üçürürġan** ⁽⁴⁾ āyet bu turur⁸¹

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

(5) مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا رِجَالًا كَثِيرًا

(6) وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأ

(7) وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

⁸⁰ za‘ferān: z‘fran

⁸¹ Nisa 4:1 (Ayetin bir bölümü eksik yazılmıştır.) “Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip kabileler ve boylar halinde) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah, üzerinizde bir gözetleyicidir.”

eger kimersening⁽⁸⁾ katıg dü:şmenni bolsa bu āyetni bir tutam çigitke kırk bir mertebe okup⁽⁹⁾ uyğa bermek kerek āyet bu turur⁸²

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

⁽¹⁰⁾ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ

⁽¹¹⁾ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Eger kimerse [46a]⁽¹⁾ uynıñ qanını üç mişkal, hüdühüdning qanını üç mişkal⁽²⁾ beräber kılıp kızıl inekning süti birle hal kılıp seksen⁽³⁾ künde kurutup otğa salsa meşāyihler bu kişige⁽⁴⁾ yār bolğaylar. Ve bile sözleşeyler dünyāda bu kişi-⁽⁵⁾ –ning dü:şmenni bolsa maqhūr kılğay. Her murādı maqşūd⁽⁶⁾ bolsa āsān kılur. **Eger kimerse** temretkü peydā bolğan bolsa⁽⁷⁾ bu āyetni tokkuz mertebe okup üç tükürmek, yette okup⁽⁸⁾ üç tükürmek, üç okup üç tükürmek kerek. **Āyet bu turur:**

bismillāhirrahmānirrahīm ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

⁽¹⁰⁾ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ

⁽¹¹⁾ تَمْرَحُونَ 83 هَمْرٍ حُونَ فَرِ يُحُونَ يَمْرٍ حُونَ يَا فَرِ قِ

⁽¹²⁾ قُمْ قُمْ أَزْهَبْ بِأَمْرِ اللَّهِ بِرَحْمَتِكَ يَا رَحِمَ الرَّحِيمِ

[46b]⁽¹⁾ **eger kimersening** mālınınıñ oğrı alğan bolsa bu şeklini fütüp⁽²⁾ otğa qaflasa futı kuruğay. Şekl⁽³⁾ bu turur:

لا ا م م م ب اداب م م ه د لا هيدم

Eger h^vālāsānıñ oğrını ma‘lūm⁽⁵⁾ kıla dēsenğ bu şeklini fütüp tahāret bir yastuğ⁽⁶⁾ altnığa koyup yatsa oğrını tüşide körgey, vallāhu ‘alem.

⁽⁷⁾ ه ه ه ه ه ياسنا باريت يا الله يا الله يا الله صلاحى

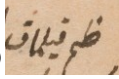
⁽⁸⁾ سو سح سح سح

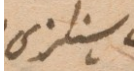
Faşl bu yeri seng köydürüp⁽⁹⁾ oğrını tafmağning beyānı. Avval gusl tahāret⁽¹⁰⁾ kılıp serirğa⁸⁴ sūre-i ve’l-şemsni, sūre-i ve’l-leylni, sūre-i⁽¹¹⁾ ve’l-ḡhānı, sūre-i elem

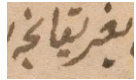
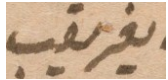
⁸² Azhâb 33:25 “Allah, inkâr edenleri, hiçbir hayra ulaşılmaksızın kin ve öfkeleriyle geri çevirdi. Allah, savaştā mü‘minlere kâfi geldi. Allah, kuvvetlidir, mutlak güç sahibidir.”

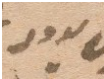
⁸³ Buraya kadar Mü‘min 40:75 “Bu, sizin yeryüzünde haksız yere şımarmanızdan ve böbürlenmenizden ötürüdür.” Buradan sonraki ifadenin ait olduğu ayet tespit edilemiştir.

⁸⁴ serir‘a: sryr‘h

neşrahını, sūre-i ve'l-tīnni ⁽¹²⁾ herkaysı sūreni on alta oğay sekkizğa [47a] ⁽¹⁾

kerek. Köprük yıgaçı, çenāze yıgaçı birle ⁽²⁾ köydürgey. Bu yeri

 oğrınıñ hem ⁽³⁾ putı kolu bir yerge bolup kalğay, vallāhu
'alem.

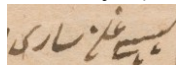
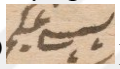
⁽⁴⁾ **Oğrını tapay dēsenğ** bu şekilni kâğızğa fitip aq ĥoraz- ⁽⁵⁾—nıñ boynığa bağlap
gümānlıq kişileri yığıp arasığa ⁽⁶⁾ koyabergil. oğrı ĥoraz şol kişige
kongay. ⁽⁷⁾ Şekli bu turur:

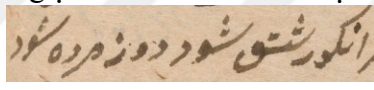
دونه ♦ عارس ♦ بمه ♦ معراج ♦ لاله ليک ♦ ی ح

⁽⁸⁾ د ح ه ه ♦ براله ♦ حرله ا ا ♦ پيدا پيدا ♦ عرسه سه ل ♦

⁽⁹⁾ **Eger kimerseniñ** mālını oğrı alğan bolsa avval êkki ⁽¹⁰⁾ cüft nān şadağa
bermek kerek. Andın kin ĥalı yerde ⁽¹¹⁾ olturup yetmiş dāne ĥuruĥ üzümge sūre-i ⁽¹²⁾

elemneşrahını bir oğup dem kılıp üzümni suğa [47b] ⁽¹⁾ koyğıl. Üzüm

 oğrınıñ ĥarnı ⁽²⁾ kim ašlā kıla almağan, alğan ⁽³⁾ mālını

bermegünçe. Eger ⁽⁴⁾ **Nev'ī dīger** eger kimerseniñ mālını

oğrı alğan bolsa bu āyet- ⁽⁵⁾—ni yette dāne furçaĥğa herbirige ĥırĥ bir mertebedin oğup

⁽⁶⁾ dem⁸⁵ kılıp tuzluĥnıñ altıñğa kömgey. Furçaĥ ⁽⁷⁾ önse alğan oğrınıñ yūzi işşığay.

ĥudāy ⁽⁸⁾ te'ālānıñ öz kemāl-i ĥudreti birle bu turur, mücerre:b turur. ⁽⁹⁾ şek

أعوز بالله من الشيطان الرجيم

⁽¹⁰⁾ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ

⁽¹¹⁾ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي

[48a] ⁽¹⁾ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا

⁽²⁾ فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ

⁽³⁾ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ

⁸⁵ zem: zm

(4) ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لِمُسْرِفُوْنَ⁸⁶

Nev'î dîger oğrını⁽⁵⁾ tapay dësenğ yette mivelik yette mivesiz dirahıtnıñ⁽⁶⁾ yıgaçdın herqaysıdın yette taldın alıp kelip⁽⁷⁾ gümānlık kişilerge bir öyge yıgıp berāber barça⁽⁸⁾ kâğıznı gümānlıklargā tutturup bu āyetni yette kıta:rdın⁽⁹⁾ oqup bu dirahıtlarınıñ yıgaçını kılap kâğıznı⁽¹⁰⁾ otğa tutğıl. Bî-gümān kişiniñ atı kâğızğa teve-⁽¹¹⁾tevekkeltü 'alallāh fütülüp çıkar. Oğrınıñ atı⁽¹²⁾ kâğızğa öz atı fütülüp çıkķar. **Āyet bu turur:**

[48b] (1) أُعِزَّ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ

(2) سَتُغْلَبُونَ⁸⁷ بِأَفْوَآ هِيْهُم وَ مَا كَرُوْا اللّٰهَ وَ مَا اَعْطَاء

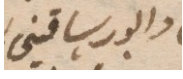
(3) اللّٰهَ وَ مَا اَمْرُ اللّٰهِ جَهْرٌ بِالسَّوْءِ كَذَابَتْ قُلُ هُمْ

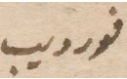
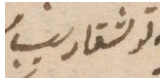
(4) وَ بِحَقِّ صُمْ بَلِّمُ عُمَىٰ قِيْهِمْ لَا يَبْرُ جِعُوْنَ وَ

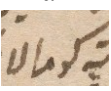
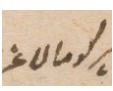
Ve nev'î dîger⁽⁵⁾ oğrı alğanga ve yëtgende bar huzûr-dil minğ bir mertebe⁽⁶⁾ bu āyetni okusun inşallāh taplur. Āyet⁽⁷⁾ bu turur:

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ

(8) رَبُّكَ اَحَدًا⁸⁸

Nev'î dîger mālını oğrı alsa oğrını⁽⁹⁾ tapay dësenğ bir kıara koy keltürüp

(10) anı yelge gümānlıklarınıñ⁽¹¹⁾ başķan izidin tofraķ alıp, yette

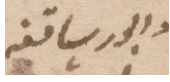
 kılıp [49a]⁽¹⁾ sūre-i yasinni bir merātibe oqup dem⁸⁹ kılıp⁽²⁾

⁸⁶ Mâide 5:32 “Bundan dolayı İsrailoğullarına (Kitap’ta) şunu yazdık: “Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşatırsa, sanki bütün insanları yaşatmıştır. Andolsun ki, onlara resûllerimiz apaçık deliller (mucize ve âyetler) getirdiler. Ama onlardan birçoğu bundan sonra da (hâlâ) yeryüzünde aşırı gitmektedir.”

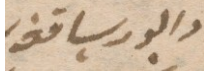
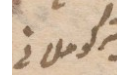
⁸⁷ Buraya kadar Al-i İmrân 3:12 “İnkâr edenlere de ki: Siz mutlaka yenilgiye uğrayacak ve toplanıp cehenneme doldurulacaksınız. Orası ne fena yataktır!” Buradan sonraki ifadenin ait olduğu ayet tespit tedilememiştir.

⁸⁸ Kehf 18:49 “Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürsün. “Eyyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!” derler. Onlar bütün yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.” Ayetin tamamı değil son kısmı alınmıştır.

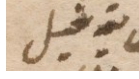
⁸⁹ zem: zm

yette merātibe huṭbe-i ādemni oḡup dem⁹⁰ kılıp ⁽³⁾ bu yette

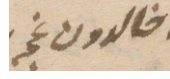
salgıl. Ağızını

⁽⁴⁾ ibre:şīm yifde berkitip bir karanḡgu öyde

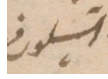
asmaḡ kerek. ⁽⁵⁾ Oḡrı mālınıḡ bermey çāresi bolmas. ⁽⁶⁾ **Ve nev'ī dīger** kırk bir dāne

kök furçaḡğa āyete'l-kürsīni ⁽⁷⁾ kırk yette merātibe

oḡup höl yerke

kömgi. ⁽⁸⁾ Oḡrınlıḡ kursaḡı

fişābı tutulur bī-şekdür. ⁽⁹⁾ **Nev'ī dīger**

kimerseniḡ mālını oḡrı alḡan bolsa bir üç arfa ⁽¹⁰⁾ unıḡa āyete'l-kürsīni bir mertebe oḡup dem⁹¹ kılmaḡ, gümānlıḡ- ⁽¹¹⁾ larnıḡ ḡolıḡa az azḡına bergil ağzıda ḡamr kılsun.

[49b] ⁽¹⁾ Mularnıḡ aldıda sūre-i yasinni oḡup olarnıḡ ⁽²⁾ yüzige dem⁹² kılsun. Mālını alḡan oḡrınlıḡ ⁽³⁾ suyu kaçḡay, ḡamr kılalmaḡay. Ḥaḡ te'ālānıḡ ḡudreti ⁽⁴⁾ birle bī-şek ve bī-gümāndur.

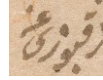
Nev'ī dīger oḡrını ⁽⁵⁾ tapay dēseḡ bir aḡ ḡo:rus keltürüp bir ayāḡnıḡ ⁽⁶⁾ altında yafıp ḡoyup gümānlıḡ ādemlerniḡ ⁽⁷⁾ ḡolnı ol ayāḡnıḡ üstide birdin birdin ⁽⁸⁾ ḡoyup

huṭbe-i ādemni yette mertebe oḡup hürgil. ⁽⁹⁾ Oḡrınlıḡ ḡolı

ḡemān ḡorūs feryād kılr. ⁽¹⁰⁾ Saḡ ādemde feryād kılmās dēydür. **Nev'ī dīger [50a]** ⁽¹⁾ eger mālını oḡrı<ı> alsa oḡrını ḡınap ḡıstap tapalmas. ⁽²⁾ Bu tört āyetni oḡrınlıḡ ḡolıḡa kırk mertebe oḡup

⁽³⁾ dem⁹³ kılmaḡ kerek. Oḡrınlıḡ közi alayıp öz

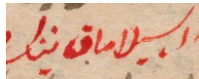
⁽⁴⁾ özi uruşḡey mālınıḡnı men alıp ēdim dēḡey. ⁽⁵⁾ Mücerreb turur, zinhār ḡışıḡe örgetmegil. ⁽⁶⁾

⁹⁴ bismillāhirraḡmānnirrahīm اهوش ماهوش

⁽⁷⁾ اهوش اهوش اهوش اهوش اهوش اهوش

⁽⁸⁾ تمت

Muzayḡa

ṡarīḡesi.

⁽⁹⁾ Eger ḡışiniḡ mālını oḡrı alsa

gümānlıḡlarnı ⁽¹⁰⁾ yıḡıp bu āyetni kāḡızḡa fitip muzaynıḡ ⁽¹¹⁾ boynıḡa baḡlap ḡoyup bu

⁹⁰ zem: zm

⁹¹ zem: zm

⁹² zem: zm

⁹³ zem: zm

⁹⁴ Metinde ayet olduḡu belirtilen bu kısım Kuran-ı Kerim'de tespit edilememiştir. Hırsız bulmak için kullanılan bir tür tılsım olduḡunu düşündürmektedir.

āyetni kırk bir [50b]⁽¹⁾ mertebe muzay kulakığa oqup hürmiş kerek.⁽²⁾ Andın muzaynı gümānlıqlar sılasun ⁽³⁾ –nınğ kolu hemān muzay kaçırğay, mücerre:b⁽⁴⁾ –dur. Fütüydurğan āyet bu turur:

إِنَّ الَّذِينَ

(5) اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ

(6) رَبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا 95 طهاهو

(7) وَطَمَالِدَا بِهَا وَالَّذِينَ يَجِدُونَ

(8) فِي التَّمَاءِ سَيِّجِرُونَ مَا كَالزَّاعِمِلَوْ

(9) Muzaynıñğ kulakığa oquydurğan āyet⁽¹⁰⁾ bu turur:

bismillāhirrahmānnirrahīm

[51a]⁽¹⁾ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنْ

(2) الظَّالِمِينَ 96 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمِّ وَكَذَلِكَ

(3) نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ 97 وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ

(4) لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ 98

(5) dēp hürgey. Bī-şebēh mücerre:b āzmūdedur. (6) **Eger kimerseniñğ mālını** oğrı alğan bolsa⁽⁷⁾ ma‘lūm bolmasa kim alıpdur ma‘lūm kılayın⁽⁸⁾ –yın dēsenğ, bir pārçe kāğıznı ādem şüretide⁽⁹⁾ kılgıl. Ol şüretniñğ aldığa ve başınıñğ⁽¹⁰⁾ çöresige **bu āyetni** pütgil:

وَزُلُّوا حَتَّى (11) يَقُولَ 99

⁹⁵ Buraya kadar A‘râf 7:152 “Buzağıyı ilâh edinenlere mutlaka (ahirette) Rablerinden bir gazab, dünya hayatında ise bir zillet erişecektir. İşte biz iftiracıları böyle cezalandırırız.” Ayetin bir kısmı verilmiştir. Devamında verilenler Kuran-ı Kerim’de tespit edilememiştir.

⁹⁶ Enbiyâ 21:87 “Zünnûn’u da hatırla. 9 Hani öfkelenerek (halkından ayrılıp) gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Derken karanlıklar içinde, “Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni eksikliklerden uzak tutarım. Ben gerçekten (nefsine) zulmedenlerden oldum” diye dua etti.” Ayetin son kısmı alınmıştır.

⁹⁷ Enbiyâ 21:88 “Biz de duasını kabul ettik ve kendisini kederden kurtardık. İşte biz mü’minleri böyle kurtarıyoruz.”

⁹⁸ Enbiyâ 21:89 “Zekeriya’yı da hatırla. Hani o, Rabbine, “Rabbim! Beni tek başıma bırakma. Sen varislerin en hayırlısısın” diye dua etmişti.”

⁹⁹ Bakara 2:214 “Yoksa siz, sizden öncekilerin başına gelenler, sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve onunla beraber mü’minler, “Allah’ın yardımı ne zaman?”

Onğ koluğa bu āyetni pütgil:

وَزُلْزِلُوا [51b] ⁽¹⁾ زُلْزَالًا شَدِيدًا ¹⁰⁰

Sol koluğa bu āyetni pütgil:

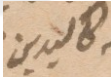
إِنَّ زُلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ¹⁰¹

Ƙarnığa ⁽³⁾ bu āyetni pütgil:

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

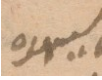
وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ⁽⁴⁾

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ¹⁰²

Neçe **okup andın kin** bir yığaçnı ⁽⁶⁾ barıp bu şüretni ol yığaçğa kısturup aƙar ⁽⁷⁾ suğa sançıp ƙoysa ol yığaç titregençe ⁽⁸⁾ oğrınıñ barça a‘zalarığa titrek tüşgey. ⁽⁹⁾ Alğan mālını igesige bermegünçe tinmağay. Herkim şek ⁽¹⁰⁾ keltürse ƙāfir bolur. **Eger kimerseniñ mālını oğrı** [52a] ⁽¹⁾ alğan bolsa gümānlıƙ ƙişilerni cem‘ ƙılıp nān ⁽²⁾ öresige bu āyetni fitip gümānlıƙ ƙişigelerge ⁽³⁾ ĩmān ettürüp şahādet organını tutturup ⁽⁴⁾ nānnı ağızğa soƙup bermek gerek. Nānnı ⁽⁵⁾ yegünçe bu āyetlerni yüzige okup hürüp ⁽⁶⁾ turgay. Nān oğrınıñ ħulķūmıdın ⁽⁷⁾ ötmey. Kōzleri alayıp ƙalur. Tā alğan ⁽⁸⁾ mālını bermegünçe. nān ötmes mücerrebdur, ⁽⁹⁾ vallāhu ‘alem bi‘ş-şavāb bi‘l-ħukmü‘l-kitāb. ⁽¹⁰⁾ tamet-tamām. [52b]

⁽¹⁾ her ƙişi bilse bu nusƙanı ara ♦ kōrgeni tesellüm ƙılıp edā

⁽²⁾ neçe ƙısmı illetige bardur ♦ her ƙişi illetge ƙalsa bar devā

⁽³⁾ bu kitābnıñ ♦ fāşıla fāşıla her keselge bar devā

⁽⁴⁾ neçe fāşıla er ƙişige lāzımdur ♦ neçe fāşıla ol za‘yiflerge devā

diyecek kadar darlığa ve zorluğa uğramışlar ve sarsılmışlardı. İyi bilin ki, Allah’ın yardımı pek yakındır.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰⁰ Ahzâb 33:11 “İşte orada mü’minler denendiler ve şiddetli bir şekilde sarsıldılar.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰¹ Hâc 22:1 “Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Çünkü kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰² Zilzâl 99:1-2-3 “Yeryüzü kendine has bir sarsıntıya uğratıldığı, içindekileri dışarıya çıkarıp attığı ve insan, “Ona ne oluyor?” dediği zaman,”

⁽⁵⁾ Bu kitābnıñ içinde bendelerge ħudāy ‘azze ⁽⁶⁾ ve celle ħāzret-i loħmān ħa:kinge ħiṭāb ⁽⁷⁾ kılıpdur. Her fāşılada bedenleriñ başıġa ⁽⁸⁾ kelgen kesel ‘illetlerge her kıssım dārūlarını ⁽⁹⁾ buyrupdur. Fażla ināyeti bolsa kesel **[53a]** ⁽¹⁾ ‘illetlerni bede:ndin köterip ten şıĥhatlikni ⁽²⁾ berdur. Kısmet-i taġayyür bolmas, vallāhu ‘alem ⁽³⁾ bi’ş-şavāb.

5. DİZİN

A, Ā

āb	(<Far.) su ā. 35b/9 [1]	açıġ bādām	(<T.+Far.) acı badem a. 40a/10 [1]
āb-ı pūšt	(<Far.) meni ā.+ i 30b/12, 31b/3 [2]	açıl -	açılmak a.- ġay 7a/2, 11b/2, 13a/6, 18a/7, 18a/9, 9a/9
ābī	(<Far. <i>āb</i> +Ar. + <i>ī</i>) mavi ā. 40b/6 [1]		a.- ır 10a/6 a.- ur 10a/4, 44b/4 [9]
āb-meni	(<Far.+Ar.) meni ā. 24b/4, 24b/8, 25a/1, 30a/9, 35a/11, 37a/4, 39b/5 ā.+ ni 39a/6 ā.+ niñġ 35b/13 [8]	ada	(<Ar. <i>edā</i>) yerine getirmek, gerçekleştirmek a. tapar 17b/5 [1]
‘acāyib	(<Ar. ‘acā’ib) şaşılacak şey, mucize ‘a.+ lerni 31a/10 [1]	‘aded	(<Ar.) tane, adet ‘a. 36b/2, 41a/3, 41a/3 [3]
‘āciz	(<Ar.) aciz, güçsüz, zayıf ‘ā. 26b/12 [1]	ādem	(<Ar.) adam, insan, kişi ā. 51a/8 ā.+ de 49b/10 ā.+ lar 27a/10 ā.+ lerniñġ 49b/6 ā.+ lerge 37a/3 ā.+ niñġ 16a/1, 16a/4, 2b/8, 6a/12, 9a/4, 9b/11, 29a/10 [12]
aç -	açmak a.- ar 24b/7, 25a/6 [2]		
açıġ	acı a. 3b/1, 3b/2, 4a/1, 13b/1, 14a/8, 14b/3, 15a/9, 37a/8, 37a/11, 4a/9, 4b/5, 5b/12, 6a/9 [13]	ādemī	(<Ar. <i>ādem</i> + <i>ī</i>) adam, insan, kişi ā.+ ler 28a/8, 39b/4 ā.+ lerni 38a/4 ā.+ lerniñġ 29b/10, 39a/11 [5]

'ādet	(<Ar.) alışıl gelmiş, alışkanlık, usul, huy 'ā. kılsa 5a/2, 5b/2, 18b/12 [3]		a.- sa 4b/6, 11a/10, 24a/9 a.- mak 14a/11, 14b/1 [11] → āgra- , āgrı-
āftāb	(<Far.) güneş ā.+ da 21b/3 [1]	āgrağ	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a.+ ı 11a/2 [1] → āgrıg , āgrık
āgāz	(<Far.) başlama, başlangıç a. kıldı 41b/10		
āğır	āğır a. 3b/5 a. bolsa 7a/1 [2]	āgrı -	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek a.- mak 13b/5, 13b/8, 13b/9, 14a/2, 14a/5, 14a/7, 14a/11, 14b/1, 3b/7, 3b/8, 3b/12, 4a/2, 3b/6, 14a/5 a.- r 42a/9, 42b/5 a.- sa 11a/4, 16b/9, 17a/2, 17a/11, 23b/11, 44b/1 [27] → āgra- , āgray-
āğız	āğız a. 3b/2, 3b/9, 4a/1 a.+ dın 39a/5, 4a/1 a.+ ğa 35a/8, 35b/3, 44b/2, 52a/4 a.+ ğa salıp 34a/2 a.+ ı 13b/1, 13b/2, 13b/10, 3b/3, 3b/4, 3b/5 a.+ ıda 21b/4, 49a/11 a.+ ıdın 14a/3, 5a/1 a.+ ıĝa 11a/10 a.+ ını 33b/6, 33b/11 a.+ nı 49a/3 a.+ nıng 4a/3 [25]	āgrıg	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a. 18b/12, 22b/11 a.+ ı 11a/12, 23a/1 [4] → āgrağ , āgrık
āgra -	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek a.- ğan 11a/12 a.- sa 10b/5, 11a/11, 11b/5, 19b/7, 20b/3, 24a/11, 38a/10, 3b/9, 44b/7, 5b/8 [11] → āgray- , āgrı- ,	āgrık	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a. 12b/8, 12b/10, 13a/6, 13b/4, 18a/9, 20b/5, 29b/5, 43a/4, 8a/5, 9a/7, 9b/11 a.+ ğa 29a/12 a.+ ı 11a/3, 11b/6, 12b/7, 12b/12, 13a/5, 16b/10, 17a/12, 24b/1, 5b/4, 6b/10 a.+ ıĝa 25a/7 a.+ ları 7a/7 a.+ larnı 18b/10
āgray-	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek		

	a.+ nı 20a/5, 29b/5 a.+ nınġ 15b/2 [30] → aġrak, aġrġ		a.- ıp 41b/1 a.- mak 3b/10, 4a/2, 14a/4 [4]
aġu	zehir a. bergen bolsa 6a/12 [1]	akarsu	akan su; dere, akarsu vb. a.+ ġa 51b/6 [1]
āheste	(<Far.) yavaş, ağır ā. 15b/6 [1]	‘ākıbet	(<Ar.) son, nihayet ‘ā. 29b/3 [1]
āhiret	(<Ar.) öbür dünya, ahiret ā.+ de 19a/6 [1]	‘ākır	(<Ar.) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 30b/6 [1] → ‘ākırkarġa
aġşām	(<Sogd.) akşam a.+ da 18a/1 [1]	‘ākırkarġa	(<Ar.) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 35b/1 [1]
anġla -	duymak a.- maġan 10a/3, 10a/6 a.- mas 9a/8 [3]	‘ākırkarġā	(<Ar. ‘ākırkarġa) pire otu, nezle otu ‘ā. 33b/2 ‘ā.+ nı 33a/8 [2] → ‘ākırkarġa
‘āīše	(ö.a.) Hz. Muhammed’in eşi ‘ā. 18b/5 [1]	‘ākılķara	pire otu, nezle otu? ‘ā. 12a/11 → ‘ākırkarġa
ak -	akmak a.- ar bolsa 6b/3 [1]	‘ākılķaraġa	(<Ar. ‘ākırkarġa) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 31b/11 [1] → ‘ākırkarġa
ak	beyaz a. 13a/2, 16a/8, 16a/11, 16a/12, 20a/10, 21a/12, 21b/5, 22a/4, 26a/2, 27b/10, 28b/12, 40a/11, 44b/7, 47a/4, 49b/5, 8a/2 a.+ ġa 25b/8 a.+ ı 41a/10, 41b/3 a.+ nı 17a/3, 17a/4, 21b/6, 8a/3 [24]	ak ķand	(<T.+Far.) beyaz ŗeke a. 36b/3 [1]
akar -	aġarmak, beyazlamak	ak ķande	(<T.+Far.) beyaz ŗeker a. 22b/2 [1]

aķ köknār	(<T.+Far.) haşhaş (papaver somniferum) a. 11a/6 a.+ nı 23a/7 [2]	alay -	sert bakmak a.- ıp 50a/3, 52a/7 [2]
‘aķreb	(<Ar.) akrep burcu ‘a. 2b/5 [1]	aldıda	önünde, huzurunda a. 30a/12, 49b/1 [2]
aķsandal	(<T. aķ+Ar. şandal) beyaz sandal ağacı (santalum album) a. 30b/5 [1]	aldığa	önüne a. 27a/11, 51a/9 [2]
al -	almak a.- ğan 45a/5, 46b/1, 47a/9, 47b/2, 47b/4, 47b/7, 49a/9, 49b/2, 51a/6, 51b/9, 52a/1, 52a/7 a.- ğanğa 48b/5 a.- ğay 35a/1 a.- ıp 11a/11, 16a/11, 19a/4, 19b/11, 21b/2, 22a/2, 26a/6, 26b/3, 32a/10, 33b/6, 33b/8, 35b/11, 38a/5, 38a/6, 38b/7, 38b/8, 38b/10, 43b/6, 44a/1, 45b/1, 48a/6, 48b/11, 50a/4, 5a/6, 6b/4, 7b/10, 9a/2 a.- ıpdur 51a/7 a.- maķ 23b/12, 44b/2 a.- sa 11a/10, 48b/8, 50a/1, 50a/9 [47]	‘ālem	(<Ar.) dünya, evren ‘ā.+ ni 2b/3 [1]
		‘aleyhi’s-selām (<Ar.)	Peygamberlerden biri anıldığında söylenilen “Allah’ın selâmı üzerine olsun” anlamında bir söz. ‘a. 12a/10, 18b/4, 19a/3, 19a/4, 19a/7, 19a/11, 26b/3, 38a/7, 41b/5, 41b/9, 42a/4 ‘a.+ nı 12a/10 [12]
		alıştur -	alıştırmak a.- up 34b/7, 36b/5 [2]
ala bolğan	Tende deri hastalığı nedeniyle kızarıklıklar oluşması. a. 7b/4 a. bolsa 5a/4 [2]	allāh	(<Ar.) Tanrı, Allah a. 41b/7 [1]
‘alāmāt	(<Ar.) belirti, işaret, alamet ‘a.- ı mergdür 15b/12 ‘a.- ı merge 15b/9 [2]	alma	elma a. suyu 16b/4 a.+ nı 24a/1 [2]
		alt	alt, aşağı

	a.+ ında 49b/6, 10a/10, 6b/11 a.+ ınğa 11b/11, 47b/6 a.+ nığa 46b/6 [6]		a. suyu 5b/11, 5b/12 a. suyunı 6a/3 a.+ nı 4a/9 a.+ nıng 14b/4 [1]
alta	altı, 6 a. 17b/12, 18a/1, 21a/4, 31a/3 [4]	ança	(<*a+n+ça) zm. o kadar, o şekilde, öyle → ol
altınçı	altıncı, 6. a. 37a/7, 42a/2, 43a/11 [3]	andağ	(<*a+n+da+oğ ~ *a+nı+teg) zm. öyle → andak, ol
ālūçe	(<Far.) bir cins erik ā.+ ni 4a/7 [1]	andak	zm. öyle a. 25b/8 [1] → andağ, ol
‘amel	(<Ar.) iş ‘a. kılmak 37a/2 ‘a.+ ge 37a/10 ‘a.+ ni kılsa 34a/12	andın	(<*a+n+dın) zm. ondan andın kin: (<*a+n+dın kin) ondan sonra, daha sonra andın song: (<*a+n+dın song) ondan sonra → ol
‘amm	(<Ar.) herkes, toplum ‘a.+ ğā 26a/6 [1]		
ammā	(<Ar.) ama a. 24b/10, 25a/4, 25b/1, 25b/3, 29b/10, 29b/11, 30b/1, 33b/11, 36a/2, 38b/4 [10]	ara	ara, iki şeyin arası a. 52b/1 a.+ sıda 20b/6, 27a/3 a.+ sığa 44a/1, 47a/5 [4]
āmule	(<Far. <i>āmūle</i>) amlacotu, amla; beктаşı üzümü ā. 40a/4, 40a/5, 42b/5 [3]	‘arabī	(<Ar.) Arapça ‘a. 36a/9 [1]
anār	(<Far.) nar a. 14b/3, 18b/12, 19a/1, 19b/8, 44b/1, 6a/9	‘arabī ketire	(<Ar+?) Arap zamlı. ¹⁰³ ‘a. 22a/4
		‘ar‘ar	(<Ar.) feryat etmek, inlemek

¹⁰³ Ketire, bugün Anadoluda’da yetişen beyaz yahut krem renkli bir zamktır.

	‘a. 4a/5 [1]	āsta	(<Far.) yavaş ā. 15b/4, 15b/5 [3]
arfe	arpa a. 17b/11, 22a/5, 23a/5, 40b/3, 49a/9 [5]	aş	yemek a. 6a/1 a.+ ğa 5b/12 a.+ ı 18b/2, 18b/5, 18b/6 [5]
‘āriż	(<Ar.) sonradan ortaya çıkan ‘ā. bolsa 23b/8 [1]		
arķa	arka a. +sıdın 25a/12 [1]	aş -	aşmak a.- sa 23b/5 [5]
armut	(<Far. <i>emrūd</i>) armut (pirus communis) a. 18a/6, 25b/3, 44b/3, 5a/8, 9a/9 [5]	‘aşķ	(<Ar.) aşk ‘a.+ ıda 32a/12
ārżū	(<Far. <i>ārżū</i>) istek ā. kılğay 31b/1 [1]	āşufte	(<Far.) işveli āşufte tüşî kör-: cinsellik içeren rüyalar görmek ā. 4a/5 [1]
as -	asmak a.- maķ 49a/4 [1]	at -	atmak a.- sa 20a/2 [1]
āsān	(<Far.) kolay ā. kılur 46a/6	at	ad, isim a. koyaykım 28a/5 a. koydılar 28a/8 a. koyupturlar 28a/3 a.+ ı 48a/10, 48a/11 a.+ inġ 27b/12 [6] → aţ
‘asel	(<Ar.) bal ‘a. 16b/7, 19b/5, 25a/13, 31b/5, 31b/12, 32a/1, 33a/10, 35b/11, 40b/7, 5b/7, 6b/5, 7a/7 ‘a. kılmaķ 21a/6 ‘a.+ de 35b/7 ‘a.+ ni 30b/9, 30b/13 [15]	aţ	at a. 10a/1, 10a/3, 10a/4, 10b/1, 35a/4, 6b/10, 7a/3, 7a/5 a.+ ı 21b/7 a.+ iġa 45a/5 a.+ ninġ 10a/10, 10a/11, 12b/6, 6b/12, 7a/2 [15]
aşlā	(<Ar.) asla, hiçbir zaman a. 47b/2		

aṭ	ad, isim a. 48a/12 a.+ ım 28a/2 → at	a.+ nınġ 49b/5, 49b/7 [2] → ayaġ
ata	ata a.+ lardın 26a/11 [1]	‘ayāl (<Ar.) çocuk ‘a. 7b/11, 8a/1 [2]
āvāz	(<Far.) ses ā.+ nı 25a/6 [1]	‘ayb (<Ar.) ayıp, kusur ‘a. 10b/7, 10b/9 [2]
‘avrat	(<Ar.) kadın ‘a. 31a/5, 35b/6 ‘a.+ ke 35b/5 [3]	āyet (<Ar.) ayet ā. 45b/4, 45b/9, 46a/8, 48a/12, 48b/6, 50b/4, 50b/9 ā.+ lerni 52a/5 ā.+ ni 38a/2, 45b/2, 45b/8, 48a/8, 48b/6, 50a/2, 50a/10, 50a/11, 46a/7, 47b/4, 52a/2, 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3 [23]
avval	(<Ar.) evvel, önce, birinci a. 29b/1, 2b/4, 30b/6, 37a/4, 3a/1, 3a/4, 3a/8, 42a/7, 46b/9, 47a/9, 16a/2, 16a/11, 41b/10, 25a/10 a.+ kı 25b/1 [15]	āyete’l-kürsī (<Ar.) Bakara suresinin 255. āyetinin adı. ā.+ ni 49a/6, 49a/10 [2]
ay -	söylemek, konuşmak a.- dı 27a/4, 27a/5, 27a/7, 27b/5, 28a/1, 42a/6 a.- dılar 18b/4, 19a/3, 19a/7, 19a/11, 27b/2, 27b/12, 28a/4, 37b/12, 38a/2, 41b/6 [15]	ayġır damızlık erkek at a. 7a/2, 10a/10 [2]
ayaġ	ayak a. 5a/4 a.+ ını 12a/3 [2] → ayaķ	ayık ayı a.+ nınġ 16b/6 [1]
ayaķ	kadeh, bardak a. 7b/6, 23a/2 [3]	ayt - söylemek, konuşmak a.- ıpdur 38b/2 a.- sam 30a/2 a.- tı 27b/1 a.- ur 13b/1, 28a/12, 29b/8, 29b/11, 39a/9, 39b/9, 3b/2, 29b/11 a.- urlar 28a/8, 31b/9, 35b/13 [13]
ayak	ayak	az az, biraz

	a. 49a/11 a.+ ğına 49a/11 [2]		ā. kıldım 28a/5 ā.+ dur 51a/5 [3]
a‘zā	(<Ar.) vücudun parçaları, organlar a. 14a/11 a.+ larığa 51b/8 a.+ sı 13b/7, 26a/3, 41a/11 a.+ sıdın 29a/6 a.+ sığa 10a/7 [7]	azrak	daha az a. 41a/5 [1]
		‘azze ve celle	(<Ar.) Allah adından sonra “aziz ve şanı yüze olsun” anlamında kullanılan bir söz. ‘a. 42a/12, 52b/5
B			
āzād	(<Far.) serbest bırakma, salıverme ā. 18b/5 ā. kıldı 26b/11 ā. kıldılar 26b/4 [3]	bāb	(<Ar.) bölüm, kısım b. 12a/9, 15a/12, 16a/10, 19b/1, 22a/3, 26a/7, 31b/6, 34b/5, 35b/12, 41b/4 b.+ da 13a/6, 16a/1 [13]
‘azām	(<Ar. <i>a‘zam</i>) çok büyük lezzet-i ‘a. 33a/12 [1]	bādām	(<Far.) badem b. 36b/6, 40b/6, 40b/11 revğan-ı b. 34b/3 [4] → bādēm
āzīne	(<Far.) cuma gecesi a. 45b/2 [1]	bādem	(<Far. <i>bādām</i>) badem b. 5b/9 [1] → bādām
‘azīz	(<Ar.) saygı duyulan, hürmet edilen a. 20b/7 ‘a.+ niġ 30a/1 [2]	bād-engiz	(<Far.+?) Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü olduğunu düşündürmektedir. ¹⁰⁴ b. 28b/10 → engüze, ḥas-engiz
‘azm	(<Ar. <i>a‘zīm</i>) büyük fāyide-i ‘a. 38b/2 [1]		
āzmūde	(<Far.) denenmiş ā. 40a/7		

¹⁰⁴ ATMO-1 projesine bağlı olarak yapılan okumalarda bu sözcük için “İranlı köylülerin mısırlarını hasat ederken özellikle rüzgarı kaldırma gücüne sahip olduğunu zannederek ellerinde tuttıkları, özellikle de ovalayıp suya fırlattıklarında tuttıkları bir bitki türü. *hava; safran.*” anlamını vermişlerdir. Aynı şekilde metinde geçen ḥas-engiz, bād-engiz ve engiz-bedaḥşān

bitkileri için de safranla bağlantılı bitkiler olabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak biz yukarıdaki sözcüklerin metinde bu adıyla bir yerde geçen engüze (<*anġoze*) “şeytanteri, şeytanotu, şeytanboku” olarak anlamlandıran ve dengeze, ħing adlarıyla da verilen bitkiyle ilgili olduğunu düşünmekteyiz.

bādeyān	(<Far. <i>bādyān</i> , <i>bādyāne</i>) yıldız anasonu, çin anasonu b. 20b/11 [1]	bāh	(<Ar.) cinsel arzu, şehvet kuvvet-i b.+ ğa 25a/2 [1]
bādeyān-ı resmī	(<Far.+Ar.) yıldız anasonu, çin anasonunun bir cinsi b. 22a/10 [1]	bahādurluḡ	(<Far.+T.) yiğitlik, kahramanlık b.+ ğa 19a/8 [1]
bādincān	(<Ar.) patlıcan b.+ nı 34b/6 [1]	bahlū	(ö.a.) İran'da bir bölgenin adı b. 41a/1 [1]
bād-ḡulınc	(<Far.+Ar.) Bağırsaklarda meydana gelen şiddetli sancı, kalın bağırsak iltihabı. b. 31b/4 [1]	baḡ -	bakmak b.- ğıl 38b/8
bād-laḡvā	(<Far.+Ar.) yüz felci b.+ lardın 31b/4 [1]	bala	çocuk, yavru b. 40b/5 b.+ ğa 7b/1 b.+ nıñg 8a/10 b.+ sı 10b/1, 42a/5 b.+ sını 8a/4, 12a/6 [7]
bādyān-rūmī	(<Far.) rum anasonu b. 22a/9 [1]	baldur	önce, ilk, evvel, birinci b. 20a/7 [1]
baḡır	ciğer; bağır,iç b.+ da 3a/8 b.+ ı 3a/5, 5b/8, 6a/4 b.+ mı 16b/9, 20b/3, 6b/8, 8a/12 [8]	balḡam	(Ar. < Grk.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, balgam. b. 14b/12, 13b/3, 16a/3, 16a/6, 3a/7, 3b/2, 4b/1, 4b/3, 5a/3, 5a/9, 5a/10, 8b/9 b. bolur 3a/11 b.+ dın 4a/3, 14a/10, 15b/6, 16b/1, 39a/7 b.+ nı 14b/10, 19a/13, 25a/9 [22]
baḡla -	bağlamak b.- nḡan 9b/3 b.- p 47a/5, 50a/11 b.- sa 10a/2, 18a/4, 20a/2, 8a/10 [7]	balıḡ	balık b.+ nıñg 19b/10 [1]
baḡlan -	bağlanmak b.- ḡan 41b/12 b.- ḡay 32b/3 [2]		

balsān	(<Ar.) balzam ağacı ‘ūd-ı b. 17b/6 ḥab-ı b. 17b/6 [2]		b.+ ı 24a/9, 24a/11, 3b/8, 41b/1, 4b/6 b.+ ığa 20b/1, 24a/10, 41b/4, 4b/7, 52b/7
bar	var b. 26b/2, 26b/5, 27a/3, 39b/4, 42a/6, 48b/5, 52b/2, 52b/3 b.+ dur 52b/2 [9]		b.+ ını 24a/11, 27a/7, 43b/4 b.+ nı 27a/6, 43b/5 b.+ ınınğ 51a/9 II. baş, uç b.+ ı 7a/9 [23]
bar -	varmak b.- ay 32b/4 b.- ıp 51b/6 b.- maḵ 37a/5 b.- sa 32a/11 b.- ur 27b/5 [5]	ba‘z	(<Ar.) bazı b. 28a/8, 39b/3, 29b/10 [3]
bārā	(<Far.) ey Tanrı; hitap unsuru b. 19a/5, 26b/10, 27b/2 [3]	bāzū	(<Far.) I. Pazı, omuzla dirsek arasında bulunan ve gerildiği zaman belirgin şekilde görülen şişkince kas kitlesi. b.+ sığa 20a/2 II. güç, kuvvet b.+ lar 30b/4 [1]
barça	hepsi, bütün, tüm b. 5a/7, 14a/4, 18b/10, 20a/5, 27a/10, 27b/10, 39a/6, 42a/6, 48a/7, 51b/8 [11]	be-cihet	(<Far.+Ar.) sebebiyle, nedeniyle b. 40b/5 [1]
bas -	basmak b.- ıp 6a/1 b.- ḵan 48b/11 b.- sa 16b/10, 19b/10, 20b/4 [5]	beçedān	(<Far.) rahim, döl yatağı b.+ ığa 41b/12 [1]
bāṭıl	(<Ar.) boş, geçersiz b. bolğay 5a/3 [1]	beçedāne	(<Far. <i>beçedān</i>) rahim, dölyatağı b.+ si 42a/2 b.+ sığa 42a/8 [2]
baş	I. baş, kafa b. 10a/10, 13b/4, 14a/10, 3b/6, 41b/3 b.+ dın 38b/12	bed	(<Far.) kötü koku b.- bŷy bolmak 13b/11 [1]
		bede:n	(<Ar.) gövde, vücut b.+ dın 53a/1 [1]

beden	(<Ar.) gövde, vücut b. 14a/4, 14a/10 b.+ i 13a/8, 13a/9, 13a/10, 13a/11 b.+ ide 18b/7 b.+ imdin 37b/1 b.+ din 39a/1 b.+ lerdin 27b/8 b.+ leri 39a/11 b.+ lerini 39a/6 [12]	ber -	vermek b.- <e>dur 39a/5 b.- edur 36a/1 b.- dur 53a/2 b.- gen bolsa 37b/4 ağu b.- gen bolsa 6a/12 b.- genler 37b/6 b.- gey 31a/12, 32a/7, 33b/10, 35b/4, 35b/12 b.- gil 49a/11 b.- megünçe 47b/3, 51b/9, 52a/8 b.- mek 22b/12, 36a/7, 36b/6, 45b/9, 47a/10, 52a/4, 6a/10 b.- mey 49a/5 b.- se 11a/12, 12a/3, 12a/5, 12b/5, 29b/2, 5b/12, 6a/9, 6b/10, 7b/2, 7b/11, 9b/2 b.- ser 31a/4 b.- siğler 19a/10 b.- ür 31a/4, 45b/1 [39]
be-gāyet	(<Far.+Ar.) son derece, pek çok b. 27b/5, 27b/7 [2]		
benbeş	(<Far.) menekşe? gül-i b. 21a/2 [1] → benefşe		
bende	(<Far.) köle, kul b. 18b/5, 26a/12, 30b/2 b.+ nğdür 26b/12 b.+ lerge 52b/5 b.+ leriñg 52b/7 [6]	berāber	(<Far.) beraber, birlikte b. 40b/3, 48a/7 b. kılıp 35b/2, 46a/2, 4a/10 [6]
benebşe	(<Far. <i>benefşe</i>) menekşe b. 41a/1 [1] → benefşe	berāy	(<Far.) için, maksadıyla b.- ı kaç 39b/8 b.- ı müslümānlarga 30a/6 [2]
benefşe	(<Far.) menekşe, (viola odorata) b. 36b/2 b.+ ni 5b/9 [2] → benebşe	berg	(<Far.) yaprak b.+ i 9a/9 [1]
benī	(<Ar.) oğullar b. Allāh 41b/7 [1]	berkit -	kapatmak b.- ip 49a/4 [1]
		ber-ṭara:b	(<Far.+Ar.) ortadan kalkmak

	b. bolur 15a/6 b. bolğay 15a/12 [2] → ber-ṭara:f	beyān	(<Ar.) açıklama, bildirme b.- ı çilān 19a/11 b. kılmakğa 28a/6 b. kıllur 31b/7, 3a/4 b.+ ı 15a/12, 29a/1, 31b/9, 35a/7, 39b/9, 41b/5, 46b/9 b.+ ıda 26a/7, 34b/6 b.+ nı 35b/13 [15]
ber-ṭara:f	(<Far.+Ar.) ortadan kalkmak b. bolur 10a/9, 11b/8, 14b/12 b. kılay 14b/10 b. kıllur 14b/9, 19b/1, 25a/12, 25b/4, 40b/4 [9] → ber-ṭara:b	beyt	(<Ar.) iki mısradan oluşan şiir, beyit b. 30a/10 [1]
bes	(<Far.) yeter, çok fazla b. 27a/8, 37a/10 [2]	bezgek	yüksek ateş, sıtma b. bolğan 8a/8 [1]
besī	(<Far.) birçok b. 30a/14 [1]	bī-hōḏ	(<Far.) kendinden geçmiş b.- bolur 30a/13 [1]
best	(<Far.) bağlama, kapama b. 43b/4 [1]	bī-ṣebēh	(<Far.+Ar.) benzersiz b. 51a/5 [1]
beste	(<Far. <i>best</i>) bağlanmış, kapalı b. 43a/9 [1]	bī-ṭāḳat	(<Far.+Ar.) güçsüz, dermansız b.- bolğay 33a/5 [1]
beş	beş, 5 b. 12b/1, 12b/6, 19b/2, 19b/3, 31a/10, 36b/2, 40a/11, 41a/1, 5b/4, 5b/5 [10]	bī-cāh	(<Far.) yersiz, uygunsuz b.+ likke 39a/12 [1]
beşinçi	beşinci, 5. b. 37a/6, 42a/1, 43a/8 [3]	bī-gümān	(<Far.) şüpheli olmayan, şüphesiz b. 48a/10 b.+ dur 49b/4 [2]
beyābān	(<Far.) çöl b. 26b/4 b.+ da 26b/5 [2]	bīḥ	(<Far.) kök b. 39a/2 b.+ ī 26b/8 [2]

biḥī	(<Far.) ayva b. 19a/4, 19a/8, 19a/9, 25b/5 [4]	bī-maḥal	b. bolgay 31b/4 (<Far.+Ar.) uygunsuz b. 39b/1 [1]
bī-hūṣ	(<Far.) sersem, şaşkın, deli b. bolgay 32a/3 [1]	bī-meze	(<Far.) tatsız b. bolsa 13b/2 [1]
biḥ-ter	(<Far.) daha iyi, pek iyi b. 36a/5 [1]	bir	bir, 1 b. 5a/6, 10b/8, 11a/6, 11a/7, 12a/10, 14b/5, 17a/11, 17b/12, 18b/5, 19b/5, 21a/2, 22a/5, 22b/8, 23a/2, 23b/7, 25b/4, 26a/6, 26a/12, 26b/2, 26b/5, 27a/12, 27b/1, 27b/4, 27b/5, 28a/2, 28a/5, 28b/6, 30a/7, 31a/1, 31a/8, 31b/2, 31b/11, 32a/1, 33b/3, 33b/7, 33b/8, 34b/9, 35b/10, 36a/3, 36a/10, 36b/8, 38a/5, 38a/6, 38b/8, 38b/10, 40a/3, 40b/1, 41a/4, 41a/8, 41b/5, 41b/6, 42a/12, 42b/2, 43b/3, 43b/8, 45a/6, 45a/8, 45b/8, 46b/5, 47a/3, 47a/12, 48a/7, 48b/9, 49a/1, 49a/4, 49a/9, 49a/10, 49b/5, 4a/10, 4b/3, 51a/8, 51b/5, 5b/6, 7a/5, 7b/6, 7b/10, 9a/10, 9a/11
bī-ḫarār	(<Far.+Ar.) çılgın, divane b. bolgay 32a/12, 35b/4 [2]		miḫdār-ı b. 39a/4 miḫdār-i b. 28b/12 b.+ i 8a/2 [87]
bīkr	(<Ar.) bekâret b. bolgay 34b/8 [1]	birdin	birden bire, ansızın b. 49b/7 [2]
bil -	bilmek b.- gil 16a/1, 16a/11 b.- inġler 29a/4 b.- meklikniġ 13a/7 b.- se 52b/1 [5]	birer	birer b. 33a/9 [1]
bilāl	(ö.a.) Bilāl-i Habeşī b.+ ġa 38a/5	birinc	(<Far.) piriñç b. 40b/10 [1]
bile	ile b. 11a/2, 13a/2, 13a/4, 13a/5, 17b/9, 26a/2, 32a/10, 35a/2, 44b/2, 44b/9, 45b/2, 46a/4, 4b/2, 4b/9, 7a/7 [16] →birle		
bilig	bilgi b.+ ler 36b/9 [1]		
bīm	(<Far.) korku		

bir kaçça	birkaç b. 6a/5 [1]	bir munça	birçok b. 14b/4, 33b/2 [2]
birle	ile b. 10a/2, 10a/6, 10b/2, 10b/4, 11b/1, 11b/8, 12a/1, 12b/2, 12b/7, 12b/9, 14b/6, 14b/8, 15a/2, 15a/5, 16b/4, 16b/5, 16b/7, 17a/6, 17a/7, 17a/12, 17b/8, 18a/6, 18a/12, 18b/11, 19b/5, 19b/9, 20a/8, 20b/6, 21b/2, 21b/6, 21b/8, 22b/6, 22b/10, 22b/12, 24a/2, 25a/13, 26b/9, 28b/7, 28b/8, 29a/10, 29a/12, 29b/4, 29b/5, 29b/7, 2b/6, 30a/5, 30a/6, 30b/7, 30b/9, 30b/13, 31a/2, 31a/4, 31b/2, 31b/5, 32a/1, 32b/8, 32b/10, 33a/11, 33b/5, 34a/1, 34a/9, 34a/10, 34a/12, 34b/3, 34b/4, 34b/11, 35a/3, 35a/4, 35a/11, 35b/2, 35b/5, 35b/9, 35b/10, 35b/11, 36a/2, 36a/4, 36a/11, 36b/4, 37b/5, 38a/7, 38a/12, 38b/10, 38b/11, 39a/4, 39b/12, 3a/3, 40a/1, 40a/2, 40a/5, 40a/6, 40a/9, 40b/4, 40b/6, 40b/7, 40b/8, 40b/9, 40b/10, 41a/10, 41a/12, 42a/9, 42a/10, 42a/11, 42b/1, 42b/4, 42b/6, 43a/1, 43a/3, 43a/10, 43b/3, 43b/4, 43b/5, 43b/7, 43b/9, 44b/6, 45a/1, 46a/2, 47a/1, 47b/8, 49b/4, 4a/11, 4b/7, 4b/12, 5a/11, 5b/3, 5b/7, 5b/9, 5b/11, 5b/12, 6a/3, 6a/8, 6a/10, 6a/11, 6a/12, 6b/5, 7a/4, 7a/12, 7b/4, 7b/11, 8a/4, 8b/2, 8b/4, 8b/8, 8b/11, 9a/6, 9a/8, 9b/6, 9b/8, 9b/10 [157] →bile	bir neçe birkaç b. 6b/5 [1] biryān (<Far.) kebab b. 31a/8 b. kılop 33b/1, 36a/2 [3] bismīl → bismillāh b. kılop 12a/6 bismīl kıl-: besmele çekmek bismillāh (<Ar.) “Rahmān ve rahīm olan Allah’ın adıyla” anlamına gelen “Bismillāhirrahmānirrahīm” cümlesinin adı. [1] b.+ nı 45a/4 bismillāhirrahmānirrahīm (<Ar.) “Rahmān ve rahīm olan Allah’ın adıyla” anlamında bir söz b. 2b/1, 46A/9, 50a/6, 50b/10 [4] bister (<Far.) yatak, döşek b.- i dırāz 34a/7 bisyā (<Far <i>bisyār</i>) çok b. 23b/2, 23b/4 23b/10, 35b/4, 36a/8, 8b/9 [6] →bisyār bisyār (<Far.) çok b. 11a/3, 17a/6, 23a/4, 23b/7, 23b/9, 24a/9, 24b/9, 27a/7, 28a/2,	

	28b/13, 30b/5, 30b/11, 31a/6, 31b/6, 32a/7, 33a/2, 33a/4, 33a/5, 34a/12, 34b/4, 37a/6, 39a/8, 44a/2, 5a/9 mücerre:b-i b. 31a/1 [25] →bisya	ķırķ yıl b.- ğan 23b/1 mezkūr b.- ğan 34a/4 peydā b.- ğan 46a/6 b.- ğay 10a/8, 20b/7, 5a/12, 8b/6, 9b/7 bātl b.- ğay 5a/3 ber-ṭara:b b.- ğay 15a/12 bīhōṣ b.- ğay 32a/3 bīkarār b.- ğay 32a/12, 35b/4 bīkr b.- ğay 34b/8 bīm b.- ğay 31b/4 bīṭāḳat b.- ğay 33a/5 cem' b.- ğay 5a/7 def' b.- ğay 6b/1 def' b.- ğay 12b/7, 12b/8, 17b/3, 18a/10, 21a/8, 21b/3, 22a/1, 22b/4, 23a/4, 36a/12, 41a/10, 4b/12, 5b/7, 7b/2, 7b/3, 8a/12, 9a/1 duḥter b.- ğay 35a/6 emānıda b.- ğay 19a/2 ferzende b.- ğay 12a/2, 12a/8 fūladī b.- ğay 35a/3 hāmıle b.- ğay 42a/12, 42b/7, 43a/2, 43a/8, 43a/11 gıřiftār b.- ğay 29b/3 halāṣ b.- ğay 10b/3, 7a/5 ḥuṣḳ b.- ğay 28b/8 ķara b.- ğay 41b/4, 44a/4 ķavī b.- ğay 11b/10, 18a/6, 31b/6 ķuvvetlik b.- ğay 9b/9 mıhribān b.- ğay 33a/4 muḥķem b.- ğay 28b/13 peydā b.- ğay 42b/9, 43a/4
bī-ṣek	(<Far.+Ar.) ṣūphesiz b. 49b/4 b.+ dūr 49a/8 [2]	
biti -	yazmak b.- p 45b/3 [1]	
biz	zm. biz b.+ ke 19a/5 b.+ nıñġ 41b/7 [2]	
boġum	eklem b.+ larıġa 9b/7 [1]	
boġuz	boġaz b. 13a/4, 14a/11, 3b/6, 3b/10 b.+ ı 13b/5, 22b/7, 24a/6 [7]	
bol -	II. olmak; yardımcı fiil ķara b.- dı 27b/11 mūbeddel b.- dı 27b/11 yok b.- dı 27b/8 fāriġ b.- dılar 38a/2 b.- ğan 44b/4 bezgek b.- ğan 8a/8 cerāḥat b.- ğan 41a/9 def' b.- ğan 20b/9, 8a/8 di:lpenzīr b.- ğan 30b/7 hāmıle b.- ğan 42b/3, 45b/3	

rāğr:b b.- ğay 15a/9
rast b.- ğay 36a/8
revān b.- ğay 17b/2
rūšen b.- ğay 10a/1,
16b/12, 19b/11, 21a/9,
44a/11, 44b/11, 8a/7
saht b.- ğay 34a/7
sāki:n b.- ğay 5a/4
sāl b.- ğay 35a/2
şeydā b.- ğay 33a/3
tāze b.- ğay 8b/10
tenġ b.- ğay 39b/7
uzun b.- ğay 33a/7
kılġan b.- ğay 33a/11
yüreklik b.- ğay 20a/6
ziyāde b.- ğay 12b/9
yār b.- ğaylar 46a/4
def‘ b.- maġan 38b/1
b.- maġay 11b/7
cüdā b.- maġay 32b/2,
32b/11
dīvāne b.- maġāy 9b/10
hācet b.- maġay 28a/6
haṭa b.- maġay 20a/3
kādir b.- maġay 32a/9,
32b/3
kavak b. – maġay 11b/7
naşīb b.- maġay 30b/2
patinzāl b.- maġay
35a/8
sarıġ b.- maḵ 3b/10
teblerze b.-maḵ 3b/11
köz hıyre b.-maḵ 4a/4
‘ar‘ar b.-maḵ 4a/5
kedūdāne b.- maḵ 14a/7
kirm-i kedūdāne b.-
maḵ 4a/3
közyaşanġġu b.- maḵ
14a/8
sarıġ b.- maḵ 13b/6

süst b.- maḵ 13b/7,
14a/4
tatlıġ b.- maḵ 3b/5
tīre b.- maḵ 13b/11
yötel b.- maḵ 14a/7,
14a/8
b.- maḵı 3b/5
istīmā b.- maḵı 3b/5
şūr b.- maḵı 4a/4
devā b.- mas 44a/6
fat b.- mas 35a/10
hāşıl b.- mas 33b/12
kısmet-i taġayyūr b.-
mas 53a/2
pat b.- mas 35a/9
ma‘lūm b.- masa 51a/7
hazm b.- maslık 13b/9
hāmīle b.- maydurmız
41b/8
giriftār b.- mayın 37a/1
def‘ b.- maysa 6a/6
b.- sa 12b/8
‘ārīz b.- sa 23b/8
aġır b.- sa 7a/1
aġu bergen b.- sa 6a/12
aḵar b.- sa 6b/3
alabolġan b.- sa 5a/4
bergen b.- sa 37b/4
çaḵġan b.- sa 17a/10
çaḵḵan b.- sa 37b/8
düşvār b.- sa 11b/11
hal b.- sa 13a/12
ġāli:p b.- sa 15a/7
giriftār b.- sa 5a/8, 8a/9
ināyeti b.- sa 52b/9
işşıġan b.- sa 26a/4,
44b/11
kavī b.- sa 11a/2
kezek b.- sa 24a/1
kızıl köz b.- sa 24a/4

köçgen b.- sa 8b/3
köygen b.- sa 41a/11
münker b.- sa 9b/1
ölgen b. - sa 10b//1
perde b.- sa 22b/5
peydā b.- sa 11b/3,
36b/1
revān b.- sa 21b/10
sarığ b.- sa 6a/7
sefkil b.- sa 17a/1
sısğan b.- sa 6b/2
sunuğ b.- sa 41b/11
süst b.- sa 44b/5, 9b/5
süste b.- sa 6a/5
şekl b.- sa 29b/6
temrütü b.- sa 26a/5
tīre b.- sa 16b/11,
21a/8, 23b/3, 44a/9
toğmas b.- sa 12a/2
tutğan b.- sa 37b/8
yel turğan b.- sa 4b/8
yirik b.- sa 6a/6, 13a/11
yötel b.- sa 40b/6, 44a/6
zağmet b.- sa 21a/7
žarar yetkürgen b.- sa
43a/12
ziyāde b.- sa 15a/10,
6a/7
ziyāde b.- sa 20b/9,
24b/1, 24b/2
ķuvvet b.- san 30b/6
def‘ b.- sun 4a/7, 4b/1,
4b/4
sāki:n b.- sun 4a/9
yırağ b.- sun 37b/1
zāyil b.- sun 39a/1
ziyāde b.- sun 37b/1
cem‘ b.- up 41b/7
cık b.- up 15b/7
def‘ b.- up 20a/4
dürüş b.- up 15b/5

yēngçe b.- up 15b/2,
15b/4
yerge b.- up 47a/3
b.- ur 18b/4, 6a/2
açığ b.- ur 3b/1
balğam b.- ur 3a/11
ber-țara:b b.- ur 15a/6
ber-țara:f b.- ur 10a/9,
11b/8, 14b/12
biḥōḍ b.- ur 30a/13
def‘ b.- ur 10a/12,
10b/6, 10b/11, 11a/3,
11a/8, 11b/5, 13a/1,
16b/6, 16b/8, 17a/2,
17a/8, 18a/3, 19a/12,
19b/10, 20a/12, 20b/10,
21a/6, 22a/7, 22b/6,
22b/10, 22b/12, 23a/7,
23a/8, 23a/10, 23a/12,
23b/12, 24a/4, 24a/5,
24a/12, 24b/11, 25a/8,
26a/4, 26a/6, 39a/6,
41b/1, 43b/4, 44a/5,
44a/7, 44a/8, 44a/11,
44b/3, 45a/2, 4b/1,
4b/3, 4b/11, 5a/2, 5a/6,
5b/9, 5b/10, 6a/4, 6a/9,
6a/11, 6b/2, 6b/4, 6b/6,
6b/8, 6b/10, 7a/8, 7a/9,
7b/4, 8a/9, 8b/2, 8b/7,
9a/3, 9a/7, 9a/12, 8b/4,
11a/11, 9a/5
dırāz b.- ur 40a/7
firifte b.- ur 35a/10
ğāli:b b.- ur 30b/11,
35a/12
ḥāmle b.- ur 43a/1
gūyā b.- ur 12b/5
ḥalāş b.- ur 13a/3, 39a/8
ḥōş b.- ur 10a/3
ḥōşḥāl b.- ur 18b/2
ḥōş-nūd b.- ur 30a/13
iķrār b.- ur 9b/2
kara b.- ur 40a/7,
40a/13
ķavī b.- ur 32b/7
kelān b.- ur 34b/1

kem b.- ur 19a/13,
29b/2
kısm b.- ur 3a/7
mu‘tedİL b.- ur 25b/3
nāhōş b.- ur 43b/1
öfkede b.- ur 3b/1
peydā b.- ur 14a/10,
14b/2, 25b/11, 25b/12,
3b/6, 43a/9, 4a/3
rūşen b.- ur 19a/1,
23b/4
şāf b.- ur 4a/8, 15a/3
sahte b.- ur 32b/6
sākı:ī b.- ur 29a/6
sarığ b.- ur 3a/9
savuk b.- ur 3a/10,
3a/11
sevdā b.- ur 3b/1
sevdādın b.- ur 4a/6
sıhhat b.- ur 4b/7
söziötken b.- ur 20b/8
şifā b.- ur 11a/5
şūr b.- ur 3b/2
uzun b.- ur 30a/12
üzre b.- ur 3a/10
ziyāde b.- ur 13b/2,
13b/3, 30a/9, 3b/3,
3b/4, 44b/6
ziyāde b.- ur 18b/3,
30b/4, 32b/9
zıyāde b.- ur 9b/4
zekeri b.- up 31b/8
[340]

bol -

I. olmak, meydana
gelmek, hasta olmak;
ana fiil
b.- ayın 37b/2, 38b/12
b.- dı 26a/12
b.- dılar 27b/8
b.- ğan 17b/4, 24b/10,
25a/4, 25a/5, 35a/5

b.- ğay 12a/4, 17a/6,
29b/2, 39b/7, 40b/11,
5a/2, 6b/7, 7a/12, 32/2,
5a/12, 15a/9, 34b/5
b.- mağay 11a/1
b.- maĥ 13b/4, 13b/7,
13b/11, 14a/2, 14a/6,
5a/3, 4a/1, 37a/7
b.- mas 28a/10, 35a/12,
36b/11, 42a/3, 49a/5
b.- masa 10b/6, 24a/7,
24a/8, 42a/7, 6a/5,
7a/11
b.- maslıkı 42a/5
b.- maslıkınınĝ 35a/7
b.- may 42a/6
b.- sa 11a/6, 11b/1,
12b/4, 12b/12, 13a/9,
13a/10, 13b/1, 13b/3,
16a/12, 16b/1, 16b/2,
16b/3, 17b/4, 17b/5,
19a/8, 19a/12, 21a/10,
21b/7, 22a/8, 22a/9,
22b/11, 23a/1, 23a/5,
23a/9, 23b/1, 30b/13,
31a/5, 32a/12, 32b/9,
35b/9, 38a/12, 38b/1,
41a/9, 41b/12, 42a/1,
42a/2, 42a/3, 42a/8,
42b/4, 42b/8, 43a/3,
43a/9, 44a/4, 44a/8,
45b/8, 46a/5, 46a/6,
46b/1, 47a/9, 49a/9,
4b/12, 51a/6, 52a/1,
5b/8, 6a/2, 6a/5, 6b/12,
8a/1, 8b/6, 8b/7, 8b/8,
9a/1, 9b/3, 3b/2, 20b/9,
47b/4, 12a/4, 17b/1,
13b/2, 13a/8, 5b/11,
13b/2, 3b/4, 3b/3, 4b/8
b.- sun 17a/5, 38a/10,
38a/11
b.- up 15b/10, 38b/9,
38b/12
b.- ur 13a/8, 13a/9,
13a/10, 13b/10, 15b/3,
15b/4, 15b/5, 15b/6,
15b/8, 15b/10, 16a/11,
16a/12, 16b/2, 16b/3,
16b/5, 18b/6, 19a/9,
20b/7, 25b/3, 29b/1,
30a/11, 30b/12, 35a/12,

	38b/11, 51b/10, 5b/4, 7b/9, 3b/1, 19a/10, 20a/1 balğamdın b.- ur 16b/1 ıssığdın b.- ur 13a/12 kandın b.- ur 3b/8 kūtāh b.- ur 29b/4 şafırādın b.- ur 3b/12 savuğdın b.- ur 13a/11 sevdādın b.- ur 14a/3 [173]		30a/9, 30b/1, 30b/10, 31b/6, 34a/12, 34b/5, 35b/12, 36b/1, 37a/10, 38a/2, 39a/7, 39b/3, 39b/8, 40a/12, 41b/4, 41b/9, 45b/2, 45b/4, 45b/8, 45b/9, 46a/3, 46a/4, 46a/7, 46a/8, 46b/1, 46b/3, 46b/5, 46b/8, 47a/2, 47a/4, 47a/7, 47b/4, 47b/8, 48a/8, 48a/9, 48a/12, 48b/6, 48b/7, 49a/3, 50a/2, 50a/10, 50a/11, 50b/4, 50b/10, 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3, 51b/6, 52a/2, 52a/5, 52b/1, 52b/3, 52b/5 b.+ nı 28a/3 [94]
bōy-mādarān	(<Far.) civanperçemi b.- 39b/10 [1]		
boyun	boyun b.+ ığa 47a/5, 50a/11, 8a/10 [3]	buḥārāt	(<Ar.) buhar, buharlar b. ʔa‘āmnı 25b/6 [1]
böl -	bölmek b.- üp 17b/12 [1]	buğday	buğday b. 15a/7 b.+ nı 9a/2 [2]
börek	böbrek b.+ i 44b/11 b.+ ini 20a/5 b.+ lerniğ 30a/11 [3]	bular	bunlar b. 31a/2, 3b/6, 3b/8, 3b/12, 4a/3, 4a/6, 9a/11 b.+ nı 14b/11, 15a/2, 22a/6, 22b/1, 22b/9, 2b/8, 30b/8, 33b/4, 35b/1, 36a/7, 36a/11, 36b/3, 39b/11, 40b/3, 41a/3, 41b/3 b.+ nıñ 3a/3 [24]
böri	kurt, kurtçuk b.+ niñ 9b/9, 20b/5 [2]		
bu	bu b. 5b/6, 11a/7, 12a/9, 12a/11, 12b/2, 12b/3, 13a/6, 13b/9, 13b/10, 14a/2, 14a/9, 14b/2, 15a/12, 16a/1, 16a/10, 19a/6, 19b/1, 19b/5, 19b/8, 21a/4, 22a/3, 22b/2, 24b/12, 26a/7, 26a/8, 26b/8, 27b/2, 27b/3, 28a/8, 28a/10, 28b/11, 29b/6, 2b/4, 2b/6, 30a/3, 30a/7,	bulğan -	karıştırmak b.- ıp 15b/9 [1]
		burc	(<Ar.) burç b. 3a/2
		büre-i ermenî	(<Far.) kuyumcu buresinin bir miktarının

	sedefle ezilmesiyle elde edilen madde. büre: boraks b. 22b/8, 40b/2 b.+ ni 35b/7 [3]	cālīnūs ḥa:kīm (ö.a.) Asıl adı Galenus olup İslam tıbbını önemli derecede etkilemiş Bergamalı tıp doktoru ve filozoftur. Doğum tarihi hakkında belirsizlikler olmakla beraber yaklaşık olarak milâdî 108-130 yıllar arasında doğmuş olabileceği düşünülmektedir. c. 13b/1 [1]
burun	I. burun b.+ ıdın 10b/10, 18a/10 b.+ ığa 12b/11 II. önce b. 30b/10 [4]	
büy	(<Far.) koku b.+ ları 38b/9 [2]	cān-yāb (<Far.) can bulan, can bulucu c. 34a/3 [1]
buyra -	buyurmak, emretmek b.- dılar 38a/5 [1]	cedī (<Ar.) oğlak burcu c. 2b/5 [1]
buyrağ	buruk, emir b.+ ıça 37a/1 [1]	cem' (<Ar.) I. toplanma, bir araya gelme cem' kıl-: İlaç yapımında kullanılan malzemeleri bir kaba almak, malzemeleri toplamak) c. bolğay 5a/7 c. bolup 41b/7 c. kılıp 19b/5, 28b/11, 33a/9, 39a/3, 52a/1, 21a/5, 5b/7, 12b/2, 41b/3 II. bütün c. 22a/4, 27b/8, 32a/5, 36a/9, 39a/7 [13]
buyur -	buyurmak, emretmek b.- ğandur 37b/10 b.- updur 52b/9 [2]	
bügü	büyü b.+ ler 7b/8 [1]	
büzrük	(<Far. <i>büzürg</i>) büyük b. 34a/6 [1]	
C		ceng (<Far.) savaş, kavga c. 30a/11 [1]
ca'	(<Far.) örümcek c. 40b/6 [1]	
cāh	(<Ar.) yer c. 39a/12 [1]	cerāḥat (<Ar.) yara, cerahat c.+ ge 9a/5 c. 18b/3 c. bolğan 41a/9 c.+ din 6b/12

	c.+ ke 11a/8, 11b/8, 6b/5 c.+ ke 8b/2 c.+ leri 6b/11 c.+ leri 7a/9 [10]		lezzet-i c. 39b/5 c. �ylesen� 30a/14 c. kıl�an 42b/11 c. kıl�anda 42b/4, 42b/8, 43a/3, 43a/12 c. kıl�ay 33b/9, 43b/7 c. kıl�ıl 31a/10 c. kılma� 37a/7, 37a/8 c. kıl�sa 29a/6, 29a/10, 29b/4, 29b/7, 31b/3, 31b/10, 32a/2, 32a/7, 31b/8, 32a/8, 32b/2, 33a/1, 34a/3, 35a/9, 42a/11, 42b/3, 42b/7, 43a/8, 33a/4
cevz�	(<Ar.) ikizler burcu c. 2b/4 [1]		m�b��eret-i c.+ da 37a/13 c.+ �a 36a/1 c.+ nı 31b/1 [39] → cima�
cevz-i bevv�	(<Far.) k���k hindistan cevizi c. 33b/2 c.+ nı 33a/8 [2]		
cevz-i hind�	(<Far.) hindistan cevizi c. 34a/10 c.+ ni 31b/1 [2]		
cık	�ok c. bolup 15b/7 [1]	cuv�n	(<Far.) I. bir t�r bitki c.+ nı 28a/11, 28b/6 c.+ nının� 26a/8 [3] II. gen� c. 38b/12 [1]
cih�n	(<Far.) d�nya, evren c. 2b/3 [1]		
ciger	(<Far.) karaci�er; ba�ır, i� c. 3a/1 c.+ de 16a/3 c.+ ide 22a/8 [3]	cuv�n�	(<Far.) bir t�r dere otu (anethum sowa) c. 5a/10, 5a/11, 19b/2, 28a/7, 9b/3 c.+ nin� 28a/10 �ar�k-i c.+ nin� 28b/6 [5]
cima�	(<Ar.) cinsel il�şkide bulunma c. kıl�sa 29b/5 nefs-i c. kıl�sa 29a/12 [2] → cim��	cuv�nlık	(<Far.+T.) gen�lik c.+ �� 27b/11 [1]
cim��	(<Ar.) cinsel il�şkide bulunma c. 31b/9, 32b/1, 32b/11, 33b/8, 35b/3	c�:l�b	(<Ar.<Far. <i>��l-�b</i>) ��l suyu c.+ d�n 36b/1 [1] → c�l�b

cüdā	(<Far.) ayrı, uzak c. bolmağay 32b/2, 32b/11 [2]		ç.+ nı 20a/11 [1] → çamğur
cüft	(<Far.) çift c. 47a/10	çamğur	şalgam ç. 13a/2 11a/7, 24b/4, 39a/2 ç.+ nı 24b/6 [5]
cülāb	(<Ar<Far <i>gūl-āb</i>) gül suyu c. kılıp 41a/4 [1] → cü:lāb	çāre	(<Far.) çıkar yol, çare ç.+ si 49a/5 [1]
cümle	(<Ar.) bütün, tüm c. 28a/11 [1]	çehre	(<Far.) yüz ç. 29b/2 [1]
Ç		çek -	çekmek ç.- se 17b/8 [1]
çaf -	sürmek ç.- mağ 22b/10, 24a/6, 24a/10, 39b/12 ç.- sa 6b/7, 7a/9, 7a/10, 11a/8, 11b/8, 17a/8, 22b/7, 26a/1, 41a/10, 41b/4, 44a/5, 44a/8, 4b/7, 6b/6, 7a/1, 9a/1 [19]	çenāze yıgaçı	bir çeşit bitki veya ağaç türü? ç. 47a/1 [1]
		çendān	(<Far.) çok, pek çok ç. 12b/3, 28b/7, 31a/4, 35b/8, 36a/7, 40a/13 [6]
çağ	(<Mo.) zaman, vakit ç.+ da 39b/1 [1]	çerā	(<Far.) çünkü? ç. 29a/10 → çerāki
çağ -	sokmak, ısırarak ç.- ğan 38a/8 ç.- ğan 26a/2 ç.- ğan bolsa 17a/10 ç.- kan 37b/8 ç.- sa 24b/3 ç.- tı 38a/1 [6]	çerāki	(<Far.) çünkü ç. 34a/5, 37b/10, 38b/2, 39a/11 [4]
çal -	kariştirmek ç.- ip 9a/11 [1]	çığ -	çıkmaq ç.- ğay 11b/4 [1] → çık-
çamğulur	şalgam	çık -	çıkmaq ç.- amağay 18b/4 ç.- kan 30a/5

	ç.- kay 21a/12, 21b/4, 7a/11		ç. 26a/5
	ç.- mağay 17a/9, 35b/10	çike	şakak
	ç.- sa 16b/5, 17a/7, 24a/6		ç.+ ge 24a/3
	ç.- tılar 27a/11 [11]		ç.+ sine 24a/5 [2]
	→ çığ-	çilān	İğdegillerden, koyu kahverenkli bir meyve.
çıkan	çıban ç. 17b/4 ç.+ ğa 17b/3, 9a/9 [3]		ç.- ı şerbet 15a/10 ç. 15a/2, 19a/12 beyān-ı ç. 19a/11 [4]
çıkar -	çikarmak ç. 48a/11, 48a/12 ç.- ğay 28b/9 ç.- ıp 11a/4, 26a/2, 34b/2 ç.- maḵnıṅ 39b/9 [7]	çinī	(<Far. <i>çīnī</i>) çini; kase ç.+ ge 33b/6
		çoğ	kor ç. 31a/7 [1]
çıkart -	çıkartmak ç.- ıp 44b/3 [1]	çoğrat	yoğurt ç.+ ğa 21b/10 [1]
çıyan	akrep ç. 17a/9, 24b/3, 26a/2, 37b/7 [4]	çömüle	karınca ç. 15b/9 [1]
çibin	sinek ç.+ ni 7b/9 [1]	çöre	çevre ç.+ sige 51a/10 [1]
çigde	iğde ç. 44b/1 ç.+ niṅ 35b/9 [2]	çukundu:r	(<Far. <i>çukundur</i>) pancar kökü ç.+ niṅ 40a/1 [1]
çigit	pamuk çekirdeği ç. 42b/1 ç.+ ke 45b/8 ç.+ niṅ 34b/2, 43b/8 [4]	çüçe	civciv ç. 44a/9 [1]
		D	
çihār	(<Far.) dört, 4	dāçın	(<Far. <i>dārçīn</i>) tarçın d.+ nı 6a/2 [1] → dāçīn, dārçīn

dāçīn	(<Far. <i>dārçīn</i>) tarçın d. 19b/2 [1] → dāçm, dārçīn		tarafından, dişleri ilk çıkar çıkmaz arkadaşlarının ve akrabalarının evlerine gönderilen özel bir yiyecek türü. Haşlanmış buğday.
dād	(<Far.) feryat, sızlanma d. kıldı 41b/7 [1]		d. 36a/10 d.+ nıñg 4b/6 [2]
dāğ	(<Far.) leke, benek d. 40a/9 d.+ nı 40b/4 [2]	dārçīn	(<Far.) tarçın d. 35b/1, 36a/6 d.+ ni 31b/9 [3] → dāçm, dārçīn
dağı	(<Far.) yüzdeki yara izi, döküntü d. 21b/12 [1]	dār-ı filfil	(<Far.+Ar.) uzun biber (piper longum) d.+ ni 33a/8 [1]
dammm	(<Ar.) toplamak, yığmak, bir araya getirmek d. kılğay 31a/9 d. kılıp 4b/2 [2]	darū	(<Far. <i>dārū</i>) ilaç d.+ larnı 28b/11 [1] → dārū
dāmen	(<Far.) etek d. 32a/11 [1]	dārū	(<Far.) ilaç d. 38a/12, 19b/1 d.+ ğa 34b/11 d.+ lardın 34a/4 d.+ larnı 12a/11, 12b/2, 17b/9, 19b/5, 21a/4, 22b/2, 31b/6, 52b/8, 5b/6 [12] → darū
dān	(<Far. <i>dāne</i>) tane, tohum d. 45a/6 [2] → dāne		
dāne	(<Far.) I. tohum d.+ sini 23a/11 [1] II. tane d. 38a/5, 38a/6, 38b/6, 45a/3, 45a/7, 47a/11, 47b/5, 49a/6 d.+ ge 45a/3 d.+ nıñg 38b/7 [10] → dān	davāzde	(<Far.) on iki, 12 d. 35a/1 [1]
		dāyim	(<Ar. <i>dā'im</i>) devamlı, sürekli d. 25a/2, 30b/3 [2]
dānug	(<Far.) Bir bebeğin anne ve babası	dē -	demek, söylemek

	d.- di 27a/8, 28a/4, 41b/8 d.- diler 19a/7, 28a/6, 42a/3, 42a/5 d. - gen 25a/5 d.- gey 50a/4 d.- meydür 27b/2 d.- megey 31b/11, 32a/5, 35b/6 d.- p 27a/4, 38a/5, 41b/10, 45a/5, 51a/5, 7b/12 d.- pdur 39b/10 d.- rler 28a/3, 28a/4, 3b/9 d.- se 10b/7, 17a/5, 20b/10, 28a/12, 4a/7, 4a/9, 4b/1, 4b/4 d.- seŋg 14b/3, 14b/8, 14b/10, 15a/1, 15a/4, 15b/1, 37a/1, 37b/2, 38b/12, 39a/1, 46b/5, 47a/4, 48a/5, 48b/9, 49b/5, 51a/8, 32b/4 d.- ydür 24b/12, 49b/10 [49]		11a/11, 11b/5, 13a/1, 16b/6, 16b/8, 17a/2, 17a/8, 18a/3, 19a/12, 19b/10, 20a/12, 20b/10, 21a/6, 22a/7, 22b/6, 22b/10, 22b/12, 23a/7, 23a/8, 23a/10, 23a/12, 23b/12, 24a/3, 24a/5, 24a/12, 24b/11, 25a/8, 26a/4, 26a/6, 39a/5, 41b/1, 43b/4, 44a/5, 44a/7, 44a/8, 44a/11, 44b/2, 45a/2, 4b/1, 4b/3, 4b/11, 5a/1, 5a/6, 5b/9, 5b/10, 6a/4, 6a/9, 6a/11, 6b/2, 6b/4, 6b/6, 6b/8, 6b/10, 7a/8, 7a/9, 7b/4, 8a/9, 8b/2, 8b/4, 8b/7, 9a/3, 9a/5, 9a/7, 9a/12 d. kıldı 20b/10 d. kılur 18b/10, 19b/6, 4b/5, 5b/1 [101] (<?) şeytantesi, şeytanotu, şeytanboku (ferula) d. 31a/9 →hing, engüze
def‘	(<Ar.) ortadan kaldırmak, gidermek, savmak d. 6a/2 d. bolğan 20b/9, 8a/8 d. bolgay 6b/1 d. bolğay 12b/7, 12b/8, 17b/3, 18a/10, 21a/8, 21b/3, 22a/1, 22b/4, 23a/4, 36a/12, 41a/10, 4b/12, 5b/7, 7b/2, 7b/3, 8a/12, 9a/1 d. bolmağan 38a/12 d. bolmaysa 6a/6 d. bolsun 4a/6, 4b/1, 4b/4 d. bolup 20a/4 d. bolur 10a/12, 10b/6, 10b/11, 11a/3, 11a/7,	dëk	gibi d. 15b/8, 15b/9, 18b/6, 20b/8, 30a/14, 30b/12 [6]
		delil	(<Ar.) ipucu, kanıt d.+ dur 19a/8 [1]
		delve	(<Ar.) kova burcu d. 2b/5 [1]
		dem	(<Far.) nefes, soluk dem kıl-: üflemek, üfürmek d. kıldılar 38a/8 d. kılıp 44b/10, 45a/4, 45a/8, 47a/12, 47b/6, 49a/1, 49a/2

	d. kılmak 49a/10, 50a/3 d. kılsun 49b/2 [11]	derd-hulkum (<Far.+Ar.) boğaz ağrısı d. 18b/7 [1]
denbe	(<Far.) koyunun kuyruk yağı d. 38b/10 [1]	derd-i üstih^yân (<Far.) kemik ağrısı d.+ nı 39b/2 [1]
der	(<Far.) “hakkında” d. 19a/11, 35b/12, 36a/9 [3]	derd-kol (<Far.) el ağrısı d. 18b/8 [1]
derd	(<Far.) I. hastalık, ağrı d. 22a/8 [2] II. üzüntü, dert d.+ din 38a/10 [1]	derd-pāye (<Far.) ayak ağrısı d. 18b/8 [1]
derd-çeşm	(<Far.) göz ağrısı d. 18b/7	derd-ser (<Far.) baş ağrısı d. 18b/7, 25a/5 d.+ ğa 9a/1 [3]
derd-dīvānelik	(<Far.+T.) bir tür akıl hastalığı d. 18b/9	derd-sīne (<Far.) göğüs ağrısı d. 18b/9, 43a/9 [2]
derde-burun	(<Far.+T.) burun ağrısı d. 18b/9 [1]	derd-şi:kem (<Far.) karın ağrısı d. 18b/8
derde-kūlunc	(<Far.+Ar.) bağırsak sancısı, bağırsak iltihabı d. 18b/9 [1] → kūlunc	derd-yürek (<Far.+T.) kalp ağrısı d. 18b/8 [1]
derde-mi‘de	(<Far.+Ar.) mide ağrısı d. 22b/3 [1]	derhāl (<Far.+Ar.) hemen, o anda d. 11a/5, 11b/12, 12a/1, 12a/3, 12a/5, 12a/9, 22a/3, 32b/4, 32b/5, 37b/7, 38a/9, 43b/5 [12]
derde-miyān	(<Far.+Ar.) bel ağrısı, cinsel isteksizlik? d. kılmak 39b/2 [1]	devā (<Ar.) çare, şifa d. 44a/6, 52b/2, 52b/3, 52b/4 d.+ dur 25a/1 [4]
derde-yürek	(<Far.+T.) yürek ağrısı, kalp ağrısı d.+ ler 22b/4 [1]	dıraht (<Far.) ağaç d.+ ga 20a/7

	d.+ larnıñg 48a/9 d.+ nıñg 48a/5 [3]	dimāğ	(<Ar.) beyin, dimağ d. 30a/2, 3a/2, 3a/5 d.+ nı 29b/7 [4]
dırāz	(<Far.) uzun d. 34a/9 bister-i d. 34a/7 d. bolur 40a/7 [3]	direm	(<Ar. <i>dirhem</i>) Okkanın dört yüzde birine eşit eski bir ağırlık ölçüsü birimi. d. 12a/11, 12b/1, 12b/2, 31a/3, 31b/2, 36a/3, 36a/6, 36b/2, 36b/3, 40a/11, 40a/12 [17]
di:līl	(<Ar. <i>delīl</i>) ipucu, kanıt d.- i tendürüstlükdur 15b/11 [1] → delīl		
di:l-penzīr	(<Far. <i>dil-pezīr</i>) gönlün kabul edeceği, beğenilen d. bolğan 30b/7 [1]	di:şvār	(<Far. <i>duşvār</i>) zor, güç d. 12a/4 → düşvār
diger	(<Far.) başka, öteki d. 45b/1 [1] → dīger	dīvāne	(<Far.) Aklını yitirmek, bilinç kaybına uğramak; deli, delirmek. d. 25a/6, 35a/12, 37b/8 d. bolmağāy 9b/10 [4]
dīger	(<Far.) başka, öteki nev'ī d. 16b/3, 21a/7, 31a/1, 31a/6, 31b/11, 33a/7, 33b/1, 33b/12, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 34b/9, 35a/2, 35a/3, 35a/5, 35a/10, 35b/1, 35b/6, 36a/5, 36a/9, 36b/7, 40a/1, 40b/2, 42a/12, 43b/10, 47b/4, 48a/4, 48b/4, 48b/8, 49a/6, 49a/9, 49b/4, 49b/10 [33] → diger	dīve	(<Far. <i>dīv</i>) dev, şeytan, cin d. 42a/3, 43a/11 [2]
		diyār	(<Ar.) memleket, belde d.+ da 19a/6 [1]
		du'ā	(<Ar.) dua d.+ da 30b/2 [1]
dīl	(<Far.) kalp d. 3a/1 kām-ı d. 30a/5	dūd	(<Far.) duman dūd kıl- : tütsülemek d. 11a/12, 12a/5, 35b/10 d. kılmağ 10a/4 d. kılmağ 11b/11 [5]
dīl-ber	(<Far.) güzel kadın d.- i hūrlıkādur 29b/11 [1]		

duḥter	(<Far.) kız d. 35a/1 ḥūrliḳā-i d. 30a/5 d. bolḡay 35a/6	eḳkü	keçi e. 13a/5, 21b/7, 34a/11, 34b/4 e.+ niṅ 18a/7, 20a/3, 6b/3, 6b/6, 6b/7 [9] → eḳkü
durur	bildirme yapısı d. 30b/5, 36a/9, 38b/9, 42a/6 [4]	eḳkür	keçi e. 6b/4 e.+ niṅ 6b/9 [2] → eḳkür
dustürü'l-‘ilāc	(ö.a.) bir tıp kitabının adı d. 36a/12 [1]		
dü:şmen	(<Far.) düşman d.+ i 46a/5 d. +ni 45b/8 [2]	edā	(<Ar <i>edā</i>) tarz, usulup, anlatış biçimi; yerine getirmek e. 52b/1 [1]
dünyā	(<Ar.) dünya d.+ da 37b/3, 46a/4 [2]	efyün	(<Grk.) afyon e. 22a/6, 36a/10, 37b/6 [3]
dürüşť	(<Far.) sert, haşin, kaba d. bolup 15b/5 [1]	eger	(<Far.) eğer, şayet e. 10a/4, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/10, 10a/11, 10a/12, 10b/3, 10b/5, 10b/10, 11a/1, 11a/4, 11a/6, 11a/8, 11a/9, 11a/11, 11b/1, 11b/2, 11b/4, 11b/6, 11b/7, 11b/9, 11b/10, 11b/12, 12a/2, 12a/4, 12a/8, 12b/5, 12b/6, 12b/9, 12b/10, 12b/12, 13a/1, 13a/3, 13a/5, 13a/8, 13a/9, 13a/10, 13a/11, 13b/2, 13b/3, 14b/2, 14b/7, 14b/10, 14b/12, 15a/1, 15a/7, 15a/10, 15b/1, 15b/3, 15b/5, 15b/6, 15b/8, 15b/10, 15b/11, 16a/1, 16a/12, 16b/1, 16b/2, 16b/3, 16b/5, 16b/6, 16b/8, 16b/10, 16b/12, 17a/1, 17a/2, 17a/5, 17a/7, 17a/8, 17a/9, 17a/11, 17b/1, 17b/2, 17b/4, 18a/3, 18a/5, 18a/6,
düşvār	(<Far.) zor, güç d. bolsa 11b/11 [1] → di:şvār		
E, Ė			
è -	yardımcı fiil è.- di 30a/4 è.- dim 26b/11, 50a/4 è.- mes 34a/5 [4]		
e:y	ünl. ey e. 43b/1 [4] → ey		
ebleh	(<Ar.) ahmak, bön e. kılur 34a/5, 41a/12 [2]		

	18a/9, 18a/10, 18a/12, 19a/11, 20a/3, 20a/4, 20a/5, 20a/6, 20a/7, 20a/10, 20a/12, 20b/3, 20b/5, 20b/8, 21a/8, 21a/10, 21a/12, 21b/3, 21b/5, 21b/7, 21b/9, 21b/11, 22a/1, 22a/7, 22b/4, 22b/11, 23a/1, 23a/4, 23a/12, 23b/2, 23b/4, 23b/7, 23b/10, 24a/4, 24a/5, 24a/9, 24b/1, 24b/2, 24b/6, 24b/7, 24b/9, 24b/12, 25a/2, 25a/11, 25b/1, 25b/3, 25b/5, 25b/6, 25b/7, 26a/1, 26a/3, 26a/5, 28a/9, 28a/11, 30a/2, 30a/7, 30b/3, 30b/12, 31a/5, 31a/12, 31b/1, 31b/4, 31b/9, 32a/5, 32b/9, 35b/8, 36b/12, 37a/13, 37b/4, 37b/5, 37b/7, 38a/9, 38a/12, 38b/11, 3b/4, 3b/8, 3b/9, 40a/4, 41a/8, 41a/10, 41b/1, 44a/1, 44a/4, 44a/5, 44a/7, 44a/9, 44b/1, 44b/3, 44b/4, 44b/7, 44b/11, 45a/2, 45b/7, 45b/11, 46a/6, 46b/1, 46b/4, 47a/9, 47b/3, 47b/4, 4a/6, 4a/8, 4b/3, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 51b/10, 5a/1, 5a/2, 5a/4, 5a/7, 6a/2, 6a/4, 6a/10, 6a/11, 6b/1, 6b/3, 6b/11, 7a/3, 7a/9, 7b/2, 7b/8, 7b/12, 8a/8, 8a/11, 8b/4, 8b/6, 9a/1, 9a/3, 9a/5, 9b/1, 9b/2, 9b/7, 9b/9, 9b/10, 19b/10, 23b/12, 25a/9, 4b/1, 4b/6, 4b/8, 4b/11 [225]		e. 30a/4 hükemā-i e. 30a/3 [2]
		èkki	iki, 2 i. 11a/6, 12a/11, 12b/1, 12b/2, 12b/3, 14b/3, 16a/9, 17b/5, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 21a/1, 21a/2, 21a/3, 21a/6, 22a/10, 22b/7, 22b/8, 23a/2, 24a/3, 24a/5, 26b/10, 27a/1, 27a/2, 2b/4, 2b/6, 31a/2, 34b/9, 37a/5, 40a/12, 41a/1, 41a/2, 41a/3, 43b/6, 47a/9, 5b/5, 8a/2 i.+ si 23a/6 [45]
		èkkinçi	ikinci, 2. i. 3a/9, 16a/2, 16a/5, 16a/12, 29b/1, 37a/5, 41b/11, 42a/7, 42b/3 [10]
		ekşer	(<Ar.) çok fazla, birçok e. 29a/4 [1]
		elbette	(<Ar.) şüphesiz, mutlaka e. 10a/5, 30b/2, 39b/7, 4b/6, 9b/2 [6]
		elem neşrah	(<Ar.) İnşirah suresinin ilk ayetinin ilk sözcüğüdür. e.+ nı 45a/8
		èlge -	elekten geçirmek è.- p 33a/10, 33b/5, 34a/8, 34b/7, 34b/10, 36a/11, 39b/11, 40b/3 [8]
ègir	(<Grk. <i>akoron</i>) kasıkotu, hazambel. Karın ağrısını iyi etmek için kullanılan bir kök. (<i>acorus calamus</i>) è. 21a/3 [1]		
ekber	(<Ar.) en büyük	elig	el e.+ ige 7b/11 [1] → èlig

élig	el è. 3b/11, 5a/3 [2] → elig		olduğunu düşündürmektedir. e.+nı 28b/10 → engüze, bād-engiz, ḥas-engiz
el-kıṣṣa	(<Ar.) kısacası, velhasıl e. 26b/8 [1]	engübīn	(<Far.) bal e. 14b/8, 8a/4 [2]
emān	(<Ar.) emin olma, korkusuzluk, güven e.+ ıda bolğay 19a/2 [1]	engüşt	(<Far.) parmak e.+ lerini 38a/1 [1]
émīn	(<Ar. <i>emīn</i>) emin, emniyette è. 37b/2 [1]	engüze	(<Far. <i>anguze</i>) şeytancersi, şeytanotu, şeytanboku, (<i>ferula</i>) e.- i sekonc 33b/3
encīr	(<Far.) incir e. 26a/1, 26a/2 e.+ ni 31a/12 e.+ niṅ 25b/7 [5]	ér	erkek, koca è. 29a/12, 42a/7, 52b/4 è.+ de 10b/7 è.+ ge 32a/7 è.+ i 12a/1, 42a/8, 42a/9, 42a/11, 42b/4, 43a/3 è.+ ininṅ 12a/5, 43a/4 [13]
endām	(<Far.) beden, vücut, boy e. 6b/1 e.+ ı 10b/5 e.+ ığa 9b/6 [3]	ér -	yardımcı fiil è.- di 26b/1, 26b/2, 26b/5, 26b/7, 26b/8 è.- diler 26a/10 [7]
endek	(<Far.) az e. 40b/8 [2]	éren	eren è.+ ge 32b/3 [1]
endīşe	(<Far.) I. kaygı, tasa, keder e. 13b/11 [1] II. düşünce e. kıldı 27a/6 [1]	érenlik	erkeklik è.+ i 8b/5, 11b/10, 18a/6, 29b/11, 31b/6, 32b/7, 9b/5, 39b/4, 42a/7 [7]
engiz-bedahşān	(<Far+ ö.a.) Sözcük kaynaklardan tanıkladır. Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü	éri -	erimek

	è.- mes 11b/8 [1]		
ermen	(<?) pelin otu e.+ ni 23b/11 [1]	et -	I. etmek, yapmak e.- mek 30b/10 e.-ip 40a/11 II. etmek; yardımcı fiil
erte	sabahın ilk saatleri e. 41a/4 [1] → ërte		ma‘cûn e.- ip 43a/10, 33a/11 şâf e.- ip 22a/7, 42a/11, 42b/2, 42b/7, 42b/11, 34b/8
ërte	sabahın ilk saatleri è. 20a/11 e.+ len 18a/1 [1] → erte		muḥkem e.- ip 33b/6 [9] → èt-
esed	(<Ar.) aslan burcu e. 2b/5 [1]	ëttür -	ettirmek e.- üp 52a/3 [1]
eşer	(<Ar.) eser e. 41a/8 [1]	ey	ünl. ey e. 19a/5, 26b/10, 27a/7, 27b/2, 28a/1, 28a/2, 36b/8, 37a/3 [8] → e:y
esir	(<Ar. <i>esîr</i>) tutsak e.+i 42a/3 [1]	ëyle -	etmek, kılmak; yardımcı fiil terkîb è.- dim 30a/7 cimā‘ è.- senġ 30a/14 [2]
êş	İnsan veya hayvanda yavru doğduktan sonra gelen etsi madde, döl eşi, son, plasenta è.+ i 12a/8, 22a/1 è.+ ġa 32b/4 [2]	ez	(<Far.) Farsça ayrılma durumu eki. “+dAn” e. 30a/6, 39b/8 [2]
êşek	eşek è. 10b/10, 10b/11, 21b/12 è.+ niġ 24a/6, 5a/6 [5]	èz -	ezmek è.- ip 11b/2, 21b/6, 45b/3, 6b/1, 8a/6 [5]
èt -	I. etmek, yapmak e.- ip 22a/2 [1] II. etmek, yardımcı fiil şâf è.-ip 43a/7 [1] → et-	ezhār	(<Ar.) çiçekler e. kılmamız 30b/5 [1]
		èzil -	ezmek, çiğnemek è.- gendin 9a/2 [1]

F		faşl	(<Ar.) bölüm, kısım f. 35b/12, 39b/8, 46b/8 [3]
fahte	(<Far.) pamuk f.+ ğa 6b/4 [1]	fat	çabucak f. 12a/8, 14a/4, 3b/10, 7a/10 f. bolmas 35a/10 [5]
fahtek	(<Far.) kumru f. 33a/2 [1]	fâte	(<Ar.) Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi, Fâtiha. f. 17a/3 [1]
fağa	kurbağa f.+ nı 17a/10 f.+ nıng 17a/8 [2]	fâtih<a>	(<Ar.) Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi, Fâtiha. f.+ ni 44b/9 [1]
fakir	(<Ar. <i>fakîr</i>) fakir f.+ ni 30b/2 [1]	fat-inzâl	(<T. <i>pat</i> 'çabucak' +Ar. <i>inzâl</i> 'menin gelmesi') erken boşalma f. 35a/12 [1] → pat-inzâl
fakr	(<Ar.) fakirlik, yoksulluk f. 36b/8 [1]	fâyidelîğ	(<Ar. <i>fâ'ide</i> +T. <i>lîğ</i>) faydalı f. 25b/5 [1]
falân	(<Ar.) İsmi söylenmek istenmeyen veya "her kim olursa anlamında" genel olarak kast edilen şahıs veya şey. f. 30a/1 [1]	fâyide	(<Ar. <i>fâ'ide</i>) fayda, yarar f.- i 'azm 38b/2 f. kılğay 23b/10 f. kılur 24b/6, 25a/4, 25a/13, 25b/7, 25b/12, 5a/9, 8b/9 f.+ si 30b/6 f.+ sini 31b/7 [11]
fâlenç	(<Ar. <i>fâlic</i>) felç f. 14a/5 [1]	faytima	Ayağa sarmak için kullanılan bez? f. + nı 6a/12 [1]
fâriğ	(<Ar.) vazgeçmiş f. boldılar 38a/2 [1]		
fâşıla	(<Ar.) bölüm f. 52b/3, 52b/4 f.+ da 52b/7 [5]		
fâside	(<Ar.) bozuk, kötü f.+ nıngdin 25b/11 [1]		

fażl	(<Ar.) cömertlik, iyilik, lütuf f.+ ı 18b/11 [1]	fermān	(->perhiz) (<Far.) emir, buyruk f. 27a/5 [1]
fażla	(<Ar.) çok, fazla f. 52b/9 [1]	feryād	(<Far.) haykırma, çığlık f. kılmas 49b/10 f. kılur 49b/9 [2]
felte	(<Far.) I.Nişasta, şeker, su veya meyve suyu ile yapılan gevşek kıvamlı tatlı. II. Bu tatlı kıvâmında gevşek ve titrek madde f. kılıp 17a/4, 21b/6, 23b/3, 42b/6 [4]	ferzend	(<Far.) oğlan çocuğu, çocuk f. 12a/4, 37a/3 f.+ e 12a/5 f.+ e bolğay 12a/2 f.+ e tüşgey 11b/12 f.+ i 19a/8, 20a/9, 7a/11, 7a/12 f.+ lerige 37a/2 f.+ miz 41b/8 [11] -> ferzende
ferāmūşluk	(<Far. <i>ferāmūş</i> +T. <i>luk</i>) unutkanlık f. 29b/7 [1]	ferzende	(<Far. <i>ferzend</i>) oğlan çocuğu, çocuk f. 19a/10, 29b/2, 42a/3 f. bolğay 12a/8 [4] -> ferzend
ferce	(<Ar. <i>ferc</i>) kadın cinsel organı f.+ ni 34a/5 [1] -> ferc	feşāhat	(<Ar.) fesahat f.+ ler 11a/8 [1]
ferc	(<Ar.) kadın cinsel organı f.+ i 35b/9, 42b/8 f.+ ide 43a/8 f.+ ige 34b/8, 34b/12, 35a/4, 35a/6, 35b/10, 42b/3, 42b/7, 43a/3 f.+ ini 41b/12 f.+ niŋg 34b/12 [13] -> ferce	fest	(<Far. <i>pest</i>) aşıağı f. kılur 25b/6 [1]
ferhiz	(<Far. <i>perhīz</i>) Beslenme düzeninde sağlığın gerektirdiği kısıtlamayı yapma, bazı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. f. kılmağ 37a/11 [1]	fi:lfił	(<Ar. <i>fulfu</i>) biber f. 33b/1 [1]
		fi:lfił-i darāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f. 33b/1 f.+ nı 42b/10 [2]

fi'l-hāl	(<Ar.) hemen, o anda f. 10b/3, 11b/4, 21a/8, 21b/8, 38a/12, 1a/12, 7a/4 [7]	fişāf	(<Far. <i>pişāb</i>) idrar 'ilac-ı f.+ nı 43b/6 [1] → fişāb
fikrī dār bol -	(<Far.+T.) düşünceli olmak? f.- maḵ 4a/4 [1]	fişik	pişmiş f. 38b/4 [1]
filfi:l	(<Ar. <i>fulful</i>) biber f.+ ni 33a/8 [1]	fişür -	pişirmek f.- ğay 36a/4 f.- üp 21a/7, 22b/12, 37b/4, 37b/9, 38a/11, 38b/1, 38b/8, 44a/2, 44a/6, 7a/7 [11] → füşür-
filfil-i dār	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f.+ nı 23b/8 [1]	fit	bit f. 25b/11 [1]
filfil-i darāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f. 31a/1 [1]	fiti -	(<ET. <i>biti-</i>) yazmak f.- p 47a/4, 50a/10, 52a/2 [3]
filfil-i dārāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f.+ nı 24a/2 [1]	fiyāde	(<Far. <i>piyāde</i>) yaya f. 37a/5 [1]
firifte	(<Far. <i>firīfte</i>) baştan çıkarılmış f. bolur 35a/10 [1]	fiyāz	(<Far. <i>piyāz</i>) soğan f. 45a/1 f.+ nı 20a/11, 36a/1 tuḥm-ı f. 30b/7, 39a/2 [5]
fiş -	pişmek f.- ḵan 38b/9 [1]	fok	dışkı, gübre f.+ ı 40b/2 f.+ ını 35a/2 [2]
fişāb	(<Far. <i>pişāb</i>) idrar f. 16a/11, 43b/3 f. tutulmaḵ 13b/8 f.+ ı 17b/1, 17b/2, 49a/8 f.+ ı tutulsa 7b/2 f.+ ını 16a/10 [8] → fişāf	fost	(<Far. <i>post</i>) bitkinin kabuğu f.+ ını 44b/1 [1]

fūladī	(<Far. <i>fūlādī</i>) çelikten yapılmış olan f. bolğay 35a/3		ğ. kılıp 35b/3 [1]
fulān	(<Ar.) falan, falanca f. 45a/4 → falān	ğamm	(<Ar.) gam, keder, iç darlığı ğ. 18b/1, 30a/9 [2]
furçaḳ	bezelye f. 47b/6 f.+ ğa 49a/6 f.+ ḳa 47b/5 [3]	ğār	(<Ar.) mağara ğ. 26b/5 ğ.+ dın 27a/11 ğ.+ ğa 26b/5 [3]
fut	bacak f. 14a/6 f.+ ı 46b/2 [2]	ğarğara	I. Gargara. II. Gargara yapmak için kullanılan ilaçlı su. ğ. kılsa 6a/11
füşür -	pişirmek f.- üp 18b/1, 26a/1 [2] → fişür-	ğayrı	(<Ar.) başka ğ. 30b/1 [1]
füt -	(<ET. biti-) yazmak f.- üp 46b/1, 46b/5 f.- ülüp 48a/11, 48a/12 f.- üydurğan 50b/4 [5] → fiti-	ğāz	(<Far.) kaz ğ.+ nınğ 43a/6 [1]
G, Ğ		germ	(<Far.) sıcak g.- i mi‘deni 5b/1 g. 16a/5 g. kılıp 26a/4 g. kılmak 36b/5 g.+ dūr 16a/3 g.+ ke 25b/7 [6]
ğaçılḍa -	gıcırdamak, çatırdamak ğ.- sa 13a/1, 20a/10 [2]	gezer	(<Far.) havuç tuḥm-ı g. 30b/7 [1]
ğāli:b	(<Ar.) üstün, baskın, güçlü ğ.+ lıkdın 15b/7, 16b/2 ğ. bolsa 15a/7 ğ. bolur 30b/11, 35a/12 ğ.+ lıkdın [5]	ğılaz	(<Ar.) kalın, kaba, pürüzlü; yoğun ğ. 25b/1 [1]
ğalüle	(<Far.) hap, tablet	ğıza	(<Ar. <i>ğızā</i>) gıda ğ.+ sığa 18a/2 [1] → ğızā, ğıza, ğızā

ġızā	(<Ar. <i>ġızā</i>) gıda ġ. 25b/5 [1] → ġıza, ġızā, ġızā	ġusl	ġ.+ sini 5b/12 ġ.+ sining 6a/9 [2] (<Ar.) I. Dini kurallara göre yıkanmak, boy abdesti almak ġ. 46b/9 II. yıkanmak, ġ. kılsa 12a/1
ġıza	(<Ar. <i>ġızā</i>) gıda ġ.+ sığa 40b/11 [1] → ġıza, ġızā, ġızā	gūş	(<Far. <i>gūşt</i>) et g.+ nı 31a/6 [1] → gūşt
ġızā	(<Ar. <i>ġızā</i>) gıda ġ.+ sığa 36b/5 ġ.+ yı 25b/9 [2] → ġıza, ġızā, ġızā	gūşt	(<Far.) et g. tolğan 42a/1, 43a/3 g.+ dın 15a/11 g.+ ını 15a/7 g.+ nı 31a/8 [5] → gūş
giriftār	(<Far.) tutulmuş, yakalanmış g. bolğay 29b/3 g. bolmayın 37a/1 g. bolsa 5a/8, 8a/9 [3]	gūyā	(<Far.) I. söyleyen, söyleyici g. 43b/1 g. bolur 12b/5 [2] II. sanki g. 30b/12
giyā	(<Far.) ot g. 27a/12 [1] → giyāh, giyāhī	gücerāt	(ö.a.) Hindistan'da bir bölge g. 30a/4 [1]
giyāh	(<Far.) ot g. 26b/7, 26b/8, 27b/1, 27b/3, 27b/12, 28a/1 g.+ dın 27b/9 g.+ din 27b/6 g.+ iğa 27b/5 g.+ lar 27a/12 g.+ nınġ 28a/7 [11] → giyā, giyāhī	gül	(<Far.) çiçek g. 22b/10, 24b/11, 45a/1 g.- i benbeş 21a/2 g.- i nergizni 17a/2 g.- i reyḥānnı 6b/2 g.- i surḥ 34b/9 g.- i surūḥ 22a/11
giyāhī	(<Far. <i>giyāh + ī</i>) ot g.+ ki 27b/2 [1] → giyā, giyāh		
ġüre	(<Far.) koruk, olgunlaşmamış üzüm		

	g.- i yasmuḡ 19b/8 g.+ ni 17a/5 g.+ niṅ 32a/10 [11]	ḥācet	(<Ar.) gerek duyulan, ihtiyaç ḥ. 33a/11 ḥ. bolmaḡay 28a/6 [2]
göl-āb	(<Far.) gül suyu g.- ı şerbet kılp 4a/7 g.+ ‘a 9b/11 g. 10a/5, 14b/4, 15a/2, 34b/11, 36a/11, 45b/2, 4a/10, 6a/11 [10]	ḥadd ḥaḡ	(<Ar.) sınır, karar ḥ. 41a/8 (<Ar.) Tanrı, Allah ḥ. 18b/11, 49b/3 [2]
gümānlıḡ	(<Far. <i>gümān</i> +T. <i>lıḡ</i>) şüpheli g. 47a/5, 48a/7, 49b/6, 52a/1, 52a/2 g.+ lar 50b/2 g.+ larḡa 48a/8 g.+ larnı 50a/9 g.+ larnıṅ 48b/10, 49a/10 [10]	ḥakīḡi ḥakim	(<Ar.) gerçek, doğru, sahih ḥ ^y ocā-i ḥ. 26b/12 [1] (<Ar. <i>ḥekīm</i>) doktor, hekim ḥ. 28a/4, 37b/10, 39a/9 ḥ.+ ler 29b/8 [4]
H, Ḥ, Ḥ		ḥakkıda	(<Ar.+T.) hakkında ḥ. 34b/5 [1]
ḥa:kim	(<Ar. <i>ḥekīm</i>) doktor, hekim ḥ. 26a/9, 26b/9 28a/12 ḥazretilokmān ḥ. 27b/5, 27b/6 ḥ.+ ge 52b/6 ḥ.+ niṅ 37a/1 [7]	ḥal	(<Ar. ḥall) erime, eritme ḥ. 20a/8, 21b/10, 42a/10, 5b/3, 6a/3, 32b/10 ḥ. bolsa 13a/12 ḥ. kılp 4b/7, 11b/8, 12b/10, 13a/4, 13a/5, 16b/7, 17a/7, 17a/12, 21a/11, 21b/2, 21b/8, 21b/11, 22b/3, 22b/6, 30b/9, 31a/4, 31b/2, 32a/1, 32a/10, 32b/8, 32b/10, 33a/11, 33b/5, 34a/1, 34a/9, 34a/11, 34b/3, 35a/2, 35a/4, 35b/2, 35b/7, 35b/12, 39a/4, 39b/12, 40a/1, 40a/12, 40b/4, 40b/8, 40b/9, 41a/6, 41a/10, 41a/12, 44b/6, 46a/2,
ḥab	(<Ar.) tahıl tanesi; tohum ḥ.- ı balsān 17b/6 [1]		
ḥabeş	(ö.a) Habeşistan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse. ḥ. 26a/10 [1]		

	4a/11, 4b/2, 4b/9, 5a/11, 7a/7 [57]	ḥāşıl	(<Ar.) olmuş, ortaya çıkılmış ḥ. bolmas 33b/12 ḥ. kıldı 30a/5 ḥ. kılğay 36a/8 ḥ. kılur 30a/8 [4]
ḥām	(<Far.) işlenmemiş, tabî ‘ūd-ı ḥ. 12b/1 [1]		
ḥamām	(<Ar.) banyo, hamam ḥ.+ da 37a/5 [1]	ḥātūs ḥākim	(ö.a.) Bir tıp doktorunun adı. ḥ. 3b/2
ḥamel	(<Ar.) koç burcu ḥ. 2b/4 [1]	ḥayāt	(<Ar.) hayat ḥ. 36b/10 [1]
ḥāmīle	(<Ar.) gebe, hamile ḥ. 42a/6, 42b/11 ḥ. bolğan 42b/3, 45b/3 ḥ. bolğay 42a/12, 42b/7, 43a/2, 43a/8, 43a/11 ḥ. bolmaydurmız 41b/8 ḥ. bolur 43a/1 [11]	ḥayz	(<Ar.) âdet hâli, aybaşı ḥ. 10a/4, 29a/11 ḥ.+ ı 43b/2 ḥ. kelgey 10a/5 [4]
ḥāmīle-dār	(<Ar.+Far.) gebe, hamile ḥ. 19a/9, 7b/10 [2]	ḥayvānāt	(<Ar.) hayvanlar ḥ.+ nıñg 8b/1 [1]
ḥarām	(<Ar.) haram ḥ. 29b/3 [1]	ḥaz	(<Ar.) haz, zevk ḥ. kılmak 29a/4 [1]
ḥarāret	(<Ar.) sıcaklık, ateş ḥ.+ ni 25a/12 [1] → ḥarārīt	hazer	(<Ar. ḥazer) sakınma, çekinme ḥ. kılmak 4b/6 [1]
ḥarārīt	(<Ar. ḥarāret) sıcaklık, ateş ḥ.+ ni 25b/2 [1] → ḥarāret	ḥāzık	(<Ar. ḥāzık) usta, maharetli ḥa:kim-i ḥ. 28a/1 [1]
ḥarū’l-nār	(<Ar.) yüksek ateş ḥ. 41a/8	ḥazrete’l-eyyūb	(ö.a.) Hz. Eyyüp ḥ. 26b/3 [1]
		ḥazret-i bilāl	(ö.a.) Hz. Bilal ḥ. 38a/6 [1]

ḥazret-i cebrīl (ö.a.) Hz. Cebrail ḥ. 12a/10 [1]	ḥikāyet (<Ar.) hikaye ḥ. 36b/8 [1]
ḥazret-i loḳmān (ö.a.) Hz. Lokman ḥ. 26a/9, 26b/5, 27b/1, 28a/6, 37a/2, 52b/6 ḥ. ḥa:kim 27b/4, 27b/6 ḥ.+ ğa 27a/9, 27a/12 [10]	ḥikmet (<Ar.) hikmet, bilgi ‘ilm-i ḥ. 27a/10 ‘ilm-i ḥ.+ ni 27a/8, 27a/9 [3]
ḥazret-i peygamber (ö.a.) Hz. Muhammed ḥ. 12a/10, 18b/4, 19a/3, 38a/6 [4]	ḥing (<?) şeytantesi, şeytanotu, şeytanboku (ferula) ḥ. 31a/9 ḥ.+ ni 32b/4 [3] → denġze, engüze
ḥazret-i risāletpenāh (ö.a.) Hz. Muhammed ḥ. 37b/11 [1]	ḥişşe (<Ar.) pay ḥ. kılp 17b/12 ḥ.+ sini 17b/12 [2]
ḥazret-i süleymān (ö.a.) Hz. Süleyman ḥ. 41b/5, 42a/4 [2]	ḥōş-ḥūy (<Far.) iyi huylu ḥ. 19a/10 [1]
ḥemān (<Far.) hemen ḥ. 49b/9 [1] → hemān	ḥōş-rūy (<Far.) güzel yüzlü ḥ. 19a/10 [1]
ḥemme (<Far.) bütün, hepsi, hep ḥ.+ si 3b/6, 4a/3, 4a/6, 13b/10 [4] → hemme, heme	ḥulkūm (<Ar.) boğaz ḥ.+ ıdın 52a/6 [1]
ḥezār-sıfend (<Far.) üzerlik otu (peganum harmala) ḥ.+ ini 4b/9 [1]	ḥūr-liḳā (<Far.+Ar.) huri yüzlü ḥ.- i duḡter 30a/5 dilber-i ḥ.+ dur 29b/11 [2]
ḥıfz (<Ar.) koruma, saklama ḥ. 18b/3 [1]	ḥūt (<Ar.) balık burcu ḥ. 2b/6 [1]
	ḥuzūr-dil (<Ar.+Far.) gönül rahatlığı ḥ. 48b/5 [1]

ḥükemā	(<Ar. <i>ḥükemā</i>) ilim adamları ḥ.- i ekber 30a/3 ḥ.+ lar 29b/11 ḥ.+ lıknı 27a/6 [3]	ḥalk	(<Ar.) Bir bölgede yaşayan insanların tamamı. ḥ. 20b/6 ḥ.+ nıñg 41b/10[2]
ḥurmet	(<Ar.) saygı, hürmet ḥ.+ i 30a/2 [1]	ḥām	(<Far.) yenecek kadar olgunlaşmamış ḥ. 26a/2 [1]
ḥurmetlik	(<Ar. <i>ḥurmet</i> + T. + <i>lik</i>) saygılı ḥ. 20b/7 [1]	ḥamīr	(<Ar.) hamur ḥ. kılp 30b/8, 36a/11 ḥ.+ i 38b/8 [3] → ḥamr
ḥa:kim	(<Ar. <i>ḥekīm</i>) doktor, hekim ḥ.- i ḥāzık 28a/1 ḥ. 26b/4 [2]	ḥamr	(<Ar. <i>ḥamīr</i>) hamur ḥ. kılp 14b/11, 7b/11, 42b/2 ḥ. kılsun 49a/11 ḥ.+ ğa 38b/7 [6] → ḥamīr
ḥafiġān	(<Ar. <i>ḥafekān</i>) hafakan, yürek sıkıntısı ḥ.+ ğa 25b/7 [1]	ḥarāṭin	(<Ar. <i>ḥarātīn</i>) toprak solucanı ḥ.+ ni 33a/6 [1] → ḥarātīn
ḥāk	(<Far.) toprak ḥ.+ dın 25b/9 [1]	ḥarātīn	(<Ar.) solucan ḥ.+ ni 34a/10, 35b/4 [2] → ḥarātīn
ḥākester	(<Far.) kül ḥ.- i qaşūmge 39b/10 ḥ. 9a/10 [2]	ḥāş	(<Ar.) saf ḥ. 26a/7
ḥalāş	(<Ar.) kurtulma, kurtuluş ḥ. bolġay 7a/5, 10b/3 ḥ. bolur 13a/3, 39a/8 [4]	ḥas-engiz	(<Ar.+Far.) Sözcük kaynaklardan tanıklamamıştır. Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü
ḥalı	halı ḥ. 47a/10		
ḥālī:ş	(<Ar. <i>ḥālīş</i>) saf, katkısız mişk-i ḥ. 35b/2 [1]		

	olduğunu düşündürmektedir. h. + 28b/10 [1] → engüze, bād-engiz	hêç nime	(<Far.+T.) hiçbir şey h. 36b/10 [1]
hata	(<Ar.) kusurlu iş, davranış h. bolmağay 20a/3 [1]	hediye	(<Ar.) hediye, armağan h. 19a/4 [1]
hāšit	(<Ar. <i>hāsid</i>) haset, kıskanç kimse h. 28a/8, 28a/9 [2]	heft	(<Far.) hafta h. 7a/5 [1]
		hefte	(<Far.) hafta h. 32b/6, 40b/1 [2]
hāšiyet	(<Ar. <i>hāššiyet</i>) özellik, nitelik h. + i 26a/8, 33b/12 h. + ige 28a/7 h. + inġni 28a/5 [5]	helile	(<Far.) Çeşitli renklerde farklı türleri olan ağırlıkla hindistanda yetişen bir bitki. (terminalia) h. 16b/4, 40a/5, 42b/5 h. - i siyāh 22a/11 h. - i zer<d> 22a/11 [6]
hāš ma'cūn	(ö.a.) Bir macunun adı. h. 36b/8 [1]		
hāšš	(<Ar.) özellik, nitelik h. + inġ 28a/1 [1]	hem	(<Far.) Cümleye “hem, dahî” anlamları katan bir kuvvetlendirme edatı. h. 12b/4, 12b/8, 15b/12, 19a/6, 22b/1, 23a/8, 23b/1, 26b/2, 30a/2, 30a/10, 30a/11, 30b/5, 31a/5, 32a/7, 32a/12, 32b/9, 34a/4, 35a/10, 39b/10, 3a/6, 45a/10, 47a/2, 4a/10 [24]
hatun	hatun, kadın h. 21b/2, 6b/6, 30a/12 h. + lar 30a/13 [4] → h ^v atun		
hazm	(<Ar. <i>hazm</i>) sindirim h. bolmaslık 13b/9 [1]	hemān	(<Far.) hemen h. 50b/3 [1]
hêç	(<Far. <i>hīç</i>) hiç h. 27b/1, 38a/12, 44a/6, 37a/1, 37b/3 [5]	heme	(<Far.) bütün, hepsi, hep h. kılsa 9b/10 [1] → hemme, ħemme
hêç nemerse	(<Far.+T.) hiçbir şey h. 36b/9 [1]	hemîşe	(<Far.) hep, sürekli

	h. 16b/4, 18b/1, 18b/5, 40a/6 [4] → hemîşe		18b/1, 20a/3, 32b/11, 8a/5, 8a/11, 8b/11, 9b/10 [13]
hemme	(<Far.) bütün, hepsi, hep h. 29a/1 h.+ si 14a/2, 14a/9, 14b/2 h.+ sini 19b/9 [5] → heme, ħemme	her kaçça	(<Far.+T.) her ne kadar h. 8b/8 [1]
		her kaydağ	(<Far.+T.) her ne cins, her ne tür h. 4b/11, 8b/2 [2]
hemîşe	(<Far. <i>hemîşe</i>) hep, sürekli h. 40a/4 [1] → hemîşe	her kaysı	(<Far.+T.) herkes, herhangi bir h. 10b/8, 22a/11, 32a/10, 8a/12, 36b/1, 46b/12 h.+ dın 22a/10, 33a/9, 39a/3, 33b/4, 34b/7, 48a/6 h.+ nı 27a/3, 33b/2, 33b/3 [15]
henüz	(<Far.) daha yeni, şimdi h. 36a/4 [1]		
her	(<Far.) her, bütün, hep h. 5a/12, 11b/5, 12b/2, 14b/9, 17a/8, 17a/9, 20b/2, 20b/9, 20b/10, 22b/7, 23b/6, 23b/9, 26a/3, 28b/12, 29a/5, 29a/10, 31a/3, 32a/10, 32a/11, 32b/4, 33b/7, 34b/12, 35a/6, 36b/8, 38b/9, 39a/4, 40b/1, 45a/3, 46a/5, 4b/3, 52b/1, 52b/2, 52b/3, 52b/7, 52b/8, 6b/10, 7a/11, 8a/3, 8a/4 [41]	her kim	(<Far.+T.) herkes, herhangi biri h. 18b/5, 18b/6, 18b/12, 20a/1, 28a/2, 30b/6, 31b/3, 32a/8, 32b/6, 32b/7, 32b/9, 32b/11, 32b/12, 33a/2, 33a/3, 33a/4, 33a/6, 34a/6, 34a/7, 35a/7, 35a/9, 51b/9, 5a/6, 5a/11, 5b/1, 5b/2, 7a/5, 7a/6, 7a/8, 7b/1, 7b/3, 7b/5, 7b/6, 8a/6, 8a/10, 8b/5 h.+ niğ 13b/1, 19b/7, 31b/7, 3b/2, 3b/3, 3b/4, 5b/10, 7a/1, 8b/3 [46]
her biri	(<Far.+T.) her biri h.+ ge 45a/8, 47b/5		
her çend	(<Far.) gerçi, fakat h. kılsa 35b/8 [1]	hıle	(<Far.) tür, çeşit h. 20b/9, 40b/12
hergiz	(<Far.) asla, kesinlikle, hiçbir zaman h. 5a/10, 5b/2 10a/11, 11a/12, 11b/6, 13a/4,	hılt	(<Ar.) Eski tıbbı göre insan vücunu ve mizâcını meydana

	getiren ahlât-ı erbaa denilen kan, safra, balgam ve sevdadan herhangi biridir. İnsan sağlığının bu dört unsurun dengesine bağlı olduğu düşünülmektedir. h. 25b/3 [1]		→ ho:rus, horūs
		horek	(<Far.) I. horultu h. tartmağay 10a/11 [1] II.yemek h.+ i 26b/7 [1]
hışt	(<Far.) tuğla h.- ı puhteni 31a/7 h.+ ğa 31a/8 [2]	horūs	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 49b/9 h.+ nıng 18a/3, 44a/10, 44b/8 [4] → ho:rus, hora:z
hıyre	(<Far.) donuklaşma, kamaşma köz hıyre bol- : göz kamaşması h. 4a/4 [1]	hōş	(<Far.) hoş, iyi h. bolğay 10a/8 h. bolur 10a/2 [2]
hıne	(<Ar. <i>hinnā</i>) kına h. 9a/10 [1]	hōş-būy	(<Far.) güzel koku h. 38b/9 [1]
hindāne	(<Far. <i>hindūvāne</i>) karpuz şerbet-i h. 15a/5	hōş-hāl	(<Far.+Ar.) hali vakti yerinde, iyi, mutlu mesut h. 27b/7 h. bolur 18b/1 [2]
hıtab	(<Ar.) Sözü veya yazıyı bir kimseye yönlendirme, seslenme. h. kılıpdur 52b/6 [1]	hōş-nūd	(<Far.) halinden memnun, razı h. bolur 30a/13 h. kılğay 31a/5, 32b/9 h. kılğay 12b/4 [4]
hızmet	(<Ar. <i>hidmet</i>) hizmet h. kıldım 27a/1 h. kılıp 26b/11 [2]	höl	ıslak, nemli, yaş h. 13a/9, 13a/11, 15b/6, 15b/8, 16a/6, 16a/8, 24b/2, 24b/8, 24b/12, 3a/8, 49a/7 h. kılıp 34b/11 [12]
ho:rus	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 49b/5 [1] → hora:z, horūs		
hora:z	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 47a/6 h.+ nıng 47a/4 [2]	höl-encır	(<T.+Far.) yaş incir h. 25b/10

ḥub	(<Far. <i>ḥūb</i>) güzel; güzelce, iyice ḥ. 40b/3 → ḥūb	ḥūlcān	(<Far. <i>ḥulicān</i>) havlican otu (galanga officinalis) ḥ. 33a/9 [1]
ḥūb	(<Far.) güzel; güzelce, iyice. ¹⁰⁵ ḥ. 17b/9, 30b/5, 30b/7, 30b/8, 33a/6, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 36a/4 [8] → ḥub	ḥūlencān	(<Far. <i>ḥulicān</i>) havlican otu (galanga officinalis) ḥ. 36a/3 [1]
ḥūb-rāk	(<Far.+T.) daha güzel ḥ. 16a/2 [1]	ḥūn	(<Far.) kan ḥ. 23b/2, 25b/11 [2]
ḥudāvendā	(<Far.) “Ey Tanrı, Allah” ḥ. 26b/10, 27a/7 [2]	ḥūrde-dāne	(<Far. <i>ḥūrde</i> “yenen, yenilmiş; kırıntı” + <i>dāne</i> ‘tane, tohum’) cuvānī adlı bitkinin diğer isimlerinden biri olarak metinde verilmiştir. ḥ. 28a/4 [1] → cuvānī
ḥudāy	(<Far.) Tanrı, Allah ḥ. 12a/11, 19a/1, 20a/9, 26b/6, 26b/9, 27a/8, 29b/1, 29b/2, 32a/2, 42a/12, 47b/7, 52b/5 ḥ.+ ḡa 26b/9 [13]	ḥūrīk	(<Far. <i>ḥūrek</i>) yemek, bir öğün ḥ. 30a/7 [1]
ḥudāyā	(<Far.) Tanrı’m, Allah’ım ḥ. 19a/5, 26b/10, 27b/2 [3]	ḥurmā-i hindī	(<Far.) Hint hurması ḥ. 15a/1 [1]
ḥūf	(<Far. <i>ḥūb</i>) güzel; güzelce, iyice ḥ. 40b/12 [1]	ḥurmāy-ı hindī	(<Far.) Hint hurması ḥ. 4a/7 [1]
ḥuftēn	(<Far.) uyumak ḥ. vaktıda 7b/6 [1]	ḥurrem	(<Far.) sevinçli, gönül açıcı, şen ḥ. 27b/6, 27b/7 [2]

¹⁰⁵ Sözcük, Farsça kökenli “güzel” anlamına gelen bir addır. Metnin genelinde –soḡ “ezmek, (havanda)

dövmek” fiilini nitelemesinden dolayı “güzelce, iyice” anlamı verilmiştir.

ḥuṭbe-i ādem	Âdem hutbesi. ¹⁰⁶ ḥ.+ ni 49a/2, 49b/8 [1]	ḥ^vāhla -	(<Far. <i>ḥ^vāh</i> +T. +la) istemek ḥ.- sañg 38b/11 → ḥ^vāla - , ḥ^vāla -
ḥuṣūṣā	(<Ar.) özellikle ḥ. 37a/10 [1]	ḥ^vāla -	(<Far. <i>ḥ^vāh</i> +T. +la) istemek ḥ.- sa 28a/11, 32b/4 ḥ.- ydur 27a/5 → ḥ^vāhla - , ḥ^vāla -
ḥuṣya	(<Far.) testis ḥ.+ sını 33a/3 [1]	ḥ^vāla -	(<Far. <i>ḥ^vāh</i> +T. +la) istemek ḥ.- sañg 37a/13, 46b/4 ḥ.- sañglar 36b/12 → ḥ^vāhla - ,
ḥuṣk	(<Far.) kuru ḥ. 16a/5, 16a/8 ḥ. bolğay 28b/8 ḥ. kılıp 35b/5, 35b/11 [5]	ḥ^vāla -	(<Far. <i>ḥ^vāh</i> +T. +la) istemek ḥ.- i ḥaḳīḳi 26b/12 ḥ. 26b/10 [2]
hūdhūd	(<Ar.) çavuşkuşu, ibibik h. 35a/5 h.+ ni 24a/7 h.+ niñg 12a/3, 12b/5, 35a/11, 46a/1 [6]	ḥ^vāce	(<Far.) hoca ḥ.- i ḥaḳīḳi 26b/12 ḥ. 26b/10 [2]
hūr -	üflemek h.- gey 51a/5 h.- gil 49b/8 h.- miş 50b/1 h.- üp 52a/5 [4]	ḥ^vaş ma'cūn	(ö.a.) Bir macunun adı. ḥ. kılmaḳnıñg 29a/1 ḥ.+ nı 30b/5 [2]
ḥ^vā	(<Far. <i>ḥ^vāh</i>) isteme ḥ. 22a/09, 23a/5 [4] → ḥ^vāh	ḥ^vatun	hatun, kadın h. 35b/4, 12a/2, 12b/4, 35a/10 ḥ.+ lar 18a/4 ḥ.+ larnıñg 34b/5 ḥ.+ nıñg 43b/1, 43b/2 [8] → ḥatun
ḥ^vāh	(<Far.) isteme ḥ. 38a/10 [1] → ḥ^vā		

I, İ

¹⁰⁶ Metnin iki yerinde geçen bu kavramın, hırsızın bulunması sırasında okunması gereken bir tür dua

olduğunu anlayabiliyoruz. Ancak ne duası olduğu ve içeriği tespit edilememiştir.

ıřhāl	(<Ar. <i>ıřhāl</i>) ishal, diare 1. 23a/4, 23a/9 [2]	iber -	yollamak, göndermek i.- di 12a/11 [1]
ısıt -	ısıtmak 1.- ıp 18a/11 [1]	ibre:řim	(<Far. <i>ebriřum</i>) ipek iplik i. 49a/4 [1]
ıřlāh	(<Ar.) iyileřtirme 1.- ı ta'rifge 32a/4 1. 31a/5 [2]	iç -	içmek i.- gen 39b/6 i.- gey 43b/7 i.- mek 23a/3, 23a/12, 30b/13, 39b/3, 41a/7, 43a/2, 5b/10 i.- meklikdur 39b/1 i.- se 11a/7, 12a/7, 12a/9, 14b/7, 15a/3, 15a/5, 17a/6, 20a/1, 20a/11, 21b/11, 22a/3 23b/9, 25a/8, 31a/12, 4a/8, 4a/11, 4b/5, 5a/9, 6a/4, 6a/6, 7a/4, 7b/5 i.- sün 15a/11, 18a/2, 6a/1 i.- ürse 45b/3, 6b/1 [37]
ıřlāh	(<Ar. <i>ıřlāh</i>) iyileřtirme 1. 17a/10 [1]		
ıřsıĝ	sıcak 1. 11a/10, 15a/5, 15b/3, 20b/7, 23a/11, 24a/11, 24b/8, 25b/8, 32a/6, 3a/4, 3a/8, 41a/7, 4b/11, 5a/8, 5a/11, 6a/3 1. bolsa 13a/8, 5b/11 1.+ dın 13a/9, 15b/8, 22a/9, 23a/5, 23a/8, 24b/10, 25a/4, 5a/7, 5b/8 1.+ dın bolur 13a/12 1.+ dur 24b/2, 24b/4, 24b/12, 25a/2, 25a/6, 25b/10, 3a/5 1.+ ı 8b/11 1.+ lık 25a/11, 39b/7 [41]	iç	iç i. 19b/10 i.+ ge 38b/7 i.+ i 14a/1, 6a/6 i.+ide 52b/5 i.+ ideki 29a/11 i.+ idin 21b/9 i.+ ige 21b/3, 7b/10 [9]
ıt	köpek 1. 25a/3, 25a/6, 8a/9, 8a/11, 9a/4, 9a/5 1.+ lanınĝ 8b/1 1.+ nınĝ 43b/8, 43a/10, 8a/10, 8a/12 [11]	içide	boyunca i. 20b/5, 7b/5 [2]
		ige	sahip i.+ sige 51b/9 [1]
'ibādet	(<Ar.) ibadet 'i. kıldılar 26b/6 [1]	ihtiyār	(<Ar.) seçme, tercih etme

	i. kıldım 27a/8 i.+ ım 27a/3 [2]	īmān	(<Ar.) iman, Allah’a inanma i. 52a/3 [1]
ikrār	(<Ar.) açıklama, itiraf etme i. bolur 9b/2 [1]	imdi	şimdi i. 26b/12 [1]
‘ilāc	(<Ar.) ilaç ‘i.- ı kefkederyā 40a/8 ‘i. 40b/5, 43b/8, 6a/8 ‘i.+ ı 27b/3, 40a/9, 42a/9, 42b/5, 42b/9, 43a/5, 43b/2 ‘i.- ı fişāfnı 43b/5 [12]	ināyet	(<Ar.) iyilik, yardım, lütuf i.+ i 52b/9 [1]
ilāhī	(<Ar.) “Ey benim Allah’ım” anlamında Allah’a hitap sözü i. 27a/4 [1]	inek	inek i. 31a/2, 42b/6 i.+ niṅ 28b/7, 42a/9, 43a/5, 46a/2 [6]
illet	(<Ar. <i>‘illet</i>) illet, hastalık i.+ ike 5a/8 [5] i.+ ge kıalsa 52b/2 i.+ ige 52b/2 [3] → ‘illet	iṣṣāllāh	(<Ar.) “Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse” anlamında söz i. 7a/12, 48b/6, 30b/3 [3]
‘illet	(<Ar.) illet, hastalık ‘i. 16b/8, 13b/4, 13b/9, 41b/9, 43a/8, 43a/11 ‘i.+ ige 8a/9 ‘i.+ ke 29b/3, 37a/1 ‘i.+ ler 13b/10, 14a/2, 14a/9, 14b/2 ‘i.+ lerdin 36b/1, 5b/7 ‘i.+ lerge 52b/8 ‘i.+lerni 53a/1 [17] → illet	işkencebīn	(<Ar. <i>sekencebīn</i> <Far <i>sikengübīn</i>) Bal, sirke, şeker ve türlü meyvelerin öz suyundan yapılan bir grup şuruba verilen genel ad. i.+ ni 15a/4 [1]
		isle -	tütsülemek i.- se 8a/8 [1]
		istikā	(<Ar. <i>istiskā</i>) su toplaması, ödem i. 14a/6, 18b/10 [2] → istikā
‘ilm	(<Ar.) ilim ‘i.- i hikmet 27a/10 ‘i.- i hikmetni 27a/8, 27a/9 [3]	istīmā	(<Ar.) içitme i. bolmakı 3b/5 [1]

istiskā	(<Ar.) Vücudun herhangi bir yerinde meydana gelen su toplaması, ödem. i. 4a/2 [1] → istikā	izā zilzeleti'l-arḍ (<Ar.) Zilzâl suresinin ilk ayeti. i. 7b/7 [1]
iş	iş i.+ ini 20b/2	izāfe (<Ar.) ekleme, katma i. kılğay 36a/4 [1] K, Ķ
işi-	gevşeyip yayılmak, işemek i. - p 26a/1	kabar (<Far.) kapari, gebre otu k. 39a/2 [1]
işik	eşik, kapı eşiği i.+ niṅ 6b/10 i.+ ke 10b/12 [2]	ķabūl (<Ar.) razı olma, kabul etme ķ. ķılmağay 33a/1 ķ. ķılsaṅ 27a/3 [2]
işit -	işitmek i.- tim 38b/6 [1]	ķabz (<Ar.) kabız olmak ķ. 6a/6 [1]
işlet -	işlemek, çalışmak i.- gülük 34a/5 [1]	ķacağ yemek konan veya pişirilen kap ķ.+ a 5a/6, 5a/7 [2]
işşi -	şişmek i.- ğan 10a/7 i.- ğan bolsa 26a/3, 44b/11 i.- ğan'a 24b/11 i.- ğay 47b/7 [5]	ķaç - kaçmak ķ.- ğay 49b/3, 6b/11, 7b/8 [3]
iştihā	(<Ar.) iştah, yeme isteği i.+ nı 24b/7 [1]	ķaçır - kaçırmak ķ.- ğay 50b/3 [1]
'iṭā	(<Ar. 'iṭā') verme, verilme 'i. kıldı 27a/9 [1]	ķaçır (<Far. ḥaçar) katır ķ.+ niṅ 10b/3
iz	iz i.+ idin 48b/11 [1]	ķādir (<Ar.) gücü yetmek ķ. bolmağay 32a/9, 32b/3 ķafak kabak

	k. 10b/8, 18b/2, 18b/6, 18b/5 k.+ nı 18a/12, 5b/8, 6a/8 [7]		k.- may 18a/3 k.- sa 7a/10 illetge k.- sa 52b/2 k.- ur 52a/7 [13]
kāfir	(<Ar.) kafir k. 51b/10 [1]	qalamfūr	(<?) karanfilgillerden bir kır karanfili, hüsnüyusuf
qafila -	kaplamak, örtmek, kapatmak k.- sa 46b/2 k.- şgan 42a/8 k.- şkan 18a/8 [3]		k. 5b/3, 5b/6, 19b/4
		qalın	sıkı, yoğun ¹⁰⁷ k. 23a/3, 24a/11 [2]
kāfūr	(<Ar.) hekimlikte kullanılan saydam ve güzel kokulu madde. k. 13a/5, 33b/4 [2]	kām	(<Far.) istek, arzu k.- ı dil 30a/5 [1]
		qamer	(<Ar.) ay k. 2b/7 [1]
kāğız	(<Far. <i>kāğız</i>) kağıt k. 44a/1 k.+ ğa 38b/6, 47a/4, 48a/10, 48a/12, 50a/10 k.+ nı 48a/8, 48a/9, 51a/8 [9] → kāğız	qamuş	Sulak yerde yetişen içi boş boğumlu bir bitki, kamaş (phragmites australis). k. 7b/12 k.+ nınġ 7b/10 [2]
qāğız	(<Far.) kağıt k.+ ge 36a/11 [1] → qāğız	qan	İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, kan. k. 10a/11, 10b/10, 12b/11, 13b/3, 14b/2, 15a/3, 15a/10, 15b/8, 16a/3, 18a/11, 18a/12, 19a/13, 21b/9, 25a/8, 3a/8, 3b/3, 4a/6, 4a/8, 6b/12 k.+ dın 3b/6 k.+ dın bolur 3b/8 k.+ ı 21b/11
qal -	kalmak, durmak k.- dılar 26a/11 k.- ğanda 23a/2, 28b/9 k.- ğay, 41a/5, 47a/3 k.- mağay 36b/4, 8b/11, 17a/11 k.- mas 40a/13		

¹⁰⁷ Qalın sözcüğü metinde iki farklı yerde kullanılmış olup ikisinde de nime sözcüğü ile beraber kullanılmıştır. Cümlelerin bağlamından hareketle

“*qalın nime*”nin sık dokunmuş bir kumaş vb. olabileceğini düşünmekteyiz.

	k. + ını 11a/8, 16b/6, 17a/1, 17a/8, 44a/8, 46a/1, 7b/4	karanġu	karanlık k. 49a/4 [1]
	k. + nı 14b/12, 15a/1, 15a/10, 44a/5, 44a/10		
	k. + nıng 15b/7, 16b/1 [38]	ķara ķarga	kara karga ķ. 41b/2 ķ. + nıng 32b/12, 42a/10, 42a/12, 5a/5 [5]
ķanķa	kaķ ķ. 17b/4 [1]		
ķand	(<Far.) ūeker ķ. 17b/7, 41a/6, 8b/8 ķ. + nı 36b/5 [4]	ķaranfil	(<Far.<Hint.) Karanfil aġacının ķiķek tomurcuġundan elde edilen bir tūr baharat, karanfil baharatı (eugenia caryophyllata). ķ. 12b/1, 35b/1 [2]
ķanda	(<Far.) ūeker ķ. 17b/10 [1]	ķarar	(<Ar. <i>ķarār</i>) karar, hūkūm ķ. 32a/2 [1]
ķār	(<Far.) iū, amel k. + nı 29a/1, 37a/7		
ķara	kara, siyah ķ. 13a/1, 15a/1, 28a/10, 6b/7, 7a/2, 9b/5, 32a/8, 16a/9, 16a/12, 16b/2, 16b/5, 17a/5, 17a/6, 20a/10, 24b/9, 25b/8, 26b/1, 33a/3, 33b/12, 42a/9, 43a/5, 43a/9, 44b/8, 48b/9 ķ. boldı 27b/10 ķ. bolġay 41b/4, 44a/4 ķ. bolur 40a/7, 40a/13 ķ. ķılur 40a/4 ķ. ķılmaķnıng 39b/9 [31]	ķara sūrna	(<T+Far. <i>sūrna</i> ‘zurna’) kara zurna, bir ķeūit bitki adı. ķ. 41b/2 [1]
		ķara-zāġ	(<T.+Far.) demir sūlfat ķ. 7b/4 [1]
		ķarın	karın ķ. + ı 45a/7, 45a/9, 45a/10, 47b/1 ķ. + ıġa 51b/2, 9b/4 [6]
		ķart	yara, ķıban, ur ķ. 9a/9 ķ. + ıġa 9a/12 ķ. + ġa 10a/2 [3]
ķara -	(<Mo. <i>~ķari-</i>) bakmak ķ. - maġay 18a/5		
ķara helīle	(<T.+Far.) siyah helile ķ. + ni 30b/3 [1] → helīle	ķaruūķu	kurt ķ. + nıng 33a/4 [1]

kāse	(<Far.) kase, çukur çanak k. 28b/6, 41a/4 [2]	k. 34a/7, 5a/11, 9b/7, 6b/11, 8b/5 k. bolğay 18a/6, 31b/6, 11b/10
kāşire-i āb	(<Ar. <i>kāşır</i> ‘kusurlu’ + <i>āb</i> ‘su’) idrar k. 16a/10 [1]	k. bolsa 11a/2 k. bolur 32b/7 k. kıılır 25b/5 [11]
kaşūm	(<Ar. <i>kaşūm</i>) civanperçemi hākester-i k. + ge 39b/10 [1]	kaṣṣ (<Ar.) yay burcu k. 2b/5 [1]
kaş	I. kaş berāy-ı k. 39b/8 k. + ğa 40a/2 k. + ıġa 6b/7 [3] II. yan, huzur k. + ıġa 27b/12 [1]	kaynat - kaynatmak k. - ıp 9a/8, 10a/6, 11a/7, 11a/10, 12a/7, 12a/9, 17a/6, 20a/11, 21a/5, 22a/2, 23a/2, 23b/9, 23b/11, 24b/6, 25a/8, 30b/13, 31a/2, 31a/12, 36a/2, 41a/5, 44b/2, 5a/5, 5a/8, 6a/1, 6a/3, 6a/8, 9a/2, 9a/6, 9b/8
kat -	katmak, karıştırmak, eklemek k. - ıp 11b/4, 9b/2, 9b/11 [3]	k. - maḵ 28b/7, 30b/7 [31] → kaynayt-
kata:r	(<Ar. <i>kaṭar</i>) sıra, dizi k. + dın 48a/8 → kaṭar	kaynayt - kaynatmak k. - ıp 5b/11 [1] → kaynat-
kaṭar	(<Ar.) sıra, dizi k. 34a/11 → kata:r	kaṣṣı hangisi k. 10b/9 [1]
kaṭıġ	katı, sert k. 29a/12, 45b/8 [2]	kazan içinde yemek pişirilen büyük ve derin kap. k. 28b/7 [1]
kavak	oyuk, boşluk k. + bolmağay 11b/7 [1]	kebāb (<Ar.) Ateşte doğrudan pişirilen et. kebāb kıl- : pişirmek k. kılıp 34a/2, 8b/4 [2]
kaṣī	(<Ar.) güçlü, sağlam	kebāb (<Ar.) kebabe

	k.+ nı 35a/8	kef	(<Ar.) avuç içi k. 38b/10 [1]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 4b/2 [1]	kefke-i deryā	(<Far.) Mürekkep balığının sırtındaki kemiksi tabakadan veya deniz kabuklarından elde edilen tuz, denizköpüğü. k. 39b/10 'ilāc-ı k. 40a/8 [2]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 12b/1 [1]	kejdüm	(<Far.) akrep k. 38a/1, 38a/7 k.+ lerge 38a/4 [3]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 14b/10 [1]	kêkir -	geğirmek k.- mek 14a/8 [1]
		kekrü	(<kekre) hıyar, kavun veya kabak keleş k. 11b/7 [1]
kebüter	(<Far.) güvercin k. 12a/6, 35a/2, 36a/3, 40b/2, 9a/7 k.+ niñg 9b/3 [6]	kel -	gelmek k.- di 27a/2, 27a/5, 27a/11, 27a/12, 27b/3 k.- diler 27b/12, 38a/6 k.- edurgan 10a/9 k.- edurgannı 39a/5 k.- gen 52b/8 k.- gey 12a/6 hayız k.- gey 10a/5 k.- gil 38a/6 k.- ip 45b/1, 48a/6, 41b/7 k.- ipdür 30a/10 rast k.- megey 32a/4, 33b/10 k.- mek 4a/1, 14a/3 k.- mes 43b/2 k.- se 10b/10 k.ürğan 5a/1 [24]
keçe	gece k. 4a/10, 8a/11, 9a/11, 14b/5, 26b/6, 35b/10, 40b/1, 43a/7, 43b/3, 42b/2, k.+ si 24b/2, 45b/2, [12]		
kedü-dāne	(<Far.) I. kabak çekirdeği k. 5b/1 [1] II. bağırsak kurdu, parazit kirm-i k. bolmak 4a/2 k. bolmak 14a/7 [2]		

kelān	(<Far.) büyük k. 33a/7, 34b/5 k. bolur 34b/1 [3]	kerāmet	(<Ar.) keramet k. kıılır 27a/1, 27a/4 [2]
keltür -	getirmek k. 25a/5, 37a/3 k. - diler 19a/4 k. - düm 26a/6 k. - gen 34b/5 k. - gey 37a/10 k. - gil 31a/1 k. - se 51b/10 k. - üp 48b/9, 49b/5 k. - üpdür 29a/1 k. - üpdürler 26a/8, 27b/4 k. - ür 29a/5, 29b/8, 39b/1 [16]	kerefeş	(<Far. <i>kerefs</i>) kereviz tuğm-ı k. 20b/11 k.+ ni 18a/5 [2]
kem	(<Far.) az k. 30b/13 k. bolur 19a/13, 29b/2 k. kıılır 37a/4, 39b/3 k.+ dur 39b/5 [6]	kerek	gerek, gerekli k. 10a/5, 10b/8, 10b/9, 18a/1, 21a/6, 22a/7, 22b/3, 22b/10, 22b/12, 23a/4, 23a/12, 23b/12, 24a/3, 24a/5, 24a/7, 24a/8, 24a/10, 24a/12, 25a/1, 25a/10, 28b/7, 28b/13, 30b/7, 30b/9, 30b/10, 30b/11, 31a/1, 36a/7, 36a/12, 36b/4, 36b/5, 36b/7, 37a/10, 37a/11, 39b/8, 39b/12, 40a/3, 40a/10, 40b/9, 40b/11, 41a/7, 41a/12, 42b/2, 43a/2, 43a/7, 43b/9, 43b/10, 44b/2, 45b/9, 46a/8, 47a/1, 47a/10, 49a/4, 4b/6, 50a/3, 50b/1, 52a/4, 5b/10, 6a/10, 7b/12 [62]
kemāl	(<Ar.) tamlık, mükemmellik k. - i kudreti 47b/8 [1]	kerem	(<Ar.) cömertlik, iyilik, ihsan k.+ i 18b/11 [1]
kemer	(<Far.) bel k. 28b/13 [1]	kerem	(<?) lahana k. 25a/5 k.+ ni 25a/8
kendir	keten, kendir, kenevir k. 22a/12 [1] → kendür	kes -	kesmek k. - er 14b/7, 19a/13, 20a/5 [3]
kendür	keten, kendir, kenevir k. 42b/5 [1] → kendir	kesel	(<Ar.) I. hastalık k. 20a/12, 5b/1, 52b/8, 52b/9 k.+ ge 52b/3 [5]

	II. hasta k.+ niṅ 16a/10 [1] → kêsel	kıl -	II. kılmak, etmek; yardımcı fiil ma‘lûm kı. - a 46b/5 ber-ṭara:f kı. - ay 14b/10 ma‘lûm kı. - ay 10b/7 pest kı. - ay 14b/3, 14b/8 şāf kı. - ay 15a/1 ma‘lûm kı. - ayın 51a/7 sāki:n kı. - ayın 15a/4 ḥamr kı. - almağay 49b/3 ‘iṭā kı. - dı 27a/10 ağāz kı. - dı 41b/10 āzād kı. - dı 26b/11 dād kı. - dı 41b/7 def‘ kı. - dı 20b/10 endīşe kı. - dı 27a/6 ḥāşıl kı. - dı 30a/5 muvāfık kı. - dı 2b/7 münacāt kı. - dı 26b/10 tabāyi‘ kı. - dı 3a/3 naşīb kı. - dıṅ 19a/6 āzād kı. - dılar 26b/4 dem kı. - dılar 38a/9 ‘ibādet kı. - dılar 26b/7 naşihat kı. - dılar 37a/2 ṭā‘at kı. - dılar 26b/9 āzmūde kı. - dım 28a/5 ḥizmet kı. - dım 27a/1 ihtiyār kı. - dım 27a/8 kı. - ğa 31a/8 kı. - ğan 18b/6 cimā‘ kı. - ğan 42b/11 un kı. - ğan 20b/4 ve kı. - ğan bolğay 33a/10 cimā‘ kı. - ğanda 42b/4, 42b/8, 43a/3, 43a/12 peydā kı. - ğandur 38b/10 kı. - ğay 20a/9, 31a/7
kêsel	(<Ar. <i>kese</i>) hastalık k. 4b/12 [1] → kesel		
keşmîr	(ö.a.) Hindistanda bir bölge adı k. 23a/6 [1]		
ket -	gitmek k. - er 30a/9, 33b/12 k. - ip 27b/5 k. - se 41b/2 [4]		
keten	(<Ar. <i>kettān</i>) keten k.+ de 24a/2 [1]		
kevākib	(<Ar.) yıldızlar k.+ ni 3a/3		
keza	(<Ar. <i>kezā</i>) k. 40b/6		
kezek	bir tür hastalık, kanser k. bolsa 23b/12 [1]		
kible	(<Ar.) kible kı.+ ğa 37a/8		
kıçî	hint hardalı kı. 21b/4, 21b/8, 21b/10 kı.+ nı 23a/1, 23a/3 [5]		
kık	(<Ar.) orantısız, eğri kı. 42b/8 [1]		

ārzū k. - ğay 31b/1	34b/3, 35a/2, 35a/4,
cimā' k. - ğay 33b/9,	35b/3, 35b/7, 35b/12,
43b/7	39a/4, 39b/12, 40a/1,
đam k. - ğay 31a/9	40a/12, 40b/4, 40b/8,
fāyide k. - ğay 23b/10	40b/9, 41a/6, 41a/10,
hāşıl k. - ğay 36a/9	41b/1, 44b/6, 46a/2,
hōş-nūd k. - ğay 31a/5,	4a/11, 4b/3, 4b/7,
32b/9	4b/10, 5a/11, 7a/7
izāfe k. - ğay 36a/4	ğalūle k. - ip 35b/3
maḫhūr k. - ğay 46a/5	germ k. - ip 26a/4
menfa'at k. - ğay 23b/7	hişşe k. - ip 17b/12
müşāhede k. - ğay 32a/3	hamīr k. - ip 30b/8,
perhiz k. - ğay 15a/9	36a/11
peydā k. - ğay 12b/4	hamr k. - ip 14b/11,
tenāvül k. - ğay 36a/8	17b/11, 42b/2
ve k. - ğay 34a/9	hizmet k. - ip 26b/11
yād k. - ğaylar 30b/3	höl k. - ip 34b/11
cimā' k. - ğıl 31a/10	huşk k. - ip 35b/5,
k. - ip 17a/3, 20a/8,	35b/11
42a/11	kebāb k. - ip 34a/2, 8b/4
berāber k. - ip 35b/2,	kufte k. - ip 23b/9
46a/2, 4a/10	külük k. - ip 23a/6
biryān k. - ip 33b/1,	latta k. - ip 38b/10
36a/2	ma'cün k. - ip 28b/12,
bismīl k. - ip 12a/7	31b/6, 19b/6
cem' k. - ip	mecma' k. - ip 23b/6,
12b/2, 21a/5, 28b/11,	42b/10, 43a/7, 43b/3,
33a/9, 39a/4, 41b/3,	8b/2, 9b/6
52a/1, 5b/7, 19b/5	merhem k. - ip 6b/5
cülāb k. - ip 41a/4	meyde k. - ip 17a/4,
dem k. - ip 45a/4, 45a/8,	17b/10, 21b/5, 22a/6,
47a/12, 47b/6, 49a/1,	24a/10, 31b/9, 31b/12,
49a/2, 44b/10	35a/5
đam k. - ip 4b/2	mukaşşer k. - ip 36b/6
felte k. - ip 17a/4,	muvāfık k. - ip 2b/8
21b/6, 23b/3, 42b/6,	mühre k. - ip 31a/6
hal k. - ip 11b/8, 12b/10,	mülāyim k. - ip 41a/5
13a/4, 13a/5, 16b/7,	niyyet k. - ip 45a/6
17a/8, 17a/12, 21a/11,	pāre k. - ip 17a/10
21b/2, 21b/8, 21b/11,	şāb k. - ip 41a/6
22b/3, 22b/6, 30b/9,	şāf k. - ip 36b/4, 7a/4
31a/4, 31b/2, 32a/1,	ṭahāret k. - ip 46b/10,
32a/11, 32b/8, 32b/10,	27b/9
33a/11, 33b/5, 33b/6,	şalāye k. - ip 22b/10
34a/1, 34a/9, 34a/11,	

şıfat k. - ıp 31b/7
 şāf k. - ıp 43b/9
 şerbet k. - ıp 15a/2,
 45b/2, 45b/3, 14b/5
 talķan k. - ıp 23a/7
 tāze k. - ıp 17a/6
 tesellüm k. - ıp 52b/1
 un k. - ıp 11b/9, 16b/9,
 17b/2, 19b/9, 23a/10,
 4b/9, 8b/1, 8b/8
 yağ k. - ıp 23a/11
 yesīr k. - ıp 26a/12
 ĥiṭāb k. - ıpdur 52b/7
 ĥōş-nūd k. - kay 12b/4
 ķabūl k. - mağay 33a/2
 ‘amel k. - maķ 37a/2
 ‘asel k. - maķ 21a/6
 cimā‘ k. - maķ 37a/7,
 37a/8
 dem k. - maķ 49a/10,
 50a/3
 dūd k. - maķ 10a/5
 ferhiz k. - maķ 37a/11
 ĥaz k. - maķ 29a/4
 ĥazer k. - maķ 4b/6
 germ k. - maķ 36b/5
 ṭabḥ k. - maķ 36b/4
 şabr k. - maķ 40a/3
 şāf k. - maķ 41a/7
 saḥte k. - maķ 37a/7
 şāf k. - maķ 10b/2
 tarlık k. - maķ 14a/1
 te’ĥīr k. - maķ 37a/5
 tola k. - maķ 13b/11
 beyān k. - maķğa 28a/6
 ĥ^vaşma‘ cūn k. - maķnıŋg
 29a/1
 ķar<a> k. - maķnıŋg
 39b/9
 ma‘cūn k. - maķnıŋg
 26a/7

k. - mas 24b/4
 feryād k. - mas 49b/10
 süstlük k. - mas 31a/6
 ‘ādet k. - sa 5a/3, 5b/2,
 18b/12
 ‘amelni k. - sa 34a/12
 cima‘ k. - sa 29b/5
 cimā‘ k. - sa 29a/6,
 29a/10, 29b/4, 29b/7,
 31b/3, 31b/8, 32a/2,
 32a/7,
 32a/9, 32b/2, 33a/1,
 33a/4, 34a/3, 35a/9,
 42a/11, 42b/3, 42b/7,
 43a/8, 31b/10
 dūd k. - sa 11b/11
 ġargara k. - sa 6a/11
 ġusul k. - sa 12a/1
 heme k. - sa 9b/10
 herçend k. - sa 35b/8
 müdāmet k. - sa 4b/12
 mecma‘ k. - sa 42b/6
 misvāk k. - sa 11b/6
 mübāşeret k. - sa 12a/2
 nefş-i cima‘ k. - sa
 29a/12
 perhiz k. - sa 15a/6
 tenāvül k. - sa 36b/2
 ķabūl k. - saŋg 27a/3
 naşīb k. - saŋg 19a/7
 dem k. - sun 49b/2
 ĥamr k. - sun 49a/11
 perhiz k. - sun 15a/12
 k. - ur 24b/7, 25a/5
 āsān k. - ur 46a/6
 ber-ṭara:f k. - ur 14b/9,
 19b/1, 25a/12, 25b/4,
 40b/4
 beyān k. - ur 31b/7, 3a/4
 def‘ k. - ur 18b/10,
 19b/7, 4b/5, 5b/1
 derdemiyān k. - ur 39b/2

ebleh k.- ur 34a/5,
41a/12

fāyide k.- ur 25a/4,
25b/1, 25b/7, 25b/13,
5a/9 , 8b/9, 24b/6

fest k.- ur 25b/7

feryād k.- ur 49b/9

hāşıl k.- ur 30a/8

ķara k.- ur 40a/4

ķavī k.- ur 25b/5

kem k.- ur 37a/4, 39b/3

kerāmet k.- ur 27a/1,
27a/4

ķızıl k.- ur 31a/12

köp k.- ur 30a/14

muħkem k.- ur 25a/11

mülāyim k.- ur 24b/5,
24b/9

nafi‘ k.- ur 25b/4

noķsān k.- ur 29a/11

noķsān k.- ur 29b/4

peydā k.- ur 39b/1

rūşen k.- ur 30a/8

saħt k.- ur 30b/11,
32b/12, 31a/11

saħte k.- ur 30a/9

şād k.- ur 39a/6

tāze k.- ur 8b/5

te’sir k.- ur 29b/6

tenġ k.- ur 30b/5

tiņç k.- ur 39a/7

tuvānā k.- ur 39a/7

yok k.- ur 37a/4

ža‘yif k.- ur 29b/7,
37a/12,

ziyāde k.- ur 24b/4,
24b/8, 25a/1, 25a/3,
25a/9, 31b/3, 39a/6,
39a/12

dārū k.- urġa 19b/1

rivāyet k.- urlar 5a/10

ezhār k.- urmız 30b/6
[339]

ķıl -

I. kılmak; ana fiil

ķ.- ap 48a/9

ķ.- ġıl 51a/9

ķ.- ip 4a/8, 48b/11,
22a/4

ķ.- maķ 36b/8

ķ.- sa 30b/6

ķ.- ur 30a/14 [8]

ķımız

Kısrak sütünden yapılan
sarhoşluk veren içki.

ķ.+ ını 10a/7 [1]

ķına -

eziyet etmek, sıkıntı
vermek

ķ.- p 50a/1 [1]

ķırgul

sülün

ķ.+ nıġ 18a/9 [1]

ķırķ

kırk, 40

ķ. yıl bolġan 23b/1

ķ. 50a/2 [2]

ķırķ beş

kırk beş, 45

ķ. 29a/5 [1]

ķırķ bir

kırk bir, 41

ķ. 45b/8, 47b/5, 49a/6,
50a/11 [4]

ķırķ yette

kırk yedi, 47

ķ. 49a/7 [1]

ķısm

(<Ar.) bölüm, kısım

ķ. 2b/3, 2b/4, 8a/2,
36b/8

	k. + ı 13a/8, 16a/11, 52b/2, 52b/8 k. bolur 3a/7 [9]	kızıl şeker	(<T.+Far.) kırmızı şeker k. 35a/11, 40b/7, 45a/1 [3]
kısmet	(<Ar.) nasip, kısmet, kader k. - i tağayyür bolmas 53a/2 [1]	kızıt -	(yağda) kızdırmak ? k. - ıp 10a/12 [1]
kısta -	(bir kimseyi) sıkıştırmak, (bir şeyi) ısrarla istemek k. - p 50a/1 [1]	ki	(<Far.) ki k. 26b/12, 28a/12, 41b/10, 6a/8, 43b/2 [5]
kıstur -	sıkıştırmak k. - up 51b/6 [1]	kiçik	küçük k. 26a/11, 29b/3, 40b/5, 8a/10 [4]
kışlık	kışa ait olan ya da kış için tahsis edilmiş olan k. 24a/1 [1]	kim	ki, <i>bağlama edatı</i> . k. 5a/10, 12b/4, 13b/4, 16a/1, 16a/11, 28a/11, 36b/4, 26a/9, 27a/5, 27a/10, 27a/11, 27b/3, 27b/4, 27b/12, 28a/5, 28a/8, 28a/10, 28b/6, 29a/4, 29a/5, 2b/7, 30a/3, 31a/4, 31b/10, 32a/3, 32a/4, 33a/10, 33b/10, 34a/4, 35b/8, 36a/7, 36a/12, 36b/9, 37a/2, 37a/10, 37a/11, 37b/7, 38a/5, 38b/6, 39b/4, 40a/13, 41a/12, 42a/6, 42b/9, 47b/2, 7b/11 [48]
kız	kız, kız çocuğu k. 35a/5, 7b/12, 8a/1 k. + ı 10b/6 [4]		
kıza -	kızarmak k. - mağ 14a/10 [1]		
kızıl	kırmızı k. 16a/12, 16a/4, 16b/1, 19b/7, 24b/11, 25b/8, 31a/7, 46a/2, 6b/7, 8a/1 k. kılur 31a/12 k. köz bolsa 24a/4 [12]	kim	kim, <i>zamir</i> k. 51a/7 [1]
kızıl köknār	(<T.+Far.) kırmızı köknār k. + nı 23a/9 [1] →köknār	kimerse	kimse, kişi k. 9b/9, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/10, 10b/3, 10b/5, 10b/6, 11a/6, 11a/8, 11a/11, 11b/6, 11b/7, 12b/5, 12b/6, 12b/9, 13a/3, 16b/3, 16b/6, 17a/5, 17a/8, 17b/2, 18a/3, 18a/5,

	18a/6, 18a/9, 18a/12, 21b/7, 21b/11, 23a/4, 24a/4, 30b/3, 31a/12, 31b/4, 31b/9, 32a/5, 41a/8, 44a/1, 44a/4, 44a/5, 44a/7, 44b/3, 44b/4, 44b/11, 45a/2, 45b/11, 46a/6, 4a/6, 5a/1, 5a/2, 5a/4, 5a/7, 6b/1, 6b/10, 7b/8, 8a/8, 9a/1, 9a/5, 9b/1, 9b/7, 9b/10	kirfe	kirpi k. 17b/2, 43a/6 k.+ ni 20a/4, 21a/7 k.+ niñg 20a/5 k.+ niniñg 21a/9 [6]
	k.+ de 38a/12 k.+ din 10a/11 k.+ ge 17a/7, 17b/4, 37b/4, 6a/11, 8b/6 k.+ ni 17a/9, 8a/11	kirfik	kirpik k.+ ige 10b/11 [1]
	k.+ niñg 10b/10, 11a/1, 11a/4, 11a/9, 11b/1, 11b/2, 11b/4, 15a/10, 17a/11, 17b/1, 18a/10, 21a/8, 21a/10, 21a/12, 21b/3, 21b/5, 21b/9, 22b/4, 23a/1, 23b/2, 23b/4, 23b/7, 23b/12, 24a/5, 24a/9, 24b/1, 26a/3, 30b/12, 3b/4, 3b/8, 41a/10, 44a/9, 44b/1, 44b/7, 45b/7, 46b/1, 47a/9, 47b/4, 49a/9, 4b/6, 4b/8, 4b/11, 51a/6, 51b/10, 6a/4, 6a/10, 6b/3, 6b/11, 7b/2, 9b/2, 9b/5 [121]	kirm	(<Far.) böcek, kurt k.- i kedüdâne bolmağ 4a/2 [1]
kin	sonra k. 29a/5, 32a/2, 38b/8, 6a/1, 9a/2 [5]	kişi	kişi, kimse k. 8a/4, 8a/8, 6b/7, 10a/7, 11b/9, 12a/2, 20a/12, 20b/10, 23a/12, 25a/9, 25a/11, 25a/12, 25b/1, 25b/4, 29a/5, 29a/12, 29b/5, 30a/12, 31b/1, 32a/10, 35a/6, 41b/1, 42b/3, 52b/1, 52b/2, 7a/3 k.+ de 26a/5, 7a/9 k.+ ge 12b/5, 18a/5, 26a/1, 26a/11, 29b/6, 32a/9, 32b/4, 46a/3, 47a/6, 50a/5, 52b/4 k.+ gelerge 52a/2 k.+ ke 16b/5 k.+ lerge 48a/7 k.+ lerni 47a/5, 52a/1 k.+ ni 19a/1, 24b/3, 9a/3
kindik	göbek k.+ ide 43a/4 [1]		k.+ niñg 10a/4, 10a/12, 13a/1, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 16b/10, 11b/10, 12a/8, 12b/12, 16b/8, 16b/12, 17a/1, 17a/2, 18b/2, 18b/7, 20a/10, 20b/3, 20b/5, 21b/2, 22a/1, 22a/7, 22b/5, 22b/7, 23b/10, 42a/7, 46a/4, 48a/10, 50a/9 12a/4 [78]
kir -	girmek k.- diler 26b/6 k.- se 21b/4, 8a/9 [3]		
kir	kir k. 13a/5, 44b/4 [2]		

kişnîş	(<Far. <i>kişnîc</i>) kişniş otu (coriandrum sativum) k. 4b/12, 11a/7, 22a/12, k.+ ni 17a/11, 8b/10, 8b/11 [6] → kişnîş	ķork -	korkmak -1- [Tr] ķ.- maġay 8a/11
kişnîz	(<Far. <i>kişnîc</i>) kişniş otu (coriandrum sativum) k. 40a/9 [1] → kişnîz	ķoş -	katmak, birleştirmek, bir araya toplamak ķ.- up 11a/3, 11b/10, 12b/7, 13a/2, 14b/5, 14b/6, 14b/9, 14b/11, 15a/8, 17b/10, 31b/2, 40a/12, 40b/8, 41b/4, 43b/6, 43b/9, 44b/9, 45a/4, 6a/3, 6b/9, 7b/5, 31b/12, 40b/10 ķ.- gannîġ 40a/9 [24]
kitāb	(<Ar.) kitap k.+ larda 38b/5 k.+ nîġ 52b/3, 52b/5 [3]	ķoy -	I. koymak, bırakmak; bekletmek ķ.- abergil 47a/6 ķ.- ġay 42a/11 ķ.- ġıl 4a/10, 15b/1, 32b/5, 42b/11, 47b/1, 33b/7 ķ.- maġay 33b/11 ķ.- mak 42b/2, 43a/2, 43a/7, 43b/9, 22a/7 ķ.- maydur 38a/5 ķ.- sa 6b/11, 21a/11, 21b/6, 21b/10, 11b/4, 17a/4, 17b/2, 20a/9, 23b/1, 23b/4, 34b/8, 35a/4, 35a/6, 42b/7, 51b/7, 5a/6, 7b/3, 9a/5 ķ.- up 9b/4, 10a/10, 11a/5, 14b/6, 20b/2, 21b/4, 24a/2, 41a/4, 46b/6, 49b/6, 49b/8, 50a/11, 9a/5, 9a/11 [47]
ķoġun	kavun ķ. 40a/11 [1]		II. sürmek ķ.- sa 12a/7 [1] III. ad vermek at ķ.- ay 28a/5 at ķ.- dılar 28a/8 at ķ.- upturlar 28a/3 [3]
ķol	el ķ. 14a/6 ķ.+ ı 47a/3, 49b/9, 50b/3 ķ.+ ıġa 18a/4, 49a/11, 50a/2, 51a/11, 51b/1 ķ.+ ını 34b/11, 34b/12, 6a/1 ķ.+ nı 49b/7 ķ.+ unġġa 38b/11 ķ.- unġnı 15b/1 [15]		
ķon -	konmak ķ.- ġay 47a/6 [1]		
ķop -	kalkmak ķ.- ġay 35b/8 [1]		

koy	koyun k. 11a/2, 15a/7, 22b/11, 23b/6, 48b/9, 5b/2 k.+ nıng 11a/4, 11b/3, 13a/2, 20a/10, 21a/10, 35a/9, 9b/6 [13]	köndür -	yakmak k. 42b/2 [1]
kö -	görmek k.- megey 13a/5 [1]	köp	çok k. 38b/6 k. kıllur 30a/14 [2]
köç -	taşınmak, çıkmak k.- gen bolsa 8b/3 [1]	köprük yıgaçı	bir çeşit bitki k. 47a/1 [1]
köhne	(<Far.) eski k. 24a/1, 25a/7, 25b/12, 38a/12 [4]	kör -	görmek k.- di 24b/12 k.- diler 26a/10 k.- düm 38b/5 k.- gen 20b/2 k.- geni 52b/1 k.- gey 20b/2, 31a/10, 38b/2, 46b/6 k.- megey 11a/12, 11b/7, 12b/10, 16b/10, 17a/12, 18b/1, 18b/12, 20b/5, 5a/10, 5b/1, 5b/2, 5b/4, 7b/6, 8a/6, 8b/10 k.- mek 14a/1, 4a/5 k.- meyse 30a/13 [27]
könğül	gönül k. 19a/1, 43b/1 k.+ i 20a/1, 41b/11 k.+ ni 39a/6 k.+ lerdin 30a/8 [6]	körün -	görünmek k.- mes 30a/12 [1]
kök	I. yeşil k. 49a/6 [1] II. kök k.+ i 41b/3 [1]	köter -	kaldırmak; gidermek k.- di 27a/7 k.- edurur 21b/7 k.- gey 17a/3, 17a/5 k.- ür 25b/3 k.- ip 53a/1 [6]
köknär	(<Far.) haşhaş (papaver somniferum) k. 20a/1 [1]	köy -	yakmak k.- gen 41a/9
köküs	gögüs k.+ i 12b/12 k.+ iğa 13a/1		
köm -	gömmek k.- gey 47b/6 k.- gil 49a/7 k.- üp 23b/5, 24a/1, 26a/5, 38b/7, 44a/1 [7]		

	k.- gen bolsa 41a/11 k.- mek 13b/8 k.- megey 36a/2 k.- üp 41a/9 [5]	kuçkaç	herhangi bir türden küçük bir kuş, serçe k. 36a/2, 43a/6, 43a/9, 8b/3 k.+ nı 8b/4, 8b/5, 8b/7 [7]
köydür -	yakmak k.- gey 47a/2 k.- üp 10b/1, 11a/12, 12a/3, 12b/9, 12b/11, 21b/8, 34b/6, 46b/8, 6b/8, 7a/3, 8a/4 [12]	kūdīk	(<Far. <i>kūdek</i>) küçük sürfe-i k. 40b/5 [1]
köz	göz k. 12b/10, 13b/11, 14a/2, 14b/1, 3b/7, 4a/4, 8a/5 kızıl k. bolsa 24a/4 k.+ din 36b/1 k.+ i 10a/1, 16b/11, 16b/12, 17a/2, 21a/8, 21a/9, 23b/2, 23b/4, 23b/12, 44a/9, 44a/10, 44b/7, 44b/10, 50a/3 k.+ ide 22b/5 k.+ idin 6b/3 k.+ ige 12b/10, 17a/3, 17a/4, 21a/9, 21a/12, 21b/5, 21b/6, 23b/3, 44a/10, 44b/10, 6b/8, 8a/6 k.+ ige salsa 8a/5 k.+ inġe 6b/4 k.+ ininġ 11a/5 k.+ ke 10a/9, 16b/11, 18a/10, 19b/11, 22a/4, 9b/11 k.+ leri 52a/7 k.+ leriġe 19a/5, 22b/6 [49]	kuḍret kufte kūfte kuḷaḵ	(<Ar.) güç, iktidar k.+ i 49b/3 kemāl-i k.+ i 47b/8 [2] (<Far. <i>kūfte</i>) dövülmüş, çignenmiş k. kılp 23b/9 [1] (<Far.) haşlanmış et; köfte k. 41a/2, 41a/3 [1] kulak k.+ <ġa> 10a/6 k. 14b/1, 18a/7, 3b/7 k.+ ġa 10a/3, 11b/2, 18a/8, 44b/4, 9a/7, 9a/813a/6 k.+ ı 11b/1, 11b/2, 7a/1 k.+ ıda 11b/3, 21a/10 k.+ ıġa 21a/11, 50b/1, 50b/9 [19]
köz yaşıġġu	göz yaşarması k. bolmaḵ 14a/8 [1]	kūlunc kunduz kaḥre	(<Ar. <i>kuḷunc</i>) Bağırsaklarda meydana gelen şiddetli sancı, kalın bağırsak iltihabı. k. 13b/7 [1] (<ET. <i>kuṇtuz kaḥri</i>) misk sıçanının koku bezi k.+ ni 5b/3 [1]

kūr	(<Far.) kör, görmeyen k.+ luḳı 6b/8 [1]	ḳuruk encīr	(<T.+Far.) kuru incir ḳ. 25b/9 [1]
ḳura -	kurumak ḳ.- ğanda 33b/9 [1] → ḳurı-	ḳuruk üzüm	kuru üzüm ḳ.+ ge 45a/3, 45a/7, 47a/11 ḳ.+ i 23b/5 [4]
ḳurı -	kurumak ḳ.- maḳ 13b/5 [1] → ḳura-	ḳurut -	kurutmak ḳ.- ip 8b/1 ḳ.- up 10a/2, 11b/9, 16b/7, 20a/4, 20b/4, 24a/3, 28b/8, 31a/2, 33a/6, 35a/11, 46a/3 ḳ.- ur 29a/10 [13]
ḳurı	kuru ḳ. 39a/4 [1] → ḳuruk	ḳusak	karın ḳ. 10b/1 [1]
ḳursak	mide ḳ. 11a/1, 12b/8, 22b/11, 4a/2, 5b/3 ḳ.+ daki 4b/10 ḳ.+ ı 11b/5, 49a/8 ḳ.+ ıda 4b/8 [9]	kūtāh	(<Far.) kısa k. bolur 29b/4 [1]
ḳurt	kurt, kurtçuk ḳ. ḳ. 11b/3, 11b/4, 21a/10, 21a/12, 42a/1 [5]	ḳuvvet	(<Ar.) güç, kuvvet; sağlam, sağlıklı ḳ.- i bāhğa 25a/1 ḳ.- i mübāşeretni 37a/3 ḳ. 12b/3, 30b/4, 31a/4, 31a/12, 35b/12, 36a/1, 31a/11, 36a/8, 39a/5 ḳ.+ dur 25a/10 ḳ.+ i 29a/6, 33b/11 ḳ.+ im 37a/13 [16] ḳ. bolsan 30b/6
ḳuru -	kurumak ḳ.- ğay 46b/2 ḳ.- maḳ 13b/5, 3b/9, 3b/10 [4]	ḳuvvet-bān	(<Ar. <i>ḳuvvet</i> +Far. <i>bān</i>) kuvvetlilik, sağlamlık ḳ.+ ı 25a/10 [1]
ḳuruk	kuru ḳ. 13a/10, 13a/12, 15b/3, 15b/5, 24b/1, 25a/2, 25a/6, 25a/11, 34b/6, 3a/5, 3a/6 ḳ.+ dur 3a/6 [12] → ḳurı	ḳuvvetlik	(<Ar. <i>ḳuvvet</i> +T. <i>lik</i>) sağlam, sağlıklı ḳ. 5a/12

	k. bolğay 9b/9 [2]		k.+ ke 18a/3 [41]
ķuyrağ	kuyruk ķ.+ mı 13a/2, 20a/10 [2] → ķuyruk	künçid	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 4b/9 [1] → künçüd, künçüt
ķuyruk	kuyruk ķ.+ nıng 24a/1 [1] → ķuyrağ	künçüd	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 39b/12 [1] → künçid, künçüt
kül	kül k.+ ini 10b/2, 12a/3, 12b/9, 12b/11, 21b/8 k.+ ni 7a/3 [6]	künçüt	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 10a/2, 33a/6, 9a/8 [3] → künçid, künçüd
küll	(<Ar.) bütün k. 19b/6, 21a/6, 5b/7 [6]	kündüz	gündüz k. 14b/5, 24b/1, 35b/10, 8a/11 [4] → küntüz
külük	kül? k. kılp 23a/5 [1]		
kün	gün k. 11b/5, 12a/10, 12b/2, 13a/3, 14b/6, 14b/9, 14b/11, 15a/3, 17b/4, 18a/2, 23b/6, 23b/9, 27b/4, 27b/7, 27b/9, 28a/9, 30a/3, 31a/3, 38b/1, 41b/4, 41b/5, 41b/6, 44a/7, 4a/8, 4a/11, 4b/4, 9a/3, 9a/4 k.+ de 21a/5, 33b/7, 46a/3, 4b/3 k.+ din 6a/7 k.+ ğa 18a/3 k.+ ğaca 33b/8 k.+ ge 6a/7 k.+ i 24b/3, 27b/12, 32a/12, 4b/10	küntüz	gündüz k. 26b/6 [1] → kündüz
		L	
		laçın	Beyaz renkli, ayakları kırmızı bir çeşit şâhin. (falco peregrinus) l.+ nıng 11b/12 [1]
		laķvā	(<Ar.) yüz felci l. 14a/5 [1]
		lāle	(<Far.) Lale, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık

	soğanlı bitki (tulipa gesneriana) l. 17a/5, 21a/1 [2]	lokmān	(ö.a.) Hz. Lokman l. 26b/1, 26b/4, 26b/9, 27a/2, 27a/4, 27a/5, 27a/6, 27b/3, 28a/4, 28a/12, 37a/1 l.+ nı 26a/12, 26b/3 l.+ nınğ 27a/10 [14]
la‘net	(<Ar.) Allah’ın bağış ve merhametinden uzak olma anlamında bir terim. l. 38a/4 l.+ ike 29b/1 [2]	M	
latta	(<Far.) keten bez l. kılıp 38b/10 [1]	māzū	(<Far.) meşe ağacı ve meyvesi ¹⁰⁸ m. 34b/6 [1]
lāy	(<Far.) tortu, çamur l.+ nı 41b/2 [1]	ma‘cūn	(<Ar.) Çeşitli tıbbi bitki, maden vb. ezca maddelerinden macun haline getirilerek yapılan bir grup ilaca verilen genel ad. m. 30a/6, 30b/10, 33a/11 m. etip 43a/10 m. kılıp 19b/6, 28b/12, 31b/5 m. kılmağnınğ 26a/7 m.+ dın 12b/3, 30a/7 m.+ nı 30a/3, 30b/1, 30b/10 m.+ nınğ 30a/10 [14]
lāzım	(<Ar.) gerekli l.+ dur 52b/4 [1]		
lezzet	(<Ar.) herhangi bir şeyden alınan haz, zevk l.- i ‘aşam 33a/12 l.- i cimā‘ 39b/5 l. 32a/7, 33a/2, 34a/3, 35b/4, 37a/13, 3b/10 l. tafğay 32a/3 l. tapmağnınğınğ 31b/8 [10]		
lisānū’l’aşāfir	(<Ar.) kuş dili otu l. 39a/2	maḥal	(<Ar.) uygun m. 39b/5 [1]
loḵma	(<Ar. <i>luḵme</i>) lokma l. 18b/5	maḥasin	(<Ar.) sakal ve bıyık m.+ leri 27b/10 [1]
		mağz	(<Far.) iç

¹⁰⁸ Sözcük metinde *üstih‘ān* “kemik” ile beraber kullanılmıştır. Dolayısıyla bir hayvan adı olabileceğini de düşünmekteyiz. Kaynaklarda yukarıdaki anlamıyla

beraber verildiği için dizine bu haliyle almayı tercih ettik.

	m.+ ınını 36b/6 → mağz		m.+ nı 45b/1, 47b/3, 48b/8, 49a/9, 49b/2, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 47b/4
mağz	(<Far.) I. iç m.+ ge 40a/12 m.+ ı 28b/9, 40a/11, 40b/6 m.+ ın 40a/10 m.+ ını 12a/7, 12a/9 m.+ larda 40a/12 [8] II. öz m.+ ı 28b/6, 42b/1, 42b/5 m.+ ığa 43b/8 m.+ nı 26a/5 m.+ ını 43a/1, 34b/2 [7] → mağz	ma'lūm	(<Ar.) herkes tarafından bilinen şey m. bolmasa 51a/7 m. kıla 46b/4 m. kılay 10b/7 m. kılayın 51a/7 [4]
maṅga	zm. bana m. 27a/1, 27b/2, 28a/2 [3]	ma'rifet	(<Ar.) bilgi, ilim; beceriklilik m. - i ābmenīnīnṅ 35b/12
maṅḡlay	(<Mo.) alın m.+ ığa 18a/11 [1]	mas	(<Far.) bakır m. 28b/7
maḡhūr	(<Ar.) yenilmiş, perişan m. kılgay 46a/5 [1]	māş	(<Far.) maş fasulyesi m.+ nı 36b/6
mākiyān	(<Ar.) tavuk m.+ nını 44b/8 [1] → mekiyān	mayak	hayvan dışkısı, gübre m.+ ı 11b/8 m.+ ını 6b/5, 17b/1, 26a/4, 5a/5, 7a/12, 7b/3, 9a/8, 9b/6 [9]
maḡşūd	(<Ar.) istenilen, amaç, gaye m. 33b/12, 46a/5 [2]	māyil	(<Ar. <i>meyl</i>) eğilim, meyil m. 25b/8
māl	(<Ar.) varlık, eşya m.+ ını 50a/4 m.+ ını 47a/9	māzlūm	(<Ar. <i>māzlūm</i>) kadın

	m. 22a/1, 22b/5, 23a/12 [3] → mazlūm		m. kılıp 23b/6, 42b/10, 8b/2, 9b/6, 43a/7, 43b/3 m. kılsa 42b/6 [7]
mazlūm	(<Ar.) kadın m. 10a/4, 10a/12, 10b/7, 11b/10, 12a/4, 12a/8, 29a/12, 29b/5, 41b/1, 41b/10, 42a/7, 42a/8, 42b/3, 42b/9, 7a/3 toğmas m. 11b/12, 41b/7 toğmaz m. 12a/6 m.+ ge 29b/6 toğmas m.+ ge 45b/1 m.+ ke 19a/9 m.+ lar 41b/5 m.+ larğa 43a/12 m.+ larnıŋ 42a/4 toğmas m.+ larnıŋ 41b/5 m.+ nıŋ 29b/5, 42b/8, 43a/4, 43a/8, 7b/11 [30] → mazlūm	meger	(<Far.) meğer m. 27b/1 [1]
		menğiz	beniz, yüz m. 16a/9 [1]
		mekiyān	(<Ar. <i>mākiyān</i>) tavuk m. 32b/10, 33b/12 m.+ nıŋ 32a/8 [3] → mākiyān
		melāl	(<Ar.) dert, sıkıntı, üzüntü m. 28a/8 [1]
		memleket	(<Ar.) memleket taht-ı m.+ de 41b/6 [1]
		men	zm. ben m. 26b/12, 27a/1, 27a/4, 28a/9, 50a/4 m.+ i 26b/11, 28a/3 [7]
mecāz	(<Ar. <i>mizāc</i>) mizaç m.+ ı 8b/8 m.+ ını 13a/7 m.+ ığa 26b/11 m.+ ğa 19b/1 [4] → mizāc	menfa‘at	(<Ar.) fayda, yarar m. kılğay 23b/7 m. tapay 28a/12 [2]
meclis	(<Ar.) Bir grup insanın bir konuyu konuşmak için yaptığı toplantı, görüşme. m.+ de 36b/9 [1]	menfa‘atlik	(<Ar. <i>menfa‘at</i> +T. <i>lik</i>) faydalı m. 37b/3
mecma‘	(<Ar.) toplama yeri mecma‘ kıl- : ilaç yapılacak maddelerin bir kaba toplanması.	meninğ	benim m. 28a/2 [1]
		menkül	(<Ar.) nakledilmiş, alıntılanmış

	m. 40a/8 [1]		m. 21a/6, 30a/2, 33a/7, 44b/9, 5a/9, 7b/7, 33b/7, 34a/12, 45b/8, 46a/7, 48b/5, 49a/10, 49b/8, 50a/2, 50b/1
merātibe	(<Ar.) miktar, ölçü birimi; defa, kez m. 7a/2 49a/1, 49a/2, 49a/7 [4]		m.+ din 47b/5 [16]
merdārseng	(<Far. <i>mürdeseng</i>) kalay ve kurşun karışımı m. 32b/10, 37b/5 m.+ ni 35a/3 [3]	meşāne	(<Ar.) idrar torbası m.+ ge 25b/12 [1]
merg	(<Far.) ölüm ‘alāmāt-ı m.+ dūr 15b/12 [1] → merge	meşāni	(<Ar. <i>meşāne</i>) mesane, idrar torbası m. 39a/12 [1]
merge	(<Far.) ölüm ‘alāmāt-ı m. 15b/9 [1] → merg	meşāyih	(<Ar.) şeyhler m. + ler 46a/3 [1]
merhem	(<Ar.) Deri üzerine sürülerek kullanılan ilâçların ortak adı, merhem. m. kılıp 6b/5 [1]	mevlānā yūsuf	(ö.a) Mevlana Yusuf m. 38b/2 [1]
mergmüş	(<Far.) fare, sıçan ölüsü m. 37b/6 [1]	mevz	(<Ar.) muz m.+ i 31b/12 m.+ ini 44a/3
merhem-i āheng	(<Ar. <i>merhem</i> +Far. <i>āheng</i>) bir merhem türü m. 41a/12	meyde	(<Ar. <i>mi‘de</i>) göğüs m. 11b/3 [1]
merhem-i sefid	(<Ar. <i>merhem</i> +Far. <i>sefid</i>) bir merhem türü m.+ ni 41a/12	meyde	ince, ufak, tane m. 23a/1, 30b/8, 34b/2, 40b/3 meyde kıl-: küçük parçalar haline getirmek, ince ince doğramak vb. m. kılıp 17a/4, 17b/10, 21b/5, 22a/6, 24a/10, 31b/9, 31b/12, 35a/5 [12]
mertebe	(<Ar.) miktar, ölçü birimi; defa, kez	meyl	(<Ar.) eğilim, yönelme m.+ i 6a/5 [2]

meze	(<Far.) tat, lezzet m.+ si 3a/8, 16a/3, 16a/6, 16a/7, 16a/9 [5]	m.+ ge 25a/9, 25b/4, 39a/5 m.+ ni 8b/4, 30b/4 germ-i m.+ ni 5b/1 m.+ si 8b/10, 17a/11 m.+ side 22a/8 [17]
mezheb	(<Ar.) Dinin inanç esaslarını veya amelî hükümlerini anlama ve yorumlama konusunda kendine özgü yaklaşımlara sahip düşünce sistemi; bu yaklaşımlar etrafında meydana gelen ekolleşmenin ürünü olan ilmî ve fikrî birikim. m.+ lerke 30b/1 [1]	mihribān (<Far.) güler yüzlü, şefkatli m. bolğay 33a/4 [1] mihter (<Far.) ulu, büyük m.- i süleymān 41b/8 [1]
mezḳūr	(<Ar.) zikredilen, sözü edilen, adı geçen m. 29b/6, 36a/9 m. bolğan 34a/4 [3]	minḡ bin, 1000 m. 27a/12 [1] minḡ bir bin bir, 1001 m. 48b/5 [1]
mīdrāb	(<Ar. <i>mizrāb</i>) vurmak, atmak ¹⁰⁹ m. salsa 15b/9	minḡe beyin m.+ si 37a/12, 8a/2 m.+ sini 10b/3, 10b/12, 11a/2, 29a/10, 32b/1, 32b/11, 33a/1, 44b/5, 7a/5, 7a/7, 7a/8, 7a/10, 7b/1, 8b/3, 9a/6 [17]
mīḡ	(<Far.) çivi m. 30a/14 [1]	mīḡdār (<Ar.) bir şeyin ölçüsü, mikdar m. 22b/2, 36b/10 m.- ı bir 39a/4 m.- i bir 28b/12 [4]
micāz	(<Ar. <i>mizāc</i>) mizaç m.+ da 5b/4 m.+ ı 5b/11, 6a/2 m.+ ı 13a/12 [4] → mizāc	mirīḡ (<Ar.) mars m. 2b/7 [1]
mi'de	(<Ar.) mide m. 14a/5, 17a/12, 23a/1, 3a/6, 5a/11 m.+ deki 12b/7, 25a/11 m.+ din 5a/3	

¹⁰⁹ Mīdrāb için “telli sazları çalmak için kullanılan küçük bir alet, mızrap” tanımını yapabiliriz. Ancak metinde

“vurmak, atmak” anlamında kullanıldığını düşünüyoruz.

mişkāl	(<Ar. <i>mişkāl</i>) Mıskal, dirhem'in üçte biri değerinde bir ağırlık ölçüsü. m. 4b/3, 5b/6, 12b/3, 12b/6, 14b/6, 17a/11, 17b/6, 17b/7 m.+ din 17b/5 [9] → mişkāl	m. 33b/4 [1] → mişk
mişkāl	(<Ar.) Mıskal, dirhem'in üçte biri değerinde bir ağırlık ölçüsü. m. 9a/10, 11a/6, 11a/7, 17b/6, 17b/7, 17b/8, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 20b/11, 21a/1, 21a/2, 21a/3, 21a/4, 22a/5, 22a/6, 22b/7, 22b/8, 22b/9, 28b/13, 31b/1, 31b/11, 31b/12, 33b/3, 33b/4, 34b/9, 34b/10, 35b/7, 36a/10, 39a/4, 41a/1, 41a/2, 41a/6, 46a/1, 4b/9, 5b/5, 5b/6 m.+ din 22a/10, 22a/12, 23b/7, 41a/1, 4b/10 m.+ ini 35b/3 m.+ ni 31a/3, 33a/9 [73] → mişkāl	mişük kedi m.+ niñg 33a/3 [1] → müşük mive (<Far. <i>mīve</i>) meyve m.+ lik 48a/5 m.+ siz 48a/5 [2] → mīve mīve (<Far.) meyve m.+ lik 20a/6 [1] → mive mizāc (<Ar.) huy, tabiat, yaratılış m. 39b/7, 3a/7, 25a/12 m.+ ı 13a/8, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 3a/3 [8] mizān (<Ar.) terazi burcu m. 2b/5 [1] mollā ıutb ādem (ö.a.) Molla Kutb Adem m.+ niñg 40a/7
mişl	(<Ar.) eş, benzer m. 37b/7, 38b/11 [2]	
misvāk	(<Ar.) Misvak ağacından yapılan ve diş temizliğinde kullanılan bir tür diş fırçası. m. kılsa 11b/6 [1]	mu I. "dahi" anlamına gelen kuvvetlendirme edatı m. 24b/8, 3b/8 [2] II. soru edatı m. 10b/7, 7b/12 [4]
mişk	(<Ar. <i>misk</i>) misk m.- i hālî:ş 35b/2 [1] → miške	mu'attar (<Ar. <i>mu'atṭar</i>) güzel kokulu nüşha-i m. 30a/3 [1]
miške	(<Ar. <i>misk</i>) misk	

mu'avvizeteyn	(<Ar.) Felak ve Nâs sûrelerinin ikisine birden verilen isim. m.+ ni 38a/8 [1]	mürde	(<Far.) mersin bitkisi m. 40a/2, 40a/5 [2]
mûç	(<Ar.) karabiber m. 19b/3, 39a/3, 5b/5 [3]	murğ	(<Ar.) kuş tuğm-ı m. 32a/6 [1]
muḥkem	(<Ar.) sağlam m. bolğay 28b/13 m. etip 33b/6 m. kıllur 25a/11 [3]	mu'teber	(<Ar.) saygın, itibarlı m.+ ler 38b/5 [1]
muḫşşer	(<Ar.) kabuğu çıkarılmış m. kıllp 36b/6 [1]	mu'tedîl	(<Ar.) ılımlı, ılık m. 13a/12 m. bolur 25b/3 m.+ dur 25b/10 m.+ dür 3a/7 [4]
mular	bunlar m.+ nınğ 49b/1 [1]	muvâfık	(<Ar.) uygun, münasip m. kıldı 2b/6 m. kıllp 2b/8 [2]
mûlâ	(<Ar.) alim, hoca; molla m. + yî 26b/2	müy	(<Far.) tüy, kıl, saç teli m.+ ları 40a/6 m.+ larığa 40a/6 m.+ larım 28a/10 m.+ larını 40a/4 [5]
mûm	(<Far.) mum m. 7a/4 m.+ nı 44a/1 [2]	muzay	dana m. 50b/1, 50b/3 m.+ ğa 50a/8 m.+ nı 50b/2 m.+ nınğ 50a/10, 50b/9 [6]
munâfı:k	(<Ar. <i>munâfık</i>) Müslüman olmayıp müslüman gibi davranan kimse. m. 30b/1 [1]	mübârek	(<Ar.) Metinde Hz. Muhammed için kullanılmıştır. m.+ nınğ 38a/1 [1]
mundın	bundan m. 31b/10, 32a/9, 32b/11, 33a/1 [4]	mübâşeret	(<Ar.) Bir işi yapmaya başlamak. m.- i cimâ'da 37a/12
murâd	(<Ar.) istek, dilek m.+ ı 46a/5 [1]		

	m. kılsa 12a/1 kuvvet-i m.+ ni 37a/4 [3]	münacāt	(<Ar.) yalvarıp yakarma m. kıldı 26b/10 [1]
mübeddel	(<Ar.) değiştirilmiş m. boldı 27b/11 [1]	münāsebet	(<Ar.) ilgi, ilişki, uygunluk m.+ iğā 28a/7 [1]
mücerre:b	(<Ar. <i>mücerreb</i>) denenmiş m.- i bisyār 31a/1 m. 24a/9, 40a/7, 40b/5, 41a/7, 47b/8, 51a/5 m.+ dur 36a/5, 50b/3, 52a/8 m.+ dür 31a/6, 32b/6 [12] → mücerreb	münāsi:b	(<Ar. <i>münāsib</i>) uygun, münasip m. 36b/3 [1]
mücerreb	(<Ar.) denenmiş m. 10a/7, 32a/7, 35b/6, 39a/9, 50a/5 şerbet-i m. 40b/12 m.+ dur 11a/3, 23a/4, 23b/2, 23b/10 [10] → mücerre:b	münker	(<Ar.) inkar edilmiş m. bolsa 9b/1 [1]
		müslümān	(<Ar.) müslüman m.+ lar 36b/8 berāy-ı m.+ larğa 30a/6 m.+ nınıñg 38a/9 [3]
		muştakīn	(<Ar. <i>maştākī</i>) sakız ağacı m. 22a/12 [1]
müdāmet	(<Ar. <i>müdāmāt</i>) sürekli hale getirmek m. kılsa 4b/12 [1]	müşāhede	(<Ar.) gözle görme m. kılgay 32a/2 [1]
mühre	(<Far.) havan tokmağı biçiminde bir alet m. kılıp 31a/6 [1]	müşkül	(<Ar.) güç, zor m.+ dür 27a/7 [1]
münğüz	boynuz m.+ ini 21b/7 [1]	müşterī	(<Ar.) jüpiter m. 2b/8 [1]
mülāyim	(<Ar.) yumuşak huylu, uysal m. kılıp 41a/5 m. kılur 24b/5, 24b/9 [3]	müşük	kedi m.+ ni 24a/8 [1] → mişük
		N	
		nādān	(<Far.) aptal, cahil

	n. 39b/1 [1]	nān	(<Far.) ekmek n. 28a/4, 47a/10, 52a/1, 52a/6, 52a/8 n.+ ğa 38b/8, 6b/9, 8b/9 n.+ ıġā 15a/8 n.+ nı 52a/4 [11]
nā-ehlī	(<Far. <i>nā</i> +Ar. <i>ehlī</i>) Müslüman olmayan kimse. n. 30b/1 [1]		
nāfi‘	(<Ar. <i>nāfi‘</i>) faydalı n. kıllur 25b/4 [1] → nāfi‘	nā-resīde	(<Far.) olgunlaşmamış, bulûğ çağına ermemiş kişi n. 29b/3 [1]
nāfi‘	(<Ar.) faydalı n. 40b/12 n.+ dur 25a/2, 25a/4, 25a/8, 26a/1, 26a/3, 28b/13, 36b/2, 44a/2 [9] → nāfi‘	nāşır	(<Ar.) Vücûdun, özellikle el ve ayakların devamlı sürtünmeye uğrayan yerlerinde üst derinin sertleşmesi ve kalınlaşması sonucunda meydana gelen sertlik. n. 8a/8 [1]
nā-hūş	(<Far.) İçi geçmek, bayılmak, fenalaşmak n. 6a/7 n.+ luğ 4a/4 n. bolur 43b/1 [3]	naşīb	(<Ar.) pay n. bolmağay 30b/2 n. kıldıñg 19a/6 n. kılsañg 19a/6 [3]
nākış	(<Ar.) eksik, kusurlu n.+ dur 29b/11 [1]	naşihat	(<Ar. <i>naşihāt</i>) öğüt, nasihat n. kıldılar 37a/2 n.+ larnı 37a/10 [2]
naql	(<Ar.) alıntı n.+ dür 36a/12 [1]		
nāle	(<Far. <i>nāle</i>) inilti, çığlık n. +si 30a/14 [1]	nāştā	(<Far. <i>nāştā</i>) kahvaltı n.+ da 4a/11, 11b/5, 12b/3, 14b/7, 14b/12, 15a/3, 18b/6, 23b/9, 25a/11, 25b/10, 30b/4, 31a/3, 31b/2, 32b/8, 38b/1, 43a/2, 4a/8, 4b/5, 4b/10, 5a/1 [20] → nāştā
namāz	(<Far.) namaz n. 7b/6 n.+ da 37b/12 n.+ dın 38a/2 [3] namāz öte - : namaz kılmak n.- diler 27b/9 [1]	nāştā	(<Far.) kahvaltı n.+ da 23b/6, 31b/3 [2] → nāştā

nāzenīn	(<Far.) nazlı, cilveli n. 30a/5 [1]	nem	(<Far.) ıslak, nemli n. 41a/3 [1]
naẓm	(<Ar.) uyaklı söz dizisi, şiiir n. 29a/1, 29a/6, 29b/9, 36b/11, 37b/10, 38b/3 [7]	ner	(<Far.) erkek n. 30b/12 n.+ dūr 30a/11 [2]
ne	ne n. 20b/2, 27b/2, 27b/12, 28a/1, 34a/12, 42a/5 [6]	nergiz	(<Far. <i>nergis</i>) nergis (narcissus) gül-i n.+ ni 17a/2 [1]
nebāt	(<Ar.) bitki n. 31a/3, 40b/7, 40b/9, 40b/10, 40b/11 [5]	nerse	nesne, şey n. 44a/6 n.+ lerdin 15a/11 n.+ lerke 26a/7 n.+ lerni 37a/9 [4]
neçe	nice, nasıl, ne kadar, kaç? n. 33a/7, 34a/11, 36b/10, 38b/5, 45a/9, 51b/5, 52b/2, 52b/4 n.+ si 24b/10 [10]	nev'ī	(<Ar.) tür, cins n. dīger 16b/3, 21a/7, 31a/1, 31a/6, 31b/11, 33a/7, 33b/1, 33b/12, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 34b/9, 35a/2, 35a/3, 35a/5, 35a/10, 35b/1, 35b/6, 36a/5, 36a/9, 36b/7, 40a/1, 40b/2, 42a/12, 43b/10, 45b/1, 47b/4, 48a/4, 48b/4, 48b/8, 49a/6, 49a/9, 49b/4, 49b/10 [33]
nedin	nereden n. 41b/10 [1]	nıṣf	(<Ar.) yarım n.+ ıdın 41a/5 [1]
nef'	(<Ar.) fayda n. 27b/1 [1]	niçük	nasıl n. 27a/11 [1]
nefs	(<Ar.) I. Nefis, kişinin öz varlığı II. Bedene âit yeme, içme vb. ihtiyaçların bütünü n.- i cima' kılsa 29a/12 n. 29a/4, 29a/11 n.+ ni 29a/4 [4]	nidā	(<Ar.) seslenme, ses n. 27a/2, 27b/3 [2]
nehār	(<Far.) gündüz, gün n.+ da 22b/3, 23a/11, 44a/7 [3]	nikris	(<Ar.) gut hastalığı n. 24b/5

nilfer	(<Far. <i>nīlūfer</i>) nilüfer çiçeği (nymphæa) n. 4b/7 n.+ ni 5b/10 → nililüfer, nilüfer		n. kılıp 45a/5 [2]
nililüfer	(<Far. <i>nīlūfer</i>) nilüfer (nymphæa) n. 41a/1 → nīlfer, nilüfer	nohūd	(<Ar.) nohut n. 38b/10, 40a/1, 44a/2 n.+ nınġ 30b/9 [4]
nilüfer	(<Far.) nilüfer çiçeği (nymphæa) n. 21a/1 → nīlfer, nililüfer	noķşān	(<Ar.) kusurlu n. kılur 29a/11, 29b/4 [2]
nime	şey n. 27a/1, 36b/4 n.+ de 23a/3, 24a/12 n.+ ni 45a/5 n.+ dūr 41b/8 [6]	nuṭf	(<Ar. <i>nuṭfe</i>) meni n. 41b/11 [1]
nimerse	şey n. 16a/2, 16a/4, 27a/4, 37b/3, 39a/4, 39b/8 n.+ de 28b/12 n.+ din 16a/1 n.+ dūr 37a/3 n.+ lerdin 15a/6, 15a/9, 37a/11, 4b/5 n.+ lerge 15a/8 n.+ ni 2b/6, 3a/1 n.+ nınġ 27a/3 [18]	nusķa	(<Ar. <i>nusha</i>) nüsha n.+ nı 52b/1 [1]
nişādır	(<Far. <i>nişādūr</i>) amonyak tuzu n.+ nı 19b/8 [1]	nüşha	(<Ar.) muska n.- i mu‘attar 30a/3 n.+ nınġ 30a/6 [2]
niyyet	(<Ar.) niyet n. 7b/11	O, Ö	
		obdān	(<Far. <i>ābadān</i>) iyi o.+ ı 25b/7 [1]
		obula -	ovalamak? o.- p 28b/8 [1]
		oçuk	açık o. 33b/11 [1]
		oġlan	oġlan, erkek çocuk o. 10a/8 [1]
		oġrı	hırsız o. 21a/3, 45b/1, 46b/1, 47a/6, 47a/9, 47b/4, 48b/5, 48b/8, 49a/5, 49a/9, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 51b/10

	o.+ nı 46b/4, 46b/6, 46b/9, 47a/4, 48a/4, 48b/8, 49b/4, 50a/1	o. 5a/7, 6a/8, 7b/8, 10b/12, 13a/3, 13b/4, 16a/5, 18b/6, 20a/12, 24a/7, 24a/8, 24b/10, 25b/9, 25b/11, 26b/5, 26b/11, 27a/2, 27a/4, 27a/11, 27b/6, 27b/7, 27b/8, 27b/9, 27b/12, 28a/1, 28a/7, 28a/10, 31a/8, 32a/4, 32a/9, 32b/11, 33a/1, 33a/4, 33b/7, 35b/5, 35b/6, 37b/9, 42a/8, 42b/8, 42b/9, 43a/4, 43b/1, 43b/2, 49b/7, 51a/9, 51b/6, 51b/7, 52b/4,
	o.+ nıng 45a/5, 45a/6, 45a/9, 45a/10, 47a/2, 47b/1, 47b/7, 48a/11, 49a/8, 49b/2, 49b/9, 50a/2, 50a/3, 51b/8, 52a/6 [37]	o.+ dur 28b/6, 38b/6, 42b/9 [52]
oğul	oğlan o. 7b/1, 7b/12, 8a/1 o.+ ı 10b/6, 26a/10 o.+ ğa 6b/9 [6]	o. (<*a+n+ça) 29a/4 [1]
oğurluk	hırsızlık o.+ ğa 9b/1 [1]	o. (*a+nğa) 25a/3, 31a/9, 31b/4, 34b/7, 36a/3, 36a/4, 40a/13, 41a/6, 43b/6 [9]
oğşa	bu gibi, benzeri o. 38b/8 [1]	o. (a*+n+dın) 16a/4, 18a/5, 25a/10, 25b/3, 32a/6, 24b/9, 40b/2, 42a/11, 42b/3, 43a/7, 50b/2 [11]
oñg	sağ o. 18a/4, 20a/2, 51a/11 [3]	andın kin: ondan sonra, daha sonra
ok	ok o. 20a/2, 7a/9, 8b/6 [3]	o. 28b/9, 33b/8, 34a/11, 38b/7, 40a/3, 42b/7, 42b/11, 43b/7, 43b/10, 47a/10, 51b/5, 31a/9, 4a/10 [13]
oku -	okumak o.- dılar 38a/2 o.- ğay 46b/12 o.- p 7b/7, 38a/8, 44b/10, 45a/4, 45a/8, 45b/8, 46a/7, 46a/8, 47a/12, 47b/5, 48a/9, 49a/1, 49a/2, 49a/7, 49a/10, 49b/1, 49b/8, 50a/2, 50b/1, 51b/5, 52a/5 o.- sun 48b/6 o.- ydurgan 50b/9 [25]	andın sonğ: ondan sonra o. 33b/9, 36a/8 [2] o.+ nı (*a+nı) 3b/9, 25a/2, 36b/4, 40b/1, 41a/5, 48b/10 [6] o.+ nıng (*a+nıng) 3a/9, 3a/11, 3b/1, 16a/3, 16a/5, 16a/9, 27b/3, 29b/7, 33a/11, 34a/8, 35b/9, 39b/6, 39b/7, 42a/9, 42b/5, 43a/5 [16] o.+ nıngda (*a+nıng+da) 39b/4 [1] o. (<*a+n+da+ok ~ *a+nı+teg) zm. öyle
ol	zm. o	

	o. 26a/8, 27a/9, 27b/4, 29a/5, 2b/7, 31b/10, 32a/3, 33b/10, 36b/4 [9]	oşat -	kırmak, parçalamak o.- ip 32a/6 [1]
olar	onlar o.- nınĝ 49b/1 [1]	ot	ateş o.+ da 41a/4, 41a/9 o.+ ĝa 12a/3, 23b/5, 26a/5, 31a/7, 38b/7, 44a/1, 46b/2, 24a/1, 48a/10 o.+ ĝa salsa 45a/6, 46a/3 o.+ ı 35b/9 [14]
oltur -	oturmak o.- up 17b/9, 36b/9, 37a/8, 41b/6, 47a/11 [5]	otra	orta o. 13a/12, 34b/10 [2]
on	on, 10 o. 19b/2, 2b/3, 2b/6, 30a/2, 31a/5, 32b/9, 33b/8, 36a/5, 36b/3, 37a/3 [11]	ottuz	otuz, 30 o. 26b/10, 27a/1, 36a/6 [1]
on alte	on altı, 16 o. 46b/12 [1]	ottuz êkki	otuz iki, 32 o. 26b/8 [1]
on beş	on beş, 15 o. 41a/3 [1]	öfke	akciğer ö. 3a/6 ö.+ de 16a/7 ö.+ de bolur 3a/11 ö.+ ge 29a/11 ö.+ sini 12b/12, 20a/3, 24a/4 [7]
on êkki	on iki, 12 o. 3a/2, 35a/4 [1]	ögze	çatı ö.+ de 14b/5 [1]
onunçu	onuncu, 10. o. 37a/9 [1]	öl-	ölmek ö. - gen 10b/1 [1]
on yette	on yedi, 17 o. 38b/6 [1]	öltür -	öldürmek ö.- üp 32b/1 [1]
organ	(<R.) organ o.+ ını 52a/3 [1]	‘ömr	(<Ar.) ömür, hayat
orun	yer o.+ ı 16a/3, 16a/5, 16a/7, 16a/9, 3a/8, 3a/10, 3a/11 o.+ ığa 41b/11 [8]		

	‘ö.+ i 20b/4, 26a/10 ‘ö.+ ide 32a/5 ‘ö.+ iğe 29b/4 [4] → ‘ömre	öt	öd, safra ö. 3a/10, 16a/5 ö.+ i 34a/8, 42a/10, 42b/6, 42b/10, 43a/1, 43b/9, 44b/8 ö.+ ini 10b/5, 12a/1, 13a/4, 13a/5, 16b/11, 17a/7, 17b/3, 18a/4, 18a/9, 20a/6, 21a/9, 23b/3, 32b/10, 34a/1, 34a/6, 35a/7, 35a/9, 43a/5, 43a/6, 43a/10, 44b/8, 6b/6, 6b/9 ö.+ ni 42b/1, 43a/9 [40]
‘ömre	(<Ar. ‘ömr) ömür, hayat ‘ö. 7b/5 → ‘ömr		
ön -	bitmek, yetişmek, büyümek ö.- er 10b/4, 44a/9 ö.- gey 7a/6 ö.- megey 10b/5, 8a/4 ö.- mese 10b/9 ö.- se 47b/7 [7]	öt -	geçmek ö.- mes 52a/8 ö.- mey 52a/7 [2]
ördek	ördek ö. 44b/5 ö.+ niñg 42a/10 [2]	ötker -	geçmesine neden olmak ö.- ip 23a/2, 23a/3 [2]
öre	tepe, dik ö.+ sige 52a/2 [1]	öy	ev ö.+ de 10b/12, 49a/4 ö.+ din 7b/8 ö.+ ge 48a/7, 7b/7 [5]
örge -	öğrenmek ö.- gil 27a/10 [1]	öz	öz, kendi ö. 12a/5, 47b/8, 48a/12, 50a/3 ö.+ i 20b/6, 7a/12, 9b/10, 43b/3, 45b/1, 50a/4 ö.+ ide 35b/9 [11]
örget -	öğretmek ö.- megil 50a/5 [1]		
örmüçük	örümcek ö. 8a/1 ö.+ ni 7b/10 ö.+ niñg 23a/12 [3]	özge	I. başka ö. 18a/5, 32a/9, 32b/3 ö.+ lerni 32a/5 ö.+ ni 31b/11, 33a/1, 35b/6 [7] II. ayrı ayrı ö.+ de 22b/1 [1]
örük	erik ö. 15a/1, 25b/1, 25b/2 [3]		

pādešāh	(<Far. <i>pādšāh</i>) padişah p. 30a/4 p.+ ınınĝ 26a/10 [3]		kısıtlamayı yapma, bazı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. p. kılğay 15a/9 p. kılsa 15a/6 p. kılsun 15a/11 [3] → ferhiz
pāk	(<Far.) temiz, pak p. 18b/4, 32a/11 [2]		
pağa	kurbağa p.+ nınĝ 9b/1 [1]	perī	(<Far.) peri p. 43a/11 p.+ ler 41b/10 p.+ lerni 41b/9, 42a/4 p.+ lerninĝ 42a/3, 42a/6 [6]
pākize	(<Far. <i>pākīze</i>) temiz, pak p. 18b/4 [1]		
pāre	(<Far.) parça p. 43b/6	perişān	(<Far.) karmakarışık, kederli p. 14a/1 [1]
pārçe	(<Far.) parça, bölüm p. 51a/8 p. kılıp 17a/10 [3]	pest	(<Far.) aşağı, alçak, düşük p. kılay 14b/3, 14b/8 [2]
pat	çabucak p. bolmas 35a/9 [1]	peydā	(<Far.) açıkta, görünür olan p. bolĝan 46a/6 p. bolĝay 42b/9, 43a/4 p. bolsa 11b/3, 36b/1 p. bolur 14a/10, 14b/2, 25b/11, 25b/12, 3b/6, 43a/9, 4a/3 p. kılğay 12b/4 p. kılĝandur 38b/10 p. kılur 39b/1 [15]
pat-inzāl	(<T. <i>pat</i> ‘çabucak’ +Ar. <i>inzāl</i> ‘menin gelmesi’) erken boşalma p. 35a/6 p. bolmaĝay 35a/8 [2] → fat-inzāl		
perde	(<Far.) perde p. 22b/6 p. bolsa 22b/5	peygamber	(<Far.) Allah’ın elçisi p.+ lerni 38a/4 p.+ lerninĝ 26b/1 p.+ lik 27a/7 p.+ likni 27a/5 [4]
perhiz	(<Far. <i>perhīz</i>) Beslenme düzeninde sağlığın gerektirdiği		

piş -	olgunlaşmak p.- er 20a/7		p. 28b/13 [1]
pişāb	(<Far. <i>pīṣāb</i>) idrar p.+ ı 6a/12 p.+ nı 37a/4 [2]	put	bacak p.+ ı 47a/3 [1]
pīṣāne	(<Far. <i>pīṣānī</i>) alın p. 14a/11 [1]	pür	(<Far.) çok p. 29a/10, 29a/11, 35b/9 [3]
pişür -	pişirmek p.- üp 8b/5, 9b/4 [2]	pürkit -	sıçratmak p.- se 12b/11 [1]
piyāz	(<Far.) soğan p. 13a/2 p.+ nı 22b/5 [2]	pür-kuvvet	(<Far. <i>pür</i> +Ar. <i>kuvvet</i>) çok kuvvetli, çok güçlü p. 25b/1 [1]
piyāz-ı nerges	(<Far.) nergis soğanı p.+ ni 35b/10 [1] → nergiz	püt -	(<ET. <i>biti-</i>) yazmak p.- gil 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3 p.- üp 45b/3 [5]
		R	
post	(<Far.) bitkinin kabuğu p. 39a/2 p.+ ı 28a/11 p.+ nı 28b/9 [3]	rāḡı:b	(<Ar. <i>rāḡıb</i>) bir şeye düşkün olan kişi, isteyen r. bolğay 15a/9 [1]
pudīne	(<Far.) nane p. 28b/10 [1] → pūdīne	rast	(<Far. <i>rāst</i>) rast gelmek, tesadüf r. bolğay 36a/7 r. kelmegey 32a/4, 33b/10 [3]
pūdīne	(<Far.) nane p. 39a/3, 41b/3 [2] → pudīne	rāst	(<Far.) doğru r. 37a/8 [1]
puhte	(<Far.) pişmiş, fırınlanmış hışt-ı p.+ ni 31a/7 [1]	rāviyet	(<Ar. <i>rivāyet</i>) nakledilen haber, söylenti r. 26a/8 r.+ de 26a/12 [2] → rivāyet
püşt	(<Far.) sırt		

rāzyāne	(<Far. <i>rāziyāne</i>) rezene r. 33b/5 r.+ ni 33b/1 [2]	rūṭūfet	(<Ar. <i>ruṭūbet</i>) nem r. 39a/1 → ruṭūbet
renc	(<Far.) ağırı, sızı r.+ i 23b/8 r.+ lerdin 37b/1 [2]	rūšen	(<Far.) parlak, aydınlık r. bolğay 10a/1, 16b/12, 19b/11, 21a/9, 44a/10, 44b/10, 8a/7 r. bolur 19a/1, 23b/4 r. kıllur 30a/8 [10]
reng	(<Far.) renk r.- i rüylerini 30a/7 r.+ i 16a/4, 16a/6, 16a/7, 16b/5, 26b/1, 3a/9, 40a/5 [8]	rūy	(<Far.) yüz reng-i r.+ lerini 30a/7 [1]
resül	(<Ar.) Peygamber, elçi. Metinde Hz. Muhammed için kullanılmıştır. r. 19a/4, 19a/7, 19a/11 [3]	rüstem	(ö.a.) Rüstem r. 30a/11 r. 30b/12 [2]
revān	(<Ar.) akan r. bolğay 17b/2 r. bolsa 21b/9 [2]	S, Ş, Ş	
revğan	(<Far.) yağ r.- ı bādām 34b/3 [1]	sā‘at	(<Ar.) saat s.+ de 40b/1 s.+ dedin 32a/1 s.+ din 31a/10, 38b/8 [4]
reyhān	(<Ar.) fesleğen gül-i r.+ nı 6b/2	şāb	(<Ar. <i>şāf</i>) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. kılıp 41a/5 [1] → şāf, şāf
rivāyet	(<Ar.) Halk arasında söylenen söz, söylenti, nakledilen haber. r. 26b/2 r. kıllurlar 5a/10 r.+ de 27b/4 [3] → rāviyet		
ruṭūbet	(<Ar.) nem		

şabāh	(<Ar.) sabah ş. 28b/12, 39a/4, 41a/4 [2]	fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. kılıp 7a/4
şabır	(<Ar.) sabır otu; aloe ş. 44a/3 ş.+ nı 40a/2 [2]	ş. kılmak 41a/7 [2] → şāb, şāf
şabr	(<Ar.) sabır; beklemek ş. kılmak 40a/3 [1]	şafrā (<Ar.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, safra, öd ş. 3a/8, 4a/9, 15b/3, 16a/2, 16a/5, 4b/1 ş.+ dın 3b/12, 15b/2, 16b/3, 39a/8 ş.+ dur 3a/9 ş.+ nı 14b/2, 14b/7, 15a/4 ş.+ sı 5a/2 [15] → şafrāh
saç	saç s. 13b/6, 14a/3, 16b/4, 17a/5, 24b/5, 3b/10, 44a/3, 4a/1, 7a/5, 7b/9 s.+ ğa 40a/2, 40a/6 s.+ nı 12a/5, 20a/12 s.+ nı 9a/4 [15]	şafrāh (<Ar.) safra ş. 13b/2 ş.+ dın 13b/10 ş.+ dındur 13b/4 [3] → şafrā
saç -	saçmak s.- sa 7b/8 [1]	
şadaka	(<Ar.) sadaka ş. 47a/10 [1]	sāhib-cemāl (<Ar. <i>sāhib</i> + Far. <i>cemāl</i>) güzellik sahibi s. 19a/9 [1]
şadı:k	(<Ar. <i>şādık</i>) gerçek, hakiki tabib-i ş. 28a/2 [1]	sağruğu sağır, işitmeyen s. 11b/1, 18a/7 [1]
şāf	(<Ar.) temiz, arındırılmış ş. bolur 15a/3, 4a/8, 20a/1 ş. kılay 15a/1 ş. kılıp 36b/4 [5]	saht (<Far.) sert, katı s. 34b/4 s. bolğay 34a/7 s. kılur 30b/11, 31a/11, 32b/12 [5] → sahte
şāf	(<Ar.) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da	sahte (<Far. <i>saht</i>) I. sert, katı s. bolur 32b/5

	s. kılur 30a/9 [2] II. yoğun sahte kıl- : çok çalışmak s. kılmak 37a/7 → saht		s.- sa 35a/8, 35b/3, 8b/3 cerāhatke s.- sa 8b/2 közige s.- sa 8a/5 otğa s.- sa 45a/6, 46a/3 suğa s.- sa 45a/9 [19] II. (nabzı) atmak s.- sa 15b/2, 15b/4, 15b/6, 15b/7, 15b/10, 15b/12 mıdrāb s.- sa 15b/9 [7] III. (kalp) çarpmak yürek s.- ur 16b/8 yürek s. - maḵ 3b/7 [2] IV. sürmek s.- sa 21b/8 [1]
saṅga	sana s. 27a/1, 27a/2, 27a/5, 28a/5 [4]		
sak	şüpheli s. 49b/10 [1]		
sakal	sakal s. 13b/6, 14a/4, 24b/5, 39b/8, 3b/10, 4a/1, 7a/5 s.+ ğa 40a/3, 40a/6, 44a/3 s.+ ıĝa 7b/9 s.+ ım 17a/5 s.+ nı 16b/4 [13]	sāl	(<Far.) yıl, sene s. bolğay 35a/1 [1]
		şalā	(<Ar. <i>şalā</i>) çağırma, davet ş. 29a/4 [1]
sakay -	iyileşmek s.- masa 44b/7 [1]	şalāye	(<Ar.) bir şeyi ezmede kullanılan taş şalāhiyye kıl- : (<Ar.+T.) havanda dövmek, ezmek ? ş.- ıp 40a/2 [1] şalāye kıl - : (<Ar.+T.) havanda dövmek, ezmek ş.- ğıl 35b/5 ş.- ıp 22b/10, 34b/10, 38a/7, 40a/10, 44b/9 [6]
sākı:t	(<Ar. <i>sākı:t</i>) düşmüş s. bolur 29a/6		
sāki:n	(<Ar. <i>sākin</i>) sakin, yatışmış, durgun s. bolğay 5a/4 s. bolsun 4a/9 s. kılayın 15a/4 [3]		
sal -	I. koymak, yerleştirme s.- ğıl 49a/3 s.- ıp 21a/5, 23a/3, 24b/7, 31a/7, 31a/8, 36a/3, 44a/3, 8b/9 ağızğa s.- ıp 34a/2 töben s.- ıp 27a/6	şālīh-rūzī	(<Ar. <i>şālīh</i> +Far. <i>rūzī</i>) iyi amel sahibi ş. 20a/9 [1] şallallāhu ‘aleyhi ve sellem (<Ar.) “Allah’ın selamı onun

	üzerine olsun” anlamında bir söz. ş. 37b/12 [1]	sarığ helîle	(<T.+Far.) sarı helile s.+ ni 23a/10 → helîle
samğ‘-ı arabî	(<Ar.) Arap zamkı s. 42b/6	sarığ	sarı s. 25b/8 [1]
samsak	sarımsak s. 38a/5 s.+ nı 37b/4, 37b/8, 38a/6, 38a/7, 38a/11, 38b/1, 38b/5, 38b/6 [9] → samusak, sarımsak, sasamak	sarımsak	sarımsak s. 5a/2, 5b/2 s.+ dın 37b/3 s.+ nı 44a/6 [4] → samsak, samusak, sasamak
samusak	sarımsak s. 25a/2 [1] → samsak, sarımsak, sasamak	sasamak	sarımsak? s.+ nı 30b/10 [1] → samsak, samusak, sarımsak
sanç -	sokmak, batırmak s.- ip 51b/7 [1]	sat -	satmak s.- ip 26b/3 [1] → şat-
sançık	sancı s. 20b/8 [1]	şat -	satmak ş.- tı 26a/12 [1] → sat-
sarığ	sarı s. 16a/6, 16a/12, 16b/3, 38b/9, 3b/10, 8a/1, 9b/8 tuğm-ı s. 15a/8 s. bolmak 13b/6 s. bolsa 6a/7 s. bolur 3a/9 s. su 42b/4 s. su tolğa 42a/1 s.+ ı 32b/8, 36a/5 s.+ ıda 30b/8 [16]	savuk	soğuk s. 13a/9, 15b/5, 15b/6, 16a/7, 19b/1, 22b/11, 25a/12, 39b/7, 42a/2, 5b/4, 6a/2, 8b/8 s. bolur 3a/10, 3a/11 s.+ dın 13a/10, 16b/1, 22a/9, 23b/8, 25a/4 s.+ dın bolur 13a/11 s.+ dur 24b/2, 25b/2, 3a/5, 3a/6 s.+ ı 23b/4 s.+ lıkını 3a/4 [26]
sarığ çiçek	sarı çiçek s. 19b/3, 20b/12 [2]		

	→ şavuk, soğ, sovuğ, suğak	sekonc	(ö.a.) İran'ın Kirman eyaletinde bulunan bir bölge. engüze-i s. 33b/3 [1]
şavuk	soğuk ş. 19b/6 [1] → savuk, soğ, sovuğ, suğak	seksen	seksen, 80 s. 46a/2 [1]
sāye	(<Far.) gölge s.+ de 28b/8, 31a/2 [2]	selîhe	(<Far.) Aselbent sakızı, bir tür pelesenk ağacından ve katırkuyruğu otundan elde edilen ve birkaç türü olan tıbbi bir zamk.
sebeb	(<Ar.) sebep s. 41b/8, 42a/6 s.+ din 25b/11, 39b/6 s.+ dindür 28a/10, 42a/5 [6]		s. 14b/11 s.+ lerni 4b/2 [2]
sefgül	çil? s. 20a/3 [1] → sefkil	semiz	besili, etli s. 15a/7 [1]
sefid	(<Far.) beyaz s. 37b/5 [1]	sen	zm. sen s. 26b/12, 27a/2, 31a/10 s.+ din 35b/6 s.+ dinki 30a/13 s.+ i 28a/4, 30a/13 s.+ inğ 28a/5 s.+ inğçe 30a/12 [10]
sefkil	çil s. 21b/1 s. bolsa 17a/1 [2] → sefgül	seng	(<Far.) taş s. 46b/8 [1]
seg	(<Far.) köpek s. 37b/8, 42b/1 [2]	sep -	serpmek s.- gey 31a/9 [1]
sekkiz	sekiz, 8 s.+ ğa 46b/12 s.+ ini 47a/1	ser	(<Far.) baş s. 31a/1, 31a/2 [2]
sekkizinçi	sekizinci s. 27b/11, 37a/8 [2]	serd	(<Far.) soğuk s. 16a/8 [1]

sereṭān	(<Ar.) yengeç burcu s. 2b/4	ş. - ı ṭa‘āmıge 35b/13 ş. - ı şāf 22a/3 ş. kılp 31b/7 ş.+ ke 33b/10 [4]
serir	(<Ar.) yatak s.+ ğa 46b/10 [1]	
sevdā	(<Ar.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, sevdā. s. 3a/7, 3b/4, 15a/7, 15b/4, 16a/2, 16a/8 s. bolur 3b/1 s.+ dın 15b/4, 16b/2 s.+ dın bolur 4a/6, 14a/3 s.+ nı 4b/4, 4b/5, 14b/7, 14b/9 [15]	şihḥat (<Ar.) sağlık ş. tapar 37b/7 s. bolur 4b/7 [2] şihḥatlik (<Ar. <i>şihḥat</i> +T. <i>lik</i>) sağlıklılık ş.+ ni 53a/1
		sık - sıkmak s.- ıp 14b/4 [1]
sevidāyī	(<Ar.) sevdâvî, sevdâyı ile ilgili olan. s. 39a/8	sıla - okşamak s.- sun 50b/2 [1]
şevr	(<Ar.) boğa burcu ş. 2b/4 [1]	sıs - (<ET. <i>sası-</i>) çürümek, bozulmak s.- ğan 6b/1 s.- ğan bolsa 6b/2 [2]
sıçğan	sıçan s. 6b/11 s.+ nıĝ 5a/5 [2] → sıçılkan, sıçkan	sıva - sıvamak s.- p 34b/12, 40a/3 [2]
sıçılkan	sıçan s. 7b/2 [1] → sıçğan, sıçkan	sif - sıvazlamak s.- ip 24a/3 [1]
sıçkan	sıçan s. 17b/1 s.+ nıĝ 7b/3 [2] → sıçğan, sıçılkan	sigek çok işeyen s. 7b/1 [1]
		sinĝmeslik hazımsızlık s. 3b/12 [1]
şifat	(<Ar.) özellik, hal, vasıf	simāb (<Far. <i>sīm-āb</i>) civa s. 17b/5, 17b/8, 37b/5 s.+ nı 17b/10

	→ sīmāb		s.+ lerke 30a/2 [5]
sīmāb	(<Far. <i>sīm-āb</i>) civa s. 40a/12 s.+ dın 40a/13 [2] → simāb	siz -	çizmek s.- ip 19b/10 [1]
sinā'meki	(<Ar. <i>senāmekkī</i>) sinameki s. 41a/1	sonġ	sonra s. 31a/10 [1]
		sonġ karga	bir kuş türü s.+ sınıġ 42b/10 [1]
sirke	(<Ar.) Bazı çorbalara, yemeklere, salatalara ekşilik vermesi için konulan, halk arasında ateş düşürmesi ve ferahlatması için vücuda sürülen ekşimiş üzüm suyu. s. 10b/4, 9a/11 s.+ de 9a/4 s.+ ge 24b/6 s.+ ni 5b/11 s.+ niġ 41b/2 [6]	soķ -	ezmek, (havanda)dövmek s.- kay 34b/12 s.- up 12b/2, 17a/2, 17b/10, 22a/6, 22b/1, 22b/2, 22b/9, 24a/10, 30b/8, 31a/3, 31b/5, 31b/12, 32b/7, 33a/9, 33b/5, 34a/8, 34a/10, 34b/2, 34b/7, 34b/10, 35b/2, 36a/11, 39b/11, 40b/3, 40b/7, 42b/2, 44a/3, 52a/4, 9a/1, 9a/11, 9b/3, 23a/1, 6b/2 [34]
sirkencebīl	(<Far. <i>sirkengubīn</i>) Sirke, bal ve çeşitli ezcalardan yapılan bir tür şurup. s. 31b/2 [1]	soķ	soğuk s.+ dın 23a/5 [1] → savuk, şavuk, sovuķ, suġaķ
siy -	idrarını yapmak, işemek s.- mek 10b/9 [1]	sol	sol s. 51b/1, 6a/1
siyāh	(<Far.) siyah, kara helīle-i s. 22a/11 s. 29b/2 [2]	sor -	sormak s.- dılar 41b/9 [1]
siz	zm. siz s. 43b/1 s.+ ge 12a/11 s.+ ler 36b/9 s.+ le<r>ge 19a/12	sovuķ	soğuk s. 24b/10 [1] → savuk, şavuk, soķ, suġaķ

sögel	siğil; nasır s. 16b/5, 17a/7 [2]	s. 5a/2 s.+ din 39a/8 [2] → sūhten
söz	söz s. 26a/6, 27b/2, 27b/6 [3] sözi ötken: sözü geçen s. bolur 20b/8 [1]	sūhten (<Far.) yanmış, yanık s. 41a/8 [1] → sūhte
sözle -	söylemek, konuşmak s.- mek 4a/5, 14a/1 s.- medi 27b/1 [1]	sunuḵ kırık s. bolsa 41b/11 [1]
sözleş -	söyleşmek, konuşmak s.- geyler 46a/4 [1]	sūre (<Ar.) Kuran-ı Kerim'i oluşturan ve ayrı ayrı adları olan 114 bölümden her biri. s. + ni 46b/12 [1]
su	su s. 14a/3, 21b/6, 36b/4, 39a/5, 39a/12, 39b/3, 39b/6, 43b/4, 43b/5, 4a/1, 5a/1, 34b/11 sarıḡ s. 42b/4 sarıḡ s. tolḡa 42a/2 s.+ da 24a/11, 33a/6, 41a/4, 41a/11 s.+ dın 9a/2 s.+ ḡa 23a/3, 31a/6, 47a/12, 6a/5, 7b/7 s.+ ḡa salsa 45a/8 s.+ nı 23a/2, 39b/1, 6a/5 s.+ nıḡḡa 39a/1 anār s.- yı 5b/11, 5b/12 anār s.+ yını 6a/3 [33] → suy	sūre-i elem neşrah (<Ar.) İnşirah suresi s.+nı 46b/11, 47a/11 [2] sūre-i ve'l-tīn (<Ar.) Tin suresi s.+ ni 46b/11 [1] sūre-i ve'l-leyl (<Ar.) Leyl suresi s.+ ni 46b/10 [1] sūre-i ve'l-ḡuḡā (<Ar.) Duha suresi s.+ nı 46b/10 [1] sūre-i ve'l-şems (<Ar.) Şems suresi s.+ ni 46b/10 [1] sūre-i yasin (<Ar.) Yasin suresi s.+ ni 49a/1, 49b/1 [2] şūret (<Ar.) şekil, biçim; yüz ş.+ ide 51a/8 ş.+ ni 51b/6
suḡaḵ	soğuk s.+ dur 25a/9 [1] → savuḵ, şavuḵ, soḵ, sovuḵ	
sūhte	(<Far.) yanmış, yanık	

	ş.+ ninğ 51a/9		s.+ ini 10a/8 [1]
sūretü'l elem neşrah (<Ar.) İnşirah suresi s.+ nı 45a/2 [1]		sünğek	kemik s.+ ni 8a/6 [1]
surh (<Far.) kırmızı, al gül-i s. 34b/9 [1] → suru:h		süleymān	Hız. Süleyman mihter-i s. 41b/9 [1]
suru:h (<Far. <i>surh</i>) kırmızı, al gül-i s. 22a/11 [11] → surh		sünbül	(<Ar.) İlkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi, sümbül. s. 19b/2, 34b/9, 5b/4 [3]
susa -	susamak s.- sa 5b/10 [1]	sünbüle	(<Ar.) başak burcu s. 2b/5 [1]
susal	susama s.+ kı 6a/9 [1]	sür -	Sürmek, bir maddeyi veya bir ilacı yüzeye ince tabaka olarak yaymak. s.- se 32a/6 s.- üp 33a/3 [2] → sürt-
sūsen	(<Ar.) Çeşitli türleri olan hoş kokulu bir bitki. s.+ ğa 40b/8 [1]	sürdükliğ	üretra? s. 32b/5 [1]
suy	su s. 30b/9, 35b/10, 40a/5, 40a/9, 6a/10 s.+ ı 49b/3, 40a/5 alma s.+ ı 16b/4 s.+ ını 40a/1, 44a/3, 17a/3 s.+ nı 34a/3, 40a/1 [13] → su	sürfe	(<Far.) öksürük s.- i kūdık 40b/5 s. 5a/8 s.+ ni 19b/1 [3]
sübḥānehu	(<Ar.) “Onu tenzih ederim” anlamında bir söz. s. 18b/11 [1]	sürt -	Sürmek, bir maddeyi veya bir ilacı yüzeye ince tabaka olarak yaymak. s.- gil 38b/11 s.- ip 33b/9 s.- mek 25a/1, 40a/10
südik	idrar		

	s.- se 5a/5, 7b/9, 7b/11, 8a/3, 10a/1, 10a/8, 10a/9, 10b/4, 10b/6, 10b/11, 10b/12, 12b/10, 16b/6, 17a/1, 17a/9, 17b/3, 18a/10, 19b/11, 20a/4, 20a/7, 21a/9, 21b/12, 24b/11, 26a/3, 26a/6, 32a/1, 32a/11, 32b/12, 33a/2, 33a/5, 33a/7, 33a/12, 34a/1, 34a/3, 34a/6, 34a/9, 34a/11, 34b/4, 35a/3, 35a/8, 35a/10, 35b/7, 35b/12, 37b/9, 40a/6, 40b/1, 40b/4, 41b/1, 44a/4, 44a/10, 44b/10, 7a/6, 7b/4, 9a/12, 9b/6, 9b/8		40b/9, 43a/2 s.+ i 21b/2, 22b/6, 28b/7, 31a/2, 34b/4, 35a/4, 43b/7, 46a/2, 5b/3 s.+ ini 10b/11, 12b/6, 21b/12, 22b/11, 5a/6, 6b/3 s.+ te 35b/11 [26]
	s.- sün 34b/3 s.- tiler 19a/5 s.- üp 31b/8, 31b/10, 32a/8, 32b/2, 32b/10, 33a/1, 33a/4, 36a/11 [71] → sür-	süväre	(<Far. <i>suvārī</i>) ata binen kişi, atlı s. 37a/6
		süydüg	idrar s.+ ini 9b/11, 18a/8 [2]
		Ş	
		şād	(<Far.) sevinçli, memnun ş. kıllur 39a/6
süst	(<Far.) güçsüz, zayıf, az s. 39b/4, 26a/1 s. bolmak 13b/7, 14a/4 s. bolsa 44b/5, 9b/5 s.+ lük kılmak 31a/5 [6] → süste	şāf	(<Ar. <i>sāf</i>) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. 42b/2, 42b/6, 42b/11, 43a/1, 43a/7 şıfat-ı ş. 22a/3 ş. etip 22a/7, 34b/8, 42a/11 ş. kıllı 43b/9 ş. kılmak 10b/2 [11]
süste	(<Far.) güçsüz, zayıf, az s. bolsa 6a/4 [1] → süst		
süstke -	(<Far. <i>süst</i> +T. + <i>ke</i>) güçsüzleşmek, zayıflamak, azalmak s.- yip 9b/2 [1]	→ şāb, şāf	
süt	süt s. 18a/12, 28b/8, 30b/6, 30b/13, 31a/4, 34a/12, 34b/3, 40b/8,	şafşāf	(<Ar.) ince ş. 7b/12

şahâdet	(<Ar.) işaret parmağı ş. 52a/3 [1]		ş.+ i 12b/8, 18b/2, 29b/1, 29b/4, 30b/11, 32b/8, 39b/6, 43a/5, 44b/5, 44b/6, 9b/2, 9b/7
şakîka	(<Ar.) Şakaklarda başlayan bir tür baş ağrısı; migren, yarım baş ağrısı. ş. 13b/4, 36a/9, 3b/9 [3]	şek	(<Ar.) şüphe ş. 47b/9, 51b/9 [2]
şaş	? ş. 3a/2 [1]	şeker	(<Far.) şeker ş.- i tēbriz 33b/3 ş. 11a/2, 12b/2, 15a/4, 17a/12, 18a/6, 22b/12, 32a/10, 35a/3, 36a/6, 40b/10, 40b/11, 43b/10, 44b/6, 5a/11, 5b/3, 5b/11, 8b/10 [18]
şebe	(<Far. <i>şeb</i>) gece ş. 6b/8 [1]		
şeb-kūr	(<Far.) gece körlüğü ş. 4a/4 [1]	şekl	(<Ar.) şekil, biçim ş. 46b/2 ş. bolsa 29b/6 ş.+ i 47a/7 ş.+ ini 46b/1, 46b/5 ş.+ ni 47a/4 [6]
şedâne	(<Far. <i>şehdâne</i>) kenevir tohumu ş. 43a/1 [1]		
şeftâl	(<Far. <i>şeftālū</i>) şeftali ş. 23a/11 [1]	şems	(<Ar.) güneş ş. 2b/7 [1]
şeftâlî	(<Far. <i>şeftālū</i>) şeftali ş. 25a/10 [1]		
şeftül	(<Far. <i>şeftālū</i>) şeftali ş. 11b/6, 25a/9 [2]	şenṭān-ı la‘yīn	(<Ar.+Ar.) lanetlenmiş şeytan ş.+ niṅ 19a/2 [1]
şehd	(<Far.) bal ş. 35b/2 ş.+ ni 34a/8 [2]	şerbet	(<Ar.) sıvı haldeki ilaç ş.- i hindâne 15a/5 ş.- i mücerreb 40b/12 çilān-ı ş. 15a/10 ş. kılıp 14b/5, 15a/2, 45b/2, 45b/3 gül-āb-ı ş. kılıp 4a/7 ş.+ ide 17b/11 [9]
şehr	(<Far.) şehir ş.+ idin 30a/4 [1]		
şehvet	(<Ar.) cinsel arzu, şehvet		

şerr	(<Ar.) kötülük, fenalık ş.+ idin 19a/2 [1]		ş.+ ge 16a/11 ş.+ ni 33b/7 ş.+ niṅg 33b/11
şeydā	(<Far.) deli, divane, çılgin ş. 35a/12 ş. bolḡay 33a/3 [2]	şoḡle	(<?)Tohum zarfında ya da meyve içinde muhafaza edilen bir tür küçük sarı tohum. Türkistan'da ilaç olarak kullanırken Tibet'te kadınlar yüzlerine yapıştırmak için kullanır. ş. 6a/8 [1]
şifā	(<Ar.) hastalıktan kurtulma, iyileşme ş. 21b/9, 22a/3, 38a/11 ş. bolur 11a/5 ş. taftılar 38a/9 ş. tapar 37b/9 [6]		
şir	(<Far. <i>şīr</i>) aslan ş.+ niṅg 8a/4 → şīr	şol	s. şu ş. 24b/3, 47a/6 [2]
		şubu	s. şu ş. 7b/11 [1]
şīr	(<Far.) I. aslan ş. 30a/11, 30b/12 [2] II. süt ş. 40b/10 [1] → şīr	şumşe	(<?) çemen otu tohumu ş. 20b/12
		şu	şu ş.+ inḡ 10b/9 [1]
şīre	(<Far.) şıra, bazı meyvelerin suyu ş. 26a/2 [1]	şūr	(<Far.) tuzlu ş. 16a/7 ş. bolmakı 4a/3 ş. bolsa 13b/2, 3b/4 ş. bolur 3b/2 [5]
şīrīn	(<Far. <i>şīrīn</i>) tatlı ş. 16a/3 [1] → şīrīn	T, Ṭ	
şīrīn	(<Far.) tatlı tuḡm-ı ābī-i ş.+ ni 40b/6 [1] → şīrīn	tā	(<Far.) “-A kadar” anlamına gelen bir edat t. 27b/9, 28b/8, 33b/7, 40b/1, 52a/7 [5]
şīşe	(<Far.) şişe ş. 33b/6	ta‘ām	(<Ar.) yemek, yiyecek t. 3b/12 [1] → ta‘am, ta‘ām

ṭa‘am	(<Ar. <i>ṭa‘ām</i>) tat, lezzet ṭ.+ ı 3b/1 [2] → ta‘ām, ṭa‘ām	ṭabī‘yet	(<Ar.) huy, mizaç ṭ.+ ni 24b/5, 24b/8, 25a/3 [3]
ṭa‘ām	(<Ar.) yemek, yiyecek ṭ. 13b/9, 25b/6 avval-i ṭ. 25a/10 ṭ.+ ğa 11b/9, 6a/5 ṭ.+ inġa 5a/12 ṭ.+ ıġa 7b/5 ṭ.+ nı 24b/7 şifat-ı ṭ.+ ıge 35b/13 buḥārāt ṭ.+ nı 25b/6 [10] → ta‘ām, ṭa‘am	taf -	(<ET. <i>tap-</i>) bulmak t.- ğay 38a/12 lezzet t.- ğay 32a/4 şifā t.- tılar 38a/9 t.- maḵnıñg 46b/9 [4]
		tağ	dağ t. 20a/12 [1]
		tağayyür	(<Ar.) deġişme kısmet-i t. bolmas 53a/2 [1]
ṭā‘at	(<Ar.) Allah’ın emirlerine uymak. ṭ. 26b/6 ṭ. kıldılar 26b/9 [2]	ṭahāret	(<Ar.) temizlik, temiz ṭ. 27b/9, 46b/5 ṭ. kılp 27b/9, 46b/9 [4]
ṭab‘	(<Ar.) huy, mizaç, yaratılış ṭ. 16a/5, 16a/7, 16a/8, 3a/9, 3a/11 [5]	taḥkīk	(<Ar.) araştırma tarīk-i t.+ ni 3a/4 [1]
		taht	(<Far.) taht t.- ı memleketde 41b/6 [1]
tabāyi‘	(<Ar.) tabiatlar, huylar, yaratılışlar t. kıldı 3a/3 [1]	taḥu	tavuk t.+ dın 21b/1 t.+ nıñg 9a/6 [2]
tabestān	(ö.a.) Tahran’da bir bölgenin adı t.+ daki 26b/7 [1]	tanġ -	sarmak, bağlamak t.- mak 24a/8 t.- maḵ 24a/3, 24a/5 t.- sa 17a/10, 18a/12, 26a/4, 37b/9, 8b/7 [8]
ṭabḥ	(<Ar.) I. pişirme II. ateşte ilaç kaynatmak ṭ. kılmak 36b/4 [1]	tanġla	yarın, ertesi gün
ṭabib	(<Ar. <i>ṭabīb</i>) hekim, doktor ṭ.- i şadı:k 28a/2 [1]		

	t.+ sı 9a/12 [1]		t.- almas 50a/1
tal	I. dalak t. 13b/7, 16a/9, 3a/6 [3] II.dal t.+ dın 48a/6 [1]		t.- ar 17b/5, 21b/9, 22a/3 şihhat t.- ar 37b/7 şifā t.- ar 37b/9 t.- ay 47a/4, 48a/5, 48b/9, 49b/5 menfa‘at t.- ay 28a/12 t.- ğay 31b/10, 33a/2, 33a/12, 34a/4 t.- ılur 48b/6
talaş	tartışma, geçimsizlik t. 11a/1 [1]		lezzet t.- maknıñıñg 31b/8 t.- mas 37a/13 [18]
talkan	1. kavrulmuş un. 2. darmadağın olma t. 38b/11 t. kılıp 23a/7 [2]		
tamām	(<Ar.) bütün, tamamıyla t. 17b/5, 27a/12, 29a/6, 34a/4, 37b/1 [5]	taraf	(<Ar.) taraf, yön t.+ ge 38b/9 t.+ ıga 34b/12 [2] → taraf
tamgak	damak t.+ ı 6a/10 [1]	taraf	(<Ar. <i>taraf</i>) taraf, yön t.+ ıge 26b/4 [1] → taraf
tamız -	damlatmak t.- sa 9a/7, 10a/6, 11b/2, 13a/6, 18a/7, 18a/8, 22b/6, 44b/4, 7a/2, 9a/9 [10]	tarı -	(bitki, ekin vb.) dikmek t.- ğanga 10b/8 t.- mak 10b/8 [2]
tamur	damar t. 15a/12, 15b/1, 15b/10 t.+ ı 15b/2, 15b/3, 15b/5, 15b/6, 15b/8, 15b/11 t.+ larını 37a/11 [10]	tarıf	(<Ar.) tarif, tanım ıslah-ı t.+ ge 32a/4 [1]
		tarık	(<Ar.) yol, yöntem t.- i cuvānıñg 28b/6 t.- i tahkikni 3a/4 [2] → tarıke
tamzur -	(<ET. <i>tamız</i> -) damlatmak t.- sa 10a/3 [1]	tarıke	(<Ar.) yol, yöntem t. 26b/8 t.+ si 13a/7, 50a/8 [1] → tarık
tap -	bulmak		

tarlık	darlık t. kılmak 14a/1 [1]	ṭāyib	(ö.a. < <i>tā'if</i>) Suudi Arabistan'da bir şehir. ṭ. 19a/3 [1]
tart -	çekmek t.- ip 35a/1 ḥorek t.- mağay 10a/11 t.- mak 37a/10 t.- sa 16b/12, 17a/3, 17a/4, 6b/8, 8a/6 [8]	taz	kel t. 44a/4, 44a/8 [2]
taş	dış, dışarı t.+ ı 24a/6 [1]	tāz	taze? t. 43b/5 [1] → tāze
taş tuz	kaya tuzu t. 35a/2 [1]	tāze	(<Far.) I. dinç t. bolgay 8b/10 t. kılmak 8b/5 [2] II. (çiçek, sebze vb. için) taze t. kılmak 17a/6 [1]
tatlıg	tatlı t. 13b/3, 15a/11, 28b/12, 39a/4, 3a/9, 40b/1 t. bolmak 3b/5 t. bolsa 3b/3 [8] → tatlık	te'hīr	(<Ar.) geciktirme t. kılmak 37a/5 [1]
tatlık	tatlı t. 4a/9, 14b/4, 15a/8 [3] → tatlıg	te'sir	(<Ar. <i>te'sīr</i>) etkilemek t. kılmak 29b/6
tavuşkan	tavşan t. 20a/1, 43b/6, 7a/11, 7b/1 t.+ nı 32b/1 t.+ nıng 16b/11, 17a/1, 35a/7, 7a/8, 7a/10 [10]	te'ālā	(<Ar.) Daha ziyade Allah lafzının ve Hak gibi ilāhî isimlerin geçtiği yerlerde tâzim amacıyla kullanılmakta olup “şan, şeref ve hükümranlığı yüce olsun” mânasına gelir. t. 12a/11, 19a/1, 20a/9, 27a/8, 29b/2, 30b/3, 32a/2 t.+ ga 26b/9, 26b/6 t.+ nıng 18b/11, 29b/1, 47b/8, 49b/3 [12]
tayak	dayak tayak za'afı: dayak izi, dayak yarası t. za'afı 8b/6 [1]	teb	(<Far.) sıtma t. 19a/12 [1]
		teb ber-	?

	t. berip 35a/1 [1]		t. bolsa 26a/5 [1] → temretkü
teb-lerze	(<Far.) sıtma titremesi t. 3b/11, 8a/7 [2]	ten	(<Far.) ten, vücut, beden t. 3b/5, 53a/1 t.+ ide 16a/4 t.+ ige 18b/3 t.+ ni 31a/11 [5]
tebret -	titretmek, sallamak? t.- ip 33b/7 [1]		
tebriz	(ö.a <tebrîz) İran'da bir şehir şeker-i t. 33b/3 [1]	tenāvül	(<Ar.) yeme içme t. kılğay 36a/8 t. kılsa 36b/2 [2]
teg -	değmek t.- megen 31a/7 [1]		
tenğ	denk, aynı hizada, eşit t. 15b/1 t. bolğay 39b/7 t. kılur 30b/5 [3]	ten-dürüstlük	(<Far. <i>ten</i> + <i>durust</i> + T + <i>luk</i>) sağlılık, sıhhatlilik di:lîl-i t.+ dur 15b/11 t.+ çe 36b/10 [2]
tenğri	Tanrı, Allah t.+ ler 38a/8 [1]	tere	deri t.+ side 8a/7 t.+ sige 8a/9 t.+ sini 7b/1 [3]
teke	erkek keçi t.+ sining 20a/12 [1]	tere	(<Far.) tere (lepidium sativum) t. 21a/2, 41b/3 [2]
telğ	(<Far.) acı t. 16a/6 [1]		
temirehindî	(<temr-i hindî) demirhindi, hint hurması t. 15a/2 [1]	terencebin	(<Ar. <i>terencübîn</i> < Far. <i>terengübîn</i>) bal t. 41a/6 [1] → terencebîn
temretkü	bir tür deri hastalığı t. 46a/6 t.+ ge 17b/3 [2] → temrütkü	terencebîn	(<Ar. <i>terencübîn</i> < Far. <i>terengübîn</i>) bal t. 13a/4, 14b/6, 36b/3, 4a/11, 4b/2, 4b/4 t.+ ni 36b/5 [7] → terencebin
temrütkü	bir tür deri hastalığı		

têrik	darı? t. 16b/7	tılâ'	(<Ar.) merhem, sürülecek ilaç t. 36a/9
terkîb	(<Ar.) Birkaç maddenin belirli yöntemlerle karıştırılması yoluyla yapılan ilaç; ilaç terkibi. t. êyledim 30a/7 [7]	tırnağ	tırnak t.+ ı 8b/3 t.+ ını 11a/11 [2]
terle -	terlemek t.- mek 37a/6 [1]	tiken	I. baklagillerden bir tür bitki t. 21a/3 [1] II. yara 8b/6
tesellüm	(<Ar.) bir şeyi teslim alma t. kılp 52b/1 [1]	ti:b ber-	? t. -ip 23a/6, 23a/8, 23a/9, 31b/5, [4]
teşne	(<Far.) susamış t. 37a/9 [1]	til	dil t. 14a/6 t.+ de 28a/3 t.+ ğa 27a/12 t.+ i 11a/4, 6a/6, 13b/5 t.+ inğ 30a/12 t.+ ini 10a/5, 10a/10, 12b/5, 9b/1 t.+ ni 8b/1 [11]
teşnelik	(<Far. <i>teşne</i> + T. <i>lik</i>) susuzluk t.+ i 25b/4 t.+ ini 25b/2 [2]	tilbe	deli, kuduz t. 8a/11, 9a/3, 25a/3 [3]
teşvîş	(<Ar.) endişe, tereddüt t. 20b/9 [1]	tilsiz	konuşamayan kişi t. 12b/5 [1]
tevekkeltü 'alallāh	"Allah'a tevekkül ettim" anlamında bir söz t. 48a/11 [1]	tin -	rahat etmek t.- mağay 51b/9 [1]
tezek	tezek t.+ ini 10a/1, 18a/11, 6b/12, 7a/2 [4] → têzek	tinç	dinç t. kılpur 39a/7 [1]
têzek	tezek t.+ ini 11b/11, 20a/8 [2] → tezek		

t̃ire	(<Far.) kara, karanlık, bulanık t. bolmak 13b/11 t. bolsa 16b/11, 21a/8, 23b/3, 44a/9 [5]	t̃iz	(<Far.) I. hızlı, çabuk t. 15b/2, 15b/7, 15b/11 [6] II. keskin t. 21a/2, 34a/4, 41b/3 [3]
t̃irelik	(<Far. <i>t̃ire</i> + T. <i>lik</i>) bulanıklık, karalık t.+ i 44a/11 [1]	t̃iz-būy	(<Far.) keskin kokulu t. 27b/6
tiş	diş t. 11a/12, 11b/6, 16b/10, 20b/5 t.+ ğa 11a/12 t.+ i 11a/9, 11a/11, 11b/7, 16b/8, 20b/3, 23b/10, 38a/9, 44b/1 t.+ ini 20b/6, 9b/9 t.+ iniñg 19b/9 t.+ lerniñg 19b/7 t.+ ni 8a/10 t.+ niñg 16b/9, 20b/4 [20]	tofraḵ	toprak t. 48b/11 [1]
tişle -	dişlemek, ısırarak t.- p 38a/11 [1]	toğ -	doğmak, doğurmak t.- ar 24b/9 toğmas mazlūm: çocuk doğuramayan kadın t.- mas bolsa 12a/2 t.- mas 11b/12, 12a/6, 41b/6 t.- mas mazlūmge 45b/1 t.- mas mazlūmlarınıñg 41b/4 t.- masa 7a/3 [8]
titre -	titremek t.- genç 51b/7 t.- mek 14a/6, 3b/11, 5a/4 [4]	toğaç	parça t. 25a/9 [1]
titrek	titrek, titreme t. 51b/8 [1]	toğak	doğum t.+ ı 11b/11, 12a/4 [2]
têve	deve t. 10a/7 t.+ niñg 12b/9, 12b/10, 12b/12, 13a/3, 7a/6 [6]	toğmaslık	çocuk doğuramamak, kısırlık t.+ dın 7a/4 [1]
tiz	diz t. 25a/7 [1]	toğra -	doğramak, kesmek t.- p 36a/1 [1]
		toğraḡu	Reçine; kavak ağacından sızan, fırında

	pişirmede hamur mayası olarak kullanılan özsü. t.+ nı 11b/1 [1] → toğruğu		t.- ğandur 42b/4 [4]
toğruğu	Reçine; kavak ağacından sızan, fırında pişirmede hamur mayası olarak kullanılan özsü. t. 22b/9 [1] → toğrağı	tola	çok t. 3b/8, 3b/9, 4a/5, 7a/6, 10b/10, 13b/9, 14a/1, 14a/9, 24a/11, 25b/5, 25b/10, 29a/5, 37a/6, 37a/9 t. kılmak 13b/11 t.+ dur 30b/6 [16]
		tofan	başak kalıntısı t. 22b/7 [1]
toğu	tavuk t. 43a/1 t.+ nınğ 32b/10, 34a/1 [3]	tor	ağ, örümcek ağ t.+ ini 23b/1 [1]
tohta -	(<Mo. <i>toğta</i> -) durmak t.- ğay 11a/9, 12b/11 t.- masa 10a/11 t.- may 15b/10 t.- p 15b/12 [5]	töben	aşağı, alçak, düşük t. salıp 27a/6 [1]
		tökül -	dökülmek t.- üp 17b/5 [1]
tonğ karga	karganın bir türü t.+ nınğ 23b/3 [1]	tört	dört, 4 t. 13a/8, 16a/1, 17b/7, 15b/1, 16a/11, 16a/8, 16a/12, 17b/7, 17b/8, 20b/11, 21a/1, 39b/3, 3a/3, 3a/7, 50a/2, 9a/10, 8b/10 [17]
tonğuz	domuz t.+ nınğ 24a/4 [1]	törtinçi	dördüncü, 4. t. 43a/3 [1] → törtünçi
toğkuzınçı	dokuzuncu, 9. t. 37a/8 [1]	törtünçi	dördüncü t. 16a/8, 16a/12, 37a/6, 3b/1, 42a/1 [6] → törtinçi
toğkuz	dokuz, 9 t. 46a/7, 7b/7 [2]		
tol -	tolmak güş t.- ğan 42a/1 sarığ su t.- ğa 42a/2 güş t.- ğan 43a/3	tuğm	(<Far.) I. tohum, tane t.- ı fiyâz 30b/7

	t.- 1 gezer 30b/7	bar t. -ur 26b/2
	t.- 1 kerefeş 20b/11	bisyār t. -ur 28a/2
	t.- 1 ābī-i şīrīnni 40b/6	bu t. -ur 2b/5, 26a/8, 45b/4, 45b/9, 46a/8, 46b/3, 47a/7, 47b/8, 48a/12, 48b/7, 50b/4, 50b/10
	t.- 1 çamğur 39a/1	bağırda t. -ur 3a/8
	t.- 1 fiyāz 39a/2	cigerde t. -ur 16a/3
	t.- 1 turuf 39a/2	ğızā t. -ur 25b/5
	t.- 1 uruk 39a/1 [8]	hūb t. -ur 34a/2
	II.yumurta	huşk t. -ur 16a/5
	t.- 1 murğ 32a/6	ıssıg t. -ur 5a/11, 25b/9,
	t.- 1 sarıg 15a/8	kız t. -ur 8a/1
	t. 24a/10, 36a/3	kısm t. -ur 8a/2
	zālū-ı t. 34b/9	māyil t. -ur 25b/8
	t.+ 1 36a/3	menkūl t. -ur 40a/8
	t.+ ını 32a/8	mücerreb t. -ur 10a/7, 32a/8, 35b/6, 39a/9, 50a/5
	t.+ nınğ 36a/5, 41a/10, 41b/2 [10]	mücerre:b t. -ur 24a/9, 40b/5, 41a/7, 47b/8
	→ tuḥme, tuḥu:m	mücerre:b-i bisyār t. -ur 31a/1
tuḥme	(<Far. <i>tuḥm</i>) tohum	nāfi‘ t. -ur 40b/12
	t. 5b/5, 19b/3 [2]	nē t. -ur 28a/1
	→ tuḥm, tuḥu:m	nēçesi t. -ur 24b/10
tuḥu:m	(<Far. <i>tuḥm</i>) tohum, tane; yumurta	nēdin t. -ur 41b/10
	t.+ nınğ 32b/8	nimerse t. -ur 27a/4
	t.+ nınğ 30b/8 [2]	oğul t. -ur 8a/1
	→ tuḥm, tuḥme	öt t. -ur 16a/6
tur -	I.durmak	önğde t. -ur 16a/7
	yel t.- ğan bolsa 4b/8	pür-kuvvet t. -ur 25b/1
	t.- ğay 18a/12, 21b/11, 23b/2, 52a/6, 7a/1	sarıg t. -ur 16a/6
	t.- masa 18a/11	sebebdin t. -ur 39b/6
	t.- sa 6b/12	sovuğ t. -ur 24b/10
	t.- sun 38a/11	tīz t. -ur 34a/5
	t.- up 7a/10 [11]	turş t. -ur 16a/10
	II. olmak; yardımcı fiil	ürze t. -ur 16a/9
	yaş t.- up 41b/1	yigitlikdin t. -ur 28a/9
	ağ t. -ur 16a/8	yok t. -ur 36b/10
	āzmūde t. -ur 40a/7	

	zehrlerdin t. -ur 28a/11 zarūr t. -ur 39b/3 zebūde t. -ur 39b/11 ziyāderak t. -ur 25b/9 su t.- urlar 39a/12 [61]		t.- sa 25a/3, 8a/11, 9a/4 [6] III. bekletmek t.- sa 43b/3 [1]
turb	(<Far. <i>turb~turub</i>) turp t. 5b/5, 19b/3 [2] → turu:f , turu:b	tutam	tutam, avuç t. 45b/8 [1]
turguz -	ayakta durdurmak t.- up 35b/11 [1]	tuttur -	tutturmak t.- up 48a/8, 52a/3 [2]
turş	(<Far.) ekşi t. 16a/9, 37a/11 [2]	tutul -	tutulmak t.- ğan 17b/1, 25a/6 fişāb t.- maķ 13b/8 fişābı t.- sa 7b/2 t.- ur 49a/8 [5]
turu:f	(<Far. <i>turb~turub</i>) turp t. 5a/1 tuḥm-ı t. 39a/2 [2] → turb , turu:b	tuvaķ	toynak, hayvan tırnağı t. 6b/10 t.+ ını 10a/4, 10a/12, 10b/1 t.+ nı 7a/3 [5]
turu:b	(<Far. <i>turb~turub</i>) turp t. 32b/6, 24b/3 [2] → turb , turu:f	tuvānā	(<Far.) güçlü, kuvvetli, dinç t. 30a/8, 38b/12 t. kılur 39a/7 [3]
tut -	tutmak t.- ay 15b/1 t.- ğıl 48a/10 t.- maķ 22a/4 t.- maķnıńg 15a/12 t.- sa 20b/6, 21b/1, 21b/5, 6a/11, 7a/12 t.- up 22b/3 yel t.- up 41b/12 [11] II. ısırmak t.- ğan 9a/5 t.- ğan bolsa 37b/8 t.- ğańga 25a/7	tuz	tuz t. 11b/1, 31a/8, 36a/3, 38a/7 t.+ suz 18a/2 [5]
		tuzluķ	tuzlu t.+ nıńg 47b/6 [1]
		tüb	dip, oyuk veya çukur şeylerin alt bölümü; diş kökü t.+ i 19b/7

	t.+ ige 16b/10, 19b/9, 20b/4 [4] → tüf		t.- ken 21b/1 t.- mes 43a/5 t.- mese 12a/8, 22a/1, 41b/11 t.- mesige 24b/6 t.- se 21b/12, 42a/1, 22a/4 [12] II. hamile kalmak ferzende t.- gey 11b/12 [1]
tüf	dip, oyuk veya çukur şeylerin alt bölümü; diş kökü t.+ din 10b/8 [1] → tüb		
tüg	tüy t. 10b/4, 17a/9, 44a/8, 8a/3 t.+ ini 11b/3, 12b/9, 12b/11 t.+ leri 27b/10 [9]	tüş U	kuşluk vakti t.+ de 18a/1 [1]
tükür -	tükürmek t.- mek 46a/7, 46a/8 [3]	untuğak	unutkan u. 14a/2 [1]
tülki	tilki t. 43a/10 t.+ niñg 16b/9, 44a/8 [3] → tülkü	uç uça	uç u.+ ı 13b/6 [1] İnsan bedeninin arka tarafı, sırt, kaba etler; insanın kıcı u. 3b/7 u. 25a/7 [1]
tülkü	tilki t.+ niñg 20b/3 [1] → tülki	uçra -	(<Mo. <i>ucira</i> -) uğramak, maruz kalmak u.- r 29b/1 [1]
tünd	(<Far.) sert, şiddetli t. 27b/6 [1]	‘ūd	(<Ar.) udi bitkisi, öd ağacı. (aquilara agallocha) ‘ū.- ı balsān 17b/6 (commiphora opobalsamum) ‘ū.- i ḥām 12b/1 [2]
tüş	düş, rüya t. 14a/1 t.+ i 4a/5 t.+ ide 20b/2, 46b/6 [4]		
tüş -	düşmek t.- gen 7a/6 t.- gey 12a/9, 51b/8	uhla -	uyumak u.- maḳ 37a/6 [1]

ular	onlar u.+ nıng 26b/7 [1]	uruş -	(<uruş-) vuruşmak, dövüşmek u.- gey 50a/4 [1]
ulay	dağ hindisi u.+ nıng 10b/5 [1]	us -	(<ussa-) susamak u.- maķ 13b/9 [1]
uluğ	büyük u.+ ı 42a/6 [1]	‘uṭāridd	(<Ar.) merkür ‘u. 2b/7 [1]
umaç	koyu çorba, mısır unu çorbası u. 18a/2 [1]	ussa -	susamak u.- maķ 3b/9 [1]
un	un u. 17a/7 u. kılğan 20b/4 u. kılıp 11b/9, 16b/9, 17b/1, 19b/9, 23a/10, 4b/9, 8b/1, 8b/8 u.+ ı 38b/11 u.+ ığa 49a/10 u.+ ını 23a/5 u.+ nıda 17b/11 [14]	ussal	susuzluk u.+ kı 6a/6 [1]
		uşbu	işte, bu u. 17b/9, 30a/6 [2]
		uşşak	(<uşak) ufak u. 36a/1 [1]
‘unnāb	(<Ar.) hünnap ‘u. 36b/2, 41a/3 [2]	uy	sığır u. 10a/5, 11b/11, 18a/11, 20a/8, 36a/1, 36a/6, 37b/5, 9b/8 u.+ ğa 45b/9 u.+ nıng 11a/8, 11b/9, 17a/7, 20a/6, 20a/8, 26a/4, 34a/6, 46a/1, 9b/5 [18]
uruğ	tane, tohum, çekirdek u.+ ıdın 44b/3 u.+ ını 5a/8 11b/7, 32b/6, 4b/7, 14b/4, 21b/10, 22a/2, 23a/6, 28b/10, 31b/5, 32b/7, 45a/ u.+ ınıng 40a/11 [14]	uykula -	uyuklamak u.- maķ 14a/9 [1]
uruk	kayısı tuḥm-ı u. 39a/1 [1]	uza -	uzamak u.- r 8a/3 [1]
uruş	dövüş u. 11a/1 [1]	uzun	uzun

	u. 7b/9		→ üzre
	u. bolğay 33a/7		
	u. bolur 30a/12 [3]	üşh^vān	(<Far.) kemik
Ü			ü. 35a/5
			→ üstih^vān
ücme	dut		
	ü. 23b/11 [1]	üst	üst, üstünde
			ü.+ ide 49b/7 [1]
üç	üç, 3		
	ü. 13a/3, 14b/3, 14b/6, 14b/11, 15a/3, 17b/6, 17b/12, 19b/4, 20a/11, 20b/10, 21a/5, 22a/5, 22a/6, 22a/12, 31a/3, 31b/1, 32b/6, 34b/9, 40a/11, 43a/7, 46a/1, 46a/7, 46a/8, 49a/9, 4a/8, 4a/11, 4b/4, 4b/9, 4b/10, 7a/2, 9a/3, 9a/4, 5b/6	üstād	(<Far.) hoca
	ü.+ ni 11a/7 [40]		ü.+ lardın 38b/5 [1]
		üstih^vān	(<Far.) kemik
			ü.+ da 8b/11
			ü.+ nı 34b/6 [2]
			→ üşh^vān
		üze	üst, üzeri
			ü.+ side 11a/5, 24a/2, 25b/6
üç minğ beş yüz	üç bin beş yüz, 3500		ü.+ sige 24a/3 [4]
	ü. 26a/9 [1]		
		üzre	üstüne, üzerine
üçün	için		ü. bolur 3a/10 [1]
	ü. 30a/2, 30a/4 [2]		→ ürze
üçünçi	üçüncü, 3.	üzüm	üzüm
	ü. 16a/2, 16a/6, 16a/12, 29b/2, 37a/5, 3a/10, 41b/12, 42b/8 [8]		ü. 17b/8, 45a/9, 45a/10, 47b/1, 5b/12
			ü.+ ni 47a/12
			ü.+ ninğ 6a/9 [7]
üçür -	içirmek?	V	
	ü.- ürgān 45b/3 [1]		
üç yüz yetmiş bir	üç yüz yetmiş bir, 371	vākka	(<Ar. <i>vāk</i> 'a) hastalık
	ü. 45a/2		v. 19a/12
		vakt	(<Ar.) zaman, vakit
ürze	üstünde		v.+ da 39b/5
	ü. 16a/9 [1]		

	v.+ ıda 9a/3, 32b/1, 31b/9, 33a/12, 33b/8, 35b/3, 39b/3 huften v.+ ıda 7b/6 v.+ ide [3]			38b/12, 39a/1, 39a/2, 39a/3, 39a/8, 39b/1, 39b/2, 39b/3, 39b/4, 39b/5, 39b/7, 39b/8, 39b/9, 39b/10, 3a/2, 3b/6, 3b/7, 3b/10, 3b/11, 40a/2, 40a/5, 40a/6, 40a/7, 40b/1, 40b/6, 40b/12, 41a/6, 41a/7, 42b/1, 42b/5, 42b/6, 43a/1, 43b/5, 45a/7, 45a/10, 45b/1, 46a/4, 48b/4, 48b/5, 49a/6, 49b/4, 4a/1, 4a/2, 4a/3, 4a/4, 4a/5, 4a/7, 51a/9, 5a/3, 5a/6, 5a/9, 5a/10, 5b/1, 5b/4, 5b/8, 5b/9, 6a/6, 6a/7, 6b/4, 6b/6, 6b/7, 6b/9, 7a/1, 7a/5, 7a/11, 7b/10, 8a/2, 8a/7, 8a/8, 8a/11, 8a/12, 8b/7, 8b/10, 9a/7, 9a/9, 9b/5
vallāhu ‘alem	(<Ar.) “Allah bilendir” anlamında bir söz. v. 39b/8, 46b/6, 47a/3 [3]			
vallāhu ‘alem bi’s-şevāb	(<Ar.) “Doğrusunu Allah bilir” anlamında bir söz. v. 29b/8, 52a/9, 53a/2 [2]			
vaşfiyyet	(<Ar.) nitelik v.+ de 30a/10 [1]			v. kılğan bolğay 33a/10 v. kılğay 34a/9 [210]
ve	(<Ar.) bağ. ve v. 10a/1, 10a/3, 10b/11, 12a/6, 13b/1, 13b/10, 14a/3, 14a/5, 14a/10, 15a/1, 15a/3, 15a/5, 16b/3, 16b/4, 17a/3, 17a/9, 18b/1, 18b/10, 18b/11, 19a/10, 19a/13, 19b/3, 20b/8, 22a/8, 22a/11, 22a/12, 24b/5, 24b/8, 25a/1, 25a/3, 25b/2, 25b/5, 26a/6, 26b/1, 26b/6, 27b/4, 27b/6, 27b/11, 28a/1, 28a/2, 28a/3, 28a/4, 28b/10, 28b/11, 28b/13, 29a/11, 29b/3, 29b/4, 29b/5, 29b/6, 29b/7, 29b/11, 2b/3, 30a/7, 30a/8, 30a/9, 30b/1, 30b/7, 30b/11, 31a/1, 31a/6, 31a/11, 32a/12, 33a/7, 33a/8, 33a/9, 33b/2, 33b/3, 33b/4, 34a/6, 34a/8, 35a/8, 35a/12, 35b/4, 36b/10, 37a/9, 37a/11, 37a/12, 37b/1, 37b/2, 37b/3, 37b/7, 38a/4, 38a/8, 38b/5, 38b/9,	ve-līkīn	(<Ar.+Far.) ama, fakat, lakin, velakin v. 30b/4	
		verem	(<Ar.) Şiş, ur, çıban; enfeksiyon veya harabiyet yaratıcı etkene karşı dokunun kendini savunma amacıyla gösterdiği tepki nedeniyle dokuda meydana gelen ağrı, şişlik kızarıklık. v.+ ke 24b/11, 9a/1 [2]	
		ve-yā	(<Ar.+Far.) veya, ya da v. 10b/7, 17b/3, 24a/6, 27a/6, 33b/6, 39b/12, 40a/3, 41a/11 [8]	
		vilāyet	(<Ar.) il, diyar, memleket v.+ ide 19a/3 v.+ idin 26b/1	

	v.+ lerini 26a/11 [3]		y. kılp 23a/11 y.+ da 41a/11
vücūd	(<Ar.) vücut, beden v.+ ıda 3a/1, 5a/12 v.+ ığa 12a/6, 12a/7, 20a/9, 23b/1 [6]		y.+ ı 10a/2, 10a/5, 12b/9, 17a/6, 20a/8, 22b/10, 28b/11, 33a/6, 34a/10, 36a/2, 36a/6, 37b/5, 39a/3, 39b/12, 40a/5, 40b/11, 45a/1, 4b/9, 5b/9, 8b/1, 9a/6, 9a/8, 9b/6
Y			y.+ ıda 23b/6 y.+ ığa 11b/3 y.+ ını 10a/3, 16b/7, 18a/7, 19b/10, 21a/11, 26a/5, 33a/2 [40]
yā	(<Far.) ya da, yahut, veya y. 8b/6, 9b/3, 15a/5, 36a/3, 37b/5, 37b/6, 37b/8, 37b/9, 40b/7, 40b/9, 40b/10, 40b/11, 4b/8, 7b/1, 7b/12, 17a/4, 34b/11, 40a/2, 40b/6 [24]	yağ -	yağmak y.- dılar 42a/4 [1]
yā	(<Ar.) ünl. ey y. 18b/5, 27a/2, 27a/5, 27b/3, 41b/7 [5]	yağaç	ağaç y.+ ını 11b/6 [1]
yād	(<Ar.) anma, hatırlama y. kılğaylar 30b/3 [1]	yağdur -	yağdırmak y.- up 41b/9 [1]
yaf -	yapmak y.- ıp 49b/6 [1]	yağır	atın omuzlarına semer vurmaktan dolayı meydana gelen yara y. 21b/7 [1]
yaфраğ	yaprak y.+ ı 41b/2 y.+ ını 35b/9 [2]	yağşırağ	daha güzel y. 16a/4 [1]
yafurmak	yaprak y.+ ınığ 23a/6 [1]	yağgağak	ceviz y. 12a/7 [1] → yağgak
yafuş -	kapatmak y.- turmak 36a/12 [1]	yağgak	ceviz y. 12a/9 y.+ nı 23b/5 [2] → yağgağak
yağ	yağ y. 10b/2, 10b/4, 44b/3, 9b/8		

yak -	I. yakmak y.- sa 6b/2, 10a/12 [2] II. ovmak, sürmek y.- sa 6b/4 [1]	yār	(<Far.) dost, yardımcı y. bolğaylar 46a/4 [1]
yaman	kötü, ağır y. 7a/8, 10a/2, 6b/5 [3]	yarat -	yaratmak y.- tı 2b/3, 3a/1, 3a/3 [3]
yan	yan y.+ ı 42a/9 y.+ ın 37a/7 [2]	yarıl -	yarılmak y.- ğay 45a/7, 45a/10 y.- maķ 13b/6 y.- sa 45a/10 [4]
yana	yine, daha y. 10a/1, 10a/3, 10b/11, 12a/6, 13b/1, 13b/10, 14a/3, 14a/10, 15a/3, 16b/3, 17a/3, 18b/11, 26a/6, 26a/12, 26b/2, 27b/4, 29a/11, 29b/3, 29b/5, 29b/6, 29b/11, 30a/2, 31a/1, 31a/6, 32a/12, 35a/8, 35b/4, 36b/7, 38b/12, 39a/7, 3a/2, 3b/6, 41a/7, 43a/1, 43b/5, 43b/8, 45b/1, 4a/1, 4a/3, 5a/3, 5a/6, 5a/9, 5a/10, 5b/1, 5b/4, 5b/8, 5b/9, 6b/4, 6b/6, 6b/7, 6b/9, 7a/1, 7a/5, 7a/11, 7b/10, 8a/2, 8a/7, 8a/12, 8b/7, 8b/10, 9a/7, 9b/5, 9a/9, 38a/4, 45a/7 [65]	yarım	yarım y. 22b/9, 33b/3, 33b/4, 35b/3, 36a/6, 36a/10, 36b/5, 41a/2, 41a/7 y.+ ı 13b/5 y.+ ını 43b/3 y.+ nı 43b/4 [13]
yanbaş	kalça, leğen kemiği y.+ ı 13b/8, 3b/11, 42b/4 [3]	yas -	onarmak y.- ar 19a/13
ya'nī	(<Ar.) yani y. 3a/7, 16a/10, 22a/4, 22a/5, 27b/10, 31a/9, 38a/3, 39b/10, 40a/8, 40b/5, 41a/8 [11]	yasa -	(<Mo.) yapmak, meydana getirmek y.- maķ 30b/1 y.- maķğa 30a/3 y.- p 30a/4 [3]
yar -	yarmak y.- ıp 8b/7 [1]	yasmuķ	(<Ar.) mercimek y. 9a/6, 15a/5 gül-i y. 19b/8 [3]
		yastuķ	yastık y. 46b/5 [1]
		yaş	I. yaş, taze y. 5b/8, 6a/8, 29a/5 [4]

	y. turup 41b/1 II. yaş, göz yaşı y. 6b/3, 10a/9 [2] III. genç y. 6b/9 [1]			12b/7, 13a/1, 13a/3, 13a/4, 14b/9, 14b/12, 16b/7, 17a/12, 18a/6, 18b/1, 18b/5, 18b/6, 19b/6, 20a/5, 20a/6, 23a/7, 23b/7, 24b/7, 24b/8, 25a/2, 25a/9, 25a/11, 25a/13, 25b/1, 25b/4, 25b/6, 25b/10, 30b/4, 31b/3, 31b/6, 32b/7, 32b/8, 35a/11, 37b/5, 38b/1, 43a/11, 44a/2, 44a/7, 44b/6, 45a/1, 4b/3, 4b/10, 5a/1, 5a/10, 5a/11, 5a/12, 5b/1, 5b/3, 5b/7, 5b/9, 7a/7, 8a/12, 8b/4, 8b/8, 8b/9, 8b/11, 9a/3, 9b/4, 8b/5, 21a/7
yaşar	yaşlı, yaşında y. 35a/5 [1]			
yaşıl	yeşil y. 8a/2 y.+ nı 8a/3 [2]			
yat -	yatmak, uyumak y.- ar 9a/3 y.- ıp 37a/7 y.- mağay 35b/8 y.- sa 10a/10, 11a/5, 20b/2, 21b/4, 46b/6, 21a/11, 21b/3 y.- sun 6a/2 y.- ğanda 42a/9 [12]	yêdür -	yedirmek y.- mek 40b/9, 40b/10 [2]	
		yêgirme	yirmi, 20 y. 36a/5, 36b/2, 28a/9, 41a/3, 18a/2 [5]	
yê -	yemek y. 41a/6 y.- diler 27b/7, 27b/10 y.- gen 18b/2, 19a/1, 24b/3 y.- gendin 6a/1 y.- gey 15a/8, 25a/10, 31a/4, 31a/10, 39a/5 y.- günçe 52a/5 y.- nğ 19a/12 y.- nğler 19a/8 y.- mek 18a/1, 22b/3, 25a/1, 25a/10, 28b/13, 30b/10, 37a/9, 39b/8, 43b/10 y.- mekni 5a/2, 5b/2 y.- se 11a/3, 11b/5, 11b/10, 12a/1, 12b/3,	yêngçke	ince, zayıf y. bolup 15b/2, 15b/3 [2]	
		yekşeb	(<Far. <i>yekşenbe</i>) pazar günü y. 32a/12 [1]	
		yel	yel; iltihap, ağrı y. 18a/8, 19b/6, 21a/6, 42a/8, 4b/11, 5b/2, 7b/6 y. bolsa 4b/8 y.+ ge 48b/10 y. turğan bolsa 4b/8 y. tutup 41b/12 y.+ din 38a/10, 4b/11	

	y.+ ni 20b/10 [14]		y. 2b/6, 38b/1, 3a/1, 3a/3, 41a/6, 41b/4, 42a/6, 44a/7,
yemek	yemek y.+ ini 18b/12 [1]		46a/7, 47b/5, 48a/5, 48a/6, 48b/11, 49a/2, 49a/3, 49b/8, 5a/9,
yer	yer y.+ de 47a/10 y.+ ge 37b/9, 38a/8, 49a/7 y.+ ge bolup 47a/3 y.+ i 41a/8, 46b/8, 47a/2 y.+ ige 7a/6, 8a/3 [10]	yettinçi	9a/10, 41a/6, 48a/8, 27b/9 [20] yedinci, 7. y. 37a/7, 42a/2
		yığ -	yığmak y.- ip 47a/5, 48a/7, 50a/10 [3]
yér	yer y.+ ige 8a/3 y.+ ke 10b/4, 7b/4, 17a/9, 26a/2 [5]	yığaç	ağaç y. 51b/7 y.+ ğa 51b/6 y.+ ıdın 48a/6 y.+ ını 48a/9 y.+ nı 51b/5 [5]
yeryüzi	yer yüzü y.+ deki 27a/11 [1]		
yesir	(<Ar. <i>esir</i>) esir, tutsak y. kılıp 26a/12 [1]	yıl	I. yıl, sene; yaş kırk y. bolğan 23b/1 [1] II. yaş y. 26a/10, 26b/8, 26b/10, 27a/1 y.+ dın 38a/10, 39a/7 y.+ ğa 38a/10 y.+ ğaça 39a/7 y.+ lar 27b/8 [9]
yet -	varmak, yetişmek y.- tiler 27b/5 y.- gende 48b/5 [2]		
yetkür -	yetiştirmek, ulaştırmak zarar y.- gen bolsa 43a/12 [1]	yılan	yılan y. 15b/8, 21b/4, 24b/3, 37b/7, 8a/6 y.+ nınĝ 8a/7 [7]
yetmiş	yetmiş, 70 y. 45a/7, 47a/11 [2]	yılba	düz y. 15b/10 [1]
yetmiş bir	yetmiş bir, 71 y. 44b/9 [1]		
yette	yedi, 7		

yılıkı	yılıkı; yabani at veya eşek y.+ nı 24a/6 [1]	yörge -	(<ET. <i>yörgi</i> -) sarmak, bürümek y.- mek 24a/12 y.- p 38b/6, 38b/7 [3]
yıraq	uzak y. 37a/5, 37b/2 y. bolsun 37b/1 [3]	yötel	öksürük y. 20b/8, 38a/12 y. bolmak 14a/7, 14a/8 y. bolsa 40b/6, 44a/6 y.+ ke 25a/3, 25a/4, 25a/5, 25b/12 [10]
yif	ip y.+ de 49a/4 [1]		
yigitlik	gençlik y.+ din 28a/9 [1]	yüñg	yün y. 10b/2 [1]
yildez	(<ET. <i>yıltız</i>) kök y.+ ini 32a/10 [1] → yulduz	yu -	yıkamak y.- ğay 40b/2, 43b/5 y.- mak 40a/4 y.- p 24a/11, 33a/6 y.- sa 16b/4, 16b/5, 34a/12, 43b/4 y.- sun 34b/4 [10]
yilik	ilık, kemiik iliği y.+ ini 11a/4 [1]		
yirik	I. pürüzlü, I. sert, katı y. bolsa 6a/6 y. bolsa 13a/11 [2]	yulduz	yıldız y. 2b/6 [1] → yildez
yoğur -	yoğurmak y.- mak 30b/9 y.- up 10b/2, 10b/4, 23b/6 [4]	yum -	yummak y.- ğay 40b/1 [1]
yok	yok y. 36b/10, 41b/8 y. boldı 27b/8 y. kıılır 37a/4 y.+ dur 16a/2, 16a/4 y.+ tur 27b/3, 30a/3, 37b/4, 39b/5 [10]	yumğak sebüt	kişniş y. 17b/7 [1] → kişniş
yol	yol y.+ ğa 37a/5 [1]	yumşak	I. yumuşak, ılıman y. 13a/10 [1] II. havanda hafifçe dövmek

	y. sokup 22b/2, 31b/5, 39b/11, 42b/1		y. 12b/4, 30a/5 [2] III. yüzey y.+ ideki 30a/6 [1]
yumutka	yumurta y. 21b/1 [1]	yüzlen -	yüzünü dönmek, yönelmek y.- diler 26b/4 [1]
yürek	kalp, yürek y. 14a/5, 14b/1, 16b/8, 3a/5, 43b/1 y.+ de 8b/11 y.+ ini 9b/8, 21a/10, 35a/11, 39a/7 y.+ ke 31a/12 y.+ ni 25b/5, 31a/11 y.+ niñg 25b/2 [14] → yürük	Z za:mān	(<Ar. <i>zamān</i>) zaman, vakit z. 27a/2 [1] → zamān
yüreklik	yürekli, cesur y. bolgay 20a/6 [1]	za'af	(<Ar. <i>za'f</i>) zayıflık, yara z.+ ı 8b/6 → tayağ za'afı
yürkü	pire, böcek vb. haşerat? y. + ler 5a/7 [1]	za'fer	(<Ar. <i>za'ferān</i>) safran z. 19b/5, 5b/6, 35b/1 z.+ ni 17a/4, 19b/8, 21b/5 [5] → za'ferān
yürük	kalp, yürek y. 6a/4 y.+ id<e> 21a/7 y.+ ni 20a/2 [3] → yürek	za'ferān	(<Ar.) safran (<i>crocus sativus</i>) z. 36a/10, 45b/2 z.+ ını 4b/4 z.+ nı 14b/8 [4] → za'fer
yüz	I. yüz, çehre y. 13b/6, 19a/5 y.+ ge 40a/9, 40a/10, 40b/1 y.+ i 18b/1, 20b/7, 3b/10, 47b/7, 6a/7 y.+ ige 21b/11, 21b/12, 40b/4, 49b/2, 52a/5 y.+ ini 31a/11, 40b/1 y.+ ining 13b/5 y.+ ke 20a/4 [19] II. yüz, 100	zaḥi:m zāhid	(<Far. <i>zaḥm</i>) yara z. 17b/4 [1] (<Ar.) Aşırı dindar, dinin emirlerini titizlikle yerine getiren kişi. z. 32a/12 [1]

zaḥmet	(<Ar.) acı, eziyet, hastalık z. bolsa 21a/7 z.+ i 5a/3, 5a/10, 5b/2, 7b/6, 8b/9 z.+ ige 5a/9 z.+ indin 13a/3 z.+ ini 19b/6 z.+ ke 24b/5 z.+ ke 24b/12 [11]		z. 39b/4 z. kılur 29b/7, 37a/12 [3] II. kadın z.+ lerge 52b/4 [4] → za'yife (<Ar. <i>za'if</i>) kadın z. 20a/8, 31b/10, 32a/3, 32a/5, 32b/3, 32b/11, 33a/1, 33a/4, 33a/5, 35a/6 z.+ ge 32a/7, 32a/9, 32a/11 z.+ ler 31b/8 z.+ niṅ 7a/11, 35b/8 [16] → za'yif
zāk	(<Ar <i>zāc</i>) demir sülfat z.+ nı 11a/10 [1]		
zālū	(<Far.) sülük z.- ı tuḥm 34b/9 [1]		
zamān	(<Ar.) zaman, vakit z. 21b/1, 27b/8, 30a/13, 40a/3 [4] → za:mān	za'yif-pīrlık	(<Ar. <i>za'if</i> +Far. <i>pīr</i> +T + <i>lık</i>) yaşlılık z.+ ları 27b/11 [1]
žara:r	(<Ar. <i>žarar</i>) zarar ž. 29a/4 [1] → žarar	zāyil	(<Ar. <i>zā'il</i>) ortadan kalkan, yok olan z. bolsun 39a/1 [1]
žarar	(<Ar.) zarar ž. 43a/12 ž.+ ını 27b/1 [2] → žara:r	zebān	(<Far.) dil z.- i güncişk 28b/11 [1]
žarūr	(<Ar.) gerekli, zaruri ž. 39b/3 [1]	zebūde	(<Far.) yeşil soğan; pırasa? z. 39b/11 [1]
zātū'l-cenb	(<Ar.) akciğer zarı iltihabı, plörezi z. 40b/12 [1]	zehr-ser	(<Ar. <i>zehr</i> +Far. <i>ser</i>) zehir başı; acı safra? z.+ 3a/02
za'yif	(<Ar. <i>za'if</i>) I. zayıf	zehir	zehir z. 37b/4, 37b/7, 17a/10 z.+ lerdin 28a/11, 37b/2 [5]

zeker	(<Ar.) erkek cinsel organı, penis z.+ ge 32a/1, 32a/8, 32a/11, 32b/1, 32b/10, 32b/12, 33a/3, 33a/7, 34a/1, 34a/9, 34a/6, 34a/11, 34b/3, 35a/3, 35a/7, 35b/7, 35b/12 z.+ i 13b/8, 30a/9, 31b/7, 39b/4 z.+ iğa 7b/3 z.+ ige 17b/2, 32a/6, 33b/9, 34a/3, 35a/9 z.+ inġe 31b/10, 33a/12 z.+ inġniġ 32b/5 z.+ ini 33a/5 z.+ ni 30a/14, 30b/11, 31a/11 [34]		helîle-i z. 22a/11
		zerde	(<Far.) öd, safra z.+ sini 19a/13 [1]
		zerdek	(<Far.) havuç z. 24b/8, 28b/9, 31b/5, 32b/7 [4]
		zernîh	(<Far.) sıçan otu, arsenik z. 22b/8, 40a/9 [1]
		zerre	(<Ar.) kücücük parça z. 27b/7, 31a/8, 33b/8, 36a/3 [4]
zemestân	(ö.a.) İsfahan'da bir bölge z.+ da 26b/8 [1]	zertinc	(<Far.) sıkıştırılmış altın z. 37b/6 [1]
zen	(<Far.) kadın z. 29a/11, 29a/10, 32b/9, 35a/12 z.+ ge 36b/10 [5]	zeytin	(<Ar. <i>zeytûn</i>) zeytin z. 39b/11 [1]
zencebil	(<Ar. <i>zencebîl</i>) zencefil z. 14b/10 [1] → zencebîl	zık	(<Far.) çubuk z. 39b/6 [1]
zencebîl	(<Ar.) zencefil z. 23b/8, 24a/2, 25a/13, 31b/2, 33a/8, 33a/10, 33b/2, 34a/1, 35b/11, 36a/4, 39a/3, 4b/1 z.+ ni 23b/5 [13] → zencebil	zinhār	(<Far.) sakın, asla z. 50a/5 [1]
		zîre	(<Far.) kimyon, (cuminum cyminum) z. 5b/5, 19b/4 [2]
		ziyāde	(<Ar.) çok, fazla z. 37a/9 z. bolġay 12b/8 z. bolsa 15a/10, 6a/7, 20b/9, 24b/1, 24b/2 z. bolsun 37a/13
zengār	(<Far.) bakır pası z. 37b/6 [1]		
zerd	(<Far.) sarı		

	z. bolur 9b/4, 18b/3, 30b/4, 32b/8, 13b/2, 13b/3, 30a/9, 3b/2, 3b/3, 3b/4, 44b/6	zuḥal	(<Ar.) satürn z. 2b/8 [1]
	z. kılur 24b/4, 24b/8, 25a/1, 25a/3, 25a/9, 31b/3, 39a/12, 39a/6 [30]	zuhūr	(<Ar.) meydana çıkma ż.- 41a/8 [1]
	z.+ rak 25b/9	zühre	(<Ar.) venüs z. 2b/7 [1]
ziyān	(<Far.) zarar z. 25a/5, 37a/3 [2]	züḳkam	(<Ar.) nezle, soğuk algınlığı z. 11a/6 [1]

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmanın konusu olan eser, Tıp El Kitabı'na dair tespit ve görüşlerimizi madde madde sıralayacak olursak:

1. Eserin iç kapağında 1912 yılını gösteren bir yazı bulunsa da bu yazının akıbeti tam olarak belirlenemediğinden bu tarihi istinsah tarihi olarak gösteremeyiz. Bu konu belirsizliğini korumaktadır.
2. Yapılan çalışma sonucunda eserin hocalar devrinde yazılan yahut çevrilen kaynakların derlemesinden meydana geldiğini düşünmekteyiz. Özellikle o döneme tarihlenen eserlerde ilim dilinde de Farsçadan Türkçeye geçiş olduğu söz konusudur. Bu bağlamda incelediğimizde metinde verilen bitki adlarının genelini Farsça kökenli olmasının sebebini buna bağlamaktayız. Zira, o dönemde İran'ın çeşitli yerlerinde yetişen endemik sayılabilecek bitki türlerinin kendi adlarıyla biliniyor olması ne kadar olasıdır bilemiyoruz.
3. Farsça kökenleri bitki adlarının yazımında sıkça karşılaşılan bir özellik mahallileştirme olmuştur.
4. Eserdeki hayvan isimlerinin kökeni çoğunlukla Türkçe olup, bitki adları çoğunlukla Arapça ve kullanılan yöntemler çoğunlukla Arapça-Türkçe birleşik fillerden oluşmuştur.
5. Dil verilerinden yola çıkarak eserin istinsah edildiği çevrenin Kaşgar olduğu tespit edilmiştir.
6. Çalıştığımız metnin, Jarring Koleksiyonundaki diğer eserlerle karşılaştırılıp incelenmesinin okuyuşu şüpheli olan, okunamayan ve anlamlandırılmayan sözcükleri aydınlatmak konusunda oldukça önemli olduğunu düşünmekteyiz.

7. KAYNAKLAR

- Akkuş, M.** (2018). Tarihi tıp metinlerinde dil ve üslup. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 3(2), 13-25.
- Akkuş, M.** (2019). Sözlük bilimi açısından değer taşıyan eserler: Osmanlı dönemi tıp kitapları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 99-115.
- Aldırmaz Ağartan, C.** (2009) Sanat Eserlerinde Yaşayan Bir Mit: Sağlık Tanrısı Asklepos ve Kızı Hygieia, *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 40/1 s. 49-52
- Aliyeva, M.** (2013). *Lobnor ağzı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Alkayış, M. F.** (2009). Türkçede kullanılan alıntı bitki adları. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(4), 71-92.
- Alper, S.** (2019). XVII.–XIX. yüzyıl Doğu Türk yazı dili imla geleneğinde mahallileşme. *Turkish Studies – Language and Literature*, 14(4), 1707-1718.
- Argunşah, M. & Güner, G.** (2015). *Codex cumanicus*. İstanbul: Kesit Yayınları
- Bakırcı, F.** (2018). Ali Şir Nevâyî'nin Mahbûbu'l-Kulûb'unun etkisinde yazılmış bir risale. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 12, 98-122.
- Başdaş, C.** (2004). Türkçe organ adlarında kelime sonu –k ünsüzü ve çokluk. *Akademik Araştırma ve Dayanışma Derneği Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi – SBArD*. 5, 53-64.
- Batmaz, M. G.** (2013). *Eski Uygur Türkçesinde tıp terimleri*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Bayat, A.H.** (2016) *Tıp Tarihi*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi
- Berbercan, M. T.** (2012). Doğu Türkçesine ait bir botanik lügatçesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 16, 35-56.
- Berbercan, M. T.** (2017), İsveç Türkolojisinden iki bilgin: Gustaf Raquette ve Gunnar Jarring. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 10,43-54.
- Büyükkarcı Yılmaz, F.** (2014). Kamer, burçlar ve menzillerle ilişkisi hakkında iki risale. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(9), 131-143.
- Cavlaçoğlu Davulcu, A.** (2018). Anadolu'da yazılmış ilk Türkçe tıp kitaplarından Biri Bâh-nâme-i Pâdişâhî tercümesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 15, 40-52.
- Çelik, N.** (2012). *Budist çevre eski Uygur metinlerinde tababet*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çetin, H. A.** (2020). *Eski anadolu türkçesi eczacılık ve tıp terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çiçekler, A. N., & Gürlek, M.** (2016). Osmanlı tıp metinlerinde geçen hastalık adları üzerine. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(21), 95-112
- Doğan, Ş.** (2010). Eski Oğuz türkçesinde tıp dilinin oluşumu ve özellikleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(1), 313-373.
- Eckmann, J.** (1958). Çağatay Dili Hakkında Notlar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara: 115-126.
- Eckmann, J.** (1964). Çağatay edebiyatının son devri (1800-1920). *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* 1963, Ankara: 121-156.
- Eckmann, J.** (2013). *Çağatayca el kitabı*. (G. Karaağaç, Çev.), 5. Baskı, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Efe, K.** (2018). Tarihî Türk lehçelerinde alıntı bitki isimleri. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 81-106.
- Ekmen, B. C.** (2018). *Eski Uygur Türkçesi metinlerinde organ adları*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Emet, E.** (2015). *Doğu Türkistan uygur ağızları*. 2. Baskı, Ankara: TDK Yayınları.
- Ercilasun, A. B., & Akkoyunlu, Z.** (2015). *Kaşgarlı Mahmud: Dîvânü Lugâti't-Türk (giriş-metin-çeviri-notlar-dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Erdem, G.** (2022). *Doğu Türkçesiyle yazılmış Râhatü'l-Kulûb (1b-44a) (filolojik inceleme-metin-dizin-tıpkıbasım)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdemir Demirhan, A.** (1989) “Ahlât-ı erbaa” mad. TDV İslam Ansiklopedisi (s.24) C.2 İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları
- Ergin, M.** (2013). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Ertekin, C.** (2022) Tıbbın Öyküsü, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Golmuhammadi, F.** (2019). Ferula assa-foetida and its traditional knowledge and economic importance in the rural areas of south east of Iran. *Black Sea Journal of Agriculture*, 2(3), 164-170.
- Gönel Sönmez, T.** (2018). Uygur halk hekimliği uygulamalarında çay ve işlevleri. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 11, 69-74.
- Gümüştam, G.** (2010). Eski Anadolu Türkçesinde eczacılık terimleri ve bu terimlerin tıp, botanik, zooloji, madencilik, kimya terimleriyle ilişkileri. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(2), 1033-1087.
- Gümüştam, G.** (2012). Eski Türk tıbbında (XIV. – XVI. yüzyıllar) ölçüler ve ölçme usulleri. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(1), 1189-1216.

- Gürgen, M.** (2010). *Orta asyadaki eski Türk tıbbının başlangıçtan 14. yüzyıla kadarki döneme ait bilinen Türkçe tıp metinlerinde tıp tarihi açısından değerlendirilmesi*. (Basılmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürgüz, A.** (2005). *İbn-i Kutluk Molla Toh Niyaz Ahond-nij Tıbb Kitabı (giriş-metin-tercüme-sözlük-dizin)*. (Basılmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürlek, M.** (2015). Osmanlı tıp metinlerinde geçen cerrahi alet adları üzerine. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(01), 39-49.
- Gürlek, M.** (2016). Yabancı tıp terimlerine Osmanlı tıp metinlerinden Türkçe karşılık örnekleri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(04), 215-236.
- Harman, Ö. F.** (2003). “Lokman” mad., *TDV İslam Ansiklopedisi* (ss.205-206), C.27, , İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Işık, U.** (2016). *Karahanlı Türkçesinde tıp terimleri*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Işıksan, D.** (2014). Divan şairlerinde ilm-i tencim tesiri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı II), 110-114.
- Jarring, G.** (1964). *An eastern Turki-English dialect dictionary*. Lund.
- Kanar, M.** (2012). *Arapça -Türkçe sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M.** (2015). *Farsça-Türkçe sözlük*. 4. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Kara, N.** (2016). “Eski anadolu Türkçesi ile yazılmış bir dil yadigarı. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(4), 493-504.
- Karahan, A.** (2013). Codex cumanicus'ta hayvan adları. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1839-1865.
- Karoly, L.** (2014). *A turkic medical treatise from islamic central asia- a critical edition of a seventeenth-century chagatay work*, Subhān Kulī Khan, Leiden: Brill
- Karoly, L.** (2014). Türkçe yazılmış İslam tıp eserlerindeki şifalı dualar, turcology and linguistics eva agnes csato festschrift. (N. Demir, B. Karakoç, A. Menz, Hz.), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, Ö.** (2006). Doğu Türk yazı dili ve edebiyatı araştırmaları VI. doğu Türk yazı dili alanına ait bir tıp metni. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 111-129.
- Kelpetin Arpaguş, H.** (2011). “Teâlâ” mad., *TDV İslam Ansiklopedisi* (ss.60-20), C. 40, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kocaoğlu, T.** (3002). Tarihi Türk lehçelerinin transkripsiyonlanmasında kapalı ê/i meselesi. *Türk Kültürü*, 483-484, 266-228.
- Kutluer, İ.** (1993) “Câlinûs” mad. TDV İslam Ansiklopedisi, C.7 s.32-34, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

- Lessing, F. D.** (2017). Moğolca-Türkçe sözlük. (G. Karaağaç, Çev.), 2. Baskı, Ankara: TDK Yayınları.
- Maimaitiaili, N.** (2019). *Çağdaş Uygurcanın ağızları ve söz varlığı*. (Basılmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Mohammed, R.** (2015). Yeni Uygur Türkçesindeki Arapça kelimelerde görülen anlam değişimleri üzerine. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 5, 46-57.
- Necip, E. N.** (2013). *Yeni Uygur Türkçesi sözlüğü*. (İ. Kurban, Çev.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öger, A., & Gönel, T.** (2011). Uygur Türkleri arasında Şamanlar ve tedavi yöntemleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 233-248.
- Önler, Z.** (1986). Hacı Paşa'nın Müntehâb-ı Şifâ adlı eserinde geçen bitki adları üzerine. *TDK Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, LI(413), 403-406.
- Önler, Z.** (1990). XIV ve XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi botanik terimleri. *Journal of Turkish Studies*, 14, 357-392.
- Önler, Z.** (2006). Divânu Lügati't-Türk ve Kutadgu Bilig'de tıp terimleri. *Kebikeç*, 22, 135-150.
- Önler, Z.** (2019). *Hacı Paşa (Celâlüddin Hızır): Müntahab-ı şifâ (giriş-metin-sözlük)*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Önler, Z.** (2019). *Tarihsel tıp terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Önler, Z.** (2019). Türkçe tarihsel tıp metinlerinin genel nitelikleri, *ÇÜTAM Kültür Evi Konuşmaları Dergisi*, 2(2), 33-43.
- Öztuncer, Ö.** (2006). *Uygur şiveleri sözlüğü (A'dan Z'ye kadar transkripsiyonlu metin)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Öztürk, F.** (2005). Kutadgu Bilig'de bitki adları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 201-208.
- Perçin, B.** (2008). *Yeni Uygur Türkçesinin tarihi karşılaştırmalı ses bilgisi*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Redhouse, S. J. W.** (2006). *Turkish and English lexicon new edition*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Shaw, R. B.** (2014). *Kaşgar ve Yarkend ağız sözlüğü*. (F. Yıldırım, Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları .
- Steingass, F.** (2005). *A comprehensive Persian-English dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları.l
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı**, “Kur'an-ı Kerim Portalı”. <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf>, Erişim Tarihi: 17.03.2021.
- Tek, R.** (2021). Anadolu Türk halk hekimliği uygulamalarında analogik düşünce. *Uluslararası Uygur Arştırmaları Dergisi*, 18, 15-26.

- Tufar, N.** (2010). *Türk dilinde meronimi: Organ adları*. (Basılmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uygur Tilinin İzahlık Luğiti** (1990). Milletler Neşriyatı.
- Uysal, İ. N.** (2020). *Türk dili tarihinde Çağatay Türkçesiyle yazılmış tıp metinleri ve tabibçilik. Tarihsel ve çağdaş Türk lehçelerinde tıp: metinler, tarih, uygulamalar, kavramlar, terimler* (M. Aslan, Ed.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uysal, İ. N.** (2020). *XX. yüzyıl başlarında çağatay Türkçesiyle yazılmış bir tıp metni tabibçilik*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Uzun, M.İ.** (2003). “Lokman” mad. TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, C.27 s.206-208,
- Ünlü, S.** (2013). *Çağatay Türkçesi sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Wilkens, J.** (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen Altuigurisch -Deutsch-Türkisch*, Universitätsverlag Göttingen.
- Yıldırım, F.** (2011). *19. ve 20. Yüzyıllarda YENİ Uygurcanın yazımında kullanılan imla. Orta Asya'dan Anadolu'ya alfabeler 29-30 Mayıs 2007 Eskişehir*. (M. Ölmez, F. Yıldırım Hz.) Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 62) İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Yıldız, E.** (2016). *Ahî Çelebi Tercemetü'l- Mûcez Fi't-tıbb (Giriş- İnceleme [Ses ve Şekil Bilgisi] –Metin [70b-141a Varakları arası] – Dizin)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

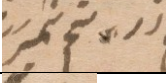
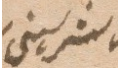
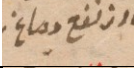
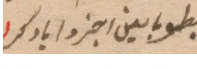
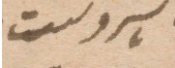
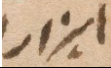
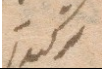
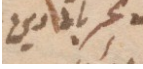
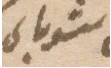
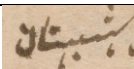
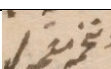
EKLER

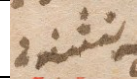
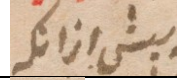
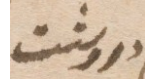
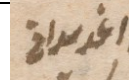
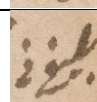
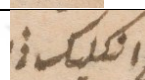
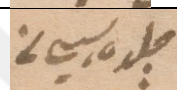
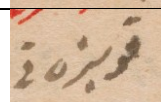
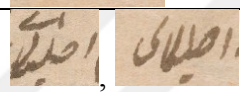
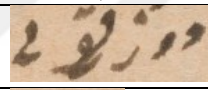
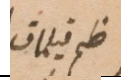
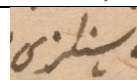
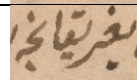
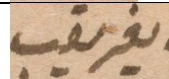
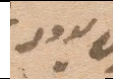
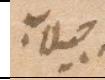
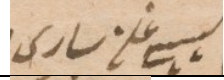
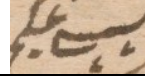
Ek 1. Sözcük Tablosu

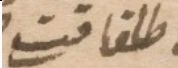
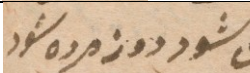
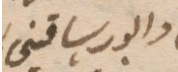
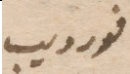
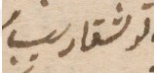
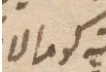
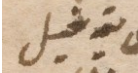
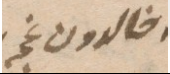
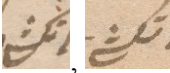
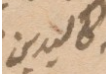
Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
1.	اوقره	awqrh	5a/3	ukre? اوقره zahmeti: hastalık adı
2.	طایفه	ṭayfh	5a/9	طایفه yēse: bitki adı vb.
3.	هزمنه	hzmh	5a/12, 24b/7	
4.	هزه او اوسنی	hrh awasny	7b/5	
5.	شفر وک	ṣfrrwk	8a/2, 44a/5	شفر وک miṅgesi: hayvan adı
6.	بدنه	bydnh	8b/4-7-9	
7.	اوتمالک	awtmak kh	9b/1	
8.	ذالودانه	zabwdanyny	11b/5	
9.	اوچنه	kwçgan	11b/7	
10.	جوبه سنی	jwyhsyny	11b/9	
11.	لام	laky	12b/1	
12.	جوبوز بندی	jwywz hndy	12b/6-7	
13.	تنسره	tnsrh	16a/1	
14.	کوزنده	kzndh	17a/9	kezende? : Hayvan adı Metinde akrep ile beraber kullanılıyor. Bu doğrultuda bit, pire vb. haşeratlardan biri olabilir mi?
15.	جوبنه	jwbny	17b/8	
16.	احباب	aḥab	17b/9	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
17.	قورغونلار	qwrğwnlab	17b/10	
18.	قصر يقنى	qsryqny	19b/8	
19.	كو جت	kwjth	19b/9	
20.	برمشت	brmtt	21a/2	
21.	زرانگرا	zrangr	21a/3	
22.	غولجان	ğwljan	21a/4	
23.	كشفو	kşfw	21b/10	
24.	خنده لك نبل	ḥndhlknynyng	22a/2	
25.	اسفند	asfnd	22a/5	
26.	فسته	fsth	22a/5	
27.	بايكيد معطون	askyk mştky	22b/1	
28.	مركى	ms	22b/7	
29.	آهنك	āhnk	22b/9	
30.	كافاتس	kafatsa	23a/8-9-10	
31.	يلىمنى جكانداخ	lylmny jkandany	23b/11	
32.	كاكوكنى	kakwkny	24a/7	
33.	كوك تاتغرني	kwk tatğrny	24a/8	
34.	قلغنه	qlğny	24a/10	kılığ? bir çeşit bitki yahut yemiş.
35.	آنكار	ānkar	24b/4	
36.	سورناقان	swrnaqan	24b/9	
37.	اسرى	asry	24b/12	اسرى zaḥmetke: hastalık adı?
38.	فخوادنه	fḥwadh	25a/13	

Satr No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
39.	ابلها	ablha	26b/1	Yer adı
40.	سرکست	srkest	27b/3	
41.	تیوع	tyw‘	28a/3	Cuvānī bitikisinin diğer adlarından biri.
42.	اڤلڤوڤو	āşlḥa w bwny	28a/3	Cuvānī bitikisinin diğer adlarından biri.
43.	جاریک	jaryk	28b/6	
44.	تخم ارج	txm arjh	28b/11, 39a/2	
45.	پشت	pšt	30a/11	
46.	همچو سنک	hmjw snk	30a/11	
47.	شکاک	şkkak	30b/1	
48.	شکسته	şksth‘	30b/2	
49.	فریه	fryh	31a/11	
50.	روزاغ دا	awzağda	32b/2	
51.	اشفاقیل دا پروردا	şfa qyl da prwerda	33a/10	
52.	قرومانا	qrwmana	33b/2	
53.	عصارو	‘sarw	33b/5	
54.	اسکنده نه	askndhni	34a/7	
55.	وکیل نی	khblni	34a/8	
56.	وپیطره	w sbtar	34a/9	
57.	پیدام پای	pdam pay	34b/1	
58.	بیاو	byaqy	34b/11	
59.	جکی	jnky	35a/9	
60.	اندامینک	andamynk	35b/5	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
61.		ṭbx	36a/7	
62.		zr tm nmyr	36a/7	
63.		sryly	36b/3	<i>serili aḳ kand?</i> beyaz şekerin bir türü olabilir.
64.		şrsny	36b/6	
65.		rznf' dmağ	36b/7	
66.		bṭwbyn ajzda yadkr	36b/7	
67.		sy	37a/11	
68.		sr w st	37a/12	
69.		ahzar	38a/4	
70.		trkyda	39b/11	
71.		mḥr batydn	40a/8	Molla ḳutb ādem'in eserinin adı.
72.		aşr	40a/13	<i>eşer?</i>
73.		şwbay	40b/2	شوبای <i>kebūter foḳı</i> bir güvercin türü?
74.		'rbh	40b/7	
75.		rb	40b/7	
76.		mrżwny	40b/9	
77.		xlh'	40b/12	
78.		kash	41a/2	<i>tuḥme-i kāse?</i> Kaseye benzeyen bir çiçekğin tohumu olabileceğini düşündürüyor.
79.		şsbtan	41a/2	<i>şebestān?</i> bir bitki adı olabilir mi?
80.		txmh mqjrk	41a/3	

Satr No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
81.		nşnh	41a/9	
82.		pş azngh	41a/11	
83.		hlmyka	41b/3	
84.		dr̥r̥št	42b/9	
85.		ağdydaqy	43a/6	
86.		blyğnı	43a/7	<i>balık?</i>
87.		anklyk	43b/2	
88.		jldhsy	44a/2	bitki adı
89.		qbbzhqı	44b/2	bitki adı
90.		aşylkay	45a/9	
91.		dwzlqını	46b/2, 50b/2	Hırsızın sıfatlarından biri olabilir mi?
92.		zm kıymaq	47a/1	<i>zam kılmak?</i>
93.		slzy	47a/1	
94.		snkzy	47a/2	
95.		yğryqanjh	47a/2	<i>yağrıkança?</i>
96.		yğryqyp	47a/3	<i>yağrıqip?</i>
97.		kmkh	47a/6	
98.		ydwr	47a/6	
99.		jylab	47a/12	
100.		ssyğn sary	47b/1	
101.		ssğkym	47b/2	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
102.		taqaqty	47b/2	
103.		angwr şq	47b/3	
104.		şwd dwzmrđh	47b/3	
105.		nyary	47b/9	
106.		dabwrsaqynı	48b/9, 49a/2 49a/3	<i>daborsağ?</i> organ adı olabilir mi?
107.		fwrđyb	48b/10	
108.		twşqarıb	48b/10	
109.		kwmala	48b/11, 49b/1, 49a/3	<i>kümele?</i> “parça” anlamına geliyor olabilir mi?
110.		yth ĥyl	49a/3	<i>yette ĥayl</i> . yedi grup?
111.		ĥaldwnğjh	49a/7	
112.		aslwr	49a/8	
113.		tkşy	49a/9, 50b/3	
114.		qbwzyğa	50a/3	
115.		asylamaq	5a/8	
116.		kalydyn	52a/9	
117.		sbhrh	52b/3	

Ek 2. Jarring'in El Yazısıyla Katalog Bilgileri

Prov. 351

615

A handbook of medicine
An Eastern Turki manuscript

An anonymous treatise, being a practical handbook of medicine and the treatment of different diseases, to which is added, beginning with p. 45 b prescriptions of other kinds, e.g. methods against thieving and dealing with thieves and furthermore drawings of different kinds of amulets (p. 46 b - 47 a).

Beginning p. 2 b after basmala: الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين والسلام على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين و جهان عالم منی اون قسم یراق

End p. 52 a والله اعلم بالصواب بحکم کتاب تنزیل شریک بشیر
on p. 52 b - 53 a an eulogy of the qualities of the book, quoting i. a. the holy Qur'an (فیه لقا ١٠)

The name of a former owner on p. 53 b. viz.

مولانا محمد امین, probably to be read Molla 'Abd-ul-Hamid

54 pp.; on p. 1-2 a, 54 b different notes; p. 54 a blank page

Date: no date indicated, but on p. 2 a a receipt passed on to that page, carrying the date 1331/1912-1913, which may roughly indicate the year of the copying of the book.

Size: 23 x 18.5 cm.

Paper: very coarse, primitive khotan - paper of bad quality, greyish-white, unpolished. As the paper is very thin, the leaves have been folded leaving all 8 and 2 pages blank pages.

Binding: cardboard binding, the whole book covered with blue cloth with flower-pattern

Provenance: bought in Kashghar in 1929 by G. Jarring, from the itinerant book-peddler Rose Akhon.

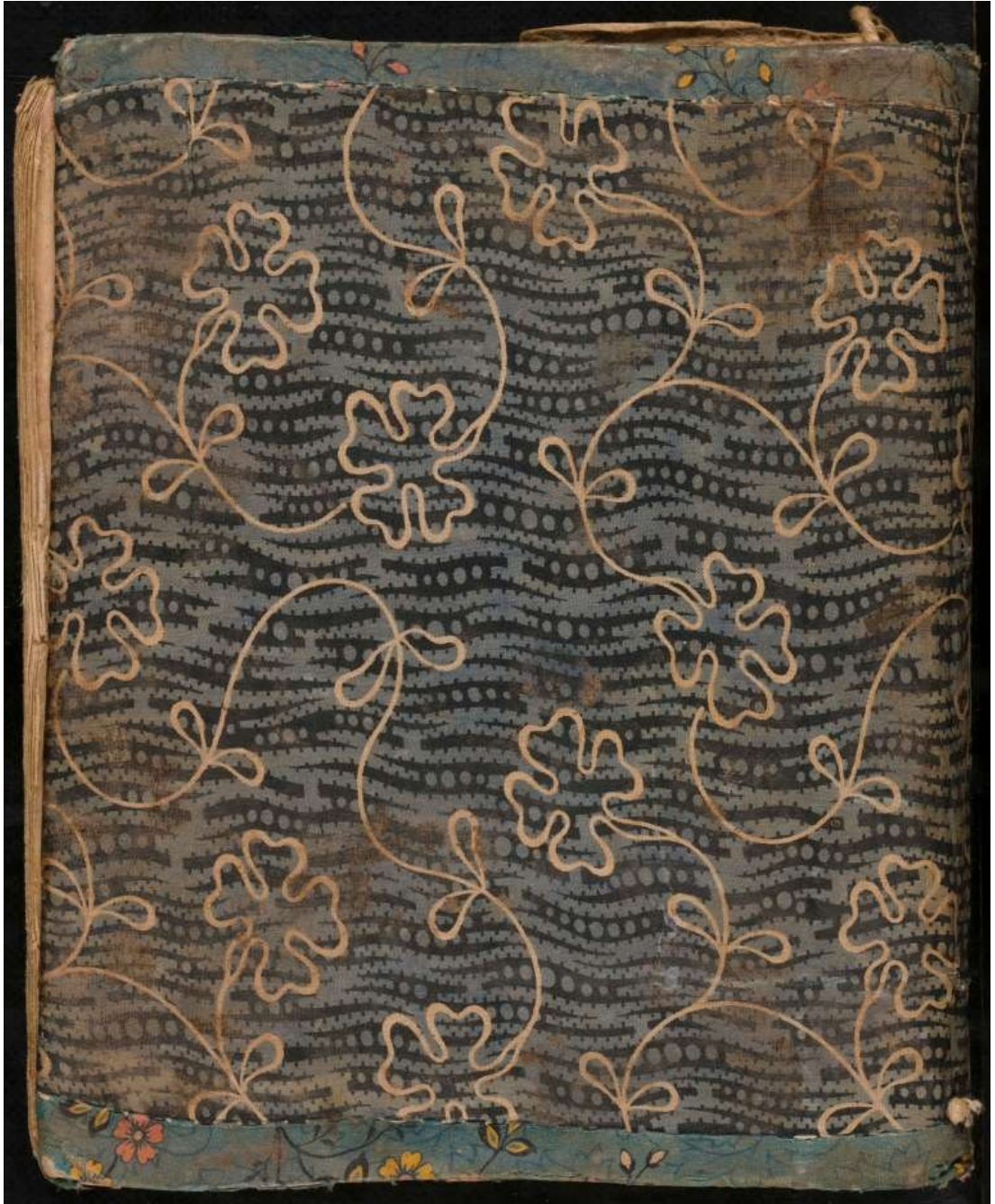
ÖZGEÇMİŞ

İlk ve orta öğrenimini İstanbul’da tamamlayıp 2015 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kayıt yaptırdı. 2019 yılında tamamlamış olduğu lisans eğitiminin ardından aynı yıl Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün Eski Türk Dili yüksek lisans programına girdi.

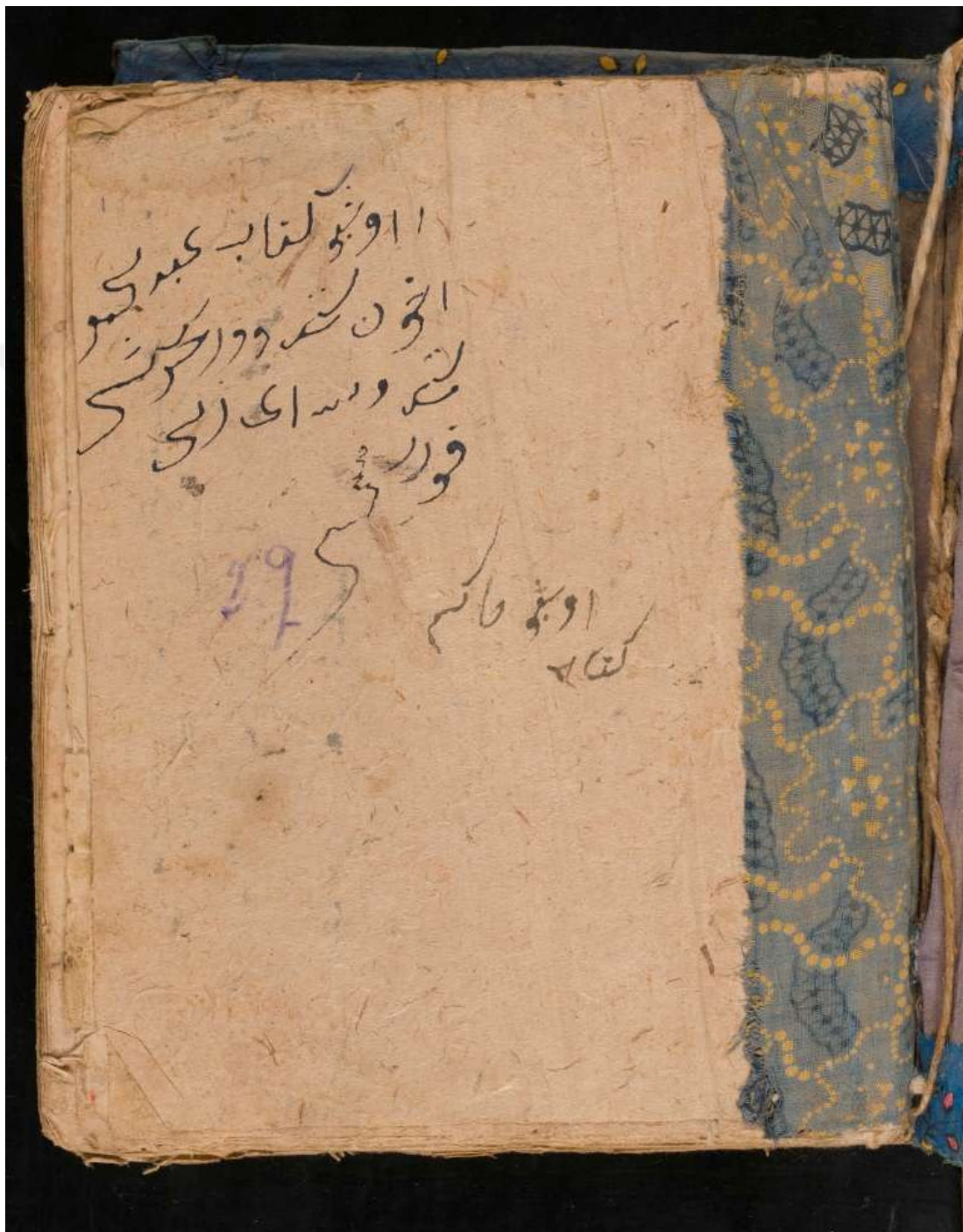

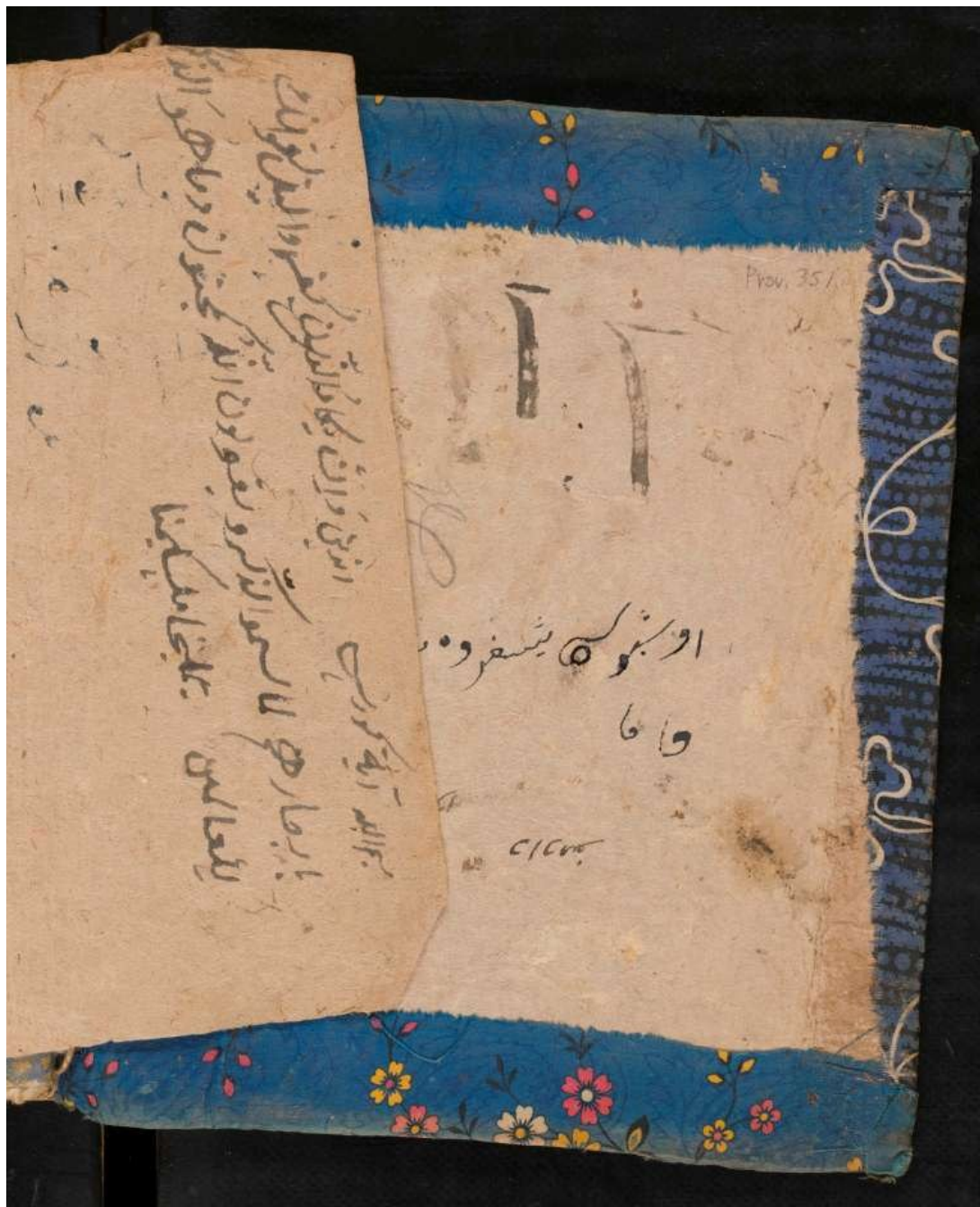

TIPKIBASIM

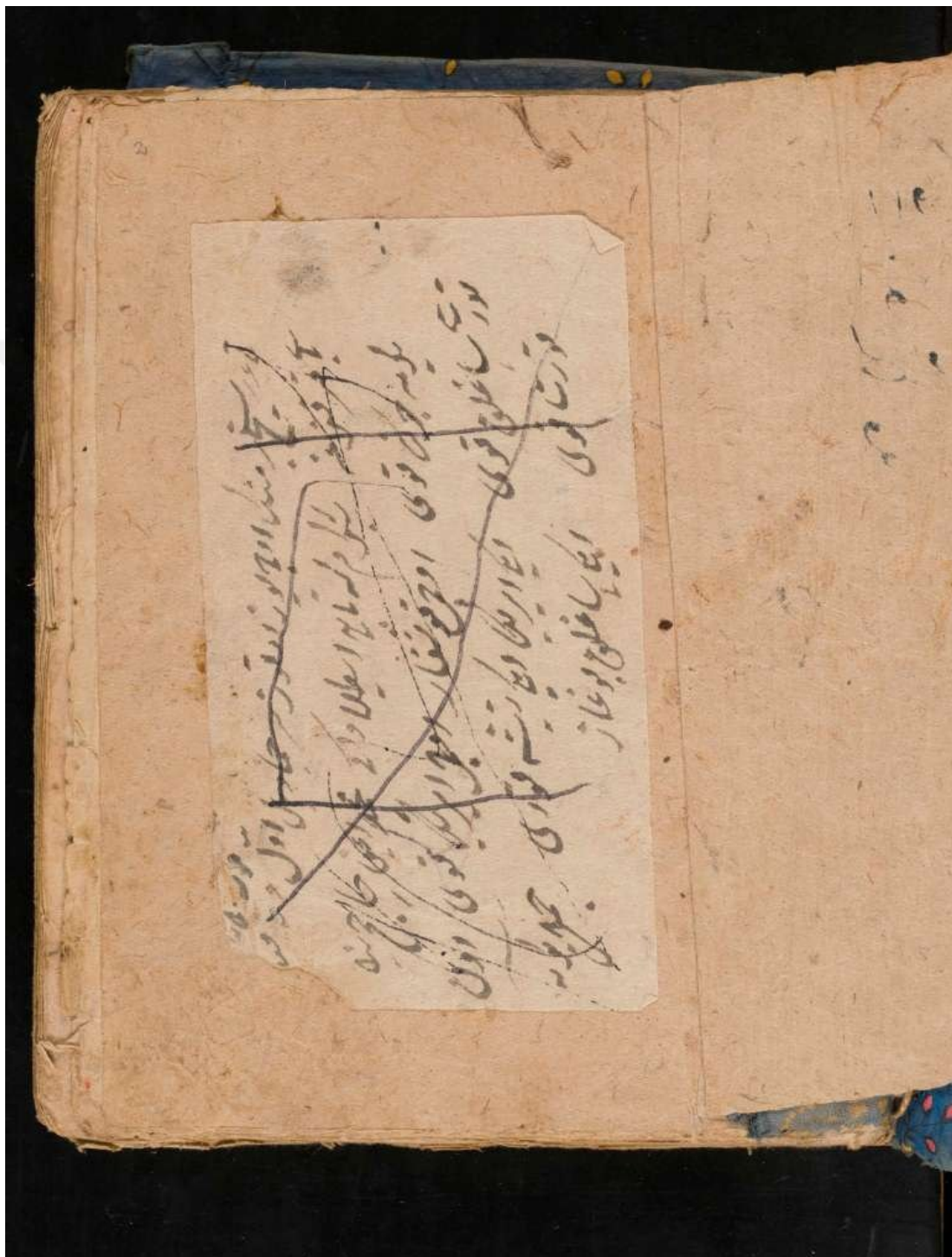

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

او بنو ك... شغفرو...
وفا

سنة ١٢٠٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين والقلاوة
والسلام على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين
وجهان عالم في اذن قسمة
اول ايك قسمة بود در چهل شور جوزا سلطان
اسد شنبه ميزان عقرب قوس جدی دلو
جوت بواون ايك نمبر في يته يوله و زهره موافق
قيلدر انداختم شمس قمر عطارد زهر مریخ
مشتري و اصل بولار في موافق قلب آدم
نیل

نیک و بدیده ریت غمره میرانے اول دل جگر کرده
 شش و دماغ زهر سر دین اول ایک برج
 لورت تبایع فکر میت کواکب میرانے بولار نیک مزاج بر
 این سادق لفظ طریقه تحقیق ذبیان قلوز اول
 دماغ سادق دور یو داک باغری قوم و قاسم دور
 افک هم قوم دور قال قوم سادق دور معده
 معتدل دور یعنی مزاج لورت تبایع بولور بلغم سودا
 صفر **قال اول** قال همو این اوز باغری و لورت مزاج
 تاملین رنگ سیریه بولور **یک** صفر دور انش طبع
 سادق بولور اوز اوت اوزده بولور **او** افک
 بلغم بولور انش طبع سادق بولور **او** افک

دینه اغیز آجیغ بولماق اغیز دین بولماق ساج سقال
 آقارماق و قور ساق اغیز قیما و ایتیقاقا و کرمه کدونه
 بولماق بولار سیمه سیمه بلغم دین بولور دینه اغیز شک شوره
 بولماق نانو شلوق و کوز خیره بولماق دشب کور بولماق و فکر دار
 بولماق و آشفته لوشی کور مال قولا کوز لامان و مرغی
 بولماق بولار سیمه سیمه کور ایدین بولور **اکرم کرمان قان دیر**
 بولور دین دیم خرمای بندر و الوجده کلاب شربت
 قلیب اوچ کون ناسته و اچیه قاصاف بولور **اکر**
هوا ساکین بولور دیمه اجماع انار و تالیق انار
 برابری قلیب کلاب هم برابر قلیب برک قویغیل انون
 لیکن تریجی بین برده چل قلیب اوچ کون ناسته اچیه

صفر اذ دفع بولور **المرکب** بلغ دفع بولور و نیز نیل
 کباب بجنه بسجده لاریضم قلیب ترنجبه بدین پیل حل
 قلیب بر کوفه بر مشقال یه بلغ دفع بولور **المرکب**
سودا دفع بولور و یه ترنجبه بدین و عفر اینتی اوج کون
 ناسته و اوج یه سودا دفع قلیور اوج نیمه لاریضم
 البته جزر قلیما لمرال **المرکب** **شک** باش اغریه و اند
 شکر اوز رخ نیل فر بر حل قلیب یا شیفه جافه حجت بولور
المرکب **شک** قور یا قید ایل بولور یا ایل تورغان بولور
 اوج مشقال جزر و سفندین اوج قلیب کونجه یا غریه حل
 قلیب بر کوفه و ناسته و اوج مشقال وین یه قور یا قید
 نیل دفع بولور **المرکب** **شک** اسفیل وین هر قایدان
 کربل بولور کیشیش بر قدامت قلیب و قور بولور
المرکب

المرکب ناسته و انشرف یسے آخر دین بولور غنادغ
 بولور صفرا ہے سوخته بولکا **المرکب** ہر وقت یکا کن عادت
 قلبی بلغم معده دین باطل بولکا **دین** او قرہ زخمی بولکا ایک
 ایاغ شترہ ماکن ساکن بولکا **المرکب** الا بولکان بولہ
 بولکان نیک قرافارغہ نیک مباحثہ قابینا تیب ہوسہ
 دفع بولور **دین** ہر کم ہر قباغہ ایشک نیک ہوسہ تیب الیہ
 باجہ بولور اول قباغہ ہوسہ **المرکب** ایشک دین
 ہر قباغہ ایشک کہ گرفتار بولہ آر موت اور دین قابینا تیب ایشک
 ایشک ہوسہ قباغہ ایشک **دین** بلغم زخمی کہ تیب مریہ طایفہ
 ہوسہ ہر کم بلغم زخمی کور ملکای **دین** روایت قبلور **المرکب** ہوا
 ایشک تورور ہر کم جوانی شکر برہ حمل قلب یسے معده قوی
 قوت لیل بولکا ہر طعمایلو یسے ہر کم بولکا وجودیدہ

کسب کورمک لور و دانه بیست و لرم معده در دفع قیلور **دین**
 سیر میایمالی در عادت قیلور سیر زخمی بر لور کورمک **بر** قوی
 بسود قیلور قوندون قهره در شکر بر لور سیر قور ساق
 آخره کورمک **دین** ساق بخار در ابولور **دین** سیر سیر
 مشقال موج سیر مشقال سیر سیر الی مشقال سیر
 مشقال قیامفور **دین** مشقال در عفر بر مشقال بود **دین**
 جمع قیلور سیر بر لور سیر کل عقلت در دین دفع لور
دین باغری آخره سیر سیر دین لور سیر قیقان در سیر
 غول بادام باغی بر لور سیر دفع لور **دین** سیر
 سیر در سیر سیر سیر لور دفع لور **دین** سیر
 مجازی سیر لور سیر که در شکر بر قیام سیر انار سیر
 بر لور سیر سیر سیر انار سیر سیر او دوزم خور سیر
 قیام سیر

کفن قانینا اچک سوزن آتش یکاندین کین سول قولینج بایب
 یانبون دفع بولور **اکر کر** عجزی ساوق بولور اچین
 اصل برله قانینا نسیب انا دسوی نی قوشوب ایسغ ایسغ
 اچک دفع بولور **اکر کر** **نیشک** یورکی باغری سولسته
 بولور طعمه میل بولماسه سوغه میل بولور بولور قاج
 اچک اوستالوق دفع بولماسه اچک قرض و تسلیریک بولور
 دیوزی سرین بولور کون دین کونک ناخوشی زیاده بولور
 هلاک اولورک یا ش قفاق دشوخل برله قانینا نسیب
 برسه بولور دفع بولور اچک انا ر اوزم فخر غوره
 س نیشک بولور برما کرل **اکر کر** **نیشک** تاد قفاق
 تو نیشک کلاب برله غرغرن قلبه دفع بولور **اکر کر**
 اغور بکل بولور آدم نیشک بشت بولور قایتما

قوی
 یاق
 بن
 ال
 اوز
 بولور
 بفا
 نه
 غور
 روی
 نی

ایندیزب اچوریه دفع لولغا **الکرمریه** انواکم سیمخان
 سیمخان لولیه کلاریجان دیسوقوب باقیه دفع لولور
الکرمریه نیکه کوزی دین یاش آقار لولیه اچکونشک سوه
 نه فاخته غنایب کوزیکه باقیه دفع لولور **دینه** اچکون
 میانه فاحسل برله مریم قلیب برنج سیمان جراحیست
 جافیه دفع لولور **دینه** اچکونشک اوتینی خالون
 لبت قارشفه جافیه قمر لولغا **دینه** قزیل اچکونشک
 باغش کویوریه کوزیکه تاریه شیه لور لوقه دفع لولور
دینه اچکونشک اوتینی زانقه قوشوب یاش اوغولوغ
 بریه اغریق دفع لولور **الکرمریه** امله لوقنی اشکونشک
 التیموه قوییه سیمخان قاجغا **الکرمریه نیکه** قوی
 لدری لولیه جراحیست دین خان توریه امله نیکه نزه
 کینی

کیننی جافس نورغای **دین** برکم نیک قولای اغیر لولاس
 قرا اغیر لولاس نیک تنزه کنی اوج مرا تبه تا میرا خلیفای
الرمطلوتم بیش توغما اطله تو اقلنی کوید وروب کولن
 منوم برله جاف قلیب ایچسه فی الحال توغما لوق وین
 خلاص بولغا **دین** برکم اطله منکاسنی بر سفت مساج سقا
 قوشکان بریکاسورت بیه تولی دولکای **برکم تیوه نیک**
 منکاسنی ففتور وروب عیسل برله جل قلیب ریغیر بق
 دور دفع لولور **برکم** تاوشقان نیک منکاسنی یمان
 جراجت دور که جافسه دفع لولور **اگر کش** اوق پش
 تور وروب قالیه تاوشقان نیک منکاسنی جافسه خات
 جقای **دین** میر ضعیف نیک فرزندکی لولاس تاوشقان
 میاقینی اوزی برله توب فرزندکی بولغای این الله

351
 بهر که تاو شقان منکا بهی یاستر بهی س لکد ادغول بلاغ
 بر به دفع بولغای اگر مکر نیک فشا به تو تولی به جلقان
 میا قینی ذکر نیغ قوی به دفع بولغای بهر که به جلقان نیک
 قاشنی قرازا ک برله الا بولغای که بهر که دفع بولور
 بهر که بهر او ابسنی طعایفه قشوب ایچ به عمره اچیده
 میل ز شمتی کور مکی بهر که نماز خفصن و قیده بر ایاق
 بهو غ اذ از لذات الارض ذوقوز مرتبه او قوب او یکا
 سیل بهر بو کولار اول او دی قاجق اگر مکر
 جیبین ذم بهای به قالیده بهر تبه اوزون لولور
 بهر که او رموج که فی بهر قوش منک ایچک ایب جامله دار
 مظلوم نیک و یلکلیک بهر بهر بنوینت برله بهر که عیال
 ادغول مو یا قزمودیب شفت فی با قوش کمره الم
 او رموج

اور موکو قندیل بولیسہ عیال او غول ترور سرخ بولیسہ قندیل
دینہ ششقر وک منکاب ایک قسم ترور بری آق بری شیل
 آق فی ہریریکہ سہورتہ تولی اوزار یا شیل فی ہریریکہ سہورتہ
 اونماگا **ہرکشی** ششقر شیل بکاشنی کویدوریا انکلیہن ہر
 کوئیکہ سہالہ سہورتہ تولی اونماگا ہرگز کوئیکہ شیل
 کوئیکہ **ہرکم** یلان سہونکا کنی امیریب کوئیکہ تارنہ
 روشن بولگا **دینہ** یلان شیل ترہ سہا اتب لوزہ
 و بندگا کوئیکہ کشت ایستاد دفع بولگا **الکرکریہ** ناظر
 عالیہ کا گرفتار بولیسہ ایستاد ترہ سہا لریہ دفع بولور
ہرکم ایستاد ششقر شیل لک بلانند بولیسہ یا غلاب
 لک کوئیکہ لوز قورق مغای **الکرکریہ** قبلہ ایستاد ترہ
 یوقا سہا یطینکا باغریہ سہا دفع بولگا **دینہ**

بلاغ
 مان
 بل
 بور
 یہ
 ق
 یکا
 س
 ر
 ار
 مال
 ر

351
 سلطان شکر تیلنی قوروتیب اوئند قلیب چو انا شکر باغی
 برله جمع قلیب بر قایدای جبراجت کابالیه دفع بولور
برکم شکر مترناؤ کو جکان بولیه قوجقاج مککایه ببالیه
 دفع بولور **اکرم** قوجقاج نه بد نه برله کباب قلیب ریسعه
 تازه قیلور **برکم** قوجقاج نه شوروب بیسه ایرنیک قوی
 بولغا **اکرم** **برکم** اوقه تکرار بولسه یا تیاق ضعیفی
 بولیه قوجقاج نه یاریب تا نکله دفع بولور **وینه** بدوند
 اوئند قلیب قند برله بیسه بر قانجه مجاری باوق بولیه
 بسیا فایده قیلور بدوند نالقه بیالیب بیسه بلغم زخمی
 کور مککا معده هست تازه بولغای **وینه** کشیش ذشکر
 برله بیسه یورگده او استخوذای کر ایغ فالما کشیش ذ
 رگه قویه

سو قورم که جافه دفع بولغا **الکرکریه** در دهره بول
 بقدری که قانیات ابزلیکانین کین سو دین الیب
 اوچ کون تیاروقیزه یسه دفع بولور **الکرکریه** نه تله
 اسطه توتسه آدم نیکه سها جینی سهرکه دا اوچ کون
 قویوب اسطه توتغیز جبراهیت قویبه دفع بولور **الکرکریه**
 تاخو نیکه مسکایینی بااسموق باغی برله قانیات
 اغریقی قولاقه تامر سیه دفع بولور **دینه** کبوتر
 مباحینی کوخوت یاغی برله قانیات الکلاما قولاقه
 تامر سیه آجلقا **دینه** قارت جقالنه ار موت برکه
 برمشقال چنه تورن مشقال خاکستر بیه مشقال
 بولار سقوب سهرکه دا اوچ کون حایب برکه قویبا
 تا تکلایب قارتنه سورتیه دفع بولور

باغی
 بولور
 سالیبه
 معده
 قوی
 عقی
 رنده
 خمی
 لمر
 بنی

اگر کمر او غور لوق غه منکر بوبه فقائینک تیلینی او تمالی که
 قایتب بر سه البته اقمه ار بولور **اگر کمره نیک** شمهوه سنت
 کایب یا باغلا نغان بولسه جواشی سو قوب کیور نیک
 قار لیکو قیوب قشور و ب یسه شهوت لاری زیاده لولور
دیه کمره نیک ار نیک سنست بولسه قمر اوی نیک
 مباحینی قوی نیک یاغی بر له جمیع قلیب اندامیقه سورت
 یسه شمهوه قوی بولغا **اگر کمر** بولغوم لاریفه
 اوی یوراکینی قسریه یاغ بر له قایتب سورت
 فوت لیک بولغا **اگر کمر** بوری نیک شمشه
 اوزی بر له یهمر قلیب بر لکزدیوانه بولغا **اگر کمر**
 آدم نیک سوده کینی کلا بعه قایتب اغریق کوز که

یا کویته

سورتیه کوزی روشن بولغای **دینه** اطمه تنزه کینی دن
 قدر و نوب کو بخت یاغی برله ایمان قار تغه باغلا بخت
 بولور **دینه** اطمه یاغی فاعلا ایمان قولاق غم قامد وره
 آجلور **الکر مظلوم کیش** شکر حریض کلمه اطمه تواقنی دود
 قیلاق لری البه حریض کلمه **الکر مکر** وی تسلیمی کلام یاغی
 برله قانیاتیب اتملا ایمان قولاق تامیزه آجلور
 نجر بترور **الکر مکر** لیون قمر زنی ایشقان کیش اعضا
 سیف سورتیه خوش بولغا **الکر مکر** اوغلان بولغا
 فیا سن لملاد و غم کوز له سورتیه مرطرافی بولور
الکر مکر آیفیر طینل تسلیمی باش التیده قیوب یاغی
 بر لیز فور قار تغه **الکر مکر** دین قان توخته ر اطمه شکر
 تواقنی قمر زنی یاغی دفع بولور **الکر مظلوم کیش** شکر

دلاست تو با قیده اولم بولمسه تواقینی که پورب
 کلان باغ برله بولمسه یوغوروب بولمسه برله مشافی قیلماق
 فی الحال خلاص بولغالی **اگر کور** قهر نیک منکاست
 باغ برله یوغوروب بول او نار برله بورتیه هر کور
 او نمانا **اگر کور** اندامی اغرايه اولای نیک او تینی
 سورسته دفعه بولور **اگر کور** او غل قیزی بولماق
 عیب ایرده مو و یا مظلوم مو معلوم قیلا دیب
 پر تو فدی قفاق شریاق کور کا بر قایب نار یغان
 غنیمت کور قیب او نیک عیب شونکدور
اگر کور نیک بوز دین تولا قان نیک ایشک
 سوز نیک خلیک کور بورتیه دفعه بولور **دینه** ایشک
 منکاست ایشک کور بورتیه اول اویدا
 اداوش

اکرم کریم نیک قولاق سیاغروغور لیس توغراغوغو تو زبرله
 ایزیب قولاقغو تا میزیه قولاقه آچولغا **اکرم کریم نیک**
 قولاقید قورت بیدالو لیس قوی نیکل میده تو کینی یاغوغو
 قاتیب قویب قورت ذالجال چوغای **اکرم کریم نیک**
 قوریا اغرامیه ذالودانته دیر کوند ناسته دایمیه اولور
اکرم کریم شافقون یاغینی مېوال قلیسه سیریز تیش اغوغو
 کورمکای تیش کوالی لولمغای **اکرم کریم** لکروا دورغینی لولمغای
 میاق برله حل قلیب ایریکایا جراچستله جافیه برطراف اولور
اکرم کریم اوی نیکل جوی یسینی قورولوب اوند قلیب طعماده
 قوشوب یسه ایریکلک قوی لولغا **اکرم** مظلوم کیش نیک
 توغای دیشوار لیس اوی تیره کینی التین غه دو قلیسه
 در حال فرزند تو شکای **اکرم** توغمان مظلوم لاجین شنه

ایرنیک

اوتی

او دینی ربه در حال غیب قلبی ابری برده مباحثت
 قلبی فرزند بولغا **المر** خواتم گشت تو غمگین بولیه
 بهر نیک ایا غنی اوست غم بویور بکولینی بر به در حال
 فرزند بولغا **المر** مظلوم گشت نیک تو غایت دینوار بولیه
 او را ایری نیک با جانی و دود بر به در حال فرزند
 و بود خکلا **دین** تو غمگین مظلوم کبوتر بلا بینی به سیمیل
 قلب نیک غایت مغربی قایمیت ایچ به وجود بوقیه
 فرزند بولغا **المر** مظلوم گشت نیک فات آیش تو شمس
 نیکان مغربی قایمیت ایچ به در حال تو شمس **بولاب**
برکون حضرت بهر نیک علیه السلام حضرت بهر علیه السلام
خدا ای تو ای بوردی سبز که بود اولار نه عاقیل قرا ای کدرم

به تو زهره
نیک
 یا غنی
نیک
 دفع بود
 شغل غری
 غنی بود
 طراف بود
 طراف
 نیک
 و دین
 بین نیک

کباب چنه ایادرم **لاک** ایادرم قرنفیل ایادرم عودنا
ایادرم بودار و لارده همو قلیب بسو قوب بشکر برده بر لوان
ناشته و ایامقال بود معجوز دینی بیسه جندان قوت
بدا قیلغا کم کوز خوالق بولسه هم خوشی نود قیلغا
الکرمر بدو نیشک تلینی تیل سزگش که برسه کویا بولور
الکرمر حوضه آله نیشک سوده غنیش مسقال جویوز
بندی برده قوشوب بیسه معده داکو آخری دفعه لوقا
قور بیاق اعراق بولسه هم دفعه لوقا شهوت ذیاده
بولغا **الکرمر** بیوه نیشک توکینی کویدوب کولینی یاز غول
حل قلیب کوزیک بسوتسه کوز اعراق کورمگا **الکرمر** نیشک
توکینی کویدوب کولینی بورورنغ پورکته قالسا توخته خای
الکرمر نیشک کوکیت اعراق بولسه بیوه نیشک افکده
بیسه

بیه دفع بولور **الکشت نیک** کوکب غا جیلدا به قرا
 قوی نیک خوریا غز آق جا مغور به آق پیاز به قوتوب
 اوج بولور به اول زخمه من خلاص بولور **الکره** یوتوه
 نیک اویتنی ترنجبه بهین بهل جیل قلیب به بهر یوز
 اخریه لومکای **الکره** اچکوا ویتنی کافور بهل جیل قلیب
 لک بولور قولا ق غه نامر به آجیلغا بولور **الغریق**
لک نیک مجازینی پیلماک لک نیک طریقه
 لورت قسیمی بولور **الکره** نیک بدانه اسب بولور مزاجی
 بهول اسب دین بولور **الکره** نیک بدانه اسواق بولور
 مزاجی توروق بهول دین بولور **الکره** بدانه لومشاق بولور
 مزاجی بهول اسواق دین بولور **الکره** بدانه میرکی بولور
 مزاجی توروق بهول دین بولور **الکره** بدانه لومشاق بولور

مودنا
 بهر یوز
 قوت
 بولور
 یوز
 لک
 زیاده
 بهر یوز
 نیک
 بهر یوز
 بهر یوز

دینه جالینو چاکیم الینور هریم نیک آخری آجیع بولسه
 صفراه ذیاده بولور **ال** آخری شور بولسه بمرزه بولسه
 بلوغ ذیاده بولور **ا** کر تا خلق بولسه قال ذیاده بولور
 اول علت کم صفراه دین در باش اغریق گشقیقه لوم
 یوزی نیک یارمی اغریماق سنا قور وفاق بوغری قویما
 یوز سیرغ بولماق سهاج سقال اوچر یار یلماق
 اعضا س سیت بولماق قویما قویما بولماق مال
 اغریماق اغریماق فشان لوملماق زکری کویما یماش
 اغریماق طعام بزم بولماق لولا او سهاق بولماق
 بوعیت لدرجه صفراه دین بولور **دینه** اغری
 بد لوی بولماق کوز تیره بولماق اندیشه لولا قیلماق
 برینان

351
اغرامباق قولاق اغرمحاق کوز اغرمحاق نورلی اغرمحاق
بوعیت لاوریماس قان سیدالولور **اگر صفرا**
بیت قیلای دیسانک اوچ کویچ اجماع انارایک
تالیق انارنیل دورغ غریق سقیب برمودی کللاب
قوشوب مشرب قلیب بریکه کوندوز اوکند دا
قولوب اوچ مسقال ترنج بین برله قوشوب اوچ کون
ناشته **اگر کیمه صفرا** کیمه **اگر سودا**
بیت قیلای دیسانک زعفران انکین برله
قوشوب هرکون ریس سودا بر طرف قیلور
اگر بلغم بر طرف قیلای دیسانک زنجیل کیمه
جینی سیلخه بولای قوشوب تر قلیب اوچ کون
ناشته **اگر کیمه بلغم** بر طرف بولور **اگر قان**

اگر قان در حافی قیلای درین خرمایندی و قمر اودا
 مکره هندر جیلان بولار در کلاب برل مشربت قلب
 ادج کون نامشت دا ایچیه قان حافی بولور **دینه**
 حفران مساکین قیلالین و سبک اشکچین در شکر
 برله لیمو یا مشربت هندانه برله ایچیه و کسغ
 نمزسه در دین بریز قیلیمه بر طراب بولور
اگر بود اغایب بولاب سمر قوی کولشتی بغدادی
 نانیف تنج نیر سغی قومشوب یلکا کاتالیغ نمزسه لاکا
 راغیب بولغا آتچغ نمزسه لار دین هریز قیلغا
اگر کمره قان ذیاده بولیمه قان الدور جیلان مشربت
 ایچیه و ناتیغ نمزسه لار دین و کولشت دین بریز
 قیلیمو بر طراب بولغا **بولاب** نمور و تمام نیشانه

صغریه
 صغریه
 مارا
 کلاب
 فزه دا
 وچ کون
 ران
 ن برله
 در
 لیب
 کون
 قان

اگر تمور تو قای دیسا لک تورت قولونک ذنک قولیفیل
 اخریق نیکل تموری یکک لولوب تیز تیز ساله صغرا
 دین بولور صغرا قوروق اسغی بولور **اگر** تموری یکک
 بولوب آهسته آهسته ساله سودا دین بولور سودا
 قوروق سهاوق بولور **اگر** تموری دورشت بولوب آهسته
 آهسته ساله بلغم دین بولور سهاوق بولور **اگر** تموری
 جیق بولوب تیز تیز ساله قال نیکل غالب لیق دین
 بولور قال سمول کسغی دین بولور **اگر** تموری نیکل
 بولغانیب ججه جومر قادیک مدراب ساله علامات
 مکره بولور **اگر** تمور سلیا لولوب توخته مای ساله
 دبلیل تن دورشت لوق دوز **اگر** تموری تیز تیز
 توخته نیکل ساله هم علامات مکرر دور

اگر

الکلب باب در اسکلیل کرم آدم شنگ تنه لوت ت غور سه
 رین خوبراق غور سه لوقه در اول صغرا ایچر سهودا اوجون
 بلغم قان کرم دور انشک اورده جلوه ترور مزه سه شریک
 رنگ قنیل آدم شنگ تنه اندین بخشراق غور سه لوقه در
 ایچر صغرا اول طبع کرم حشک ترور انشک اورده اوت
 ترور مزه سه تلخ رنگس کرم ترور اوجون بلغم یول
 طبع بهاوق اورده او فکده الوتد مزه سه شور رنگ
 اق ترور تور بن سهودا یول طبع بود خشک ترور
 اورده قال اورده ترور انشک ایچر شکر قرا مزه سه ترور
 ترور باب **لو باب قاصه آب یعنی کسبل شنگ فشا بی**
نیشنه کا الی اسکلیل کرم فشا با لوت قسمی لولور اول اق
 ایچر قنیل اوجون قرا الوتد ترور لولور **اکراق لولور**

قونیل
 صغرا
 ایچر
 سهودا
 ربا است
 کرم ترور
 مقدین
 ترور
 یول
 علامه
 سهاله
 ترور

351
 سبا و ق دین بلغم بن بولور **اکر** قذیل بولبه قانشک
 غایب بقدر بن بولور **اکر** قرا بولبه سودا دین بولور
اکر میرغ بولبه صفرا دین بولور **وین** نوع دیگر **اکر** کور
 سپاچ بسقا لاله سولمی برله همیشه بولبه و بلبله
 و نکی برله بولبه قرا بولور **اکر** کوش کا سول کل حقیقه
 آتیک نیشک قانشی بهور تبه دفع بولور **اکر** کور
 نیشک باغیشی قور و توب عمل برله جل قلیب به
 بولور کمالور عیلت دفع بولور **اکر** کیش نیشک نیش
 غریبه لولک نیشک باغیشی اون قلیب نیش
 نیشک تو بیکه باسه نیشک اغریو کور **اکر** کیش نیش
 کوزی تیره بولبه تاوشقان نیشک اویتنی کوز کا
 تاوت به کوزی روشنی بولغا **اکر** کیش نیش

المرکب **نشد** بسفکيل بوبه نووشقان نيلد قانشي سورتبه
دفع بوبور **المرکب نيلد** لوزي اغريبه کل نير کنده سوتوبه
بوي ففله قليب لوزيکاتارته آف فکوتارکاي **دینه**
اغربه صيده قليب لوزيکاتارته يافله قليب قوشيه
کوترکاي **المرکب** سباج سقايم قرالوبسوز ديه لاکل
فنازه قليب ياغ برله قاتيب اچيه سبار قرالوبقا
المرکب سبار سوتوبه چقبه اوي نيلد اوتنه اوند برله چل
قليب جانميه دفع بوبور **المرکب** فقانشي قانشي
بربرکه سورتبه تولي چقماغاي **المرکب** نه جيان دلونده
لور جاققان بوبور فقانه پاره قليب تامنه صلاح زير
قالاغا **المرکب** نيلد معده است اغريبه کشته قوشيه
نظر برله چل قليب سبه معده اغريبه کور ملکاي

فانشي
ين بولور
بکرمکرم
و بيليه
کل چقبه
سبار
ب سبه
فانشي
نيلد
لوزيکاي
نيلد

351
 المکره **نسیل** فشا به تو تو لغان بولسه سچا ميا ته نو نه
 قلب ذلکریکا قوسیه فشا به روان بولغا **المکره** کرفه
 او تنه کور تم زنگو کا و یا جقاغه سورتیه فیه بولغا
المکره که زخم چقان بولسه قانده کون بولغان
 بولسه تمام تو کوکوب ادا قیاسیمان ایا مققال
 دین حب بولیمان اوج مققال عود بولیمان اوج مققال
 قند تور ت مشقال یومغان سبوتیه تور ت مشقال
 جو بنه تور ت مشقال جکیمه او زوم میرله سیماب فیه
 خوب احباب ملکه اولتوروب او **نشیو** دارو لارنه
 سوتوب صیده قلب سیماب فیه قوشوب قنده
 شربتیده خرقلب ارفه اون زده تور غوللا
 اله حقه قلب به حقه سینی اوج کون بولوب

ایرته

351
 فتور و پیاپی هرگز غم یوزی کور ملکای و همیشه خوش
 حال بولور قفاق آتش بیکان نشینک شهوت
 ذیاده بولور حفظه ذیاده بولور تنگی کجاست
 جفا مقام پایا پاکزه بولور **حضرت پیغمبر علیه السلام**
 یا عایشه هرگز بر لقمه قفاق آتش پیاپی همیشه بنده آذاد
 قلغاندنگ بولور **هرگز** نداشتند داففاق آتش بولور
 لکش نشینک بده نیده درد و سر درد چشم درد
 حلقوم درد و بولور و شکم درد و قول درد و پایی
 درد و سینه درد و دیوانه لیک درد و بیرون درده
 قولنج و باغچه استقامت و بارجه اخلاق و دفعه قلور
 حق سبحانه و تعالی نشینک فضل کرمی بر **دین**
 هرگز انار بیکانی عادت قلیله اعز و غنای کور ملکای
 کونکول

کو مکتول روشن بولور انار بیلار لیش فی خدای تعالی
 شفقان بعین نیک شرمین اما نیده بولغای
حضرت پیغمبر علیه السلام ایدیلار طایب و لایق
 بهی بدیه کلتور دیلار رسول علیه السلام الیب
 یوز کوزلار کاسو بیلار ای بار احمد یا مریکا
 بود یارده نصیب قیلد نیک آفرینده هم نصیب
 قیلدیلان دیلار رسول علیه السلام ایدیلار
 بهی نیکلار بهما دلو قفد دلیل نه فرزندنی بولر
 حاجت جمال بولور جامه دار مظلوم که بهی
 بیکلار فرزند خوش روی و خوش خوی بولور
در بیان جمیلان رسول علیه السلام ایدیلار
 هر که تب واقع بولر جمیلان نیک دفع بولور
 و بلیغ و کیمیا و قان کم بولور فرزند یار

بسته خوشی
 ساهو
 اوجت
پیغمبر
 ده آفاد
 بیول
 خورد
 د پاس
 ن درده
 نع قلور
 و سینه
 کی

هر فنه در طراف قیلور **بواب** ساوق **بجای** دار و قیلور
 بوانه ای که مشقال داجین اون مشقال سنبلی
 مشقال موج سنبلی مشقال تیره سنبلی و یک مشقال
 بیک ای که مشقال زبیره ای که مشقال قلم نور و مشقال
 زعفران مشقال بودار و در زعفران قلیب عسل بر
 معجون قلیب بیه کل ساوق میل زخمه در دفع
 قیلور **هم نیک تیشی در نیک** توبه اغراضه قریب
 کل ذی اسحق انار قصر یقنی لوشادیر و عفره
 بر که کوچه بیه سون قلیب نش نیک توبیکا
 بیه دفع بولور **اکه** بالیق نیک ایج یانی در ستر
 ایب کوز کاسور تیره روشن بولغای

هم

هم کوکنار ایچبه کوکلی صافی بولور **هم** تاوشقان
یور وکنی اولنک بازو سینه باغلاسه اوق استه
پرنز خطا بولما غای **اگر** آجکوننک افکر یینی سفلول
لوک یوزکی سورتیه دفع بولوب **اگر** کور فنی قود و تو
یهه بارجه اغریق نه کپار **اگر** کور فنی بولور کینی
یهه بولور کایلیک بولما **اگر** اوکی نینک او تنی صیه
نیلک درخت غه سورتیه بالور فشار **اگر**
خیره اوکی نینک بتر کینی اوکی یاغ مرده جل قلب
وجود یغ قویه خدای تعالی فرزند صابا روزی قیقا
اگر کیش نیلک غلمده به قراقوی نینک قویرا غنه آق
خیان نه جامغور فحاشایت اوج ایرته ایچبه
اول کپیل دفع بولور **اگر** کیش تاغ قلدیه نینک نیلک

رو قیلور غ
بل بش
قال سینه
را وچ شقال
بل برله
نه دفع
قز بل
ذغ غنه
ما تو بیکا
نه نیر
ی

بکثیف
 قوب یا نه به هر نه کورهای این ذنوشید اگور
المرکب نیکو تش اغراب تو لکونیل باغری
 قور و قوب اون قلیعه دیش نیکو تو بیجا باغری
 اجدده تش اغراب کور میکی **المرکب** نیکو پوری
 نیکو تش ذنوزی برده تو قه خلق ارا پیدا
 اغریز حرمت لیلی بولغای بوزی رسین بولور
 بوزی اوتکون بولور **المرسا بنیق** یوتل مدول
 خل بولور دفع بولور تشویش زیاده بولور
 دفع بولور **هرکب** یل دفع قیلای دیسه دو
 مشقال یوده یان تور مشقال تخ کورن
 تور مشقال شومنه تور مشقال هر یک ایچک
 تور مشقال

نوآرت مشقال لاله نوآرت مشقال نیکو فرای
 مشقال کلک بینش ایا مشقال مترع تیز بر مش
 زرا نکر ایا مشقال ایلر ایا مشقال او غری
 قتلخ زالت مشقال غولمان بودار و لار
 بجه قلیب سالیب قاینا شیب روح کو یاده
 ایا مرتبه عمل قیلا قمری کل ییل دفعه بودور
نوعی دیگر بودور که ز نعت بود که کرفنی فشور و ب
 فی حال دفعه بود که **الکر** شیک کوزی تیر بود
 کرفنی نیندا نوتت کوزی که بسور شیب کوزی روشن بود
الکر نیندا قولایه داقورت لوب قوی نیندا بود که
 دیکه یاقی **حس** قلیب قولایه قوی لوب یاقی
 قورت **الحل** جقای **الکر** نیندا کوزیکه آق

یدا کور
 باغین
 غری
 بودور
 سید
 یغ بودور
 مدید
 بود
 20
 کرفنی
 یاقی

سبکک تو تبه تا خودین بموشتا تو نشان دما
 الیب خالون کنش نیکه بود برله حل قلیب
 آفتابده یاتبه دفعه لوکاک **المرکرب** نیکه انجک
 بلان کیرسه اغریدا فچی قیوب یاتبه بلان چقا
المرکرب نیکه کوزیکه آق نوبشه دغفره صد قلیب
 سورله ایرنیه فله قلیب کوزی که قویب آقنی
 کوترادر **المرکرب** آطی یغیر لوبیه اجکو موکزیسی
 کویردرب کولینی فچی برله حل قلیب سبالیه خالمال
 مشفا تا فور **المرکرب** نیکه اچیدین قان روان
 بولیه کشفو فچی اورغریه جو غراستغ قوشوب حل
 حل قلیب اچیه قانده لو تورغای **المرکرب** کوزیک
 داخ تورشبه ایشک بوقده یوزیک سورشبه

دفعه

دفع بولنگ **المنظوم کوش** زنگ ایست تو شمشاد
 خنده لک نیک اور غریب ایست قایمیت
 ایست در حال شفا تا فور **بواب صفت شفا**
قلب قوی یعنی کوزها آق تو مشیه جمع غریب کسیرا
 بر مشقال سفند ای یعنی آرقه بر مشقا فسته
 افیون اوج مشقال بولار ز سبوق معده قلب
 شاف استیب قویماق لعل دفع **بولور الکوش**
نیک معده ای در دلوله و جگر دین در دلوله
 حواساوق دین حواسیغ دین بولسه مادمان
 رومی باده دین رسی قایمیت دین ایچ مشقال
 دین کاسر و خلیل زرد و خلیل سیاه سرقایمیت
 اوج مشقال دین و طلمین و سنجین و سندر

شکان دین
 قویب
 لک انجیر
 یلان چقا
 سده قلب
 آقنی
 سونکرینی
 حواساوق
 ن روان
 سوب جل
 کوزلیک
 رتبه

اوز کادار اولار نه سوتوب اهلکيل مصطکي نه سوتوب
 يوشاق سوتوب بودار اولار نه مقد آق قنده
 توتوب اصل قليب نه دار داييالي کزل درده
 معده درده لورکي در دفع لولنه **المرکس**
 نيلکوزيدنه برده بولنه فياز نه مطلوب کيت نيلک
 سوتوب برله اصل قليب کورنلک يا ميز نه برده دفع لولنه
المرکس نيلکوزيدنه جفت ايلک مشقال طوفانه مسکي
 ايلک مشقال بورق ارمي ايلک مشقال فرنيخ مشقال
 آينکوزيدنه مشقال توغروغولار نه سوتوب
 کل ياغي برله صدار قليب جاقان کزل دفع لولنه
المرکس فورباق اغريغ ساق لولنه قولي سوتوب
 شکر برله فشوروت بر حال کزل دفع لولنه

المرکس

المکرر **نیک** بعدہ اغزل یعنی بولے تھی فی صیدہ بسقوب
 او تکرار یہ ایک ایسا قہر ہے قاتل تیب ہر ابلق قاتل
 تھی فی بسوغہ سالیب قالین غمہ او تکرار یہ اچھا
 لہ دفعہ بولے بسیار عجب اب در **المکرر** اچھا
 بولے خواہیے دین خواہیے دین آرفہ او نہ کو کو
 قلب ہمشیر یا فومہ مافی نیک اور دینی تیب ربیبہ آلی
 بس تالقان قلب یہ دفعہ بولور اق کو کفارہ
 تیب ربیب کافاتہ دفعہ بولور اسین دین
 اچھا بولے قذیل کو کفارہ تیب ربیب کافاتہ
 مبع بولور سیرغ ہیلہ او نہ قلب کافاتہ بولور
 شافقال دانہ ہن یا قلب اسین اسین نوازہ
 اچھا کر کہ دفعہ بولور **اکرم مظلوم کنش** اور مہ جول

طالعہ فی ہج
 اق قندہ
 زردہ
 المکرر
 دم کرب
 دفعہ بولور
 مسکین
 نیچ مرقا
 بولور
 بولور
 سوتنی

نیک تو زینی وجودیغه قوییه فرق یل بولنکر اولیسم
خون تورعای بیجا بحراب ددر **اکر کمر** **نیک** کوزی
تیره بولیه فونک قارغه نیک اوتنی کوزیکه فالته قلب
قوییه کوزی دورشن بولور **اکر کمر** **نیک** یساقه بیجا
آتشه یلقا ز اوتغه کوموب زنجیل ف تور و **نیک**
قوی یاغید ایلو غروب جمع قلب بر کون ناشتا
بر مشقال دین یسه بسیار منفعت قیلغا **اکر کمر** **نیک**
یساوق دین ربخی عارض بولیه زنجیل خلیل داره
کفته قلب بر کون ناشتا اقاینا تب ایچیک **نیک**
بسیا فایده قلعاً بحراب دور **اکر کمر** **نیک** **نیک**
آغری یسه ارمن ز او بر یلمنی چکانداغ قاینا تب
المق کمرل دفع بولور **اکر کمر** **نیک** کوزی کمال

بدر

دور دور یک سوخته که در آب منی در زیاده قبلو قوت
 با غله نافع دور **اگر ساقه** قوروه اینی دور آند و اینی
 طبیعت در زیاده قبلو و تله ایطه و تله ایطه
 نافع دور اما ساقه و دین بولغان یوتل که فایده قبلو اینی
 دین بولغان یوتل که دین بولغان قوروه در دین بولغان کرم دین
 قوروه کرم دور تو تو بولغان آواز غله ایطه دیوان ایطه
 تو بولغان غله آواز غله ایطه تیز غله ایطه غله ایطه
 نافع دور کرم غله قاینا تیب ایطه قان دین بولور
اگر کشت شافوتل بیه سوغاق دور لطف در زیاده قبلو معده که
 قوت و اول طعام میکان کرم اندین شافوتل ایطه قوت بانه
 حکم قبلو **اگر قوروه** اینی لطف نافع دور ایطه معده
 دانه حرارت در طرفانی قبلو ساقه مزاج کشت ایطه
 سیدین در بختیل فخر واده عسل برله بیه فایده

دور دور
 قوروه
 جاقه
 دور قبلو
 و ساقه
 ساقه
 طبیعت
 دور
 ساقه
 دور
 دور
 ساقه

قیلور اما اولی غلطه پر قوت ترور **اکر کش** اور کس بیس
 اور کس بهاق و دره بود کس نیشک جبر و بینی و تشنه لکند
 کوتار در قحط غلطه اندین بود **اکر** آرموت معتدیل بود
 بر کش بیسده که نفع قیلور تشنه لکند بر طراف قیلور
اکر بهی تولافا بدلیغ غزالور و در لور کس قوی قیلور
 اکر طعام اوزه سیده بیس بهارات طعام نه نیست
 قیلور خفغان غه کرم که فایده قیلور **اکر انجیر کش** او بوان
 آقا غه مایل ترور سیر یق قنیل قراندال کس بیغ نورور
 اول غه ای شا کین ذیاده و آک نورور قور و قاجیر
 کس بیغ و در بهول انجیر معتدیل و در ناشسته دالو لایس
 نیت بهد بود اول سبب دین خون فایده انشک
 دین بهد بود کس یوتل کما و شانه که فایده
 قیلور

۲۶
المرکب اینست که گفت که جانیه نافع دور **المرکب** نشود
 آق شیر جفتار بپ خام انجیر بپ جیان جاقغان بپ کر
 سورت سه نافع دور **المرکب** نیک بر اعضا است اینفان
 بولسه اوک نیک میافنی کرم قلب تانکسه دفع بودور
المرکب ده تندر و شکو بود سه چهار مغز او تخته کرم بپ یاغی
 اب سورت سه دفع بودور دینه بر بود و کلتور ددم عامه
 بوباب خاص فرسه در که معجون قیاق نیک نیک بیالیا
 بواغنی نیک خواصیت بودور **المرکب** اویت ملو
 بیل عمری کوردی لار جسته پاده شای نیک اوغایر دلا
 آقا لار دین لک قالد لار ولایت لارینی کش که لار دلا
 لقمان فی بهر قلب هاستی بنده بودی بینه بر اوریت دآ

لقمان ابله داد لایتنی دین ایردی ورنکی قرا ایردی بنمبر
 ورنیک مولایی ایردی نیر بر وایت هم بار ترور
 لقمان فی حضرت ایوب علیه السلام صائب الیب
 آزاد قیلدی ورن لقمان حکام بیابان طرافیکایوز و نذر
 اول بیابان د ابرخا بار ایردی حضرت لقمان اول غار
 کردی ورنیک و کونوز خدای تعالی غطاعت و عت
 قیلدی ورنیک خوراک تا بستان و کیم کیم ایردی
 زمستان اندا کیمه بنی آیدی الققه تا اولوز ایکیل بو طریق
 بر خدای غطاعت قیلدی ورنیک حکام خدای تعالی
 غمشا قیلدی بار خدایا خد او نذا اولوز ایکیل خواجه
 مجازینف خدمت قیلیب ایدم اول منی آزاد قیلدی
 امدل پس که خواجه حقیقی پس من عاچتر بند کن وور

من

می بسکا او تو زانکه بیل خدمت خود قیلیم ملکانه کرامت قیلور
 بسکا او وها اول زمانه اندامدک یا لقمان بسکا اکه
 نمربه بنیل در اسیداختیاریم باره قاپیسه قبول قیلیم
 کرامت قیلور منزه لقمان ایدی الهی اول نمربه ترو و دیب
 ایدی فرمان کلدی که یا لقمان بسکا بنمربه لیل ذوالایدر
 و یا حکما بقو ذلقمان بکشتی تو بان بهالیب انیمنه قیلدی
 بشینشی کوتاروی ایدی کتودایا خد او ند اینمربه لیل بهشیا کل
 و در علم حکمت ذاختیار قیلیم دیدی بسکا خدای تعالی
 حضرت لقمان عیبه السلام انداع علم حکمت ذعطای
 قیلدی که آدم در یارب علم حکمت او موکا نلک لقمان نلک
 الدین کلدی بگویم اول غار دین جوقتی لار سروز قیلدی
 تمام کتیا لار رتیل غه کلدی منیل برکتیا حضرت لقمان ع

وی بنمربه
 بر ترو
 ب الیب
 راند لار
 غار غار
 و عشا
 لیا اید
 بو طریقه
 ی تعالی
 بیل خوا
 قیلدی
 کن و در

نفع ضرورتی است مگر بر کیهان هیچ بسوزد لامدی حضرت لقمان
 ایدیلار ای بار خدایا بونه کیهان هیچ منسا بسوزد مادور
 نوا الحلیکم یا لقمان بولک یا هی مرکبت اینک عللاجی قوتور
 دینه دعایت دا انداز لکستوب دود لاکم بر کون حضرت
 لقمان **چاک** لایب برور ایدیل بر کیهان غنیتی در بقا
 بسوز خرم و تندیتز لوی حضرت لقمان حکم اول کیهان
 دین زرتة ایدیلار اول کون بغایت خوشحال خرم
 بولیلار جمیع ییل لار بد نلا زین یوق بولوی اول زمان
 طهارت قلیب نماز اقامدی لار تائیه کونا اول کیهان
 ایدیلار بارجه صحا سبیل لاری یعنی آق توکی لاری قمر
 بولوی و ضعیف پر لایق لاری جو انلیق غنیه بدل بولوی سکرخی
 لوف اول کیهان قالیقه کلودی لار ایدیلار سم اینک نه
 لوتور

نذر و خالصتیک نه ترور اول کیا ای حکم چارزق
 دای طبیب خدا دین منیک اطم بسیار ترور بهم منکار
 نیل و آت قویو بدور در منی تبوع دیر لار و احلو و بو
 نان و خورده دانه دیر لار ویدی لقمان حکم ایدیلار سنی
 آرموده قیلیم بهنگار آت قویایک بهنیک خالصتیکنی
 بیان قبلماق غه حاجت بولماغای دیدیلار حضرت لقمان
 اول کیا سنیک خالصتیک مناسبتی غه برانشا جوانی
 آت قویو بدور بعضی آدمی لار ایتور بکرک ملال نوحیت
 خالصتیکیت لیکدن ترور الکر مدد بولمکون بیام
 مویدلاریم قمر البولماق بول اول سنیبت کسم جوانی نشک
 بولمست جمله زهر لار دین ترور الکر غوالا بهم جوانی
 منفعت تبای وریسه لقمان حکم ایتور که

لقمان
 حضرت
 زما دور
 سلاجی قوتور
 بولنا حضرت
 بی زریغیا
 اول کیا
 شرم
 ولزمان
 کیا دین
 ری قمر
 دی بکرک
 تنیک نه
 زور

نظم چنین گفت لقمان حکمت سعاد که هست علم حکمت از وی یاد
 تو نفع جوان زمخشر شش بدان که مخزیش کند مغز در خوشی
 زیاد بواصر و صرع و جنون خلاص دهد هم و بامی درون
 کند آب پشت فراوان بهیست زمخشر جوان خورده مگر کس
 را و را بول بهیست نافع بهیست لمر آب مزه ابد و افیست
 طریق جوانی نیک مغزی اول مدبر هم چهار کلمه جوانی مرگ است
 اینک نیک بهیست بر لبه میس قران جند ان قای نافع قانوی
 تا بهیست بر لبه خشک بولقاسیاید و اقور و توب او بولاب
 بولستی جفا غای مغزی قالغاندا اندین کین ذردی
 او در غری و خسی انگز و باد انگز و انگز بد خشنای و بودینه
 باغی و تخم ارجه و ز بان کنجشک بود او و لارنه بملق قلیب
 آق تا تلیغ نمرب و امجون قلیب بر صبا ۲ مقدر بر
 مهفال بجا با کمر بهیست نافع در ریشت و مکر علم لولای

خواص معجون قیلماق نیلہ بیانہ **نظمہ کلتور رب دور ہتمہ مارفہ**
 جماع پنج کس ممنوع باشند مگر دو کردایشا مردہ ہر شمار
 یک زانہا زن ہریت و دیگر صغر و جانیض و بد شکل ہر شمار
 بالکل کار کسم نفسیہ آنجہ صلا حفظ قیلماق نفس اکثر ضرر
 کلتور و راندانہ از ہر کشت فرق ہشیش دین کین تو لہ
 جماع قلیہ اعضا سیدین تمام قوت ہا یقطہ بولور اکی **نظمہ**
 او کہ وہم زن کہ ہند ہمال از ہش مشوجع باو زہر ہست نش
 ز با صید حیات ترا ای فنا مشوا زن ہر ہنہا نہ پیچ
 کہ کرد و دخت زرد تن پیچ ہر کہ ہزن برہ جماع قلیہ زنج
 ہر اہر زن برہ جماع قلیہ سر آدم نیلہ مکا ہستی قور و نور
 ہزن نفس او فکہ کہ نقہان قیلور **وینہ** جینیض اکہد
 مظلوم برہ ایر کشت نفس جماع قلیہ قاتلہ غریقہ

۲

بولور اول خدای تعالیٰ نیک لعنتی که او جرار اینجی شمشیر
 کیم بولور او جو بنی خدای تعالیٰ فرزنده بر سه بسیار خبرده بولور
 عاقبت حرام علت کالفرقتا بولور **دینه** کیم نارده سیده
 بر له جماع قلیبه که نقصان بولور و شمشیر کوتا بولور
دینه آفرین مظلوم کنش بر له جماع قلیبه مظلوم نیک اغریق
 بولور که تا دیر قیلور **دینه** مذکور مظلوم که بولور نیک
 اینک بر له جماع قلیبه دما، فی ضعیف قیلور و فراموش
 فوق مستور و الله عالم بصواب حکم لار ایتور
نظم و دی که ان شواران شایه که بشند زشت روی
 در بدست افتد ز خوبان جورلقا: اما بعضی ادهیلار نیک
 دیر جورلقا دورا اما ایرانلیک ناقص دور **دینه** چلی **دینه** ایتور
 تقویت کن کرده را: اول بمعجود که هست: بجز اجدا
 بیش کزفش پیل و جور و هوا: باز باز و قرفه و بلیون:

من

اما بوجون فی بسیار حق و منافیق و شکال و ناپای غیری
 دارد که نصیب بولمغانی البته البته بنده شکسته فقره دُعَا
 یاد قیلغای لار انشا الله تعالی **الکرکرب** قرابیلله فدایم
 ناستند ایسه قوت باز و لار فایده بولور ولیکن معده فی
 تنگ قیلور آق سندن هم بسیار خوب در **خواص معجون** **از تبار**
قیلور رزمی کم قلیغایده است لولا در اول قوت بلبس عاقره سوت
 برله قایناتماق کرک خوب دیل پشیر بولمغان تخم فیاز و تخم کز
 بولور فی خوب صیده سو قوب تخوم شل بسیار یغید انیم قلیب
 یوغورماق کرک عمل فی نخود شل بسوی برله چل قلیب
 معجون استکان کرک بوجون فی عیاس بوردون پیغ فی عیاسی
 کرک شهوده بسیار غالیب بوزور و زلر فی سبخت قیلور
 کویار و ستم شیر نزدیک بولور **الکرکرب** شل آب
 بشت کم بولر عنسل فی سوت برله قایناتیب اجمال
 ل

لمرل مجراب بسیار ترور **دینه نوع دیگر** کلتور کیل بر سر قلیفل
 دراز ایجا هر اینکی هسوته برله قاینا تیب بولار سبایه داقور توب
 هسو قوب برکون ناشتند اوچه مشقال فی الته درم نیامت
 برله چل قلیب بر سر هسوته برله میکی جندان قوت برور
 المکراون عورت بولیم هم خشنود قلیلغای اصلاح نیست نوق
 قلیلکسی بسیار مجراب دور **دینه نوع دیگر** کوشنی حجره قلیب هسوته
 تکماکان خشت پشخته فی اوت غه سبالیب قزیل جوج قلیلغا
 اول کونشت فی اول خشت غه سبالیب برمان قلیلغا برززه توز
 انکا ضم قلیلغای داکنزه یعنی همیشه انکا هسبکای اندین کین
 یلکای شین عت دین هسوته جماع قلیلغای عجایب لارده کورکاک
 تن فی فریه و دکر فی پشخت قیلور یوراک فی قوت ولوزی فی
 قزیل قیلور **المکره** انجیر فی قاینا تیب انجیر یوراک کاتوت برکا

منسوب
 بری
 عباد
 وایم
 به فی
 از چهار
 نون فی
 ر فی سوت
 لکزر
 میر قلیب
 ب
 ی
 یلور
 ب
 بجمال

جماعه در آرزو قیلاً **الکثر** او چه مشغال جز بندینی او چه مشغال
 سرنجیل بر لاجل قیلب بر درم زنجیل قوشوب نامشدا
 یس اب پستی زیاده قیلور **مهر** نامشدا و اجماع قیلور
 امکا باد قیلور باد لقوا اهل دین بهم بولغای **الکرکریه**
 نردکی روز غرتب بریب بومشاق سو قوب عیلم بر و بگون
 قیلب یس ایرنلیک یس یار قوی بولغا **بو باب دار و در**
صفت قیلب فایده **سخت بیان قیلور** **مهر** نینک و کمری ضعیف
 بولوب سورتوب جماع قیلب ضعیف لار لغت ناماق نیک
 نیک بیایه التور لار **الکرکریه** در چین فمیده قیلب جماع و قیده
 و لکر یک سورتوب جماع قیلب ضعیف انداغ نابغایک صونین
 او زکی ذو جماع **فروع و یل** بر مشغال عاقل قرا حانه بر
 مشغال موزکی قوشوب سو قوب حیده قیلب عیلم

عیلم

عسل بر له چل قلیب ذکر که سورت به بر ساعندا
دین لنین جماع قلیب خدای تعالی افرینشی مشایده
قیلقل که ضعیفه بهوشش لولغای انداغ لذت
بم فغایکم اصلاح تفریق که رست کلمای اول
ضعیفه جموع عمری د اوز کمال رن دیمای **الکرکریه**
تنج مرغ اسع اوشا تیب ذکر که بهور به آندین
جماع قلیب ایر که هم ضعیفه به بسیار لذت برکای مجرب
ترور **هرک** قراکلیان نشکر تخم ذکر که بهور متوب جماع
قیلقل اول ضعیفه موندین اوز کاکش که خادربو لماغای
برکش هر قایس کل نکل سیده زین ایب شکر بر له چل
قلیب ذکر که سورت به ضعیفه که بار به پای دامن
زاهد لولبه به عشقید ابقرا رولغای **دینه نکتبه**

تا وشتقان زاد و متور و ب منکا پس جیاه و قید اذ کر که
 شور و توب جیاه قیلیم زاع و الوتقای جد الوتقای
 ضعیف باغلا افقای اوز که ایرانکا قادر بولماغای
برکت که خولا سیه حال ایشقه برای دیشک چینه
 ذکر نیک نیک سورد و کی لیغ قوی قیل در حال سخته
 بولور بحراب دور **برسم** تور و ب اار غزغز اوج غفنه
 سیه ایر نیک قوی بولور **برسم** زردکی اور و غینی بولوب
 خنوم شکر بریغی برده چل قیل نالشته دایم شهو و زیاده
 بولور **الکر** اودن دن بولسم خشم و قیلغای **برسم**
 مکیان او خنوم او بتنی مردار سندر برده چل قیل ذکر که سورد
 توب جیاه اول ضعیف هرگز موندن جد بولماک **برسم** سنجیک منکا
 سنی هم که سورد تهم سخته قیلور **برسم** قرا قار غنبله
 منکا

منکاسنی سورتوب جماع قبله اول ضعیفه موزن اوزر کانه قبول
قیلما غای **هرسم** فاشنگ یا غینی سورتیه بسیار لذت تابغای
شید ابولغای **هرسم** قرا مشوگ نیکه خصیه سنی سوروب ذکر که
سورتوب جماع قبله اول ضعیفه بسیار مهربان ابولغای **هرسم** قرا مشو
شید ذکر سنی سورتوب ضعیفه بسیار بطاقت ابولغای
هرسم قرا طین ذ خوب بسود ایوب قور و توب کونجود یا غی
بخمرینه ذکر که سورته کلان داوزور ابولغای **نوع دیگر**
موزن بواغ و فلیفل ذ و دار فلیفل ذ و عاقره جاذ ذ و زنجیل
و خولجان هر قایب دین برار مشقال ذ جموقلیب بسورتوب
اللیکاب غسل سم ذ و زنجیل و اشفاقیل دایر و در اقیلغای
بولغای اینک برله جل قلیب معجون استیب حاجت
و قتیبه ذکر یک سورته لذت عظیم تابغای

ذکر که
نای
نای
چینان
سخته
ج غفره
توب
و زیاده
هرسم
سور
منکا
شید

نوع دیگر از زیاده در بیان قلب فیضی در از فیض
 و عاقر فرج و فوجیل بر قایم بر موخ و جوز بواقر و مانا
 و نکر طبر و دیر قایم بر یاریم و شغال انگوزه بسنج
 و دشکا و کافور بر قایم بر دین ریح و شغال بولار و
 سبب قوب ایلک بجل قلب عصار و راز زیاده بر لاجل
 قلب شیشه و یا چش که الیب اغرنی حکم الیب
 بر کونده اول شیشه بر مرتبه نبره سبب قوب فیض تا
 اون کون غی اندین کین جماع و قتیله بر زره الیب
 نه کر که سبب رتب قورا غا نذا اندین سبب جماع سبب
 اندا غا لذت بر کاکا که هفت که رست کلمای
 اما شیشه نفل اغرنی او جوق قوبما غا قور خا
 خاصیتی لقا و مقصود حاصل لوبلکس **نوع دیگر** قرع الیب

نوش

توخی نیک اویتنی و نجیبیل برله جل قلیب ذکر که سورتیه
 خوب شرور **نوع دیگر** کباب قلیب له غر غریب الیب
 جانیا ب سوسنی ذکر که سورتیه جماع قلیب لذت
 تمام تا پنجاهی که مذکور بولغان دار و لار دین هم تیز
 نور و اشلا نکولول ایماکی هر که ضرر چه غایب قلیور
یکم اوی نیک اویتنی ذکر که سورتیه برزگی و
 بستر دراز قوی سخت بولنگ **یکم** اسکندره
 و کبیل و شهبه و نسو قوب ایلاکاب اینک اوی
 برله جل قلیب ذکر که سورتیه دراز و بیطر قلیک
نوع دیگر خراطین و خوب سوسو قوب جوز بندی یا غی برله
 جل قلیب بخت قنار ذکر که سورتیه اندین کین آجکو
 سورتیه برله یوسه بخت مرآتیه بو عمل غایب بسیار

دیفل
 ومانا
 بکنج
 رفته
 برله جل
 قلیب
 نیل تا
 الیب
 جماع قلیک
 های
 خاتم
 فرا حلیک

کلان بولور بیدام پای قیلیم تو تا میفه پاتماغای
نوع دیگر حکیت نیک مغذینی چقا ریب خوب صید سوت
 سوت برله چل قلیب ذکر که سوت سون روغن بادام
 سوت سیمه اچکو سوت برله یوسور ییپا ریباحت
 کلان بولغای **بو باب خواتون لار نیک حقه دالکتور**
کلمه بیانید مازدا او استخواننی کیدور ب قوروق باد
 یخان نه پرقاییم دین سوتوب ایلکاب الکا الیش
 لوتوب فرجیکه شانی اتیب قوییم بلر بولغای
نوع دیگر برزا الو تخم کل سیرخ اوچ مشقال سبئل ایکا
 مشقا بولار نه سوتوب ایلکاب صلا یه قیلیم ستر
 قولینی کلکاب یا سوت برله سول قیلیم بیا و داروغه
 سواب فرجیکه سوتقای قولینی فرجه نیک هر طرفیکه
 تاب

تاب بر ریب مار تیب الفای دختر دوازده سال
 بولغا **نوع دیگر** که پوتر فرو قینی تاش تو زمره حل قلیب
 شکر بر له زمره که سورتیه فولال بولغا **نوع دیگر** مر دار
 سکنی اطلسه و بر له حل قلیب فرجیکه قوییه و یازیک
 بنیارقز بولغا **نوع دیگر** بدید او سحر اشنی صیده قلیب
 ضعیفه فرجیکه قوییه دختر بولغا **پرکش پات اندال**
 بولماس ییق نیک بیایه پر کش تاوشقان نیک اویتنی دکر له
 سورتیه پات اندال بولماغای وینه کباب اغیزه سیاله
 جماع قلیب پات بولماس **پر کش** جنگی قوی نیک اویتنی دکر که
 سورتیه جماعات بولماس خواتون فرفته بودور **نوع دیگر**
 بدید نیک بودر ایشنی قور و توب قزیل شکر بر له بیسه آب منی
 غالب بودور فات اندال بولماس دن دیوانه و شبیه بودور

لماغای
 صیده بودور
 غن بادام
 بیخت
 دالماس
 روق باد
 خالیش
 مای
 بنبل ایک
 سبک ترا
 روغ
 هر طرفیک

نوع دیگر قرنفل و عنبر در جبین عاقر قرچا نه بولار نه
 برابر قلیب خشک خالیص برله سبو قوب شمد برله جل
 قلیب بریم مشقال ینه غلو که قلیب جماع و قیده آغز شالیه
 بسیار لذت برکای خواتون بقرار بولغای وینه خراطین
 خشک قلیب اندامیک برله اول عورت که صلایه قلیب
 اول عورت سندن اول زکانه دیمالکای مجرب برتور **نوع دیگر**
 بوره ارمنی و مشقال لاب عسل و اجل قلیب ذکر که سبور
 جندان قوبغای کم هر چند قلیب یا تماغای **اگر** ضعیف نیک
 فرجی پر اب بولیه چکده نیل یغراغی و انشک اوت برله بولیه
 فرجیکه دود برله سوبی چقماغای فیماز نرکشی برکچ کوند
 سوت دالتور غوزوب الیب خشک قلیب زنجیل عسل
 جل قلیب ذکر که سبور نه قوت برکای **بواب فصل در مع**
فت آب منی نیک بیاننی استور صفت طعما میک

جماع

36
 جماع خه قوت برادر فیا زنده او شاق تو غراب اوی
 یاغی برده قارینا سبب بریان قلیب اما کو نجا لای تو جقاج
 تخم یا کو تر تخمی انکا سبب بر درم خولنجان بر زره تو ز
 برده زنجیل انکا اضافه قیلغای خوب فثور غای هنوز
 بهتر غراب در **نوع دیو** اون تخم نیک سارینی برده
 درم اوی یاغی او تو ز درم شکر برم درم دار چینی
 بولارند جندان طبعی بر مال کر که زره تخم نمیرشت
 بولغای اندین سوکند تقادل قیلغای سبب قوت چاهل
 قیلغای **نوع دیو در شقیقه طلاء منده کر جمع عربا و در**
 بر مشقال افیون یرم مشقال فر عفران یرم مشقال و
 بولارند سو قوب انکا ب کلاب برده نمیر قلیب تقا فز که سو قوب
 با فثور ماق کرل دفعه بولغای **دستور العلاج نقل درم**

بولارند
 برده چل
 غر سباله
 خراطیان
 یه قلیغیل
 ترور **نوع دیو**
 کر که سو قوب
 عیفه نیک
 برده او زده
 بر که کو فز
 بر عسل
سل درم
 نعامیکه

کوزدین بر قایم عقلت در دین پیدا بولایه بوجواب دین صراحت
 تناول قلیله نافع دور بنفشه بش درم خواب بیدار مدد
 اوان درم سر بلع آق قند اول درم ترنجبین بولار در مناسیب
 سهو بر اندام طبع قلیله لعل لیم خمره قالمقار از صافی قلیله
 قند و ترنجبین در الشتر و رب بریم درم قلیله لعل لیم خمره
 ماشنه و قشر قلیله بر مالک بادام مغزی بنفشه سبزی بر مالک
 لعل و زعفران و صاع بطور این اجز و ایا در **دولت** و **دولت**
 بر قسم **خاص معجون قلیله** بر جهالت ای مسلمان در فقر
 حقر نیک جلایه اول تور و رب سبز لعل سلیم لعل لیم خمره
 خمره حیات و زعفران و لیم خمره و سبزی نیمه مقدار تن
 دو است لوق به لعل لیم خمره **نظم** و **نظم** و **نظم**
 که بنی قلیله است تن و دو است **الکفر الالبانی** در

وین بر سر
 اندام
 مناسب
 صاف قلی
 باغده ای
 رینی را
 رینه یخ
 رفقه
 در کج
 رارتن
 رسته
 رار

بولسویز و بدغم دین رطلوخت میراق بولسویز و تمام رنج
 لار دین و زهر لادین میراق و ایمین بولسویز دین
 و دنیا و هیچ عمر سه بر صفت دین منفعت لیل عمر
 یوسفور **الکرکریه کا فوج بر گلان بولس** و قش
 اوی یاخ برده ریه المرم و ارسینک یا سبقتید یا سکا
 یا فزلا ریا زرنش یا مرک و موش یا افسون بر گلان
 در حال حجت **تبار الکرز هر کم** مثل بلای و جیلان
 جاقان بولس یا دیوانه بسک تو لغان لور شفق
 فتور و ب اول بر که سورتیه یا تالک به شغای
 چرا که حکم یور غاندر **نظم** بهر که کجا که لمر و مارا دار
 و دین لمر که زهرش نمیکند تا و شر **حضرت**
رسالت پناهی الله علیه و سلم نماز و ایدیلار
 مبارک

مبارک غیل انکشتن لاری بنی کثردم جاقته فی الحال
 نماز دین فارغ بودید را بدیدار بواجب او تو دیدار
لَعْنَةُ اللَّهِ الْعَقْرَبَاتِ مَا تَنْتَعِ بَنِيَّ وَلَا غَيْرَهُ یعنی
 ایزار لعنت ما کثردم لاری کما پیغمبر و ذو نه آد صیلا
 تو نماید در سب بلال غم بوی ایدیلار کج بردانه میخ ایب
 لعلی حضرت بلال بردانه میخ ایب لعلی حضرت
 پیغمبر علیه صلوات میخ ایب تو ذرله صلا یه قیل کثردم
 جاقته ای که تانکدی لاری معوزتین ذو قوب دم
 قیلید در حال شفا تافیتی لاری **اگر میماند نیک تشنه**
اغراب بل دین بیلد خواه بل دین بولسون خواه در دین
 بولسون میخ ایب تشوب و تشلاب تورسون شفا
 تافیتی **اگر کمره** داکنه یومل بولیه پچ دارو برده فی

تمام رنج
 در سب
 لعلی غم
 تشنه
 میخ ایب
 بلال
 جاقته
 تشنه
 شفا
 رادار
 حضرت
 دیدار
 ایدیلار

بر ماغان بر پشته در سیه کون ناسته و افشوروب بیسه
 فایده و عظم کور کور ای چرا که مولانا یوسف ایتیب
نظم سیر را چون سیری صیل کنی سر مه کنه را بوده نافع
 در خوری خام بر نهاده بود کرمهای دراز نافع اما فنیق
 سیه در چه معتبر لار کتاب لار داکور و دم و او استاد لار داکا
 کوب ایشیم اوله در کم اون سیه دانه سیه در کله خرمه یور کاکا
 دنبه شیل اچکا الیب اندین کین شمر یور کاب او تفر کوموب
 افشوروب بر ساعته یل کین الیب با قلیل خمری نافع او خشا
 سیر یخ فشته فاندور و بویاری هر طرنگه بوب و بوی خوش
 بوی پید اقیلغاندر الیب دنبه برده لسته قیل بر کف خود
 او در برده قولونکف سور یخ کیل مثل تالقان بولور اگر خوان
 سیکه بشیدین یه جوان بولایین در سیه و توانا بولوب
 بلایین

بداندین رو طوفت ذایل بولسون و بسیار مویکفتم نور و کون
 جامه و تخم نور و تخم فیاض و پوستان بیخ کبر و تخم ارجه و بسیار
 العصاره و پودینه باغی و موی و تخم جیل بر قایس دین جمع
 قلیب قدری تا تلخ نمرد بر له چل قلیب بر صباغ معطر از سر
 تلخی و صده که قوت بر دور آغز دین بسو لکلا در غاشنی دفع
 قنور کونکائی مشاد قیلور آب منی و ذیاده قیلور بارجه بد نلاری
 توانا قیلور یور کینی پنج قیلور بر صلبه من نینه پیل غی جمع بلغ دین
 و صغیر دین و بسو به الی بسو خسته دین خلاص بولور بسیار
 مجرب ترور حکم ایتور قوت جسم جان اگر خواهی
 زیر این بنه و راقه فیروزه **چکری** یک روزی بایدست خوردن
 نان دو روزه آب سر راه **چرا که** آدمیلار ضعیف بوللاری
 بسو ترولای بسو مشاش ذیاده قیلور بدنه چایا لکلا

کمتر در دناوان سپید قیلور سوزد به چهل جاخده ایچماک
 لیک دور در دناوان استخوان نذر در ده میال قیلور و شهنوت
 کم قیلور و بولوت و قیتد اسوا ایچماک ضرور تر در و بدو
 آدمیلار با سیم ار نلیک ضعیف و زکمر سبت و انیک
 لذت جماع یوقتور و آب هنی کم دور چهل وقت و
 اسوا ایچماک سبب دین ترور انیک شهنوت زلیق
 و تنک بولغای انیک منواج مساوق بولغای البه سیم
 یق نمر سیمای لکر و الله اعلم **بوفصل از برای قش و قش**
جقار ماق نیک بیاض و قر قیلماق نیک بیاض استور
 کفر در باد خاکستری قصوم که بعین بوی مادران چوبین
 سرگید از بوده ترور و بارغیو مشق سو قوب ایچماک
 یاقی بر ل و یا کینچود یاقی بر ل چیل قیلوب جاقمات کر
 نوا

نوع دیگر جکند و شیک بسوی خود بسوی در بر جمل قلب
 و جبره مورد بر له صلاح به قلب بها چه یا قاشقه
 و یا استقال غه بسوا بر له مان جبر قلیاف لکه اندی
 لیکن بر حاق منو یلارینی قرا قیلور **اگر** بکشد مو یلارینی آمل
 بسوی و یلار رنگی بسوی بر له و مورد و یا غی و آمل یا غی
 بر له سیا چه غه و استقال غه و مو یلارینی بسوی به کشف و یلار
 قرا بولور و در آن بولور مجراب از صوده ترور **مسقط**
آدم نیک محراب قادی منقول ترور خلا چه کف که در یا لیست
 بوز که داغ تو شکان نیک خلا چه در نیج کشیز بسوی بر له
 صلاح به قلب بوز که بسو رتاک لکه آجیف با دام مغزین
 آق اریب از چه درم قوغوز اور غی نیک مغزی بش درم
 بسما آله درم بوا یک مغز که قوشوب جمل قلب مغز نادا
 جند ان قرا بولور رسم بسما ب دین آقا مشرقا لک

بجماک
 شهورت
 در و بدف
 نه و انیک
 ست دا
 در زلیق
 به استغ
 قاشق و قاشق
 سنور
 در بر
 در کین
 باق لک

اندر کج در پرستش دایوز که سپهر تپه تا هر هفته یوز زینی بومق
 اندرین یوزغای **لوح دیک** بورد و ارضی ششویا که کسوف ترفوتی
 بولاد و برام قلیب خوب صید و سپهر قوب ایلک با ارفه سپهر
 بر که چیل قلیب بوزیک سپهر تپه در اخی بر طراب قیلور
 مجراب ترور علیا بچسوت سپهر فیه کوردیک بعث بکله بکلا
 یوتال بولیه تخم اید شیرین با دادم مغزی بر که کوزایا جوی
 عر بک سپهر قوب چیل با قندیل شک بر که با نبات بر که رب
 سپهر سن خد قشوب سپهر بر که چیل قلیب اندیک اندکی
 بد و مال لول یا سپهر مرخو نبات بر که چیل قلیب
 یا شیر بر رنج نبات یا شکر بر که قشوب بد و مال
 لول مغز اسپر نبات یا شکر یا بادام باغ یا تلخ بولک
 خرق نافه ترور شربت جرب فواته اچنب و خله
 بهار

بهلوسه سنا عکس شش مشقال بنه ربنه ایکا مشقال سنا لوفر
 ایکا مشقال نخه کایه بریم مشقال کوفته ایکا مشقال ششپستان
 بلوه عدد نخه منجرل شش کوفته ایکا عناب اوین شش عدد بولور
 بر کایه کایه بود اجلا ب قلیب قویوب ارته صبا چ اوته
 صلا یح قلیب قانتیب نصفی دین از راق قلیب ای اف صبا
 قلیب یتیه مشقال قند و یتیه مشقال ترنجبین ایکا جل قلیب
 و یتیه صاف قلیب لول بریم ایشی ایکا لول لول محراب لول دور
 او تر اکو بکان بولیه کیوب جراحته بولغان بولیه نشسته
 تخم شش آف برله جل قلیب جافیه دفع بولکان **الکرمره شش**
 اعضا است سیود او یا یا غدا اکو بکان بولیه پیشی ازانکه
 ابله قلیب و کرکیم مریم کله سغه فریم آهنگ برله جل

قلب سورتبه دفع بولور اگر مظلوم کیش یا شن تو آرد ب باش آفتاب
 کلمه سیر که نیک لای ذرا بسوزنا بیغراغی قرا قارغه تخم نیک
 اتی تره تیز نیکه کو که بودینه بولار به جمع قلب باش یلمیک
 قوشوب بیه کون باشیغ جانیسه قرا بولغای بوباب توغلا
 مظلوم در نیکه بیانه بر کون مظلوم در جعفره سلطان علییه
 السلام بر کون خفته ملک و اولمور و پ ایردیلا توغلا
 مظلوم در جمع لموب کلیم داد قیلدی یا بنی الله پیر نیکه
 فرزند میز لوقی حامله بلاید و میز سبب نموده دیدی مهر
 سیدنا علیه السلام پیر دیار نه بغه در ب سیر دیار بوغلا
 نه دیار ترور و سبب پیر دیار را غار قیلدی بکه اول مظلوم خلف
 نیکه کو دیکه سندوق بولوب نطق او رنیغه تو شهابه ایچ
 فرجینی یل تو توپ باغلا نغان بولوب او جرجر بجه دانیه
 کلمت

گوشت تو لغان بولیه نور تو قورت تو نشه بغیر سرین
 بو تو لغا بولیه التبی جبهه انه سب سناوق بولیه یستی
 دیوه پری لار نیکل اشتری بولیه فرزند بولماسین دیدیلار
 حضرت سیدنا علیله السلام پریلار د یغدیلا ر مظلوم
 لار نیکل یلله سی بولماسیق نه سبب دین ده ردیدیلار
 پریلار نیکل اولوغا نیکل یته سبب بار حامله بولما یودور
 اول ایر کیشینک ایر نیکل بولماسه ایکی مظلوم کشت نیکل
 نجه دانه سینه نیل قافلاش غلزه بولیه اول مظلوم سری
 ایری برله یاتغاندا یا نه آخر بر اینک علاج قرا اینک نیکل
 او قرا قارغه نیکل اوتت اور دکی نیکل اوتت برله اصل
 نلیب شان القیب تو یغای اندین ایری برله جماع قله
 حامله بولغای بر خدای عنزو جلله **نوع دیر** قرا قارغه نیکل

شت آفتا
 نیکل
 یلمیک
تو غلله
علیه
 تو غلله
 پری نیکل
 ی مهر
 ر بولغن
 لطف
 یغی
 یغی

شکیله او شنی و سله او تیج حکایت مغری برده یو مشاق
 پسو قوب شمر قلیب برکچ کو خودر نشان ایتیب قوبیماق لرا
 اندین جماع قیلیمه جامله بولغای ایجنی **ایکینجی** مظلوم کشت فرج
 پسو یو قوبلغانه در بولیمه ابری نرلم جماع قیلغانه دیان
 باش اغرمه ایتیک علامه جی بیلیمه و کندور و بیلیمه و اصله مغف
 و سمع عربده ایتیک او نه برده جمیع قلیب نلته قلیب نشان
 ایت فرجیکه قوبیمه اندین کین جماع قیلیمه جامله بولغای
اوچونجی اول مظلوم شکیله فرجی قلیق بولیمه جماع قیلغانه
 اول مظلوم دروشت پید بولغای علامه جی اوله و رسم
 پسو مکنه قانوغریب شکیله او نه قیلغلدرانه جمیع قلیب
 نشان ایت قوبلغای اندین کین جماع قیلیمه جامله

حامله بود و نیز شادانه مفرغ توخ اوت برده شاد ایستاد
 توخا که لعل نداشتند و است ایچمال لعل حامله بودای
توختی فرجیکه گوشت توخا بود لعل ایری برده جماع قیلان
 اول مظلوم نیکه کند یک دوا غریب پیدا بودای ایری نیکه
 شود و تو شمس اینک علایق قرا اینک نیکه اوتنی
 توختی اوتنی گرفته اوتنی غان نیکه اوتنی اغد مداف
 بلوغه فحیح قلیب او چه شاد ایستاد توخا که لعل اوتنی
 جماع قلیب حامله بودای **بیشی** علت مظلوم نیکه فرجیکه
 بسته بود و در دین پیدا بود و توختی اوتنی قرا
 دین نیکه اوتنی توخا که لعل ایری برده مظلوم ایستاد
 سیه حامله بودای **التی علت** و پویه ایری مظلوم
 لا رغه خزر نیکور کلان بود جماع قیلان

ما خوشش بود و مردی که با او نیکو آید نیز اول خزانن بنشیند
 و جینی کلما پس علابی اولی که کلک یک ذوال خزانن
 و فتنه بنشیند برده جمیع قلیب یار منی بر کج او ذل برده و تهم
 یار منی سو برده با شینی از همه همیشه دفع بود
 در حال نماز سو برده با شینی رو خای و بین علاب
 فتنه فی ذالیب الکافشوب آید باره تا و شقای
 سو ذل برده آید کای اندین کین جماع قلیقای
 نیز بر علاب جکت نیکه مغزی غذا رطبه نیکه
 اود برده شوب شقای قلیب تو بیاق کمر
 اندین کین شقای کمر **نوع دیگر**

المکرر

الکرکریه موم در کاغذ را اسیف الباب او تنه کوب
 فنور و بیه بسیار نافع در جلد و بیضی و خور
 یو و در صبر موزینه بقوب سالیب ساج بهقال
 غر سوزنه قرا بولغای **الکرکریه** تاز بولیه
 شفر و ک قانیه جافیه دفع بولور **الکرکریه**
 بونل بولیه بیج نریه و دوا بولکاس سیریه فنور
 مینه کون نهاده بیه دفع بولور **الکرکریه**
 تاز بولیه تو کیک نیک قانیه جافیه دفع بولور تولی
 او ناز **الکرکریه** نیک کوزی تیره بولیه بوجه
 خردس نیک قانیه کوز بیکه سوزنه کوزی روشن
 بولغای تیره کیک دفع بولور

اگر کمره نیند شش از ریه نامار فو هسته چکده
 فو بزه در پله قاینا شیب اغز غزالان لراد فغ
 بودور اگر کمره ارموت اور غنیدین یاغ جقاز
 کر بولغان قولان غنا میره آجلور اگر کمره
 شهوت بهت بولور اور دلی مکتا بهنی
 شکر به حل قلیب بهت شهوت غنیدین لور
 اگر کمره شنگ کوزی اغراب بهتایما به آن
 خرد بهن شنگ دوستی قرا اما کیان شنگ اوت
 پله قشوب صلابه قلیب فانتی بهت شش بر مرته
 اوتوب دم قلیب کوزیکه بود بهت کوزی او شش
 بولغانی اگر کمره بود اراک اشغان بود به
 فغ

فباز او در غرنی کل باغی بر له تزیل شکو بر له یب
 دفع بولور **المحرر** سوره عالم نشر ج ذ اوج
 یوزیتمش قمر شر قوروق اوزوم که بردانه که
 بسم الله فی قشوب او قوب دم قلیب فلان
 نمه فی الغال او غری نیک ایلند و یب نیت
 قلیب بردان نام بردان او تغم سالد او غر نیک
 قار فی یارب یغای **وینه یتمش دان** قروق اوزوم
 بر بر بیکه الم نشر ج فی بر او قوب دم قلیب سوز
 سالد اوزوم اصلیکه او غری نیک قار فی اصلیکه
 و اوزوم یارب یغای او غری نیک قار فی یارب یغای

و نه مال و او غری او زنی الی الی بلیب بر در **نوی** و **دیو** تو غیما **مطلوم**
 که بوایت از زین کیم کلاب و عفران پل شربت قلیب
 اچور به جامله لولفان **مستوی** **ایندب** **بشرشت** **قذیب** **اووردون**
آیت **بو ترور** **بافیهما** **التقوا** **التقوا** **سایتکم** **الذی** **خلقکم**
ومن **نفس** **واحدت** **وخلق** **منها** **ساجدا** **کثیرا**
والمساک **والتقوا** **الله** **الذی** **شاء** **لکم** **یه** **والا** **تکون**
والا **تکون** **جادم** **الله** **کان** **علیکم** **ساقیا** **الکر** **سبیل**
 فاینه و شنیخ بولیه بوایت بر تو نام جیت که فرق بر مرتبه اوقه
 او که غریماک لورک آیت بو ترور و ساد الله الذی یمن کفر
 کفر و یغیضهم لکم نینالوا خیر و کفی الله
 المؤمنین القتال و کان الله قویا عزیزا **الکر** **سبیل**

ادی

اوی نیک قاشنی اوج مشقال بد هر نیک قاشنی اوج مشقال
 برابر قلیب قزیل اینان نیک سوز بر اهل قلیب یکین
 گویند قزو قوب اوتق سالیه مشایخ هر بر کیشیک
 یار بولغانی ر و بیل سوز لاشکا بیلار دنیا دالو کش
 نیک و دشمنی بولم مقهور قلیقای هر مرادی مقهور
 بولم آسان قیلور **الکر کمر** شمر نکو بید بولغان بولم
 بولمیت و قزو مزایت اوتقوب اوج کورهای بیت اوتقوب
 اوج کورهای اوج اوتقوب اوج کورهای کورل آیت **دور**
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ذَا لَکُمْ بِمَا کُنْتُمْ
 تَفْسَحُونَ فِی الْاَشْرَافِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَبِمَا کُنْتُمْ
 تَفْسَحُونَ بِمَنْ جَوْنُ فَسَّاحُونَ یَمْحُ جَوْنُ یَا فُسَّاحِ
 قَمِ قَمِ اَزْهَبْ بِاَمْرِ اللّٰهِ بِهَرَجَتْکَ یَا اَیْرَحِمِ الرَّحِیْمِ

الکریمه نیک ما لیسر او غری الفانی بولر بوشسکا ذ قیب
او تغه و افلاسه ووزقو ۲ فو۲ توروغای شسکا

بوترور لا ا ا م م م ب ا د ا ب م م ه ل ل ا سید م
م ب م ا دوی

الکرخوالا سائین او غری ذ معلوم
قطلا دیبائیک بوشسکا ذ قیب طهارت بر یا استوق
التیغه قیوب یا تب او غری ذ توشیده کورک لی و الله اعلم

۵۵۵۵۵۵ یا بسنا یا رب یا الله یا الله یا الله صلوات
سوس سوس سوس

فصل بویری سن کویرور

او غری ذ تافماق نیک بیایه اول غیل طهارت
قلایب سیدرود الشمسین سورده و الیل سورده
والضحی سورده الود نشر ۲ سورده و التین ۲
تایب سورده ۲ اون الت او قوغای سکرع
ظ

ظلم قیماق ارک کو بر دل بغاچی جنازه بغاچی برده سبزه
 کو بر در کای بریری سبزه بیغریقاچه اوغری تینکده
 بوقه قو له بریر که بولوب بیغریقیب قانقای والته انکم
اوغری تپای دیباقلک بوشلکینه کافز غرقیت اقا خوراز
 تینکده بونیمه باغلاب کمانلیق کیش لار ز بیغی ارا سبزه
 قویا برکیل کیمکه اوغری بیدور خوراز سئول کیش لار قونقار
 شکیلا بولور و دلا

۵۵۲۰	براله	حمله ۱۱۱	۴۴	به اید	عبره	ل
۲۶	لله لک	مدرج	لله لک	۲۶		

الکرکره تینکده مالینی اوغری القان بولسه اقل ایکی
 جفته نان صدقه برمال کرک اندین کین خالی برده
 اولتور و ب تیش دانه قوروق او زومکده سوره و
 الم نشیره ز او قوب دم قلیب او زومده سیوخه جیلا

تو بفیل او زدم بیست غلج ساری او غری نیک قارنی
 انداخ بیست غلج اصلا طلقاقت قیلا ما غا الفان
 مالا غ بر ما کوخه انکو شتق شود دوز مرده شود
نوع دیگر المکرر سلطانی او غری الفان بولیه بوابت
 فی نیت دانه نور جان قه بر سر سیکا قرق بر سر نه دین او قوب
 دم قلیب تو ز لوق نیک الین کوملای نور جان
 او نیه الفان او غری نیک یوزی ایشای خدای
 تعالی نیک او ز کمال قدرته هر له بو تر و ربحر اب تر
 شک نیاری **اعوذ بالله من الشیطان الرجیم**
 سن اجل ذالک کتبنا علی بنی اسرائیل
 انکم من قتل نفسا بغير نفیس او قتل فی

فی الامم

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم وقل للذين كفروا
 ستقلبون بأفواههم وما كفر الله وما أعطاه
 الله وما أمر الله جهنم بالسواء كذا بت قل لهم
 وبحق ضم بكم عمن فلهذا لا ينزعون **والنوع**
 او غري الغانقه وبتكامله بار حضور دل منك بر رتب
 بر ايت في او قوسون انشاء الله تا فلرايت
 بو تود و وحل و احاطوا حاضرا ولا يظلم
 سالت اجدا **النوع** ديكر ماله او غري اليه او غري
 تباي ديكر ماله بر قرا قوی و البور با قيني لم تود
 ان في نور و يب سيل كه قر شقارب كمال نيق و رشك
 بسفان ايديدين قفراق اليه كمالا قليب
 ما اكمال

بر کوه مال از سوره هم پیشی در مرا تبه او قوب ذم قلیب
 دابور ساقفه تبه مرا تبه خطبه آدم ذم او قوب ذم قلیب
 بو سیه کوهلا ذم دابور ساقفه ساقفه اغرنی تبه خیل
 ابراشیم بن دابوریت بر قرا کنگو اویدا ایشما لول
 او دی مال نیل بر مای جاره ساق لولما سی
نوع دلی قرق بردانه لول فرجا قفه آینه الکشتی
 قرق تبه مرا تبه خالکون غجه او قوب سول بر یک کومیل
 او غری نیل قور ساق آسکور شای لول لور شای
نوع دلی لکر به نیل مالجه او غره الفان لول بر اوج آرفه
 او نیف آینه الکشتی در سر تبه او قوب ذم قلیب کما نیل
 در نیل قویف آذ از غنه بر کلیل بر غرنه اخر قلیب

مولای منبک الدیاسوره بنیسی نه او قویج لای
 لوزیکه دم قیلیمه مانه الغان اوغری نسل
 یو دی قاجقای خمر قیلالمقا حق نقا ایشل قدر
 برله بدشکه و بیکان دور **نوع دیکر** اوغری
 تپای دیبک بر آق خورس کلستور د ب ایاق نیل
 الین دایاقیب قیوب کما علیق آدم لای و فیل
 فونک اول ایاق نیک او سید ایدینه بر دین
 قیوب خطبه آدم نه تیر تبه او قرب یورکیل
 اوغری نیک تو ایشل همان خورس فریاد قیلور
 ساق آدم ده فریاد نکا سی مرید در
نوع دیکر

الحمد لله او غفر الله له و عذری فی قناب تمستاب تپاکا
 بوموت آیت فی او غری نیک قولیغ قرق مرتبه او قوب
 دم قلیماق لری او غری نیک کوزی الایب او ز قوبوزی
 اوزی او ز شلای مالکنک من الیبا ایدیم دیلای
 مجرب ترور ز نههار لشیکا اور کات ماکیل
 بسم الله الرحمن الرحیم اهو شس ماهوش
 او شوش رواسش ودا شوش قیوس قیوس
 تمت **موزای غریب لاما ق نیک طریقوت**
 الحمد لله نیک مالک او غری اله کما تلیق لار فی
 یغیب بر آیت فی لایغ غم قیوب موزای نیک
 بر نیغ باغلا ب قیوب بر آیت فی قرق بر

مرتبہ مومنان قلا قیغہ او قوب پور مشن کمر
اندرین موزای تمکاناتیق لدر سیدلایون دوز
نیک قود نکش بهمان موزی قجر غای کجرا ب
دور فتوید و غن آیت بو ترور ان الله یغنی
التخن والجل سمیالهم غضب من
طما الزابها و الذین یجیدون
فی السماء یجیزون ما کالوا یعلمون
موزای نیک قولا قیغہ او قوبید و غن آیت
بو ترور بسم الله الرحمن الرحیم

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ
 الضَّالِّينَ فَاسْجُدْ لَهُ وَسُجِّدْ لَهُ مِنَ الْأَلْفِ وَكَذَا
 نَحْيُ الْمُؤْمِنِينَ وَزَكَرَ يَا إِذْ نَادَى رَبَّهُمْ نَحْيِ
 لَا تَسْرَعْنِي فَسَرَّاهُ وَأَنْتَ خَشِيَ الْوَاسْتِ
 وَبِشْهُورٍ كَأَيِّ شَيْءٍ مَجْرَابٍ أَرْمُوهُ
 الْمَكْرُوبُ نَيْلُ مَا لَيْتِي أَوْ غَرَى الْقَانُ بُولِ
 مَعْلُومٍ بُولِ مَا لَيْتِي أَوْ غَرَى الْقَانُ بُولِ
 يَنْ دَيْبِ مَا لَيْتِي أَوْ غَرَى الْقَانُ بُولِ
 فَيُفْعَلُ أَوَّلُ صَوْرَتِ نَيْلُ الْإِسْفِ وَبِشْهُورٍ
 جَوْرِهِ سَيْكِرُ بُولِ آيَتِ فِي تَكْوِيلِ وَزَيْلُ الْوَاسْتِ
 يَقُولُ أَوَّلُ قَوْلِي بُولِ آيَتِ فِي تَكْوِيلِ وَزَيْلُ الْوَاسْتِ

۱. لیکن

افغان بولسره کمانليک لست ده در نه چو قبيلمان
اوره بېکېک بوايت نه فتيب کمانليک کشيک ده در نه
ايمان ايتور دېب شهادت اورگان ته تودوب
فالننه در غزنيغې سېو قوب برمالی کسراگانان
يکونجه بوايت ده در نه يوزيکه او قوب همور دېب
تورغاى نان او غزى نيلک جلقو ميدن
او تهاى کوزلاري اولايب فالور تا افغان
هالنه برماکونجه کاليدن نان او تهاى بجران
والله بالاقصواب بحکم کتاب
تمت تمام رسيد بايستد

مارت

24

علا لها

برای

24

الحامی

...

5

در کتب پهلوی نوشته شده که کورگان در نیم قلیب است
 بخیر قلیب است که بار در در کتب است قلیب بار در
 بوکت ب نیک میسرده فاصله فاصل در کسبل که بار در
 بخیر فاصله در کسبل که بار در بخیر فاصله اول ضعیف
 بوکت ب نیک میسرده فاصله فاصله در کسبل که بار در
 و جلد حضرت نوحان حکیم که عطا ب
 قلیب دور در فاصله فاصله در کسبل که بار در
 کالکاز کسبل علت در کسبل که بار در قلیب بار در
 بوکت ب نیک میسرده فاصله فاصله در کسبل که بار در

علت لارنه بداندن کوتا و ب تنه صحت لیل
بر دور قسمت تغیر و ماکس الله الم
بیا القواب

اول کتاب است

ملاط

خلت
لارنه

